Περίοδος Β΄, Τεῦχος 3, Σάββατο 5 Ὀκτωβρίου 1974

αντι

ἀπό τήν Κύπρο μέ πίκρα...

ΕΚΛΟΓΕΣ
χωρὶς ἀνανέωση . . .

"Οταν θά κυκλοφορήσει τό τεῦχος αὐτό τοῦ "ΑΝΤΙ", θά ἔχει, πιθανώτατα διευκρινιστεῖ, πότε θά γίνουν οἱ ἐκλογές: Στίς 10 Νοεμβρίου, ὅπως θέλει ὁ κ. Πρωθυπουργός, ἤ λίγο ἀργότερα, ὅπως ζητοῦν τό ΠΣΚ, ἡ ΕΔΑ, τό ΚΚΕ καί ὁ κ. Ζίγδης.Κατά τήν κυβέρνηση, οἱ λόγοι γιά τήν ἐπίσπευση εἶναι δυνατόν νά συνοψιστοῦν στά ἑξῆς:
Νά μποῦμε στό Συμβούλιο τῆς Εὐρώπης, νά πάρουμε τό δάνειο ἀπό τήν ΕΟΚ καί ν'ἀρχίσουν διαπραγματεύσεις γιά τήν ἔνταξη μας σ'αὐτήν, νά περιβληθεῖ ἡ κυβέρνηση καί τυπικά μέ τό κῦρος τῆς λαϊκῆς ἐντολῆς, ὥστε νά χειριστεῖ ὑπεύθυνα τό Κυπριακό στίς ἐπόμενες, ἐξαιρετικά κρίσιμες φάσεις του.Νά διασφαλιστεῖ τέλος ἡ ἀντιμετώπιση τῶν κινδύνων ἀπό νέες ἀνωμαλίες πού ἡ ἀπειλή τους ἐξακολουθεῖ νά ὑπάρχει.
Ἡ ἀντιπολίτευση καί μεγάλο μέρος τῆς κοινῆς γνώμης δέν πείστηκαν πώς μιά ἀναβολή ἔστω ἑνός μηνός, γιά νά προχωρήσει ἡ ἀποχουντοποίηση καί νά τιμωρηθοῦν οἱ πρωταίτιοι τῆς τυραννίας, θά ἦταν ἀντίθετη πρός τά ἐθνικά συμφέροντα καί τή θεμελίωση τῆς δημοκρατίας
Ἡ τάση τοῦ Πρωθυπουργοῦ νά μή συνεννοεῖται μέ τά ἔξω ἀπό τήν κυβέρνηση κόμματα γιά τίς προϋποθέσεις μιᾶς πραγματικῆς λαϊκῆς ἐτυμηγορίας ἐνισχύει τήν ὑποψία ὅτι βασικός λόγος γιά τήν ἐπίσπευση τῶν ἐκλογῶν εἶναι ἡ πρόθεση του νά διατηρήσει τό κράτος τῆς δεξιᾶς, νά ἐκμεταλευτεῖ τή φοβία πού ὑπάρχει ἀκόμα, ἰδιαίτερα στήν ὕπαιθρο, γιά νά ἀποσπάσει τεχνητά τήν ἀπόλυτη πλειοψηφία καί νά πραγματοποιήσει σχέδιο γιά τή δημιουργία μιᾶς "Νέας Δημοκρατίας" ντεΓκωλικοῦ συγκεντρωτικοῦ τύπου.

"Ετσι πᾶμε γιά ἐκλογές, μέ ἀξεκαθάριστο τό καθεστωτικό καί ὑπαρκτό τόν κίνδυνο νά ἐπιστρέψει πραξικοπηματικά ἡ Μοναρχία, μέ τή μετατροπή τῆς 'Αναθεωρητικῆς Βουλῆς σέ Συντακτική.
'Ο Λαός καλεῖται νά ἐκφράσει τήν κυρίαρχη, ὑποτίθεται, θέληση του, κάτω ἀπό πολλῶν εἰδῶν ἐκβιασμούς: τήν ἀπειλή νέων συμφορῶν στήν Κύπρο καί ἀλλοῦ, τόν κίνδυνο μιᾶς νέας ἀνωμαλίας πού τόν ἐπισείει ὁ ἴδιος ὁ Πρωθυπουργός, τό ἐνδεχόμενο μιᾶς πραξικοπηματικῆς ἐπαναφορᾶς τῆς Μοναρχίας καί μέ τόν ἐκβιαστικό ἐκλογικό νόμο.Θῦμα ὅλων αὐτῶν δέν εἶναι μόνον ἡ πραγματική λαϊκή κυριαρχία, ἀλλά καί ἡ τόσο συζητημένη ἀνανέωση τῆς πολιτικῆς ζωῆς.

Σήμερα γίνεται συστηματική ἀποκατάσταση τοῦ παλιοῦ κατεστημένου.'Εφοπλιστές καί βιομήχανοι ἐνισχύουν τή φιλοβασιλική κίνηση.'Ο κ. Γαρουφαλιᾶς φιλοδοξεῖ νά συγκεντρώσει γύρω του φιλοχουντικούς καί κάθε λαγῆς ἀντιδραστικούς καί μέ τή φιλιβασιλική του κίνηση, νά καλύψει τό δεξιό πλευρό τοῦ κ. Καραμανλῆ.Μέ τήν ἐπίσπευση τῶν ἐκλογῶν καί μέ τόν ἐκλογικό νόμο τῆς ὑπερενισχυμένης, πού ἐμποδίζει τήν χωριστή κάθοδο νέων πολιτικῶν κινήσεων, παραπέμπεται στίς ἑλληνικές καλένδες καί ἡ ἀνανέωση τῆς πολιτικῆς ζωῆς καί ἡ δημοκρατική ὀργάνωση τῶν κομμάτων.
"Ετσι: 'Η ἀνανέωση τῆς δεξιᾶς δέν πείθει.Σέ ἀντίθεση μέ τό καταστατικό τοῦ κόμματος, οἱ θεωρητικοί τῆς "Ν.Δ." σπεύδουν νά διαλύσουν κάθε αὐταπάτη πώς μπορεῖ τό νέο κόμμα νά μήν εἶναι "προσωποπαγές", διακηρύσσοντας ὅτι "ἕνας εἶναι ἄξιος καί ἱκανός καί ἰσχυρός πού μπορεῖ νά τά βγάλει πέρα".

... καὶ ἡ 'Αριστερὰ

'Η Ε.Κ. ἔβγαλε, ἀντί γιά δημοκρατική διοίκη
ση, ἕνα νέο ἀρχηγό. Καί οἱ "Νέες Πολιτικές
Δυνάμεις" τείνουν νά ὑποταχτοῦν στούς κανό-
νες καί τά ἔθιμα τῶν κομμάτων ἐκλογικῆς πε-
λατείας.
Τό ΠΣΚ δημιουργεῖ ἴσως πλαίσια γιά τήν ὀρ-
γάνωση ἑνός δημοκρατικοῦ κόμματος τῆς 'Αρι-
στερᾶς. 'Αλλά θά ἀποφύγει καί τούς κινδύνους
τοῦ μονολιθισμοῦ καί τήν πλαδαρότητα τῶν
παλαιοκομματικῶν σχηματισμῶν καί τή μετα-
τροπή του σέ ἕνα κόμμα "προσωποπαγές";
Γιά τό ΚΚΕ (ἐξ.), δέν ἔχει παρά νά διαβάσει
κανείς στό πρῶτο φύλλο τοῦ "Ριζοσπάστη",
πῶς δόθηκε ἡ "'Ιστορία" τῆς ἐφημερίδας
αὐτῆς, μέ τή "διαγραφή" τῶν ὀνομάτων
Πετσόπουλου, Καραγιώργη, Λαμπρινοῦ κ.λ.π.,
γιά νά καταλάβει ὅτι δέν ὑπάρχει σ'αὐτό
κάποια πνοή ἀνανέωσης ἤ κάποιο πνεῦμα
αὐτοκριτικό.
Τό ΚΚΕ (ἐσ.) δέν ἔχει ἀκόμα ξεκαθαρίσει
ποιές εἶναι οἱ οὐσιαστικές διαφορές του
ἀπό τό ΚΚΕ (ἐξ.) καί πολλοί τό θεωροῦν κύ-
ριο ἐμπόδιο γιά τή δημιουργία ἐνιαίου κόμ-
ματος τῆς ἀδέσμευτης μαρξιστικῆς 'Αριστερᾶς.
Στήν ΕΔΑ μένει νά διευκρινίσει τί ἀκριβῶς
χῶρο καλύπτει καί πῶς θά ὀργανώσει τήν ξε-
χωριστή της παρουσία στό χῶρο τῆς 'Αριστε-
ρᾶς. "Οπως μένει νά διευκρινιστεῖ ἄν καί
πῶς θά σχηματοποιηθοῦν οἱ ἄλλες
ὁμάδες καί τάσεις πού κι-
νοῦνται αὐτόνομα στό γενικώτερο χῶρο τῆς
'Αριστερᾶς.
'Οπωσδήποτε ἡ ἀνανέωση καί ἡ δημοκρατική
ὀργάνωση τῶν κομμάτων παραμένουν ἀνεκπλη-
ρωτα ἀκόμα αἰτήματα στήν 'Ελλάδα. Αἰτήματα,
ὅμως, πού δέν μποροῦν νά ἀγνοηθοῦν, ἄν πρό-
κειται νά ὑπάρξει πραγματικά δημοκρατική
πολιτική ζωή στή Χώρα μας.

ὁ ἀντίλογος

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΕΠΘΕΩΡΗΣΗ: Δημοχάρους 62, Ἀθήνα, ΤΤ. 601, Τηλ: 732.819-732.713 • Περίοδος Β΄. Χρόνος 1ος. Τεύχος 3 • Ἐκδότης
Διευθυντής: ΧΡΗΣΤΟΣ Γ. ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ. Δεινοκράτους 131, Μαρούσι • Διευθ. Σύνταξης: ΑΣΤΕΡΗΣ ΣΤΑΓΚΟΣ. Ἁγίου Νικολάου 8, Μαρούσι
• Ἀρχισυντάκτης: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΣΑΠΡΑΝΙΔΗΣ. Διοχάρους 15. Ἰλίσια • Ὑπεύθυνος Τυπογραφείου: Γ. ΤΣΙΒΕΡΙΩΤΗΣ. Λένορμαν 205 • Συνδρομή
ἑξάμηνη: ἐσωτερικοῦ Δρχ. 260, ἐξωτερικοῦ Δρχ. 300. Συνδρομή ἐτήσια: ἐσωτερικοῦ Δρχ. 520, ἐξωτερικοῦ Δρχ 600 • ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ: Δρχ 20.

Ἡ Δεξιὰ προχώρησε

ΜΕ ΑΝΟΙΧΤΑ ΧΑΡΤΙΑ

Οἱ «ἀντιστασιακοὶ» ὑπουργοὶ τί θὰ κάνουν;

Τοῦ Γιάννη Κάτρη

Τώρα πιά, μὲ τὸν ἐκλογικὸ αἰφνιδιασμὸ καὶ τὴν καθιέρωση τῆς ἐνισχυμένης ἀναλογικῆς (ποὺ παίρνει «ἄριστα» σὰν σύστημα ὑπεξαίρεσης ψήφων τῶν ἄλλων...), ὁ Κος Καραμανλῆς ἔδειξε τὰ χαρτιά του. Καὶ τὸ φάσμα μιᾶς δεύτερης τριακονταετίας τῆς Δεξιᾶς — διανθισμένης καὶ μὲ καμιὰ στρατιωτικὴ «παρενθεσούλα», ἂν παραστεῖ ἀνάγκη — προβάλλει ἀπειλητικὸ στὸν ἑλληνικὸ ὁρίζοντα.

Ἄνοιξε, ἐπίσης, τὰ χαρτιά του καὶ ὁ Κος Μαῦρος μὲ τὴν κεντροδεξιά του, δίνοντας τὴν ἐντύπωση ὅτι τοῦ ἀρκεῖ ἡ «δεύτερη θέση» τοῦ καρατερίστα. Ὅπου νά 'ναι θὰ τὰ ἀνοίξουν καὶ οἱ ἀποστάτες τοῦ Κου Μητσοτάκη, προσχωρώντας ὁλόψυχα στὴ «Νέα Δημοκρατία» τοῦ Μεσσία, καὶ ὁραματιζόμενοι κάποιο ὑπουργεῖο «δευτέρας τάξεως» στὴ μετεκλογικὴ Κυβέρνηση.

Παίζουμε, λοιπόν, ἐπιτέλους, μὲ ἀνοιχτὰ χαρτιά, χωρὶς τὸ ἄλλοθι τοῦ μυθοποιημένου ἐθνικοῦ θέματος, ποὺ τὸ προβάλλαμε γιὰ νὰ δικαιολογηθεῖ ἡ...προαγωγὴ σὲ ὑποστράτηγο τοῦ ταξιάρχου τῆς Ἱερῆς Ἐξέτασης, ἀλλὰ ποὺ περιέπεσε σὲ νάρκη, ὅταν ἐπισημάνθηκε ἡ «κατάλληλη στιγμὴ» γιὰ τὸν ἐκλογικὸ αἰφνιδιασμὸ τῶν ἀντιπάλων.

Ἀπομένουν, ὅμως, ἀκόμη μερικὰ χαρτιὰ κλειστά. Ἐννοοῦμε τὰ μέλη ἐκεῖνα τῆς Κυβέρνησης πού, μὲ ἕνα καθαρὸ δημοκρατικὸ παρελθὸν καὶ μιὰ ἀξιοθαύμαστη στάση στὰ μαῦρα χρόνια, εἶχαν δημιουργήσει τὴν ἐντύπωση ὅτι ἡ θέση τους ἦταν στὶς «νέες πολιτικὲς δυνάμεις», ποὺ ὁ λαός μας ἔβλεπε καὶ βλέπει σὰν τὴ φωτεινὴ ἐλπίδα γιὰ τὴν οἰκοδόμηση τῆς δημοκρατίας στὴν ἀπελεύθερη χώρα μας.

Μέσα στοὺς πρώτους ἀτμοὺς ἀπὸ τὸ ζαλι-

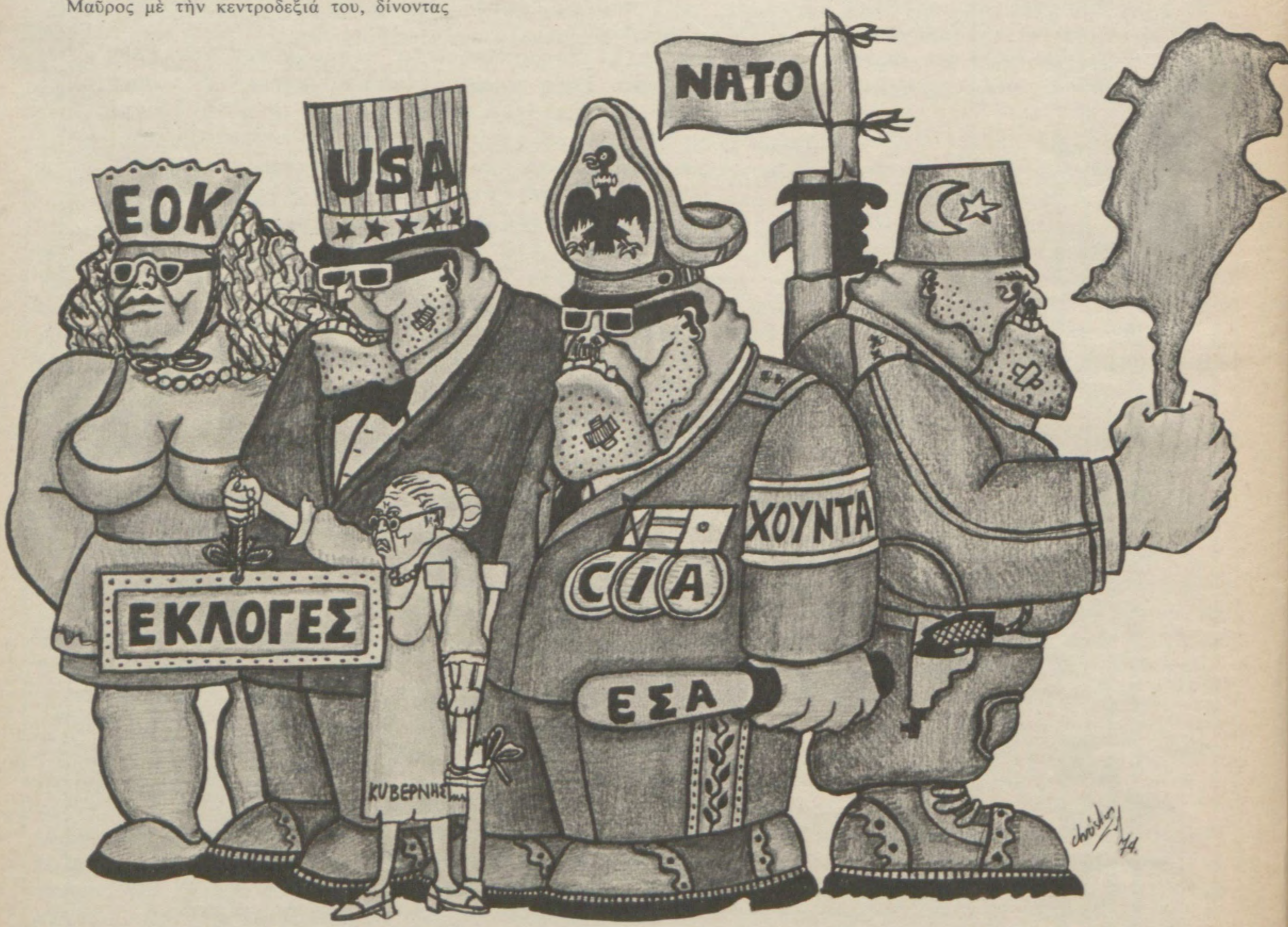

στικὸ μεθύσι τῆς ἐλευθερίας, οἱ πολλοὶ χαιρέτισαν τὴν εἴσοδο στὴν Κυβέρνηση Καραμανλῆ τῶν κ.κ. Γ. Μυλωνᾶ, Γ.-Α. Μαγκάκη, Χ.Πρωτοπαπᾶ, Ι.Πεσμαζόγλου, Δ.Τσάτσου καὶ τελευταία τοῦ Βάσου Βασιλείου (τοῦ ἀδάμαστου συνάδελφου ποὺ κράτησε ψηλὰ

Γ. ΜΑΥΡΟΣ

Ἱκανοποίηση γιὰ τὴν «δεύτερη θέση».

Γ. ΜΥΛΩΝΑΣ

Συμφώνησε σὲ ὅλα;

Γ.-Α. ΜΑΓΚΑΚΗΣ

Φτάνει ἡ διαθεσιμότητα τῶν βασανιστῶν του;

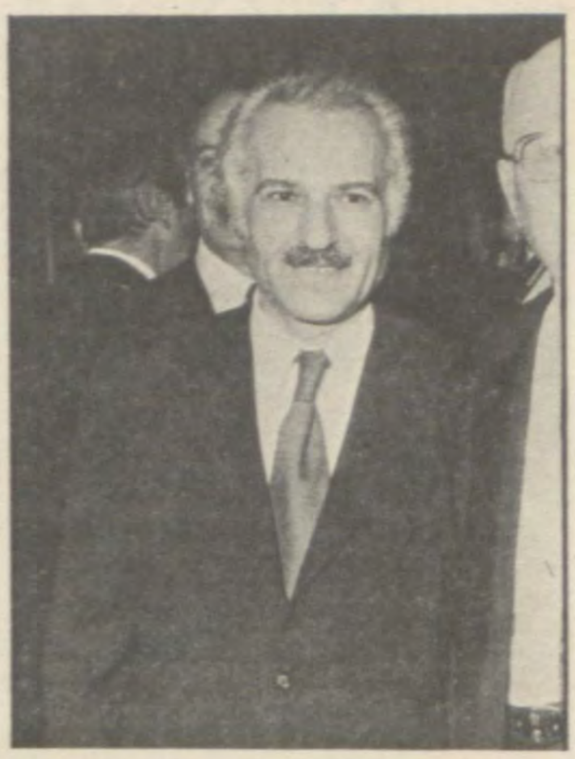

ΧΑΡ. ΠΡΩΤΟΠΑΠΑΣ

Ὁμοφώνως ἐνεκρίθη ἡ παραχάραξη τῆς «καθάρσεως».

τὴν τιμὴ τοῦ δημοσιογραφικοῦ λειτουργήματος). Πίστεψαν οἱ πολλοί, ὅτι ἡ παρουσία τους θὰ ἦταν κάποια ἐγγύηση γιὰ νὰ συγκρατηθοῦν ὁ Κος Καραμανλῆς καὶ οἱ καθαρόαιμοι τῆς Δεξιᾶς ἀπὸ τοὺς πειρασμοὺς νὰ γίνουν οἱ φυσικοὶ κληρονόμοι καὶ συνεχιστὲς μὲ ἄλλη μάσκα τῆς «γκρεμισμένης» ἐφιαλτικῆς τυραννίας. Οἱ «λίγοι», ὅμως, εἶδαν μὲ μὲ ἔντονο σκεπτικισμὸ τόν, ἐν ὀνόματι τῆς «ἐθνικῆς ἑνότητος», συναγελασμὸ ἀντιστασιακῶν προσωπικοτήτων μὲ ἀρχηγοὺς τοῦ ΙΔΕΑ, γεφυροποιούς, συνομιλητὲς καὶ «βασιλικοὺς ἄνδρες» τῆς Ὀλιγαρχίας.

*

Γιὰ νὰ δοθεῖ τεκμηριωμένη ἀπάντηση στὸ ἐρώτημα αὐτό, χρειάζεται νὰ ρίξουμε μιὰ ματιὰ στὸ δίμηνο ἀπολογισμὸ τοῦ Κυβερνητικοῦ ἔργου. Εὐτυχῶς, ἡ Κυριακάτικη «Καθημερινὴ» μᾶς πρόσφερε συγκεντρωμένα τὰ λαμπρὰ ἐπιτεύγματα τοῦ ἡράκλειου ἄθλου τῆς Κυβέρνησης στὸν τομέα τῆς «καθάρσεως». Κι ἔτσι μποροῦμε νὰ στηριχθοῦμε σὲ ὑπεύθυνα στοιχεῖα. Σὰν τὸ ἀποφασιστικότερο βῆμα γιὰ τὴν ἐπιβολὴ κυρώσεων, προβάλλεται ἡ «ἐντυπωσιακὴ χειρονομία τοῦ Κου Ἀβέρωφ, ὁ ὁποῖος ἔθεσε σὲ διαθεσιμότητα (4-12 μηνῶν) 36 «σκληροὺς» ἀξιωματικούς. Κατὰ κανόνα, σὲ ὁλιγόμηνη διαθεσιμότητα τίθεται ἕνας ἀξιωματικὸς ποὺ διαπράττει κάποιο ΠΑΡΑΠΤΩΜΑ. Τὰ συγκεκριμένα παραπτώματα ποὺ βαρύνουν τοὺς 36 σκληροὺς ποικίλλουν ἀπὸ τὸ πραξικόπημα τῆς Λευκωσίας (15 Ἰουλίου 1974), τὴν ἀπόπειρα δολοφονίας τοῦ Μακαρίου, τὴ σφαγὴ τῶν ὀπαδῶν του, τὸ ἄνοιγμα τῶν πυλῶν στὴν Τουρκικὴ εἰσβολή, μέχρι τὰ ἐλαφρότερα ὅπως εἶναι τὸ Πολυτεχνεῖο, ἡ ὀργάνωση τοῦ μηχανισμοῦ βασανιστηρίων στὴν ΕΣΑ, οἱ φόβοι καὶ οἱ ἀκρωτηριασμοὶ τῶν φοιτητῶν καὶ οἱ ὁμαδικοὶ βιασμοὶ φοιτητριῶν καὶ μαθητριῶν (ἔκθεση τῆς Ἀμερικανίδας εἰσαγγελέως στὴ δίκη τῆς Νυρεμβέργης, Ἄνν Κάουφμαν).

Ἡ...παραδειγματικὴ τιμωρία τῆς ὀλιγόμηνης διαθεσιμότητας (μετὰ τὴν πάροδο τῆς ὁποίας, δηλαδὴ μετὰ τὶς ἐκλογές, οἱ τιμωρηθέντες ἐγκληματίες ἐπανέρχονται αὐτοδικαίως καὶ μετὰ τιμῶν στὴν ἐνεργὸ ὑπηρεσία, μὲ φρεσκοακονισμένα δόντια...) ἐπεκτάθηκε καὶ στὰ σώματα ἀσφαλείας (αὐτὸ δὰ ἔλειπε νὰ ὑστερήσει ὁ Κος Σόλων Γκίκας ἀπὸ τὸν Κο Ἀβέρωφ σὲ νεμεσιακὸ μένος), ὅπου ὀκτὼ (ἀριθμὸς 8) ἀξιωματικοὶ τῆς Γενικῆς Ἀσφάλειας, φημισμένοι δεξιοτέχνες στὴ φάλαγγα καὶ στὸ σβύσιμο ἀναμμένων τσιγάρων στὰ στήθια τῶν κοριτσιῶν, τιμωρήθηκαν μὲ προσωρινὴ (λίγων μηνῶν) ἀπομάκρυνση ἀπὸ τὸ σῶμα τῆς Ἀστυνομίας! (Οἱ ὑπόλοιποι, ποὺ ἀναφέρονται σὰν εἰδεχθεῖς ἐγκληματίες στὴν ἔκθεση τῆς ὑποεπιτροπῆς Ἀνθρωπίνων Δικαιωμάτων, πῆραν συχωροχάρτι ἀπὸ τοὺς κ.κ. Ἀβέρωφ καὶ Γκίκα, ἀφοῦ ἔδωσαν τὴν ὑπόσχεση ὅτι αὐτὰ τὰ παραπτωματάκια δὲν θὰ τὰ ξανακάνουν...).

Ἀλλὰ καὶ στοὺς ἄλλους τομεῖς τῆς «καθάρσεως» ὑπῆρξε ἀνάλογο πνεῦμα σκληρῆς τιμωρίας τῶν ἐνόχων καὶ προστασίας τῆς Δημοκρατίας :

Ὁ Κος Ἰωαννίδης ἀποστρατεύθηκε, προαχθεὶς ὅμως, γιὰ νὰ μή...θυμώσει.. Ἡ Δέσποινα, οὔτε αὐτὴ δὲν ἔμεινε ἀτιμώρητη, παραπέμπεται στὴ Δικαιοσύνη γιὰ κάποια ἀργομισθία τῆς τάξεως τῶν 5-6000 τὸ μῆνα καὶ ὄχι γιὰ τὰ δισεκατομμύρια ποὺ σούφρωσε. Καὶ τέλος (ἄκρον ἄωτον...σκληρότητος) περιορίζεται ἡ τιμητικὴ φρουρὰ τοῦ Κου Παπαδοπούλου στὸ Λαγονῆσι (λίγο τό 'χετε αὐτό);

*

Οἱ ἐξοργιστικὲς ἀντιδράσεις ποὺ προκαλεῖ ἡ ἀπαρίθμηση τῶν ἐπιτευγμάτων στὸ κεφάλαιο τοῦ ἐκδημοκρατισμοῦ δὲν στρέφονται πρὸς τὴν κατεύθυνση τῆς κεφαλῆς καὶ τοῦ κορμοῦ τῆς Κυβέρνησης. Σ' ἕνα ἀπὸ τὰ πολὺ ἀξιόλογα ἄρθρα του, ὁ καθηγητὴς Γ. Κουμάντος ἐπισήμανε τὴν περίεργη ἀπουσία «ἀγεφύρωτου χάσματος» μεταξὺ τοῦ σημερινοῦ καὶ τοῦ καταλυθέντος καθεστῶτος. Ἡ διάγνωση σωστή, ἀλλὰ καὶ ἡ ἔκπληξη ἀδικαιολόγητη. «Σὰρξ ἐκ σαρκὸς» τῆς Δεξιᾶς δὲν ἦταν ἡ Χούντα, καὶ ὁλόκληρο τὸ νεοφασιστικὸ της ἐκτόπλασμα; Καὶ βέβαια, ὅσες «οἰκογενειακὲς» διαφορὲς κι ἂν μεσολάβησαν, τὸ αἷμα νερὸ δὲν γίνεται. Προέχει πάντα ἡ ἐθνική, ἢ μᾶλλον ἡ «ἐθνικόφρων ἑνότης».

Οἱ ἀντιδράσεις, λοιπόν, δὲν στρέφονται πρὸς τὴ Δεξιά. Στρέφονται ἄμεσα πρὸς τὰ πρόσωπα ἐκεῖνα, ποὺ μὲ τὴν ἀνορθόδοξη συμμετοχή τους στὴν Κυβέρνηση, πρόσφεραν στὸν Κο Καραμανλή, περιζήτητους τιτλους καὶ βιτρίνα, ποὺ συγκαλύπτουν, χωρὶς νὰ ἀλλοιώνουν τὸ χαρακτήρα της.

Ἡ Δημοκρατικὴ κοινὴ γνώμη, ποὺ ἔχει τιμήσει τὰ πρόσωπα αὐτά, δέχεται ὅτι ἡ εἴσοδός τους στὴν Κυβέρνηση ἦταν πράξη πολιτικῆς αὐταπάρνησης στὸ βωμὸ τῆς Κυπριακῆς τραγωδίας. Ἀλλὰ ἔρχεται τὸ ἐρώτημα : Ἡ παράδοσή τους στὴ Δεξιὰ ἔγινε μὲ ἢ χωρὶς ὅρους; Κι ἂν εἶχαν τεθεῖ ὅροι, τηρήθηκαν ἢ παραβιάστηκαν; Καὶ στὴ δεύτερη περίπτωση, γιατί συνέχισαν νὰ παραμένουν ὑπουργοὶ συνεισφέροντες τὸ ἠθικὸ βάρος τους στὴν παραχάραξη καὶ παραμόρφωση τῆς Δημοκρατίας;

*

Εἶναι γεγονὸς ὅτι ὁ Κος Καραμανλῆς κατὰ τὴ συγκρότηση τῆς Κυβέρνησής του, φρόντισε νὰ κρατήσει τὶς «νέες πολιτικὲς δυνάμεις» μακρυὰ ἀπὸ τὰ στεγανὰ ὑπουργεῖα (Ἀμύνης, Δημοσ. Τάξεως καὶ Ἐσωτερικῶν). Ἀλλὰ τὸ ἄλλοθι τῆς ὑπουργικῆς ἀναρμοδιότητας δὲν εἶναι ἀκαταμάχητο γιὰ ὅσους τυχὸν θὰ ἤθελαν νὰ τὸ ἐπικαλεσθοῦν. Ἡ πολιτικὴ καὶ ἠθικὴ εὐθύνη γιὰ τὶς πράξεις ἢ τὶς παραλείψεις τῆς Κυβέρνησης εἶναι συλλογικὴ καὶ βαρύνει τὸ σύνολο τῶν μελῶν της, χωρὶς καμιὰ ἀπολύτως ἐξαίρεση.

Μὲ δεδομένη τὴν ἀρχὴ αὐτὴ ἀναρωτιέται κανείς, πῶς οἱ ὑπουργοὶ τῆς «ἀντιστασιακῆς» πλευρᾶς δέχτηκαν ἀδιαμαρτύρητα (καὶ μάλιστα ὁμόφωνα, ὅπως βεβαίωναν οἱ κυβερνητικὲς ἀνακοινώσεις) ὅλη τὴν κλίμακα τῶν σημείων καὶ τεράτων τοῦ διμήνου. Δὲν ἐξεγέρθηκε ἡ συνείδησή τους γιὰ τὴν προαγωγὴ τοῦ Κου Ἰωαννίδη ἢ γιὰ τὴν ὑπουργικὴ δήλωση ὅτι ὁ Κος Παπαδόπουλος εἶναι ἐλεύθερος νὰ κατέβει στὶς ἐκλογὲς καὶ νὰ διεκδικήσει τὴν ψῆφο τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ;

Πρὸς Θεοῦ, μὴ μᾶς ποῦν ὅτι σωπαίνουν καὶ αὐτοθυσιάζονται, γιατὶ δῆθεν προέχει τὸ ἐθνικὸ θέμα. Ὅπως ἔδειξαν τὰ πράγματα, ὁ ἀρχηγὸς τῆς Κυβέρνησης (καὶ τῆς Δεξιᾶς) βρῆκε στὰ μικροδιαλείμματα τῆς ἐθνικῆς ἀγωνίας του τὸν καιρὸ νὰ κατασκευάσει τὸ ἐκλογικὸ σύστημα, νὰ τὸ ταιριάξει στὰ μέτρα του καὶ νὰ προετοιμάσει τὸν αἰφνιδιασμὸ τῶν ἐκλογῶν. Δὲν μποροῦσαν νὰ βροῦν καὶ οἱ «νέες δυνάμεις» λίγο χρόνο, ὄχι βέβαια, γιὰ τόσο ὑψηλοὺς στόχους, ἀλλὰ γιὰ νὰ σταματήσουν τὸ δικό τους γλίστρημα στὸν ἀντιδημοκρατικὸ κατήφορο, ποὺ τοὺς τραβάει ἡ Δεξιά;

*

Εὐχόμαστε, οἱ ἐκτιμήσεις μας νὰ εἶναι λαθεμένες, ἂν καὶ τὰ γεγονότα δὲν ἐπιτρέπουν τέτοια αἰσιοδοξία. Γιὰ νὰ ὑπάρξει, πάντως, «περισσότερο φῶς», καλὸ εἶναι ν' ἀνοίξουν ὅλοι τὰ χαρτιά τους. ΟΛΟΙ.

Γιάννης Κάτρης

Μιὰ ἑρμηνεία τοῦ Π.Δ.519/τοῦ 74

Ἡ «λαίλαψ τῆς ἑπταετίας» συσσώρευσε στὴ χώρα μας οἰκονομικὴ ἐξαθλίωση, πολιτικὴ ἀποδιοργάνωση, καταστροφὴ κάθε ἔννοιας δικαίου, πτώση ὅλων τῶν ἀξιῶν, ἀποκοπὴ τοῦ κράτους ἀπὸ τὸν κορμὸ τοῦ πολιτισμένου κόσμου, στραγγαλισμὸ τῶν θεμελιακῶν ἐλευθεριῶν τοῦ λαοῦ, ἐξόντωση μὲ μεσαιωνικὲς μεθόδους τῶν «ἀντιφρονούντων» καὶ σὰν κορύφωμα τὴν ἐθνικὴ συμφορὰ μὲ τὸ πραξικόπημα στὴν Κύπρο.

Εἶναι, λοιπόν, ἀπόλυτα δικαιολογημένος ὁ φανερὸς πόθος τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ γιὰ τὴν ἐπιβολὴ κυρώσεων στοὺς ὑπεύθυνους τῆς ἐθνικῆς θεομηνίας. Ἐξ ἄλλου, ἡ τιμωρία τοῦ ἐγκληματία δὲν ὑπαγορεύεται μόνο ἀπὸ τὴν ἀνάγκη ἱκανοποίησης τοῦ «περὶ δικαίου συναισθήματος», ἀλλὰ ἐπιβάλλεται καὶ γιὰ λόγους γενικῆς πρόληψης. Ἡ ποινὴ ἐναντίον αὐτοῦ ποὺ διαπράττει ἔγκλημα μπορεῖ, μέχρι ἕνα βαθμό, ν' ἀποτελέσει φραγμὸ κατὰ τῶν παρανοϊκῶν ἢ «ἐξωνημένων ζηλωτῶν τοῦ κλέους» τῆς χούντας.

Τὸ πρόβλημα ἑπομένως δὲν εἶναι, πόσο ἀναγκαία εἶναι ἡ ἐπιβολὴ κυρώσεων κατὰ τῶν τυράννων τῆς ἑπταετίας, ἀλλὰ ἂν εἶναι δυνατὴ ἡ τιμωρία τους ἀπὸ νομικὴ ἄποψη.

Τοῦ Ἀρ. Οἰκονομίδη

Ο ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ.
Διδάκτωρ τοῦ Πανεπιστημίου Παρισίων, δικηγόρος, γεννήθηκε στὶς Σέρρες, ὅπου καὶ πολιτεύθηκε μὲ τὴν Ἕνωση Κέντρου τὸ 1964. Σὰν δικηγόρος μετεῖχε στὴ δίκη ΑΣΠΙΔΑ καὶ στὶς δίκες φοιτητῶν τὸν περασμένο Νοέμβριο. Δημοσίευσε πολλὲς ἐπιστημονικὲς ἐργασίες, ἐδῶ καὶ στὸ ἐξωτερικό.

ΟΙ ΠΡΑΞΙΚΟΠΗΜΑΤΙΕΣ ΑΜΝΗΣΤΕΥΤΗΚΑΝ

Τὰ ἀπαλλακτικὰ βουλεύματα, ποὺ θὰ ἐκδοθοῦν γιὰ τοὺς τυράννους, ἁπλῶς θὰ δεσμεύσουν τὴν Κυβέρνηση τῶν ἐκλογῶν νὰ μὴ τοὺς τιμωρήσει, ἀκόμα κι' ἂν ἐκδώσει Νόμο, ποὺ θὰ καταργεῖ τὸ Π.Δ. 519/74

Τὸ ζήτημα αὐτὸ προκύπτει ἀπὸ τὶς ἀπανωτὲς ἀμνηστεύσεις ποὺ παραχωρήθηκαν ἀπὸ τὶς κυβερνήσεις τῆς χούντας, κυρίως, ὅμως, ἀπὸ τὸ προεδρικὸ διάταγμα 519/26.7.1974, μὲ τὸ ὁποῖο ἀμνηστεύονται «τὰ καθ' οἱονδήποτε τρόπον τελεσθέντα... ἐγκλήματα, τὰ προβλεπόμενα ὑπὸ τοῦ Π.Κ., στρατιωτικοῦ Π.Κ., Α.Ν. 519/74 καὶ λοιπά», ἐφ' ὅσον ὅλα αὐτὰ ἔχουν σχέση μὲ τὴν κατάσταση ποὺ εἶχε δημιουργηθεῖ ἀπὸ τῆς 21ης Ἀπριλίου 1967, ὅπως καὶ τὰ ἐγκλήματα ποὺ εἶχαν διαπραχθεῖ πρὶν ἀπ' αὐτήν, ἐφ' ὅσον ἀπέβλεπαν στὴν «ἀνατροπὴν τῆς καθεστηκυίας τάξεως».

Ἀλλὰ τὸ κῦρος καὶ ἡ ἰσχὺς τῶν ἀμνηστευτικῶν διαταγμάτων, ποὺ ἐξέδωσαν οἱ χουντικὲς κυβερνήσεις, μποροῦν ν' ἀμφισβητηθοῦν γιὰ τοὺς παρακάτω λόγους:

1. Εἶναι ἀλήθεια ὅτι ἡ ἐπανάσταση δημιουργεῖ δίκαιο. Σ' αὐτήν, ὅμως, τὴν περίπτωση δὲν πρόκειται γιὰ ἐπανάσταση, ἀλλὰ γιὰ πραξικόπημα. Ἐπανάσταση, μὲ τὴν ἐπιστημονικὴ ἔννοια τοῦ ὅρου, ὑπάρχει μόνο, ὅταν αὐτὴ γίνεται ἀπὸ τὸ λαὸ ἢ, ὁπωσδήποτε, ἐπιδοκιμάζεται ἀπ' αὐτόν. Εἶναι, ὅμως, δεδομένο ἀπόλυτα, ὅτι τὸ πραξικόπημα τῆς 21ης Ἀπριλίου 1967, ὄχι μόνο δὲν ἔγινε ἀπὸ τὸ λαό, ἀλλὰ δὲν κατώρθωσε οὔτε γιὰ μιὰ στιγμὴ νὰ ἐδραιωθεῖ στὴν ψυχὴ τῶν Ἑλλήνων. Οἱ κινηματίες τῆς ἑπταετίας ὑπῆρξαν καὶ παράμειναν ξένο σῶμα στὸν κορμὸ τοῦ ἔθνους, τὸ δὲ πραξικόπημά τους ἦταν καὶ παραμένει ἔγκλημα «ὑπερεπταετοῦς διαρκείας». Θὰ ἦταν δυνατὸ καὶ ἐδῶ νὰ ἰσχύσει τὸ ρωμαϊκὸ γνωμικό: «Quod abinitium nullum est, tempore convalescere non potest», δηλαδή, τὸ ἀκυρωμένο ἀπὸ τὴν ἀρχὴ δὲν θεραπεύεται μὲ τὴν πάροδο τοῦ χρόνου.

Ἄρα, τὰ νομοθετήματα ποὺ θεσπίστηκαν κατὰ τὴν ἑπταετία δὲν ἀποτελοῦν Δίκαιο.

2. Ἕνα ὁποιοδήποτε καθεστὼς μπορεῖ νὰ κάνη τὰ πάντα νόμιμα, ἐκτὸς ἀπὸ τοῦ νὰ συγχωρήσει τὰ ἐγκλήματά του. Πανάρχαιος ὁ κανόνας «κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ γίνει κριτὴς τοῦ ἑαυτοῦ του».

3. Ὡστόσο, τὸ πνεῦμα τῶν ἀμνηστιῶν ποὺ δώθηκαν κατὰ καιροὺς ἀπὸ τὴ Χούντα, ἦταν ἡ παροχὴ συγγνώμης πρὸς τοὺς «ἀντιπάλους της, ὄχι, ὅμως, καὶ πρὸς αὐτὴ τὴν ἴδια, ἐφ' ὅσον τὶς πράξεις της διατυμπάνιζε σὰν ἐθνοσωτήριες ἐνέργειες! Παραμένει, λοιπόν, καφτὸ τὸ πρόβλημα τοῦ διατάγματος 519/1974, ποὺ ἐκδόθηκε ἀπὸ κυβέρνηση παλλαϊκῆς ἀποδοχῆς. Βέβαια, μὲ τὸ διάταγμα αὐτὸ καὶ μὲ ὁποιοδήποτε ἄλλο, δὲν ἀμνηστεύονται, ἔτσι κι' ἀλλοιῶς, ἡ ἐθνοκτόνα ἐγκληματικὴ ἐνέργεια ἐναντίον τῆς Μεγαλονήσου, τὰ οἰκονομικὰ σκάνδαλα (πολλὰ ἀπ' αὐτὰ «ἐπισύρουν τὴν ποινὴ τοῦ θανάτου μὲ τὸν Ν. 1608/50), ἡ ἐσχάτη προδοσία μετὰ τὸ φιάσκο τῆς ἐπιστράτευσης, γιατὶ ὅλα αὐτὰ δὲν πρόλαβαν νὰ τὰ ἀμνηστεύσουν οἱ κυβερνήσεις τῆς χούντας, ἡ δὲ πολιτικὴ κυβέρνηση, ἔμμεσα, ἀλλὰ σαφῶς, τὰ ἐξαιρεῖ, ἐφ' ὅσον ὅλα αὐτὰ δὲν ἔχουν σχέση – ὅπως ὁρίζει τὸ διάταγμα – μὲ τὴν κατάσταση ποὺ δημιουργήθηκε ἀπὸ τὴν 21η Ἀπριλίου 1967.

Ὡς πρὸς τοὺς βασανισμούς, τὶς δολοφονίες ἐν ψυχρῷ κ.λ.π., θὰ ἦταν ἴσως δυνατὸ νὰ θεωρηθοῦν σὰν ἐγκλήματα, ποὺ δὲν καλύπτονται ἀπὸ τὸ ἀμνηστευτικὸ Π.Δ.519/74, στὸ βαθμὸ ποὺ θὰ κριθοῦν σὰν μὴ ἀναγκαῖα γιὰ τὴ δημιουργία, συντήρηση ἢ ἀνατροπὴ τῆς μεταπριλιανῆς κατάστασης. Ἄρα, εἶναι σὰ νὰ μὴν ἔχουν σχέση, ὅπως τὸ θέλει τὸ διάταγμα, μὲ τὴν κατάσταση αὐτή.

Γιὰ τὴν τιμωρία τῶν πράξεων αὐτῶν, θὰ ἦταν, ἀκόμα, δυνατὸ νὰ ἀναφερθεῖ κανεὶς στὴ δίκη τῆς Νυρεμβέργης, ὅπου ἀνατράπηκαν θεμελιακά, γιὰ τὴν ἐπιστήμη τοῦ Ποινικοῦ Δικαίου, ἀξιώματα, ὅπως ἡ μὴ ἀναδρομικὴ ἰσχὺς τοῦ Νόμου, ἡ ἀτιμωρησία ἐγκλημάτων ποὺ δὲν προβλέπονται ἀπὸ τοὺς ποινικοὺς νόμους, ἡ ἀτιμωρησία ἀδικημάτων ποὺ ἔχουν παραγραφεῖ κ.λ.π.

Ἀποφάσισε, δηλαδή, τὸ Διεθνὲς αὐτὸ Δικαστήριο ὅτι ὁ σεβασμὸς τῆς ἀνθρώπινης ὑπόστασης ἀποτελεῖ Θεία Ἐπιταγὴ καὶ στέκεται πάνω ἀπὸ ὁποιουσδήποτε ἀνθρώπινους κανόνες, ποὺ θὰ ἐμπόδιζαν τοὺς πολιτισμένους

λαοὺς νὰ τιμωροῦν τοὺς βάρβαρους παραβάτες τῆς ἐπιταγῆς αὐτῆς.
Γεννιέται, ὅμως, τὸ ἐρώτημα: Τὸ Προεδρικὸ Διάταγμα 519/74 εἶναι ἔγκυρο; Μήπως ἀνήκει, καὶ αὐτό, στὴν σωρεία τῶν ἄλλων ἀμνηστευτικῶν νόμων, μὲ τοὺς ὁποίους οἱ κυβερνήσεις τῆς ἑπταετίας ἀμνήστευαν τοὺς ἑαυτούς τους καὶ τοὺς συνεργάτες τους;
Θεωρῶ, ὅτι τὸ διάταγμα πάσχει. Ἔχει τὶς ὑπογραφὲς ἀνθρώπων ποὺ ὠφελοῦνται ἀπὸ τὴν ἀμνήστευση αὐτή, ἀφοῦ οἱ περισσότεροι θὰ μποροῦσαν νὰ διωχθοῦν γιὰ ἐνέργειες εἴτε ὑπὲρ τῆς μεταπριλιανῆς κατάστασης, εἴτε ἐναντίον της.
Προσκρούει, λοιπόν, καὶ τὸ διάταγμα αὐτὸ στὸ θεμελιακὸ κανόνα: «κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι κριτὴς τοῦ ἑαυτοῦ του».
Ἄλλωστε, δὲν εἶναι καθόλου βέβαιο, ὅτι ἡ Κυβέρνηση καθολικῆς ἀποδοχῆς, ἀλλὰ κατὰ παραχώρηση τῆς προκατόχου της ποὺ προσυπέγραψε τὸ Προεδρικὸ Διάταγμα εἶχε τὴ δυνατότητα νὰ δεχτεῖ ἢ νὰ ἀρνηθεῖ αὐτὴ τὴν ἐξαιρετικὰ ἐσπευσμένη παροχὴ ἀμνηστίας, τὴν ὥρα ποὺ ἦταν, ἤδη, ἐκφρασμένη ἡ θέληση τοῦ λαοῦ γιὰ τὴν τιμωρία τῶν ἐγκλημάτων τῆς ἑπταετίας.
Βέβαια, θὰ ἦταν φτηνὴ καὶ ἀπαράδεχτη δημαγωγία, ἂν κατηγοροῦσε κανεὶς τὴν Κυβέρνηση, γιατί δέχτηκε τὴν παραχώρηση ἀμνηστίας σὰν ἀντάλλαγμα τοῦ ἐκδημοκρατισμοῦ τῆς χώρας μας; Παραμένει, ὅμως, τὸ ἠθικοπολιτικό, ἀλλὰ καὶ νομικό, πρόβλημα τῆς ἐγκυρότητας ἑνὸς διατάγματος, ποὺ ἐκδόθηκε, ἴσως, κάτω ἀπὸ πίεση.
Θεωρῶ, ὅτι τὸ κύρος τοῦ διατάγματος αὐτοῦ εἶναι διαβλητὸ καὶ δὲν μπορεῖ νὰ

Ἡ ὀργὴ τοῦ Λαοῦ δὲν μπορεῖ νὰ ἐκτονωθεῖ μὲ τέτοιου εἴδους ἐκδηλώσεις.

δεσμεύσει τὴ νόμιμη κυβέρνηση, ποὺ θὰ προέλθει ἀπὸ τὶς ἐκλογὲς καὶ ἡ ὁποία θὰ εἶναι ἡ μόνη ποὺ θὰ ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ συγχωρήσει ἢ νὰ τιμωρήσει τὰ ἐγκλήματα τῆς ἑπταετίας, δεδομένου ὅτι αὐτὴ θὰ ἔχει νωπὴ τὴν ἐντολὴ τοῦ Λαοῦ γιὰ τὸ θέμα αὐτό, ἀφοῦ ὁ ἴδιος εἶναι ἡ μοναδικὴ πηγὴ κάθε ἐξουσίας.
Οἱ σφετεριστὲς τῆς ἐξουσίας τοῦ Λαοῦ εἶναι καὶ παραμένουν ὑπόδικοι στὴ συνείδησή του. Αὐτός, σὰν ὑπέρτατος κριτής, εἶναι ὁ μόνος ἁρμόδιος – μὲ τοὺς ἀντιπροσώπους του, ποὺ θὰ ἐκλεγοῦν νόμιμα καὶ ἐλεύθερα – νὰ ἀποφασίσει, χωρὶς δεσμεύσεις ἀπὸ διατάγματα ποὺ ἐκδόθηκαν ἐρήμην του, γιὰ τὴν τύχη ἐκείνων ποὺ τὸν βασάνισαν καὶ τὸν ταπείνωσαν μὲ κάθε τρόπο ἐπὶ ἑπτὰ χρόνια.
Ὕστερα ἀπ' ὅλα αὐτά, θεωρῶ λαθεμένη τὴν καλοπροαίρετη, ἴσως, ἀλλὰ ἐσπευσμένη ὑποβολὴ μηνύσεων ἐναντίον τῶν ὑπευθύνων τῆς ἑπταετίας. Ἡ βιαστικὴ κινητοποίηση τῆς δικαιοσύνης, προτοῦ νὰ λυθεῖ νομοθετικὰ ἀπὸ τὴν κυβέρνηση ποὺ θὰ προέλθει ἀπὸ ἐκλογὲς τὸ πρόβλημα τῆς ἀμνηστίας ποὺ χορηγεῖ τὸ Προεδρικὸ Διάταγμα 519/74, μπορεῖ νὰ ματαιώσει ὁριστικὰ τὸ δικαιολογημένο καὶ ἔντονο πόθο τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ γιὰ τὴν ἐπιβολὴ κυρώσεων στοὺς τυράννους του.
Πραγματικά, ὑπάρχει κίνδυνος νὰ ἐκδοθοῦν ἀπαλλακτικὰ βουλεύματα, μὲ τὰ ὁποῖα θὰ εἶναι δύσκολη, ἂν ὄχι ἀδύνατη, ἡ ἀκύρωσή τους ἀπὸ τὴν μετεκλογικὴ Νομοθετικὴ καὶ Ἐκτελεστικὴ ἐξουσία.

Γράφει ἡ Λιλὴ Ζωγράφου: — ΙΤΑΜΗ ΠΡΟΚΛΗΣΗ

Διάλογος ἔξω ἀπὸ τὸ ἀνακριτικὸ γραφεῖο, ἀνάμεσα σὲ δημοσιογράφους καὶ τὸν «ἀνακριθέντα» Νικ. Ραφαηλάκη, ἀντιστράτηγο ἐ.ἀ., Στρατιωτικὸ Διοικητὴ Ἀθηνῶν κατὰ τὰ Νοεμβριανά.

ΔΗΜΟΣ. — Ποιός ἔδωσε ἐντολὴ στὸ στρατὸ νὰ χτυπήσει;
ΡΑΦ. — Ἡ ἐπέμβαση τῶν στρατιωτικῶν τμημάτων δὲν δημιούργησε θύματα. Πυροβολοῦσαν στὸν ἀέρα.
ΔΗΜΟΣ. — Στὸν ἀέρα;
ΡΑΦ. — Ναί.
ΔΗΜΟΣ. — Δὲν σᾶς ἔθεσεν ὑπ' ὄψιν ὁ εἰσαγγελεὺς ἰατροδικαστικὲς ἐκθέσεις, ἀπὸ τὶς ὁποῖες προκύπτει ὅτι νεκροὶ καὶ τραυματίες εἶχαν βληθεῖ ἀπὸ πυροβόλα τάνκς;
ΡΑΦ. — Δὲν τὸ ξέρω.
ΔΗΜΟΣ. — Μὰ ἐδῶ ὑπάρχουν νεκροὶ ἀπὸ βλήματα ἀντιαεροπορικῶν.
ΡΑΦ. — Ἀπὸ σᾶς τὸ ἀκούω γιὰ ΠΡΩΤΗ φορά.

Μὰ δεῖτε λοιπόν, Ἕλληνες, ὅλο τὸν ἐμπαιγμὸ καὶ τὴν κορύφωση τοῦ ἐξευτελισμοῦ μας. Δὲν φτάσανε τὰ ἑφτάμισυ χρόνια τῆς ἀτέλειωτης τρομαγμένης νύχτας, τοῦ φόβου, τῆς ἀλλοτρίωσης, τῆς ναζιστικοποίησης, τῆς σιωπῆς, τοῦ στραγγαλισμοῦ τῆς ἀνάσας μας. Συστηματικά, ἐπιστημονικά, σύμφωνα μὲ τὶς ὑποδείξεις καὶ τὰ μαθήματα τῆς μεγάλης ματρώνας Ἀμερικῆς, ἐκμηδενίστηκε ὁ ἄνθρωπος, κουρελιάστηκε, εὐνουχίστηκε : «Ἐδῶ θὰ μείνουμε ἑκατὸ χρόνια», ἔλεγαν οἱ βασανιστὲς στοὺς βασανιζόμενους... «θὰ σᾶς λειώσουμε σὰ σκουλίκια κάτω ἀπὸ τὶς μπόττες μας». Καὶ τὰ κατάφεραν. Οἱ μέρες τους μᾶς γέρασαν αἰῶνες.

Θριαμβευτὲς μιᾶς ἀνενδοίαστης βίας, δολοφονοῦσαν ἀνακρινόμενους, ἐκπαραθύρωναν «ἀπροσάρμοστους» φαντάρους, ἔγδυναν τὶς γυναῖκες καὶ τοὺς ἔκαιγαν τὸ κορμὶ μὲ τὰ τσιγάρα τους, ὑπέβαλλαν σὲ ἠλεκτροσὸκ ἀντιρρησίες πολίτες ἢ ἀξιωματικοὺς καὶ τοὺς πέταγαν παράλυτους, ἢ σεξουαλικῶς ἀνάπηρους. Ἔνιωθαν νικητές. Καὶ ἦταν. Ὄχι σὲ ἐπίπεδα τιμῆς. Τί νά' ναι αὐτό; Ὅ,τι δὲν τρωγόταν, δὲν τοὺς ἐνδιέφερε. Ἔνιωθαν δυνατοί, καὶ ἦταν. Ὄχι σὲ ἐπίπεδα ἀνδρείας. Οἱ θρασύδειλοι. Γαβριοῦσαν καλυμμένοι πίσω ἀπὸ τὸν ὄγκο τῶν μηχανοκίνητων ἁρμάτων τους καὶ τὴν παρακίνηση τῶν Ἀμερικανῶν : «Χτυπᾶτε τους», εἶπε ὁ Τάσκα. Καὶ βέβαια εἶδαν ἀνδρεία τί σημαίνει : Τὰ παιδιά, ἀγίνωτα ἀκόμη, ἄγουρα, μὲ τὰ πρόσωπα μόλις χνουδιασμένα ἢ καθόλου δίπλα στοὺς μεγαλύτερους, νιούτσικοι κι αὐτοί, νὰ περιμένουν ἀκίνητοι, ὅλοι μαζί, μὲ μοναδικὸ ὅπλο σπασμένα καρεκλοπόδαρα, τὰ κατερχόμενα τάνκς. Οἱ γενοκτόνοι σκόπευαν μεσ' ἀπὸ τ' ἀνοιχτὰ πουκάμισα τὰ στήθια αὐτά, τ' ἀμέστωτα. Καὶ τὰ χτύπησαν.

Εἶδαν, ὅπως εἴδαμε ὅλοι, τὸ Σάββατο τὸ μεσημέρι νὰ κατεβαίνουν τὰ τάνκς στὴν πλατεία Συντάγματος. Καὶ κεῖνο τὸ παλληκαράκι, τὸ ἄγνωστο, νὰ πετιέται μπροστά, ἀνοίγοντας τὰ χέρια διάπλατα, νὰ φωνάζει: «Πέρνα ρέ, πέρνα, σωτῆρα». Κι ἡ ἀνάσα χίλιων τόσων περαστικῶν ἦταν σταματημένη. Καὶ μόνο τὸ τάνκς δὲν σταμάτησε. Σὰν προϊστορικὸ ζῶο, χωρὶς μνήμη καὶ ὅραση, συνέχισε, περνώντας πάνω ἀπὸ τὸ παλληκάρι.

Καὶ τὸ ξημέρωμα τοῦ Σαββάτου εἶδαν κείνη τὴ γκρίζα καὶ συμμέτοχη αὐγή, κι εἴδαμε τὶς μάνικες νὰ χύνουν ποτάμια νερό, ξεπλένοντας τὸ αἷμα στὴν Πατησίων.

— Ποιανοῦ ἦταν αὐτὸ τὸ αἷμα, ἀντιστράτηγε;

Οὔτε αὐτὸ δὲν θὰ τὸ ξέρετε. Οὔτε σεῖς, οὔτε ὁ Δασκαλόπουλος, οὔτε ὁ Καψάσκης. Κανείς, κανεὶς μέσα σὲ τοῦτο τὸν τόπο. ΔΕΝ ξέρει ΠΟΙΟΣ δολοφόνησε τὴν Ἑλλάδα ἐν ψυχρῷ. Ὅπως δὲν ἤξεραν οἱ Ναζί, μετὰ τὸν πόλεμο, πὼς κάηκαν ἑκατομμύρια ἄνθρωποι στοὺς φούρνους τῶν στρατοπέδων τους. Τὸ ἴδιο ἀπαντοῦσαν κι αὐτοί : «Ἀπὸ σᾶς τὸ ἀκούω γιὰ πρώτη φορά! Ἀλλὰ ἐγὼ ἐπιμένω.

— Ποιανοῦ ἦταν τὸ αἷμα;

Λιλὴ Ζωγράφου

ΑΡΙΣΤΕΡΑ

Δεύτερη καὶ τελευταία συνέχεια τῆς ἔρευνας τοῦ ΑΝΤΙ. Ἡ συνόψιση ποὺ ἀκολουθεῖ μαζὶ μὲ τὶς τελευταῖες ἀπαντήσεις δὲν κλείνει τὴν συζήτηση, ἀντίθετα διευκολύνει τὴ συνέχεια.

Ἡ ἔρευνά μας «Ἀριστερὰ - Θέσεις καὶ Ἀντιθέσεις» ἀπέβλεπε στὸ νὰ διευκρινιστοῦν οἱ ἀπόψεις τῶν διαφόρων ἀριστερῶν κομμάτων καὶ ὁμάδων γιὰ τὰ πιὸ ἐπείγοντα καὶ βασικὰ προβλήματα τῆς χώρας καὶ γιὰ τὴ διάσπαση τῆς Ἀριστερᾶς. Ἂν πετύχαμε στὸ σκοπὸ αὐτό, καὶ σὲ ποιὸ βαθμό, ἀφήνουμε νὰ τὸ κρίνουν οἱ ἀναγνῶστες μας. Ὁπωσδήποτε εἶναι ἀναμφισβήτητο, ὅτι τὸ θέμα τοῦ κατακερματισμοῦ τῶν δυνάμεων τῆς Ἀριστερᾶς στὴν Ἑλλάδα χρειάζεται καὶ παραπέρα διερεύνηση καὶ ἐμβάθυνση, σὲ συσχετισμὸ καὶ μὲ τὰ ἀνάλογα φαινόμενα στὴν Εὐρώπη καὶ σ' ὅλο σχεδὸν τὸν κόσμο.
Πρὸς τὸ παρόν, περιοριζόμαστε σὲ μιὰ συνόψιση, ὄχι γιὰ νὰ κλείσουμε τὴ συζήτηση, ἀλλά, ἀντίθετα, γιὰ νὰ διευκολύνουμε νὰ συνεχιστεῖ.

1 **Οἱ ἀπαντήσεις στὸ πρῶτο μας ἐρώτημα δείχνουν, ὅτι μὲ κάποιες ἀποχρώσεις, ὅλοι οἱ ἐκπρόσωποι τῆς Ἀριστερᾶς ἀποδίνουν τὴν πτώση τῆς δικτατορίας :**
α. στὴν ἀντίθεση τοῦ λαοῦ,
β. στὴν ἀνικανότητά της νὰ λύσει ὁποιοδήποτε πρόβλημα καὶ
γ. στὸ τυχοδιωκτικὸ πραξικόπημα στὴν Κύπρο.
Στὴν αἰτία ποὺ ἀναφέρουμε πρώτη, ἄλλοι ὑπογραμμίζουν, σὰν κορυφαία ἐκδήλωση τὰ γεγονότα τοῦ Πολυτεχνείου καὶ ἄλλοι περιορίζονται στὴ γενικὴ διαπίστωση γιὰ τὴν ἀντίθεση τοῦ λαοῦ στὴ δικατατορία. Διαφορετικὴ εἶναι ἡ ἀπάντηση τοῦ ἐκπροσώπου τῆς «Ἐργατικῆς Πάλης», ποὺ βλέπει τὴ μεταβολὴ στὴν Ἑλλάδα — καὶ στὴν Πορτογαλία — σὰν συνέπεια τῆς προσπάθειας τοῦ διεθνοῦς καπιταλισμοῦ, γιὰ νὰ βγεῖ ἀπὸ τὴν κρίση του. Δὲν ἀρνεῖται ὅμως καὶ ἡ ἄποψη αὐτὴ τὸ ρόλο ποὺ διαδραμάτισε στὴν ἀνατροπὴ τῆς Χούντας ἡ λαϊκὴ ἀντίθεση καί, ἴσα - ἴσα, ὑπογραμμίζει τὴ σημασία τῶν γεγονότων τοῦ Νοέμβρη 1973 καὶ τὶς συνέπειες τοῦ πραξικοπήματος στὴν Κύπρο.

2 **Ἀπαντῶντας στὸ δεύτερο ἐρώτημα, ὅλοι συμφωνοῦν ὅτι ἡ ἀπαλλαγή μας ἀπὸ δεσμεύσεις στοὺς ξένους (ΝΑΤΟ - Ἀμερικανοὶ) βοηθάει ν' ἀναζητήσουμε διεθνῆ στηρίγματα γιὰ τὴν ἐπίλυση τοῦ Κυπριακοῦ.**
Κατὰ τὰ ἄλλα :
● Ὁ Ἠλίας Ἠλιοῦ τονίζει τὴν ἀνάγκη νὰ εἴμαστε ἰσχυροί, γιὰ νὰ βοηθήσουμε τὴν Κύπρο.
● Ὁ Μίκης Θεοδωράκης μιλᾶ γιὰ τὴν ἀνάγκη «ὄχι μόνο ἁπλᾶ στρατιωτικῆς, ἀλλὰ γενικότερα ἐθνικῆς ἑτοιμότητας».
● Ὁ Ν. Καραμανλῆς ζητᾶ μιὰ «ἀνεξάρτητη καὶ ἀδέσμευτη ἐξωτερικὴ πολιτική, ποὺ θὰ λάβει ὑπόψει τὰ γεωπολιτικὰ δεδομένα τῆς Ἑλλάδας (Εὐρώπη - Βαλκάνια - Μέση Ἀνατολή)».
● Ὁ Ἀνδρέας Παπανδρέου, πέρα ἀπὸ τὴν ἀποχώρησή μας ἀπὸ τὸ ΝΑΤΟ καὶ τὴν καταγγελία τῶν διμερῶν συμφωνιῶν μὲ τὶς ΗΠΑ, πιστεύει, ὅτι ἀπαιτεῖται «μιὰ ἀνεξάρτητη, δυναμική, εὐέλικτη, ἐξωτερικὴ πολτική, μὲ γνώμονα τὸ ἐθνικό μας συμφέρον». Καὶ ἐπίσης : ὄχι μόνο ν' ἀναλάβει ὁ Στρατὸς τὸ ἔργο του, ἀλλὰ «καὶ ἡ τεχνικὴ διάθρωση τῶν Ἐνόπλων Δυνάμεων καὶ ὁ τύπος τοῦ ἐξοπλισμοῦ τους, καθὼς καὶ οἱ πηγές τους πρέπει νὰ ἐνταχθοῦν σὲ μιὰ νέα καὶ καλὰ μελετημένη στρατηγική...».
● Ἡ «Ἐργατικὴ Πάλη» βλέπει τὴν ἐπίλυση τοῦ Κυπριακοῦ καὶ τῶν ἑλληνοτουρκικῶν διαφορῶν «στὴν προοπτικὴ μιᾶς ὁμοσπονδιακῆς Σοσιαλιστικῆς Δημοκρατίας τοῦ Αἰγαίου».

3 **Στὶς ἀπαντήσεις τους στὸ τρίτο ἐρώτημα ὅλοι, ἐπίσης, συμφωνοῦν γιὰ τοὺς κινδύνους ποὺ ἀπειλοῦν ἀκόμα τὴ Δημοκρατία. Οἱ Ἠλιοῦ, Φαρᾶκος καὶ Φίλιας («Δημοκρατικὴ Ἄμυνα») ὑπογραμμίζουν τὶς συνέπειες ἀπὸ τὸ γεγονός, ὅτι ἡ μεταβολὴ στὴν Ἑλλάδα δὲν ἔγινε μὲ λαϊκὴ ἐξέγερση, ἀλλὰ «ἐκ τῶν ἄνω».**
Ὅλοι, ἐπίσης, ὑπογραμμίζουν τὴν ἀνάγκη νὰ πραγματοποιηθεῖ γρήγορα ἡ κάθαρση. Εἰδικώτερα :
● Ὁ Θεοδωράκης ἐπισημαίνει τοὺς κινδύνους ἀπὸ τὴ «χουντικὴ νοοτροπία» ποὺ «ἐλλοχεύει», ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴν «ἀνεύθυνη, δημαγωγική, ψευτοεπαναστατικὴ μεγαλοστομία» ποὺ τὴν ἐνισχύει.
● Ὁ Ν. Καραμανλῆς τονίζει, ὅτι «ἡ παρέμβαση τοῦ λαϊκοῦ παράγοντα εἶναι ἡ μοναδικὴ ἐγγύηση, γιὰ τὴ διεύρυνση τῶν ρηγμάτων ποὺ ἔχει ὑποστῆ ὁ χουντικὸς μηχανισμός».
● Ὁ Α. Παπανδρέου ὑπογραμμίζει πὼς «δὲν ἐπιτρέπεται νὰ κατεχόμαστε ἀπὸ πλέγμα φοβίας», γιατὶ «ἡ χούντα καὶ οἱ πάτρονές της δὲν διαθέτουν τὸ ἠθικὸ κῦρος νὰ ἐπιχειρήσουν νέο πραξικόπημα».
● Ὁ Στ. Ἠλιόπουλος τονίζει, ὅτι «χρέος τῆς Κυβερνήσεως καὶ τῶν πολτικῶν δυνάμεων εἶναι νὰ διαφυλάξουν τὴν ἐθνικὴ ἑνότητα».
● Ὁ Φαρᾶκος ζητᾶ νὰ ἐπιδιωχτεῖ ἡ ὀργανωμένη παρεμβολὴ τοῦ λαοῦ στὶς πολιτικὲς ἐξελίξεις.
● Ὁ Β. Φίλιας ὑπογραμμίζει ὅτι «ἐκδημοκρατισμὸς χωρὶς βαθύτατη τομή, ποὺ θὰ εἶχε τὸ νόημα τῆς πλήρους ἐκκαθάρισης τῶν μηχανισμῶν τοῦ Κράτους καὶ τὴν καταστροφὴ ὅλων τῶν στεγανῶν τῆς ἐξουσίας, ποὺ ἀποτελοῦν τὰ ἐκτροφεῖα τῶν δυνάμεων τῆς ἀντιδημοκρατικῆς ἐπιβουλῆς, εἶναι φενάκη».
● Ὁ Μπ. Δρακόπουλος τονίζει, ὅτι «ἐπιβάλλεται οἱ πολιτικὲς καὶ κοινωνικὲς δυνάμεις, ποὺ ὑποστηρίζουν τὰ μέτρα ἐκδημοκρατισμοῦ ν' ἀγωνιστοῦν ἑνωμένες γιὰ τὴ διασφάλιση τῆς πορείας πρὸς τὴ Δημοκρατία».

4 **Μεγαλύτερες εἶναι οἱ διαφορὲς στὸ τέταρτο ἐρώτημα, τὸ σχετικὸ μὲ τὴ διαμόρφωση τοῦ χώρου τῆς Ἀριστερᾶς :**
● Ὅλοι σχεδὸν — ὅσοι ἀπαντοῦν στὸ ἐρώτημα αὐτὸ — συμφωνοῦν στὴν «ἑνότητα δράσης» τῶν διαφόρων κομμάτων καὶ τάσεων τῆς Ἀριστερᾶς.
● Κατὰ τὸν Ἠλιοῦ «μὲ τὴν ἑνότητα δράσης, μὲ τὸ δημοκρατικὸ διάλογο καὶ μὲ πολλὴ ὑπομονὴ» πρέπει «νὰ

ΘΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΘΕΣΕΙΣ

ἐπιχειρήσουμε νὰ φτάσουμε στὴν πλήρη ἑνοποίηση».

● Ὁ Θεοδωράκης ἐπιμένει στὴ «δημιουργία μιᾶς νέας Ἑλληνικῆς Ἀριστερᾶς, ποὺ νὰ περιλαμβάνει ὅλους ὅσους (...) ὁραματίζονται τὴν πορεία της μὲ ἐγγυημένες, δημοκρατικὲς διαδικασίες καὶ μὲ ἀπόλυτο σεβασμὸ στὸ διάλογο».

● Ὁ Ν. Καραμανλῆς ὑποστηρίζει τὴ «δημιουργία ἑνὸς ἀπόλυτα δημοκρατικοῦ φορέα» μὲ «δικαίωμα τῆς ἄμεσης ἀνάκλησης καὶ ἀντικατάστασης τῶν αἱρετῶν ἐκπροσώπων του καὶ στὸ δικαίωμα τῆς ἑκάστοτε μειοψηφίας νὰ κυκλοφορεῖ ἐλεύθερα τὶς ἀπόψεις της». Πιστεύει «στὴν πλήρη ἀποκοπὴ ἀπὸ τὶς δομὲς ἐκεῖνες ποὺ ἀποδείχτηκαν ἀνίκανες νὰ ἀξιοποιήσουν τοὺς ἀγῶνες καὶ τὶς θυσίες τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ, ἐξαιτίας τοῦ δογματισμοῦ, τοῦ πνεύματος ἐξάρτησης ἀπὸ ξένα μοντέλα, τῆς ἀντιδημοκρατικῆς λειτουργίας ἢ τῆς ἀναγωγῆς τοῦ λαϊκοῦ κινήματος σὲ ἐκλογικοὺς μηχανισμούς».

● Οἱ ἐκπρόσωποι τῆς «Ἐργατικῆς Πάλης» πιστεύουν, ὅτι αὐτοὶ προσπαθοῦν νὰ ἐκφράσουν «τὴ φωνὴ τῆς ταξικῆς ὀργάνωσης καὶ πάλης», τὴ «γνήσια σοσιαλιστικὴ θέση καὶ πράξη».

● Ὁ Γλέζος πιστεύει, ὅτι ὁ προβληματισμὸς στὴν Ἀριστερὰ θὰ ὁδηγήσει «σ' ἕνα ὁλότελα καινούργιο ὀργανισμὸ — ἐκφραστὴ τῶν πόθων τῶν Ἑλλήνων γιὰ σοσιαλισμό». Καὶ ζητεῖ τὴ σωστὴ ἐκτίμηση τοῦ παρελθόντος καὶ τὴν «ἄμεση ἀποχώρηση ὅλων τῶν μελῶν τῶν κατὰ καιροὺς ἡγεσιῶν».

● Ὁ Στ. Ἠλιόπουλος, μὲ τὸ δεδομένο τῆς νομιμοποίησης τοῦ ΚΚΕ, ζητεῖ «νέα διάρθρωση στὴν κομματικὴ ἔκφραση τῶν δυνάμεων τῆς Ἀριστερᾶς», συνεργασία μὲ τὴ μορφὴ αὐτοτελῶν κομμάτων καὶ ἀνανέωση τῶν ἡγεσιῶν.

● Ὁ Φαρᾶκος πιστεύει, ὅτι ἡ πιὸ συνεπὴς δύναμη στὸ χῶρο τῆς Ἀριστερᾶς εἶναι τὸ ΚΚΕ, ὅτι ἡ ΚΝΕ παρέχει τὴ «σιγουριὰ γιὰ τὴν πραγματικὴ ἀνανέωσή του» καὶ ὅτι γιὰ νὰ ἐπιτευχθεῖ ἡ «ἑνότητα δράσης» πρέπει «ἡ κάθε ὁμάδα καὶ τάση νὰ ἐμφανιστεῖ μὲ τὸ πραγματικό της πρόσωπο».

● Ὁ Μπ. Δρακόπουλος θεωρεῖ ὅτι εἶναι δύσκολο τὸ πρόβλημα τῆς ἑνοποίησης τῶν δύο Κομμουνιστικῶν Κομμάτων καὶ τῶν ἄλλων τάσεων, ὅτι ὅμως μπορεῖ νὰ ἐπιτευχθεῖ ἡ ἑνότητα δράσης μὲ τὴν ἀναγνώριση τῆς πραγματικότητας, ποὺ εἶναι ἡ διάσπαση καὶ τὴν διατύπωση ἑνὸς κοινοῦ προγράμματος. Πιστεύει, ἐπίσης, πὼς τὸ ΚΚΕ ἐσωτερικοῦ «ἀποτελεῖ τὴν κύρια δύναμη ἀνανέωσης καὶ ἑνότητας μεταξὺ τῶν διαφόρων τάσεων στὸ χῶρο τῆς Ἑλληνικῆς Κομμουνιστικῆς Ἀριστερᾶς».

Ἡ συνόψιση ποὺ κάναμε οεν ἀποβλέπει στὸ νὰ ὑποκαταστήσει τὴν ἔκθεση τῶν ἀπόψεων ἀπὸ τοὺς ἴδιους τοὺς ἐκπροσώπους τῶν διαφόρων τάσεων καὶ κομμάτων τῆς Ἀριστερᾶς. Ὅσοι θέλουν νὰ κατατοπιστοῦν γιὰ τὶς θέσεις τῶν κομμάτων καὶ ὁμάδων ποὺ ἐκπροσωποῦν τὴν Ἀριστερά, πρέπει ἀπαραίτητα νὰ διαβάσουν ὁλόκληρες τὶς ἀπαντήσεις τῶν ἐκπροσώπων τους στὴν ἔρευνα μας καὶ τὰ ἄλλα ἐπίσημα κείμενά τους. Ἡ συνόψιση αὐτὴ ἀποτελεῖ μιὰ προσπάθεια, νομίζουμε, χρήσιμη, γιὰ νὰ ἐντοπιστοῦν τὰ κοινὰ σημεῖα καὶ οἱ βασικὲς διαφωνίες καὶ νὰ διευκολυνθεῖ ὁ παραπέρα διάλογος. Γιὰ τὴ συνέχιση τοῦ διαλόγου αὐτοῦ θὰ εἶναι πάντα ἀνοιχτὲς οἱ στῆλες τοῦ ΑΝΤΙ.

(Σ.Σ.) Ἡ ἀπάντηση τῆς ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΕΛΛΗΝΩΝ ΜΑΡΞΙΣΤΩΝ - ΛΕΝΙΝΙΣΤΩΝ καὶ τῆς ΛΑ·Ι·ΚΗΣ ΕΞΟΥΣΙΑΣ (ὀργάνωση Μαρξιστῶν - Λενινιστῶν) ἔφτασε στὰ γραφεῖα μας λίγο πρὶν ἀρχίσει ἡ ἐκτύπωση τοῦ περιοδικοῦ καὶ γι' αὐτὸ δὲν περιλήφθηκαν στὰ συμπεράσματα τῆς ἔρευνας. Κλείνοντας αὐτὴν τὴν ἔρευνα δὲν εἴχαμε ἀκόμα πάρει τὴν ἀπάντηση τοῦ Ε.Κ.Κ.Ε., ποὺ τὴ δημοσίευση της προαναγγέλαμε στὸ προηγούμενο τεῦχος μας.

ΜΠ. ΔΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ (Κ.Κ.Ε. - Ἐσωτερικοῦ)

Ἀπὸ μέρους τοῦ Π.Γ. τοῦ Κ.Κ.Ε. (ἐσωτ.) ἀπάντησε στὴν ἔρευνά μας ὁ Γεν. Γραμματέας του Μπ. Δρακόπουλος. Ὁ Μπ. Δρακόπουλος ἦταν προδιχτατορικὰ ἀπὸ τὰ βασικὰ στελέχη τῆς Ε.Δ.Α. Μετὰ τὸ Φεβρουάριο τοῦ 1968 διαδραμάτισε βασικὸ ρόλο στὸ σχηματισμὸ τοῦ Κ.Κ.Ε. (ἐσωτ.), τὸ ὁποῖο προέκυψε ἀπὸ τὴ διάσπαση τοῦ Κ.Κ.Ε. κατὰ τὴ 12η Ὁλομέλεια τῆς Κ.Ε. Πιάστηκε τὸν Ὀκτώβρη τοῦ 1971 καὶ δικάστηκε μαζὶ μὲ τὸν Μ. Παρτσαλίδη κι' ἄλλα στελέχη τοῦ Π.Α.Μ. καὶ τοῦ Κ.Κ.Ε. (ἐσωτ.). Στὴ δίκη εἶχε τὴν εὐκαιρία νὰ ἀναπτύξει τὶς ἀπόψεις καὶ τὶς ἀρχὲς τοῦ κόμματός του.

1. Ἡ πολιτικὴ μεταβολὴ ἔγινε μὲ τὴ μορφὴ παράδοσης τῆς ἐξουσίας στὴν ἡγεσία τοῦ ἀστικοῦ πολιτικοῦ κόσμου, ἀπὸ τὸ στρατοκρατικὸ καθεστώς, μετὰ τὸ ἀδιέξοδο στὸ ὁποῖο βρέθηκε. Κατασκεύασμα τῆς ἀμερικάνικης ΚΥΠ, τὸ χουντικὸ καθεστὼς ἐσωτερικῆς κατοχῆς, βρέθηκε, ἐπὶ ἑπτάμισυ χρόνια, ἀντιμέτωπο μὲ σταθερὴ ἐναντίωση τοῦ λαοῦ, στὴν ἀντίθεση τοῦ συνόλου σχεδὸν τοῦ πολιτικοῦ κόσμου, τὴν ἀντίδραση ὁλοένα καὶ περισσότερων ἀξιωματικῶν, τὴν ἐχθρότητα τῆς διεθνοῦς κοινῆς ἀντιιμπεριαλιστικῆς καὶ δημοκρατικῆς γνώμης. Ἡ πραγματικότητα αὐτὴ δημιουργοῦσε τοὺς ὅρους ἀνατροπῆς τῆς χούντας. Σ' αὐτὸ τὸ φόντο, τὸ πραξικόπημα στὴν Κύπρο καὶ οἱ συνέπειές του ἐπενέργησαν σὰν καταλύτης. Τὸ δικτατορικὸ καθεστὼς ἔχασε κάθε περιθώριο ἐλιγμοῦ καὶ ἀντιμετώπιζε ἄμεσο κίνδυνο ἀνατροπῆς του ἀπὸ λαϊκο-στρατιωτικὴ ἐξέγερση. Ἀκόμη καὶ γιὰ τοὺς Ἀμερικάνους πάτρωνές του, ἡ παραπέρα ἐπιβίωση τοῦ τυραννικοῦ συστήματος ἦταν ἀδύνατη, χωρὶς νὰ διακυβευτοῦν γενικώτερα συμφέροντά τους.

2. Ἡ ἔξοδος ἀπὸ τὸ στρατιωτικὸ ΝΑΤΟ, σὲ συνδυασμὸ μὲ τὴν ἀποχώρηση ἀπὸ τὶς συνομιλίες τῆς Γενεύης καὶ τὴ μεταφορὰ

ΜΠ. ΔΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ (Κ.Κ.Ε.-Ἐσωτ.)

τοῦ Κυπριακοῦ στὸν ΟΗΕ, δημιουργεῖ κλίμα εὐνοϊκότερο γιὰ τὴν ἐθνικὴ ὑπόθεση. Θεωροῦμε ὅτι ἡ ὁριστικὴ ἀποδέσμευση τοῦ συνόλου τῶν στρατιωτικῶν μας δυνάμεων ἀπὸ τὸ ΝΑΤΟ καὶ ἡ διάθεσή τους στὴν ὑπηρεσία τῆς πατρίδας, ἡ δυνατότητα σύναψης διμερῶν συμφωνιῶν, χωρὶς δεσμεύσεις, μ' ὅλες τὶς χῶρες ποὺ προσφέρονται, γιὰ τὴν ἐξεύρεση τοῦ ἀναγκαίου γιὰ τὴν ἄμυνά μας ἐξοπλισμοῦ, καὶ ἡ ἀνάπτυξη σειρᾶς ἄλλων θετικῶν πρωτοβουλιῶν στὸ διεθνὲς μεσογειακὸ καὶ βαλκανικὸ χῶρο, δημιουργοῦν οὐσιαστικὲς προϋποθέσεις γιὰ τὴν παροχὴ βοήθειας στοὺς Κύπριους ἀδελφούς μας καὶ τὴν ἀμυντική μας διασφάλιση.
Σημασία ἔχει, ἡ ἔξοδος ἀπὸ τὸ στρατιωτικὸ ΝΑΤΟ νὰ εἶναι «ὁριστικὴ καὶ ἀμετάκλητη» — σύμφωνα μὲ τὴ δεσμευτικὴ δήλωση τῶν κ. κ. Καραμανλῆ καὶ Μαύρου — καὶ νὰ ὁλοκληρωθεῖ, τελικά, μὲ τὸ ξήλωμα τῶν ἀμερικανικῶν βάσεων. Μόνον ἔτσι ἡ ἔξοδος, πρῶτο βασικὸ βῆμα ἀνανέωσης τῆς ἐξωτερικῆς μας πολιτικῆς, θὰ ἀποκτήσει οὐσιαστικὸ χαρακτήρα καὶ θὰ μπορεῖ νὰ ἀκολουθηθεῖ καὶ ἀπὸ ἄλλες ἐνέργειες στοὺς τομεῖς τῶν διεθνῶν σχέσεων καὶ τῆς οἰκονομικῆς συνεργασίας, εὐρύτερα, καὶ εἰδικώτερα στὸ χῶρο τῆς Βαλκανικῆς καὶ Μεσογείου, ποὺ θὰ ἐνισχύσουν τὴν ἀμυντική μας ὑπεράσπιση (ἀπύραυλος Βαλκανική, μετατροπὴ τῆς Μεσογείου σὲ ζώνη εἰρήνης μὲ ἀποχώρηση τῶν στόλων τῶν μεγάλων δυνάμεων, ἐγγύηση τῆς ἀκεραιότητας τῶν συνόρων τῆς χώρας μας καὶ τοῦ θαλασσίου χώρου της ἀπὸ τὶς μεγάλες δυνάμεις κ. α.).

3. Οἱ πιέσεις ποὺ ἀσκοῦνται σήμερα, ἐσωτερικὲς καὶ ἐξωτερικές, βρίσκονται σὲ ἄμεση συνάρτηση μεταξύ τους. Σκοπός τους εἶναι νὰ ἀποτραπεῖ ἡ ἀποχουντοποίηση σὲ βάθος καὶ ἡ μεγαλύτερη ἀνεξαρτησία στὴν ἐξωτερικὴ πολιτικὴ τῆς χώρας. Ἰδιαίτερα, οἱ ΗΠΑ καὶ ὁρισμένοι κύκλοι τοῦ ΝΑΤΟ, μὲ τὴ χρησιμοποίηση καὶ τοῦ τουρκικοῦ σωβινισμοῦ, ἐντείνουν τὶς πιέσεις γιὰ νὰ παραμείνει ἡ Ἑλλάδα στὸ ΝΑΤΟ καὶ νὰ δεχτεῖ λύση τοῦ Κυπριακοῦ, στὸ περιβάλλον τοῦ Ἀτλαντικοῦ Συμφώνου. Οἱ πιέσεις αὐτὲς ἀποσκοποῦν, ἐπίσης, στὸ νὰ κάνουν τὴν Κυβέρνηση πιὸ διστακτικὴ στὴ λήψη μέτρων γιὰ τὸν ἐκδημοκρατισμὸ τῆς χώρας. Παράλληλα, ἡ μὴ πλήρης κάθαρση καὶ ἐξουδετέρωση τῶν ἐρεισμάτων τοῦ στρατοκρατικοῦ καθεστῶτος, ἡ μὴ τιμωρία τῶν πρωταιτίων, ἡ διατήρηση ὁλόκληρου πλέγματος ἀπὸ χουντικοὺς καὶ προχουντικοὺς ἀντιδημοκρατικοὺς νόμους, ἐνθαρρύνουν τὰ φιλοδικτατορικὰ καὶ ἀντιδραστικὰ στοιχεῖα, δημιουργοῦν μόνιμο κίνδυνο ὑποτροπῆς καὶ καθιστοῦν τὴν Κυβέρνηση πιὸ ἀδύνατη στὴν ἀντιμετώπιση τῶν ξένων πιέσεων. Γιὰ νὰ διασφαλιστεῖ ἡ δημοκρατικὴ πορεία, ἐπιβάλλεται ἡ Κυβέρνηση, ὑπερνικώντας τὶς ταλαντεύσεις της καὶ τὶς ἀντιλαϊκὲς εἰσηγήσεις καὶ πιέσεις, νὰ στηριχτεῖ στὸ Λαὸ καὶ νὰ προχωρήσει γρήγορα καὶ σταθερὰ στὴν ἀναστήλωση τῶν δημοκρατικῶν θεσμῶν καὶ στὴ δημιουργία κατάλληλων συνθηκῶν γιὰ τὴ διενέργεια ἐλεύθερων καὶ γνήσιων ἐκλογῶν. Ταυτόχρονα, ἐπιβάλλεται οἱ πολιτικὲς καὶ κοινωνικὲς δυνάμεις, ποὺ ὑποστηρίζουν σήμερα τὰ μέτρα ἐκδημοκρατισμοῦ, νὰ ἀγωνιστοῦν ἑνωμένες γιὰ τὴ διασφάλιση τῆς πορείας πρὸς τὴ Δημοκρατία.

4. Ὑπάρχει σήμερα μιὰ μετατόπιση ὁλόκληρης τῆς πολιτικῆς ζωῆς πρὸς τὴν κατεύθυνση τῆς Ἀριστερᾶς, πρὸς τὴν ὁποία στρέφονται καὶ οἱ νέες πολιτικὲς δυνάμεις ποὺ βγῆκαν ἀπὸ τὴν Ἀντίσταση καὶ ποὺ μὲ τὶς θέσεις τους ἐκφράζουν τὸ νέο προσανατολισμό τους, πρὸς τὴν κοινωνικὴ πρόοδο καὶ τὸ σοσιαλισμό, νέων στρωμάτων ἐργαζομένων τῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας. Μ' αὐτὲς τὶς δυνάμεις, ποὺ δὲν τὶς βλέπουμε ἀνταγωνιστικά, ἐπιδιώκουμε νὰ συγκροτήσουμε τὴν εὐρύτερη δυνατὴ συμμαχία πολιτικῶν καὶ κοινωνικῶν δυνάμεων, γιὰ τὴν Δημοκρατία καὶ τὸ Σοσιαλισμό
Στὸ σημεῖο αὐτὸ θὰ ἤθελα, νὰ ὑπογραμμίσω ὅτι ἡ ὕπαρξη δύο Κομμάτων στὸ χῶρο τῆς Κομμουνιστικῆς Ἀριστερᾶς ἀποτελεῖ δυσάρεστη πραγματικότητα. Τὸ πρόβλημα τῆς ἑνοποίησης τοῦ ἄλλοτε ἑνιαίου Κομμουνιστικοῦ Κόμματος εἶναι ἐξαιρετικὰ δύσκολο. Οἱ ἰδεολογικοί, πολιτικοὶ καὶ ὀργανωτικοὶ λόγοι ποὺ τὸ προκάλεσαν ἐξακολουθοῦν καὶ σήμερα νὰ ὑπάρχουν. Ὅμως, ἡ διάσπαση αὐτὴ δὲν πρέπει νὰ ἐμποδίσει τὴν ἑνότητα δράσης, τὴν ἐπιδίωξη μιᾶς κοινῆς γλώσσας, τὴ διατύπωση ἑνὸς κοινοῦ προγράμματος δράσης. Αὐτὸ ἀπαιτεῖ τὴν ἀναγνώριση τῆς πραγματικότητας τῆς ὕπαρξης δύο Κομμουνιστικῶν Κομμάτων καὶ ἄλλων τάσεων, γιατὶ μόνο αὐτὴ ἡ ἀναγνώριση, ἀπὸ τὴ μιὰ ἐπιτρέπει τὴν ἰσότιμη συνεργασία τῶν φορέων τοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος στὴ χώρα μας πάνω σὲ συγκεκριμένα προβλήματα καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη θέτει ἐκ τῶν πραγμάτων τὸ πρόβλημα τῆς ἀποκατάστασης στὸ μέλλον τοῦ ἑνιαίου κομματικοῦ φορέα.
Τὸ Κόμμα μας, τὸ Κομμουνιστικὸ Κόμμα Ἑλλάδος (ἐσ.), συνεχιστὴς τῶν πιὸ γνήσιων παραδόσεων τοῦ κομμουνιστικοῦ κινήματος στὴ χώρα μας, ἀποτελεῖ σήμερα τὴν κύρια δύναμη ἀνανέωσης καὶ ἑνότητας μεταξὺ τῶν διαφόρων τάσεων στὸ χῶρο τῆς Ἑλληνικῆς Κομμουνιστικῆς Ἀριστερᾶς. Διαποτισμένο ἀπὸ τὴ Μαρξιστικὴ - Λενινιστικὴ διδασκαλία, στὴ σύγχρονη καὶ ζωντανὴ ἔκφρασή της, θεωρεῖ τὴν αὐτοτέλειά του στὰ πλαίσια τοῦ διεθνοῦς Κομμουνιστικοῦ κινήματος καὶ τὴν ἐσωκομματικὴ Δημοκρατία ἀπαραίτητα γιὰ τὴ χάραξη ἑνὸς Ἑλληνικοῦ δρόμου γιὰ τὸ Σοσιαλισμό, καὶ τὴν κατάχτηση τῶν ἐργαζομένων σ' αὐτὸ τὸ σκοπό. Τὸ ΚΚΕ (ἐσ.), πλατὺ Κόμμα Πρωτοπορίας, παλεύει, σήμερα, γιὰ τὴν ἐγκαθίδρυση στὴ χώρα μας ἑνὸς γνήσιου δημοκρατικοῦ καθεστῶτος, μέσα ἀπὸ τὸ ὁποῖο θὰ ἀγωνιστοῦμε γιὰ τὴ δημοκρατικὴ καὶ σοσιαλιστικὴ ἀνάπλαση τῆς χώρας μας.

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΑΜΥΝΑ

Ἡ «Δημοκρατικὴ Ἄμυνα» ἱδρύθηκε τὸν Ἀλρίλη τοῦ 1967, σὰν ἀντιφασιστικὴ ὀργάνωση. Σήμερα ἔχει μετατραπεῖ σὲ πολιτικὴ ὁμάδα τῆς σοσιαλιστικῆς ἀριστερᾶς. Στὸ τελευταῖο συνέδριό της ψήφισε μιὰ προωθημένη ἰδεολογικοπολιτικὴ πλατφόρμα καὶ πῆρε τὴν ἀπόφαση νὰ συμβάλει μὲ ὅλες της τὶς δυνάμεις γιὰ τὴν ὅσο τὸ δυνατὸ πιὸ γρήγορη ὀργανικὴ ἑνοποίηση ὅλων τῶν δυνάμεων, ποὺ ξεκινοῦν ἀπὸ κεῖ ποὺ τελειώνει ἡ σημερινὴ Κυβέρνηση καὶ τελειώνει στὶς παρυφὲς τοῦ ὀργανωμένου Κομμουνιστικοῦ κινήματος.

Θὰ ἀπαντήσω μόνο στὸ πρῶτο καὶ τὸ τρίτο ἐρώτημά σας, γιατὶ τὰ ἄλλα καλύπτονται ἀπὸ τὶς σχετικὲς ἀνακοινώσεις τῆς Δ. Ἄμυνας.

1. Δὲν εἶναι εὔκολο νὰ ἐκτεθοῦν συνοπτικὰ οἱ λόγοι, ποὺ ὁδήγησαν στὴ μεταβολὴ τοῦ τελευταίου Ἰουλίου χωρὶς κίνδυνο σχηματοποιήσεων.
Ὁπωσδήποτε ἡ Κυπριακὴ καταστροφὴ ἀποτέλεσε τὸν κύριο ἐπιταχυντικὸ συντελεστή. Ὅμως, ἡ πορεία πρὸς λύση τύπου Καραμανλῆ σὰν μεθόδευση ἐξόδου ἀπὸ τὴν δικτατορία ἦταν ἀναπόφευκτη μετὰ τὰ γεγονότα τοῦ Πολυτεχνείου. Καὶ ἦταν ἀναπόφευκτη, διότι τὸ Πολυτεχνεῖο ἔκλεισε τὸ δρόμο τῆς «πολιτικοποίησης», δηλαδὴ τοῦ μετασχηματισμοῦ καὶ τῆς μεταμφίεσης τῆς δικτατορίας, ποὺ ἐπιδίωξε ὁ Παπαδόπουλος καὶ οἱ Ἀμερικάνοι.
Γι' αὐτὸ καὶ τὸ Πολυτεχνεῖο δὲν ζυγίζει μόνον ἠθικά, ἀλλὰ ἀποτελεῖ πολιτικὸ γεγονὸς πρώτου μεγέθους, ποὺ προκαθόρισε τὶς ἐξελίξεις. Οἱ πρωτοποριακὲς δυνάμεις τοῦ ἔθνους — φοιτητές, ἐργάτες καὶ διανοούμενοι — χωρὶς οὐσιαστικὴ πολιτικὴ καθοδήγηση ἀνατίναξαν τὸ πλαίσιο παγίδευσης καὶ πειθαναγκασμοῦ τῶν πολιτικῶν δυνάμεων, ποὺ σχεδίαζε ἡ δικτατορία. Γιὰ μιὰ ἀκόμα φορὰ ὁ Λαὸς ξεπέρασε τὶς ἡγεσίες του σὲ ὡριμότητα, ἀποφασιστικότητα καὶ πολιτικὴ προοπτική.
Μετὰ τὸ Πολυτεχνεῖο, μοναδικὴ ὑπαλλαγὴ στὴ μεταβίβαση τῆς ἐξουσίας στὶς παραδοσιακὲς συντηρητικὲς πολιτικὲς δυνάμεις ἦταν ἀναγκαστικὰ ἡ λύση τῆς 25ης Νοεμβρίου, ἡ λύση Ἰωαννίδη. Ὅμως ἡ δικτατορία τῆς 25ης Νοεμβρίου ἀντιμετώπιζε εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἀξεπέραστα ἐμπόδια.
Ἀντιμετώπιζε μιὰ καθολικὴ οἰκονομικὴ κρίση, ποὺ ριζοσπαστικοποιοῦσε τὶς μάζες καὶ τὶς ὁδηγοῦσε ἀναπόδραστα σὲ ἀνάληψη ἐνεργητικῆς ἀντίστασης.
Ἀντιμετώπιζε, ἐπίσης, τὶς ἔκδηλες πλέον ἀνησυχίες τῶν εὐρωπαϊκῶν ἑταίρων τοῦ ΝΑΤΟ, ποὺ εἶχαν ἀρχίσει νὰ συνειδητοποιοῦν τοὺς κινδύνους ἀπὸ τὴ ριζοσπαστικοποίηση αὐτὴ τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ.
Ἀντιμετώπιζε τέλος ἕνα κλίμα — προσωρινῆς ἔστω — ὕφεσης στὴ Μέση Ἀνατολή, ποὺ ὑποχρέωνε τοὺς Ἀμερικάνους νὰ φορέσουν τὸ δημοκρατικό τους προσωπεῖο στὴν περιοχὴ αὐτή.
Ἡ μοναδικὴ δυνατότητα τοῦ Νοεμβριανοῦ καθεστῶτος νὰ διατηρηθοῦν στὴν ἐξουσία ἦταν μιὰ ἀποφασιστικὴ ἐνέργεια στὴν Κύπρο, ποὺ θὰ ἐπέφερε τὴ νατοποίηση τῆς μεγαλονήσου καὶ θὰ ἐξασφάλιζε τὴν ἀνανέωση τῆς ἐντολῆς καὶ τὴν χορήγηση ἀπεριορίστου οἰκονομικῆς καὶ στρατιωτικῆς βοηθείας πρὸς τὸ καθεστὼς ἀπὸ τὶς ΗΠΑ καὶ τὸ ΝΑΤΟ. Καί, φυσικά, τὴν ἐπιχείρησε μὲ τὶς εὐλογίες τῶν μεγάλων προστατῶν του.
Ἡ ἀποτυχία καὶ οἱ διεθνεῖς ἐπιπλοκὲς εἶχαν σὰν ἀποτέλεσμα ἕνα ἀδιέξοδο τῆς ἀμερικανικῆς πολιτικῆς μὲ τεράστιες προεκτάσεις.
Ἡ «ἀκλόνητη» δικτατορία παραμερίστηκε «ἐν μιᾷ νυκτὶ καὶ μόνῃ» καὶ ὁ Στρατὸς «ἀνέθεσε» τὴ διακυβέρνηση τῆς χώρας στὸν κ. Καραμανλῆ καὶ πολιτικὰ πρόσωπα.
Τὸ γεγονός, βέβαια, ὅτι ἡ μετάβαση αὐτὴ ἔγινε ἐκ τῶν ἄνω χωρὶς δυνατότητες διαμορφωτικῆς ἐπιρροῆς ἀπὸ τὶς λαϊκὲς δυνάμεις

ὀφείλεται στὶς ἀδυναμίες τῆς Ἀντίστασης, ποὺ θὰ πρέπει νὰ μᾶς ἀπασχολήσουν κάποτε ἰδιαίτερα.

3. Διασφάλιση τῆς πολιτικῆς μεταβολῆς δὲν μπορεῖ νὰ ὑπάρξει μὲ τὸν ἐμβαλωματικὸ καὶ ἀποσπασματικὸ τρόπο, ποὺ ἀντιμετωπίζει ἡ Κυβέρνηση :
α) τὸ πρόβλημα τοῦ ἐκδημοκρατισμοῦ
β) τὴ μετάβαση στὴν πολιτικὴ ὁμαλότητα καὶ
γ) τὶς ἐξωτερικὲς σχέσεις τῆς χώρας.

Ἐκδημοκρατισμὸς χωρὶς βαθύτατη τομή, ποὺ θὰ εἶχε τὸ νόημα τῆς πλήρους ἐκκαθάρισης τῶν μηχανισμῶν τοῦ Κράτους καὶ τὴν καταστροφὴ ὅλων τῶν στεγανῶν τῆς ἐξουσίας, ποὺ ἀποτελοῦν ἐκτροφεῖα τῶν δυνάμεων τῆς ἀντιδημοκρατικῆς ἐπιβουλῆς εἶναι φενάκη. Μετάβαση σὲ πολιτικὴ ὁμαλότητα μὲ αἰφνιδιαστικὲς ἐκλογὲς καὶ ἐκλογικὸ σύστημα, ποὺ εὐνοεῖ τὸ συντηρητικὸ πολιτικὰ κατεστημένο, ἀποτελεῖ φαλκίδευση τῆς λαϊκῆς θέλησης. Διαμόρφωση τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς μὲ μοναδικὸ κριτήριο τὶς ἀναγκαιότητες, ποὺ ἐπιβάλλει τὸ Κυπριακό, χωρὶς δηλαδὴ βαθύτερο ἀναπροσανατολισμὸ ὅλων τῶν συμμαχιῶν καὶ διεθνῶν σχέσεών μας, ποὺ θὰ ἐπέτρεπε τὴν ἄσκηση μιᾶς πραγματικὰ καὶ μακροπρόθεσμα ἀνεξάρτητης τοποθέτησης τῆς χώρας εἶναι μοιραῖο νὰ ἔχει τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς προσωρινότητας καὶ τῆς εὐκαιριακότητας.

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΛΑ·Ι·ΚΗ ΕΞΟΥΣΙΑ

Τὰ τέσσερα ἐρωτήματα τοῦ «ΑΝΤΙ», περιορίζουν τὸ «διάλογο» ἔξω ἀπὸ τὴν οὐσία τῶν πρωταρχικῶν προβλημάτων τοῦ λαϊκοῦ ἀγώνα. Ἐμεῖς βάζουμε δύο βασικὰ ἐρωτήματα, στὰ ὁποῖα θἄπρεπε νὰ ἀπαντήσουν οἱ πολιτικὲς δυνάμεις τῆς ἀριστερᾶς :
1. Ποιοί εἶναι οἱ στρατηγικοὶ στόχοι τοῦ λαϊκοῦ ἀγώνα ;
2. Ποιά εἶναι ἡ διαδικασία(ἢ ἡ ταχτικὴ) τοῦ λαϊκοῦ ἀγώνα γιὰ τὴν πραγμάτωση αὐτῶν τῶν στόχων ;
Πῶς μπορεῖ ν' ἀπευθύνεται κανεὶς στὸ λαὸ σὰν ἀντιπρόσωπός του, ὅταν δὲν ἔχει ἢ κρύβει ἀπὸ τὸ λαὸ τοὺς μακροπρόθεσμους στόχους τοῦ λαϊκοῦ ἀγώνα ; Κι ὅταν στὴ θέση αὐτῶν τῶν στόχων βάζει ἀφηρημένους καὶ ἀσαφεῖς ὅρους μὲ μόνο σκοπὸ ἄμεσα ἐκλογικὰ ὀφέλη ;
Ἐμεῖς, ποὺ δὲν πᾶμε μόνο ὅπου μᾶς καλοῦν, ἀλλὰ ὅπου πιστεύουμε πὼς ἐξυπηρετοῦμε τὸν λαϊκὸ ἀγώνα, θ' ἀπαντήσουμε στὰ τέσσερα ἐρωτήματα τοῦ «ΑΝΤΙ», παρόλο ποὺ τὰ παράνομα ἔντυπά μας, ἔχουν ἀπαντήσει πολλὲς φορὲς καὶ μὲ σαφήνεια σ' ὅλα αὐτὰ τὰ ἐρωτήματα.

1. Ἡ ἀνοιχτὴ στρατιωτικὴ διχτατορία εἶχε πάψει ν' ἀποτελεῖ ἐγγύηση γιὰ τὴ διαφύλαξη τῶν οἰκονομικῶν, στρατιωτικῶν καὶ πολιτικῶν συμφερόντων τοῦ ἀμερικάνικου ἰμπεριαλισμοῦ στὴν Ἑλλάδα, καὶ στὴν Ἀν. Μεσόγειο γενικότερα. Ἡ ἀνοιχτὴ στρατιωτικὴ διχτατορία ἀπότυχε στὸ ρόλο της, τοῦ ὑπηρέτη τῶν συμφερόντων τοῦ ἀμερικάνικου ἰμπεριαλισμοῦ, σὲ τρία βασικὰ σημεῖα : α. Σμπαράλιασε τὴν οἰκονομία καὶ ἐξαθλίωσε κυριολεχτικὰ τὸ λαό, ὀξύνοντας τὶς ταξικὲς ἀντιθέσεις λαοῦ - μονοπωλιακοῦ κεφαλαίου στὸ ἔπακρο. Δημιούργησε θολὲς προοπτικὲς γιὰ τὸ μέλλον τῶν μονοπωλιακῶν ἐπιχειρήσεων ποὺ ἀπομυζοῦν τὴ χώρα μας. Ἀπὸ ἀνικανότητά της, ἀποκάλυψε περισσότερο τὴν ἰμπεριαλιστικοῦ τύπου ἀπάνθρωπη οἰκονομικὴ διάρθρωση τῆς χώρας καὶ τὸν ἔλεγχο τοῦ μονοπωλιακοῦ - χρηματιστικοῦ κεφαλαίου σὲ κάθε τομέα τῆς οἰκονομίας. β. Ἀπότυχε στὸ νὰ παίξει σωστὰ τὸ ρόλο της στὸ πραξικόπημα, ποὺ θὰ διευκόλυνε τὴ διχοτόμηση τῆς Κύπρου γιὰ τὸ συμφέρον τοῦ ἀμερικάνικου ἰμπεριαλισμοῦ. Ἔτσι, ἔκθεσε τὴν ἀμερικάνικη ἐξωτερικὴ πολιτικὴ στὰ μάτια τοῦ κόσμου περισσότερο. Οἱ ἀμερικάνοι ἰμπεριαλιστές, βέβαια, ἔστω καὶ μὲ τὴν ἀποτυχία τῆς χούντας, κατάφεραν πάλι νὰ δημιουργήσουν τὶς προϋποθέσεις γιὰ τὴ διχοτόμηση, δηλαδὴ τὴν ἀμερικανοποίηση τῆς Κύπρου. γ. Ὁ τρίτος καὶ ὁ κυριότερος λόγος τῆς χρεωκοπίας τῆς ἀνοιχτῆς στρατιωτικῆς διχτατορίας, εἶναι ὅτι δὲν κατάφερε μὲ κανένα μέσο νὰ καταστείλει τὸ λαϊκοαπελευθερωτικὸ κίνημα ποὺ ὁλοένα μεγάλωνε. Ἡ χρονιὰ τοῦ 73 ἦταν ἡ χρονιά, ποὺ τὸ λαϊκοαπελευθερωτικὸ κίνημα ἀναπτύχτηκε καὶ ἔφτασε σὲ μορφὲς λαϊκῆς ἐξέγερσης, ποὺ ἔστω κι ἂν μέχρι ἕνα βαθμὸ αὐθόρμητες, κλόνισαν τελειωτικὰ τὸ οἰκοδόμημα τῆς διχτατορίας. Ἡ λαϊκὴ ἐξέγερση τοῦ Πολυτεχνείου ἔσκαψε τὸ λάκκο τῆς ἀνοιχτῆς στρατιωτικῆς διχτατορίας. Ὁ λαϊκὸς ἀγώνας ἦταν ὁ νεκροθάφτης τῆς χούντας, μόνο ποὺ δὲν πρόλαβε νὰ τὴν θάψει γιὰ καλά. Ο ΑΓΩΝΑΣ ΤΟΥ ΛΑΟΥ ἀνάγκασε τοὺς ἀμερικάνους ἰμπεριαλιστὲς νὰ βάλουν νερὸ στὸ κρασί τους καὶ νὰ δεχτοῦν τὴν ἀντικατάσταση τῆς ἀντιλαϊκῆς πολιτικῆς ἐξουσίας τῆς χούντας, ἀπὸ τὴν ἀντιλαϊκὴ ἐξουσία τῶν «πολιτικῶν».
Ἡ «ἀλλαγὴ» ἔγινε μόνο στὴν πολιτικὴ ἐξουσία, γιατί : α. Ἡ οἰκονομικὴ διάρθρωση τῆς χώρας εἶναι πάντα ἰμπεριαλιστικοῦ τύπου, ὅπου κυριαρχοῦν τὰ ἐντόπια καὶ ξένα (ἰδιαίτερα τὰ ἀμερικάνινα) μονοπωλιακὰ κεφάλαια. Τὰ οἰκονομικὰ συμφέροντα τῶν ἀμερικάνων, κυρίως, ἰμπεριαλιστῶν δὲν θίγονται στὸ παραμικρό. β. Ἡ ἔξοδος ἀπὸ τὸ ΝΑΤΟ εἶναι πλατωνική. Εἶναι θεαματικὴ προεκλογικὴ μανούβρα τῆς στιγμῆς. Καὶ τὸ βασικότερο, οἱ ἀμερικάνικες στρατιωτικὲς βάσεις κυριαρχοῦν σ' ὅλη τὴν ἐπικράτεια κάνοντας πάντα τὴν Ἑλλάδα πολεμικὸ ὁρμητήριο τῶν ἀμερικάνων ἰμπεριαλιστῶν ἐνάντια στοὺς λαοὺς τῆς Μεσογείου καὶ τῆς Ἀσίας. Μὲ τὴν «ἀλλαγή», ἐξυπηρετοῦνται καὶ τὰ συμφέροντα τῶν εὐρωπαϊκῶν μονοπωλιακῶν κεφαλαίων, ποὺ εἶναι συσπειρωμένα γύρω ἀπὸ τὸ σχῆμα ΕΟΚ, γιατὶ ἔτσι ὁ εὐρωπαϊκὸς ἰμπεριαλισμὸς προωθεῖ τὶς θέσεις του, καὶ στὴν Ἑλλάδα, καὶ στὴ Μεσόγειο, καὶ στὶς ἀραβικὲς χῶρες (πετρέλαια).

2. Ἡ ἐπίλυση τοῦ κυπριακοῦ προβλήματος δὲν μπορεῖ νὰ γίνει ἀπὸ ὑπηρέτες τῶν ἰμπεριαλισμῶν. Τὸ κυπριακὸ πρόβλημα εἶναι, πρῶτα ἀπ' ὅλα, πρόβλημα τοῦ ἴδιου τοῦ κυπριακοῦ λαοῦ. Ὅλοι οἱ δῆθεν φίλοι τῆς Κύπρου θέλουν νὰ λύσουν γιὰ λογαριασμό της (μᾶλλον γιὰ λογαριασμὸ ἄλλων) τὸ πρόβλημα μέσα σὲ διεθνεῖς ὀργανισμοὺς καὶ σὲ διασκέψεις. Ὅλες αὐτὲς οἱ μανοῦβρες εἶναι γιὰ νὰ φρεναριστεῖ καὶ νὰ κατασταλεῖ ἡ ἀνάπτυξη τοῦ ἐθνικοῦ λαϊκοαπελευθερωτικοῦ ἀγώνα τοῦ κυπριακοῦ λαοῦ. Ὁ κυπριακὸς λαός, χωρὶς νὰ ἀρνηθεῖ τὴ βοήθεια τῶν ἀληθινῶν φίλων του, μὲ τὴ

ΤΟ ΕΡΩΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΤΟΥ ΑΝΤΙ :

1. Ποιές εἶναι οἱ διαδικασίες καὶ ποιοί εἶναι οἱ ἐσωτερικοὶ καὶ διεθνεῖς παράγοντες ποὺ ὁδήγησαν στὴν ἀνάληψη τῆς διακυβέρνησης τῆς χώρας ἀπὸ πολιτικὰ πρόσωπα ; 2. Πῶς βλέπετε τὴν ἐπίλυση τοῦ Κυπριακοῦ προβλήματος σὲ συνάρτηση μὲ : ● τὴν ἀποχώρησή μας ἀπὸ τὸ ΝΑΤΟ ● τὴν ἀμυντική μας διασφάλιση ● καὶ τὸν διεθνῆ πολιτικὸ προσανατολισμὸ τῆς χώρας ; 3. Ἡ τελευταία πολιτικὴ μεταβολὴ εἶναι ἐκτεθειμένη σὲ ἐσωτερικὲς καὶ ἐξωτερικὲς ἀπειλὲς καὶ πιέσεις. Πῶς νομίζετε ὅτι μπορεῖ νὰ διασφαλιστεῖ καὶ νὰ προωθηθεῖ ; 4. Πῶς βλέπετε τὴν ἄμεση διαμόρφωση τοῦ χώρου τῆς Ἀριστερᾶς καὶ τί ἐκφράζετε ἐσεῖς ;

συμπαράσταση τοῦ λαϊκοαπελευθερωτικοῦ ἀγώνα τοῦ ἑλληνικοῦ καὶ τοῦ τούρκικου λαοῦ, πρέπει νὰ ἀναπτύξει τὸν ἀγώνα του μὲ ὅλα τὰ μέσα καὶ κυρίως μὲ τὸ λαϊκὸ ἀντάρτικο, γιὰ νὰ πετάξει στὴ θάλασσα ὅλους τοὺς ξένους στρατούς. Ὁ κυπριακὸς λαός, στηριγμένος πρῶτα ἀπ' ὅλα στὶς δικές του δυνάμεις καὶ κυρίως στὸν ἀντάρτικο λαϊκό του στρατό, πρέπει νὰ παλαίψει γιὰ τὴν ἀνεξαρτησία καὶ τὴ λαϊκὴ δημοκρατία, ἔστω κι ἂν αὐτοὶ οἱ στόχοι εἶναι μακρινοί. Τὸ NATO δὲν ὑπῆρξε ποτὲ ἐγγυητὴς τῆς ἐλευθερίας τοῦ λαοῦ μας. Ὑπῆρξε πάντα — κι αὐτὸ δὲν εἶναι μυστικὸ — στραγγαλιστὴς τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς ἀνεξαρτησίας μας. Ἡ ἀνάπτυξη τοῦ ἐθνικοῦ λαϊκοαπελευθερωτικοῦ ἀγώνα τοῦ κυπριακοῦ λαοῦ χρησιμοποιεῖται σήμερα ἀπὸ τὴν ἀντίδραση, σὰν φόβητρο. Ἡ ἀντίδραση φοβερίζει, πώς, ἂν ἀναπτυχτεῖ τὸ ἀντάρτικο στὴν Κύπρο, οἱ Τοῦρκοι θὰ μᾶς κάνουν ἔφοδο. Ἂν ὁ στρατός μας δὲν ἦταν στὴν ὑπηρεσία τῆς ἀντίδρασης, ἂν ὁ στρατός μας ἦταν στὴν ὑπηρεσία τοῦ λαοῦ, ἂν ὁ στρατός μας ἦταν στὴν κυριολεξία τὸ πρωτοπόρο ὁπλισμένο κομμάτι τοῦ λαοῦ, ἂν δηλαδὴ ἦταν λαϊκὸς στρατός, ἂν μέσα ἀπὸ ἕνα τέτοιο στρατὸ ὁ λαός μας ὑπερασπίζεται ὁ ἴδιος τὴν ἐλευθερία του καὶ δὲν τὸν σέρνουν νὰ σφαχτεῖ γιὰ τὰ συμφέροντα τῶν ἱμπεριαλισμῶν, τότε εἶναι πέρα γιὰ πέρα ἱκανὸς νὰ τὰ βγάλει πέρα μ' ὁποιονδήποτε ἐπιδρομέα.

3. Ἡ μεταβολὴ ἔγινε μόνο στὴν πολιτικὴ ἔκφραση τῆς ἐξουσίας. Ἡ πραγματικὴ ἀλλαγὴ πρέπει νὰ γίνει στὴν οἰκονομικὴ καὶ κρατικὴ διάρθρωση κι αὐτὸ θὰ γίνει μόνο μὲ μιὰ σειρὰ νικηφόρους λαϊκοὺς ἀγῶνες. Πρέπει ὁ ἴδιος ὁ λαὸς μ' ἐπικεφαλῆς τὴν ἐργατικὴ τάξη καὶ τὸ συνεπὲς κομμουνιστικὸ κόμμα της (ποὺ δὲν ὑπάρχει γιὰ τὴν ὥρα) νὰ ἀνεξαρτητοποιηθεῖ πολιτικά, οἰκονομικὰ καὶ στρατιωτικὰ ἀπὸ τοὺς ἱμπεριαλιστὲς καὶ νὰ ἐπιβάλει τὴ δική του ἐξουσία, τὴ λαϊκὴ ἐξουσία, γιὰ νὰ μπορεῖ νὰ χειρίζεται τὶς τύχες του ὁ ἴδιος. Ὅταν λέμε λαϊκὴ ἐξουσία, ἐννοοῦμε μιὰ πολιτική, οἰκονομικὴ καὶ στρατιωτικὴ ἐξουσία ἀπὸ ὅλες τὶς λαϊκὲς ἀντιιμπεριαλιστικὲς τάξεις μὲ ἐπικεφαλῆς τὴν ἐργατιά, χωρὶς νὰ ἐξαιροῦμε καὶ τὸ τμῆμα τῆς ἀστικῆς τάξης ποὺ ἔχει ἀντιιμπεριαλιστικὰ συμφέροντα. Στὴ φάση τῆς ἀντιιμπεριαλιστικῆς λαϊκῆς ἐπανάστασης, ὁ ἀγώνας τῆς ἐργατικῆς τάξης δὲν εἶναι ἀγώνας ἐνάντια σ' ὁποιαδήποτε μορφὴ ἰδιοχτησίας στὰ μέσα παραγωγῆς, ἀλλὰ μαζὶ μ' ὅλο τὸ λαὸ κι ἐπικεφαλῆς του, ἐνάντια στὸ μονοπωλιακὸ κεφάλαιο. Ἐννοοῦμε ἕνα κράτος συγκροτημένο ἔτσι, ὥστε νὰ ἐξασφαλίζει τὴν ΑΜΕΣΗ κυριαρχία ἀπ' ὅλο τὸ λαὸ καὶ ὄχι νὰ εἶναι σὲ χέρια ἀστῶν - πραχτόρων τῶν ἱμπεριαλισμῶν. Ὁ κίνδυνος ἀπ' ἔξω, καὶ κυρίως ἀπὸ τοὺς ἀμερικάνους ἱμπεριαλιστὲς καὶ τοὺς λακέδες τους εἶναι ὑπαρκτός. Αὐτὸς ὅμως ὁ κίνδυνος χρησιμοποιεῖται, γιὰ νὰ δημιουργηθεῖ μιὰ μαζικὴ ψύχωση φόβου ποὺ θὰ ἀκινητοποιήσει ἢ θὰ φρενάρει τοὺς λαϊκοὺς ἀγῶνες. Ἡ ταχτικὴ τῆς ἀντίδρασης, αὐτὴ τὴ στιγμή, εἶναι νὰ πείσει τὸ λαὸ νὰ περιοριστεῖ στὰ «ἐκλογικά του δικαιώματα» καὶ νὰ κάτσει ἥσυχος, γιατὶ «θἄρθουν οἱ βάρβαροι». Τὸ πρόβλημα, λοιπόν, δὲν εἶναι νὰ διασφαλιστεῖ μιὰ μεταβολὴ σὰν τὴν τωρινή, ποὺ ἔχει ἀντιλαϊκὸ χαραχτῆρα. Τὸ πρόβλημα εἶναι νὰ κινητοποιηθεῖ ὁ ἀντιιμπεριαλιστὴς λαὸς μὲ ἄμεσες οἰκονομικὲς καὶ πολιτικὲς διεκδικήσεις σήμερα, ὥστε νὰ μπεῖ σταθερὰ στὴν ἐπαναστατικὴ πορεία (ἔστω καὶ μεγάλη), ποὺ θὰ τὸν ὁδηγήσει αὔριο, στὴ δική του τὴν ἄμεση ἐξουσία, τὴ λαϊκὴ ἐξουσία, τὴ λαϊκὴ δημοκρατία. Νά ποιά εἶναι ἡ διασφάλιση τῶν συμφερόντων τοῦ λαοῦ (καὶ ὄχι τῆς μεταβολῆς).

Ἡ ἐσωτερικὴ ἀπειλή, δηλαδὴ τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ χούντα εἶναι οὐσιαστικὰ ἀνέπαφη καὶ ὁπλισμένη, δὲν ἀντιμετωπίζεται ἀποτελεσματικὰ παρὰ ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸ λαό. Τὸ νὰ ἀλλάξουν μερικοὺς διοικητὲς τῆς Ἀσφάλειας καὶ τοῦ στρατοῦ, τὸ νὰ ἀποστρατεύσουν μερικοὺς ἄλλους, τὸ νὰ περιορίσουν τὴν ΕΣΑ, δὲ λέει καὶ πολλὰ πράγματα. Ὁ μηχανισμὸς παραμένει ἀκέραιος, ἔστω κι ἂν τοὺς ἀλλάξουν ὅλους. Ὁ μηχανισμός, ὁ ἴδιος, τῆς καταστολῆς εἶναι ὁ πραγματικὸς κίνδυνος. Οὐσιαστικὰ ἀμνηστεύουν τοὺς βασανιστὲς τοῦ λαοῦ. Μὲ ποιό δικαίωμα σκαρώνεται μιὰ δίκη ποὺ θἄχει σὰν ἀποτέλεσμα νὰ βρεθοῦν μερικὰ ἐξιλαστήρια θύματα ἀπὸ τοὺς μινι-βασανιστὲς καὶ νὰ γλυτώσουν οἱ μεγάλοι. Ὅλα αὐτὰ γιὰ νὰ προλάβουν, μήπως ὁ λαὸς κινητοποιηθεῖ ἀπὸ μόνος του καὶ ἐπιβάλει τὴ δική του δικαιοσύνη. Ὅταν ὁ ἀντιιμπεριαλιστὴς λαὸς βρίσκεται σταθερὰ στὸ δρόμο τῆς λαϊκῆς ἀπελευθέρωσης, τότε εἶναι ἡ ΔΥΝΑΜΗ, τότε ξέρει νὰ διασφαλιστεῖ ἀπὸ τοὺς ἐσωτερικοὺς καὶ ἐξωτερικούς του ἐχθρούς.

4. Ἡ παραδοσιακὴ ἀριστερὰ στάθηκε ἀνίκανη ἰδεολογικά, πολιτικὰ καὶ ὀργανωτικὰ νὰ ὑπηρετήσει τὸ λαὸ τὰ τελευταῖα 20 χρόνια. Αὐτὴ ἡ εὐθύνη δὲ βαραίνει τὴν παραδοσιακὴ ἀριστερὰ στὸ σύνολό της, ἀλλὰ τὴν ἡγεσία της. Ἡ πολιτικὴ τῆς ἡγεσίας τῆς παραδοσιακῆς ἀριστερᾶς ἔχει καταντήσει οὐραγὸς τῆς πολιτικῆς τῶν ἀστικῶν μονοπωλιακῶν κομμάτων. Εὐθύνεται αὐτὴ ἡ ἡγεσία ἄμεσα γιὰ τὶς περιπέτειες τοῦ λαοῦ ὅλα αὐτὰ τὰ χρόνια. Ἦταν φυσικὸ νὰ γεννηθεῖ κάποτε μέσα στὸ κίνημα καὶ νὰ ξεκόψει ἀπὸ τὴν παραδοσιακὴ ἀριστερὰ ἡ συνεπὴς ἀριστερά. Αὐτὴ σήμερα παρουσιάζεται μὲ τὴν μορφὴ περισσότερων ἀπὸ μιά, μικρότερων ἢ μεγαλύτερων ὁμάδων καὶ ὀργανώσεων. Ἡ ἑνότητα τῆς ἀριστερᾶς, γενικότερα, θὰ συντελεῖται ὄχι μηχανιστικά, ἀλλὰ οὐσιαστικά, μόνο ἀφοῦ προηγουμένως συντελεστεῖ ἡ συσπείρωση τῶν συνεπῶν μαρξιστικῶν λενινιστικῶν δυνάμεων. Γιὰ μᾶς, τὸ πρωταρχικὸ πρόβλημα εἶναι ἡ συσπείρωση τῶν συνεπῶν μαρξιστικῶν λενινιστικῶν δυνάμεων γύρω ἀπὸ μιὰ ξεκαθαρισμένη γραμμὴ καὶ στρατηγικὴ τοῦ ἀγώνα τοῦ λαοῦ καὶ τῆς ἐργατικῆς τάξης. Μιὰ γραμμὴ ξεκαθαρισμένη μέσα ἀπὸ τὴ διαδικασία τῆς ἄμεσης πάλης μὲ τὴν ἀντίδραση, τῆς συνεργασίας στὴ μαζικὴ πάλη καὶ τῆς ἰδεολογικῆς ζύμωσης. Δὲ νομίζουμε πὼς ἡ συσπείρωση πρέπει νὰ γίνει ἀναγκαστικὰ γύρω ἀπὸ ἕναν, ἤδη σχηματισμένο, ὀργανισμό, οὔτε ἀναγκαστικὰ γύρω ἀπὸ μᾶς τοὺς ἴδιους. Ἂν ἡ πάλη καὶ ἡ ἰδεολογικὴ ζύμωση ἀποδείξει πὼς κάποιος ὀργανισμὸς εἶναι φορέας τῆς ὀρθῆς μαρξιστικῆς λενινιστικῆς γραμμῆς, τὸ πράγμα ἀλλάζει. Ἀπὸ μιὰ τέτοια διαδικασία, κάθε ἄλλο παρὰ μποροῦμε ν' ἀποκλείσουμε τὴν παραδοσιακὴ ἀριστερὰ στὸ σύνολό της. Ἐκεῖνο ποὺ πρέπει ν' ἀποκλείσουμε, σὰν συνεπεῖς μ. λ., εἶναι οἱ ἀναθεωρητικὲς καὶ ρεφορμιστικὲς ἀπόψεις ποὺ κυριαρχοῦν στὴν παραδοσιακὴ ἀριστερὰ καὶ ἐπίσης τοὺς τροτσκιστές. Ἡ συσπείρωση τῶν συνεπῶν μ. λ. δυνάμεων σημαίνει τὸ φτιάξιμο καὶ τὸ ἐπάνδρωμα τοῦ συνεποῦς κομμουνιστικοῦ κόμματος τῆς ἐργατικῆς τάξης. Χωρὶς συνεπὲς κομμουνιστικὸ κόμμα, ποὺ νἄχει ρίζες στὴν ἐργατικὴ τάξη, ποὺ νἄχει τὴν ἐμπιστοσύνη της καὶ ν' ἀναγνωρίζεται ἀπ' αὐτήν, ποὺ νὰ τὴν ἐξοπλίζει ἰδεολογικὰ μὲ τὸν μαρξισμὸ λενινισμό, ποὺ νὰ τὴν ὁδηγήσει στὸν ἱστορικό της ρόλο τῆς πρωτοπόρησης τῶν λαϊκῶν ἀγώνων, δὲν ὑπάρχει πρόοδος.

Εἶναι γεγονός, ὅτι μερικὲς δυνάμεις τῆς συνεποῦς ἀριστερᾶς, σήμερα, χαρακτηρίζονται ἀπὸ κάποιον σεχταρισμὸ καὶ ἀπὸ τὴν ἀριστερίστικη τάση γιὰ μονοπώληση τῆς σωστῆς ἐπαναστατικῆς γραμμῆς. Αὐτὴ εἶναι μιὰ ἀδυναμία ποὺ θὰ ξεπεραστεῖ μὲ λίγη καλὴ θέληση, μέσα ἀπὸ τὴν καθημερινὴ ἰδεολογικὴ ζύμωση καὶ τὴ συνεργασία στὴ δράση. Μιὰ ἄλλη πολὺ μεγάλη δυσκολία γιὰ τὴ συνεπῆ ἀριστερὰ εἶναι, ὅτι πολεμιέται ἀπὸ τὴν ἀντιλαϊκὴ ἐξουσία καὶ ἀπὸ τοὺς ἀναθεωρητὲς καὶ τοὺς ρεφορμιστές, μὲ σκοπὸ τὴν ἀπομόνωσή της ἀπὸ τὶς πλατειὲς μᾶζες καὶ τὴ φυσική της ἐξόντωση. Τὰ ὅπλα τῶν ἀναθεωρητικῶν καὶ τῶν ρεφορμιστῶν δὲν εἶναι ἡ πάλη τῶν ἰδεῶν ἀλλὰ ἡ συκοφαντία. Δοκιμασμένοι ἀγωνιστὲς τῆς ἐπαναστατικῆς ἀριστερᾶς συκοφαντήθηκαν σὰν δῆθεν προβοκάτορες. Ἐπίσης, εἶναι γνωστὸ πὼς ἀπὸ τοὺς ρεφορμιστὲς ἀναπτύχτηκε ἐκστρατεία συκοφάντησης μ. λ. ὀργανώσεων σὰν δῆθεν προβοκατορικῶν. Ἡ νιογέννητη ἐπαναστατικὴ ἀριστερὰ ἔχει ἤδη κερδίσει μιὰ μεγάλη νίκη σ' αὐτὸ τὸ ζήτημα. Ἔχει ἀποκαλύψει πλατειὰ τὸ ὕπουλο παιχνίδι τῶν συκοφαντῶν. Στὴν πλατεία Κοτζιᾶ π.χ., οἱ συκοφάντες ἔπαθαν φιάσκο, ὅταν κάμποσες χιλιάδες «προβοκάτορες» ἔκαναν τὴ μεγάλη πορεία στὸ Σύνταγμα. Μιὰ ἄλλη — προσωρινή, πιστεύομε — ἀδυναμία τῆς συνεποῦς ἐπαναστατικῆς ἀριστερᾶς, εἶναι ποὺ ἔπεσε στὸ λάθος νὰ ταυτίζει συχνὰ τὸν πλατὺ λαϊκὸ ἀγῶνα μὲ τὸ φοιτητικὸ κίνημα. Πιστεύουμε πὼς γρήγορα θὰ μεταφέρει καὶ θὰ πλατύνει τὴ δράση της μέσα στὶς πλατειὲς μᾶζες τῶν ἐργατῶν καὶ τοῦ λαοῦ, καὶ θὰ παραιτηθεῖ ἀπὸ τὸ στενὸ ἀνταγωνισμὸ τῶν συνθημάτων μέσα στὸ φοιτητικὸ χῶρο.

Κεντρικὴ διάθεση τοῦ ΑΝΤΙ, γιὰ τὰ βιβλιοπωλεῖα τῆς Ἀθήνας :
ΓΙΩΡΓΟΣ ΤΣΙΛΔΕΡΙΚΗΣ
Βιβλιοπωλεῖο ΧΝΑΡΙ, Κιάφας 5, τηλ. 605-493

Κεντρικὴ διάθεση γιὰ τὰ βιβλιοπωλεῖα Βορείου Ἑλλάδος :
Βιβλιοπωλεῖο «ΞΕΝΟΣ ΤΥΠΟΣ» Ν. Κοτζιᾶς καὶ Σία Ο.Ε.
Τσιμισκῆ 78, τηλ. 279-720, Θεσσαλονίκη

17 Νοεμβρίου

Ἡ νύχτα τῶν τάνκς στὴ Θεσσαλονίκη
ποὺ λησμονήθηκε.

ΕΔΩ ΕΛΕΥΘΕΡΟ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ξημερώνοντας 17 Νοεμβρίου 1973, γύρω στὶς 4,30, ὁ ραδιοσταθμὸς τοῦ «Ἐλεύθερου Πανεπιστημίου τῆς Θεσσαλονίκης» ἔστειλε ἀπὸ τὸ κτίριο τῆς Πολυτεχνικῆς τὸ τελευταῖο ἀγωνιῶδες μήνυμά του :

«Δὲν θέλουμε νὰ βγοῦμε, πρὶν ξημερώσει. Δὲν θέλουμε νὰ βγοῦμε, ὅσο εἶναι σκοτάδι. Ζητᾶμε νὰ πάρετε θέση. Ζητᾶμε ἀπὸ τοὺς στρατιῶτες, νὰ μὴ πυροβολοῦν. Ζητᾶμε ἀπὸ τοὺς γονιούς μας, τοὺς καθηγητές μας, ἀπ᾽ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, νὰ πάρουν θέση».

Ἀπ᾽ ἔξω εἶχαν πάρει θέση τὰ τάνκς, οἱ ΛΟΚατζῆδες καὶ οἱ ἀστυνομικοί.

Μιὰ ὥρα πρίν, στὸ Πολυτεχνεῖο τῆς Ἀθήνας, οἱ Ἕλληνες φοιτητὲς ἔδιναν τὴ ζωή τους γιὰ τὴ δημοκρατία.

Μιὰ ὥρα ἀργότερα, ἡ ἐκκένωση τοῦ Πολυτεχνείου τῆς Θεσσαλονίκης ἀπὸ τοὺς 2500 περίπου φοιτητές, ποὺ τὸ εἶχαν καταλάβει 18 ὥρες νωρίτερα, εἶχε τελειώσει ἀναίμακτα. Ἀναίμακτα, ἀλλὰ ὄχι δίχως συλλήψεις, ὄχι δίχως κακοποιήσεις, ὄχι δίχως ἀγωνία.

Ο ΣΔΡΑΚΑΣ
ΦΟΒΑΤΑΙ ΤΟ ΦΩΣ ΤΗΣ ΗΜΕΡΑΣ

Τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ αἱματηρὴ ἐκκένωση τοῦ Μετσόβιου εἶχε προηγηθεῖ, ἔσωσε ἴσως τοὺς φοιτητὲς τῆς Θεσσαλονίκης ἀπὸ παρόμοια τύχη. Ἡ συντονιστικὴ ἐπιτροπὴ καὶ μερικὰ ἀπὸ τὰ παιδιὰ — ὅσα δὲν κοιμόντουσαν τὴν ὥρα ἐκείνη — γνώριζαν τὰ συμβάντα τῆς Ἀθήνας. Ἔτσι, καταλαβαίνοντας πὼς οἱ δυνάμεις ποὺ ἔστειλε ἡ χούντα δὲν ἔπαιζαν, πὼς δὲ θὰ δίσταζαν νὰ ἀντιτάξουν, σὲ ὁποιαδήποτε ἄρνησή τους νὰ βγοῦν, τὴ στυγνὴ βία, ἔπεισαν τοὺς συναδέλφους τους, ποὺ στὸ μεταξὺ ξυπνοῦσαν ὁ ἕνας μετὰ τὸν ἄλλο, νὰ βγοῦν χωρὶς ἀντιδράσεις ἀπὸ τὸ κτίριο.

Ὡστόσο, οἱ πολιορκημένοι φοβόντουσαν τὴ νύχτα. Φοβόντουσαν πὼς κάτω ἀπὸ τὴν κάλυψη τοῦ σκοταδιοῦ, ἡ ἀστυνομία καὶ οἱ ΕΚΟΦίτες θὰ ἐπωφελοῦνταν γιὰ νὰ τοὺς κακοποιήσουν. Ἡ ἀντιπροσωπία ποὺ βγῆκε γιὰ νὰ διαπραγματευθεῖ μὲ τὸν πρύτανη Σδράκα, τὸν εἰσαγγελέα Πλημελειοδικῶν Παπαδέλη καὶ τὸ νομάρχη Κούρναβο, ζητάει ἀπὸ τὸ Σδράκα :

1. Νὰ βγοῦν καὶ νὰ ἀπομακρυνθοῦν οἱ φοιτητὲς ἀνεμπόδιστοι.

2. Νὰ βγοῦν μὲ τὸ φῶς τῆς ἡμέρας, γιὰ νὰ εἶναι βέβαιοι ὅτι δὲν θὰ κακοποιηθοῦν.

Ἡ ἀπάντηση τοῦ χουντικοῦ πρύτανη εἶναι κυνική : «Δὲν θὰ σᾶς ἀφήσω νὰ βγῆτε μὲ τὸ φῶς, γιατὶ δὲν μὲ συμφέρει». Δίνει, ὡστόσο, στοὺς φοιτητὲς τὴν ὑπόσχεση ὅτι κανένας τους δὲν θὰ πάθει τίποτε.

Ὁ εἰσαγγελέας προσθέτει τὸ δικό του λόγο. Βεβαιώνει κι αὐτὸς τοὺς φοιτητὲς πὼς, ἂν δεχτοῦν νὰ ἐκκενώσουν ἀμέσως τὸ κτίριο, κανένας δὲν θὰ τοὺς ἐνοχλήσει.

Τὰ τάνκς, τὰ ΛΟΚ καὶ οἱ ἀστυνομικοὶ ἔχουν φτάσει ἔξω ἀπὸ τὸ κτίριο πρὶν ἀπὸ τοὺς «ἐπισήμους». Οἱ κάννες τῶν τάνκς εἶναι στραμμένες κατὰ πάνω στὸ κτίριο, πρὸς τὴν κεντρικὴ εἴσοδο. Οἱ μηχανές τους μουγκρίζουν ἀπειλητικά. Οἱ προβολεῖς τους τυφλώνουν τοὺς πολιορκημένους. Ὅταν φτάνουν οἱ ἐπίσημοι, οἱ διαπραγματεύσεις τῆς ἀντιπροσωπίας τῶν φοιτητῶν μαζί τους διεξάγονται μέσα στὸ τρομαχτικὸ αὐτὸ σκηνικό.

Οἱ διαβεβαιώσεις πείθουν τοὺς φοιτητές. Ἡ συντονιστικὴ ἀποφασίζει τὴν ἐκκένωση τοῦ κτιρίου. Οἱ πρῶτες ὁμάδες ἀρχίζουν νὰ βγαίνουν γύρω στὶς 4,30 τὸ πρωί.

ΕΔΩ ΡΑΔΙΟΣΤΑΘΜΟΣ ΤΟΥ ΕΛΕΥΘΕΡΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Τὸ πρωὶ τῆς Παρασκευῆς 16 Νοεμβρίου, γύρω στὶς 10, ἄρχισαν νὰ συρρέουν αὐθόρμητα στὸ Πολυτεχνεῖο φοιτητὲς ἀπ' ὅλες τὶς σχολὲς τοῦ Ἀριστοτελείου. Ἡ ἀγωνιστικὴ διάθεσή τους ἔχει ἐξαφθεῖ, καθὼς ἐδῶ καὶ δύο μέρες παρακολουθοῦν ἀπὸ μακρυὰ τὴ δράση τῶν συναδέλφων τους τῆς Ἀθήνας. Γύρω στὶς 11 συγκεντρώνονται σὲ μιὰ ἀπὸ τὶς αἴθουσες τοῦ Πολυτεχνείου πάνω ἀπὸ 800 φοιτητὲς καὶ φοιτήτριες. Λίγο ἀργότερα, ἐντελῶς ἐνστιχτώδικα, ἀποφασίζουν νὰ κλειστοῦν στὸ κτίριο καὶ νὰ μιμηθοῦν τὸν ἀγώνα τῶν Ἀθηναίων συναδέλφων τους. Τὸ μικρὸ ἔπος τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Θεσσαλονίκης ἔχει ἀρχίσει. Θὰ βαδίσει παράλληλα μὲ τὸ μεγάλο ἔπος τοῦ Πολυτεχνείου τῆς Ἀθήνας καὶ θὰ λήξει σχεδὸν ταυτόχρονα — αὐτό, εὐτυχῶς, χωρὶς νεκρούς.

Συντονιστικὲς ἔχουν δημιουργηθεῖ διάφορες ὁμάδες — ἡ κάθε μιά τους μὲ εἰδικὴ ἀποστολή : ὁμάδα σίτισης, ὁμάδα ἄμυνας, ὁμάδα ἐπικοινωνίας, ὁμάδα ἰατρικῆς περίθαλψης. Ὑπάρχει γραφεῖο Τύπου καί, ἀπὸ τὶς 8 περίπου, ἀρχίζει νὰ λειτουργεῖ ὁ «ραδιοσταθμὸς τοῦ ἐλεύθερου πανεπιστημίου τῆς Θεσσαλονίκης».

Η ΠΡΩΤΗ ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΑΡΧΙΖΕΙ

Τὸ πρῶτο μήνυμα ποὺ στέλνει ὁ ραδιοσταθμὸς στὸν ἔξω κόσμο :

«Προσοχὴ - προσοχή. Ἐδῶ ραδιοφωνικὸς σταθμὸς τοῦ ἐλεύθερου πανεπιστημίου τῆς Θεσσαλονίκης. Σᾶς μιλοῦμε ἀπὸ τὸ Πολυτεχνεῖο Θεσσαλονίκης. Βρισκόμαστε στὸ τρίτο προπύργιο τῆς νέας ἐλεύθερης Ἑλλάδας. Σᾶς μεταφέρουμε τὸν ἀγωνιστικὸ παλμὸ τῶν χιλιάδων φοιτητῶν τῆς Θεσσαλονίκης. Αὐτὴ τὴ στιγμὴ ἐπαληθεύουμε τὴν παράδοση, ποὺ μᾶς θέλει στὴν πρώτη γραμμὴ τοῦ ἀγώνα γιὰ τὴ λαϊκὴ κυριαρχία».

Μέσα στὸ κτίριο, εἰκόνα κυψέλης. Τὰ παιδιὰ πηγαινοέρχονται ἀσταμάτητα. Ὁ καθένας ἔχει καὶ μιὰν ἀποστολή. Μὲ πρόχειρες λαδομπογιές, μαρκαδόρους, κιμωλίες καὶ μεγάλα κομμάτια ἀπὸ χαρτί, οἱ φοιτητὲς δηλώνουν τοὺς στόχους τους καὶ τὶς θέσεις τους : «Ἡ λευτεριὰ δὲν χαρίζεται, κατακτιέται», «Κάτω οἱ ΕΚΟΦίτες», «Ἔξω οἱ Ἀμερικάνοι», «Δούλα Σπυριδούλα», «Λαὸς - στρατὸς ἑνωμένοι», «Δὲν σὲ θέλει ὁ λαός, πάρ' τὴ Δέσποινα κι ἐμπρός». Δὲν ὑπάρχει γωνιὰ ἀκάλυπτη. Οἱ πόρτες τῶν γραφείων τῶν καθηγητῶν ἔχουν κλειστεῖ ἑρμητικά. Πάνω τους, οἱ φοιτητὲς ἐκφράζουν τὸ τί σκέφτονται γιὰ τὸν καθένα ἀπὸ τοὺς δασκάλους.

Στὴν αἴθουσα ποὺ προορίζεται γιὰ τοὺς φοιτητὲς τῆς Νομικῆς ἀρχίζει γύρω στὶς 6,30 ἐλεύθερη συζήτηση. Κάποιος διευθύνει τὴ συζήτηση καὶ οἱ ὑπόλοιποι, σκαρφαλωμένοι σὲ θρανία, ξαπλωμένοι στὸ πάτωμα, συζητοῦν τὰ πανεπιστημιακὰ προβλήματα, θέματα γύρω ἀπὸ τὸν προσανατολισμὸ τῶν φοιτητῶν, τὶς συνθῆκες τῶν σπουδῶν τους καὶ κυρίως τὴ δημοκρατικοποίηση τῆς Παιδείας. «Ἡ Παιδεία εἶναι ἐξάρτηση τῆς πολιτικῆς κατάστασης», δηλώνει ἕνας καὶ ἡ αἴθουσα ὁλόκληρη τραντάζεται ἀπὸ τὰ χειροκροτήματα. Ὁμαδικὲς συζητήσεις ἔχουν φουντώσει καὶ στὶς σκάλες τοῦ κτιρίου.

Γύρω στὶς 8 γίνεται ἔρανος. Συγκεντρώνονται πάνω ἀπὸ 20 χιλιάδες δραχμές.

Γύρω στὶς 8,30 φεύγουν τρεῖς ὁμάδες παιδιῶν, γιὰ νὰ προμηθευτοῦν τρόφιμα. Ὅ,τι ὑπῆρχε στὸ κυλικεῖο ἔχει ἐξαντληθεῖ ἀπὸ πολλὴ ὥρα.

Τὴν ἴδια ὥρα, ἡ ὁμάδα τῆς ἄμυνας εἶναι σὲ θέση νὰ γνωστοποιήσῃ στοὺς συναδέλφους, ὅτι ὁλόκληρος ὁ χῶρος τοῦ κτιρίου ἐκκαθαρίστηκε ἀπὸ τοὺς «ἀντιφρονοῦντες» ποὺ εἶχαν διεισδύσει στὸ Πολυτεχνεῖο.

Ἕνα τρανζίστορ διατηρεῖ τὴν ἐπαφὴ μὲ τὸν ἔξω κόσμο. Οἱ εἰδήσεις ἀπὸ τὴν Ἀθήνα προκαλοῦν κάθε λίγο παραλήρημα.

Στὶς 9 μοιράζεται τὸ συσσίτιο σὲ πλαστικὲς σακκοῦλες. Στὸ μεταξύ, ὁ ραδιοφωνικὸς σταθμὸς μεταδίδει :

«Προσοχή. Ὁ ραδιοφωνικὸς σταθμὸς τοῦ ἐλεύθερου πανεπιστημίου τῆς Θεσσαλονίκης πληροφορεῖ τοὺς γονεῖς, συγγενεῖς καὶ φίλους τῶν 2500 συναδέλφων ποὺ βρίσκονται μαζί μας, ὅτι εἶναι καλὰ στὴν ὑγεία τους καὶ ἔχουν πλήρη ἐπάρκεια τροφίμων».

ΜΠΛΟΚΑ, ΣΥΛΛΗΨΕΙΣ, ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΦΟΙΤΗΤΩΝ

Γύρω στὰ μεσάνυχτα, ὁ ρυθμὸς τῆς ζωῆς μέσα στὸ κτίριο ἀρχίζει νὰ πέφτει. Τὰ παιδιὰ ἔχουν κουραστεῖ. Οἱ περισσότεροι ξαπλώνουν πρόχειρα γιὰ ὕπνο. Ἀγρυπνοῦν οἱ ὁμάδες ἄμυνας, τὰ μέλη τῆς συντονιστικῆς καὶ οἱ πιὸ ἀνήσυχοι. Ἀπ' ἔξω κυκλοφοροῦν οἱ ΕΚΟΦίτες. Ἔχουν ἤδη σπάσει μερικὰ τζάμια, ρίχνοντας πέτρες.

Τὸ Μετσόβιο δὲν ἔχει ἀκόμη βαφεῖ μὲ τὸ αἷμα τῶν φοιτητῶν ποὺ τὸ κατέλαβαν. Τὸ Πολυτεχνεῖο τῆς Θεσσαλονίκης αἰσιοδοξεῖ. Ἐκεῖνο τὸ πρωί, βγαίνοντας ἀπὸ τὸ Πολυτεχνεῖο, συνελήφθησαν καὶ μεταφέρθηκαν στὴν Ἀσφάλεια καὶ σὲ διάφορα ἀστυνομικὰ τμήματα πάνω ἀπὸ 150 φοιτητές.

Ἡ κατάληψη τοῦ Πολυτεχνείου ἀπόδειξε γιὰ μιὰ ἀκόμη φορὰ τὴ δύναμή μας, ποὺ ἀψηφᾶ τὴ βία καὶ τὴν τρομοκρατία.

Πρώτη δουλειὰ τῶν φοιτητῶν εἶναι ἡ ἐκλογὴ γενικῆς συντονιστικῆς ἐπιτροπῆς ἀγώνα, στὴν ὁποία ἀντιπροσωπεύονται ὅλες οἱ σχολές. Οἱ φοιτητὲς συγκεντρώνονται κατὰ σχολὲς στὶς διάφορες αἴθουσες τοῦ κτιρίου, γιὰ νὰ συζητήσουν τὸν τρόπο ὀργάνωσης τῆς παραμονῆς τους στὸ κτίριο καὶ τοὺς στόχους τῆς δράσης τους.

Μόλις τελειώνουν οἱ πρῶτες ζυμώσεις, ἡ συντονιστικὴ ἐπιτροπὴ ἀπευθύνει τὸ παρακάτω μήνυμα :

«Ἐμεῖς οἱ φοιτητὲς τῆς Θεσσαλονίκης, σήμερα, 16 Νοεμβρίου, καταλάβαμε τὸ κτίριο τοῦ Πολυτεχνείου γιὰ νὰ ἐκφράσουμε τὴν ἀντίθεσή μας στὴ χούντα ποὺ καταπιέζει ὅλο τὸν ἑλληνικὸ λαό, διατρανώνοτας τὴν πίστη μας στὸ δίκαιο ἀγώνα μας, καὶ σίγουροι πὼς τὸ τέλος τῶν προσπαθειῶν μας θὰ στεφθεῖ ἀπὸ ἐπιτυχία».

Γύρω στὶς 6,30 τὸ ἀπόγευμα ἡ ὀργάνωση τῆς κατάληψης τοῦ κτιρίου ἔχει συμπληρωθεῖ. Ἑκατὸ περίπου φοιτητὲς τοποθετοῦνται στὴν κεντρικὴ καὶ σὲ μιὰ πλάγια εἴσοδο, γιὰ νὰ ἐλέγχουν ἐφεξῆς ποιὸς μπαίνει καὶ ποιὸς βγαίνει. Τὰ παιδιὰ πειθαρχοῦν μὲ σχολαστικότητα στὶς ἀποφάσεις τῆς συν-

Τοὺς στοίβαζαν σὲ στρατιωτικὰ φορτηγά, σὲ κλοῦβες τῆς ἀστυνομίας, ἀκόμη καὶ σὲ περιπολικά. Λίγα μέτρα πίσω ἀπὸ τὴν πλάτη τοῦ εἰσαγγελέα, ὅσοι φοιτητὲς γλυτώνουν τὴ σύλληψη κακοποιοῦνται ἀπὸ ἀστυνομικοὺς μὲ πολιτικά, ΕΚΟΦίτες, «κλητῆρες», «θυρωρούς». Ἡ διαφυγὴ πρὸς τὸ Συντριβάνι εἶναι ἀδύνατη, καθὼς ὑπάρχει ἐκεῖ ἄλλο μπλόκο. Ἡ διαφυγὴ πρὸς τὸ ἐσωτερικὸ τῆς Πανεπιστημιούπολης εἶναι ἐπίσης ἀδύνατη. Μερικὰ παιδιὰ προλαβαίνουν καὶ καταδιωκόμενα τρυπώνουν στὸ νοσοκομεῖο ΑΧΕΠΑ, λίγο πιὸ πάνω. Πολλοὶ ἀπὸ τοὺς γιατροὺς ρισκάρουν. Δίνουν στοὺς φοιτητὲς ἰατρικὲς μπλοῦζες, πρᾶγμα ποὺ τοὺς ἐπιτρέπει νὰ παραπλανήσουν τοὺς ἀστυνομικούς, ἢ τοὺς κρύβουν στὸ ὑπόγειο λεβητοστάσιο τοῦ νοσοκομείου.

ΜΙΑ ΔΙΚΗ ΠΟΥ ΔΕΝ ΕΓΙΝΕ ΚΙ ΕΝΑΣ ΕΠΙΛΟΓΟΣ ΠΟΥ ΔΕ ΓΡΑΦΤΗΚΕ

Μαζὶ μὲ τοὺς φοιτητὲς συλλαμβάνεται καὶ ὁ δημοσιογράφος Δημήτρης Καΐσης. Ὅταν οἱ ἄλλοι συνάδελφοί του ἔφυγαν, γύρω στὰ μεσάνυχτα, γιὰ νὰ παρουσιαστοῦν στὶς ἐφημερίδες τους, ὁ Καΐσης ἔμεινε γιὰ νὰ καλύπτει ἀπὸ μέσα τὰ γεγονότα. Κοντά του ἕνας ἀκόμη δημοσιογράφος ποὺ κατορθώνει νὰ βγεῖ καὶ νὰ διαφύγει τὴ σύλληψη.

Στὴν Ἀσφάλεια ἡ ἀνάκριση κινεῖται γύρω ἀπὸ τὴν ὑπηρεσιακὴ θέση ὅτι ἡ κατάληψη τοῦ Πολυτεχνείου τῆς Θεσσαλονίκης ἦταν μιὰ ἐνέργεια προμελετημένη καὶ ὀργανωμένη. Αὐτὸ ὡστόσο δὲν βγαίνει ἀπὸ πουθενά. Οἱ περισσότεροι ἀπὸ τοὺς φοιτητὲς ποὺ συνελήφθησαν ἀπολύονται σταδιακὰ ὕστερα ἀπὸ μερικὲς ἡμέρες. Κρατοῦνται τελικὰ 35, στοὺς ὁποίους οἱ ἀστυνομικοὶ ἀνακοινώνουν ὅτι θὰ περάσουν σύντομα ἀπὸ στρατοδικεῖο. Θὰ ἀφεθοῦν τελικὰ ἐλεύθεροι γύρω στὰ μέσα τοῦ Δεκέμβρη. Τὰ ὀνόματά τους :

Ρία Καλφακάκου, Δήμητρα Λιοδάκη, Μαρία Μαυραγάνη, Κλεοπάτρα Παπαγεωργίου καὶ Θεοδώρα Σακλαμπάνη, φοιτήτριες.

Χρῆστος Ἀγγελόπουλος, Πανταζῆς Ἀδρίμης, Θανάσης Ἀκριβόπουλος, Κώστας Ἀναγνωστόπουλος, Γεώργιος Ἀποστολάκης, Μανώλης Βαρδουλάκης, Θωμᾶς Βασιλειάδης, Κώστας Γεωργιάδης, Μίμης Γρηγόρης, Νίκος Δόϊκος, Πᾶνος Ἑρμείδης, Χρυσάφης Ἰορδάνογλου, Βασίλης Καλεσόπουλος, Τάσος Κιρκούδης, Κοντοκώστας, Κώστας Κούρκουλος, Λαζαρίδης, Δημήτρης Λέντζας, Γεράσιμος Λιόντος, Λευτέρης Μαλαξιανάκης, Χρῆστος Μαμαρίκας, Γιάννης Μαρκόπουλος, Πέτρος Οἰκονόμου, Πέτρος Περράκης, Ἀπόστολος Προγγίδης, Γιῶργος Σμυρνῆς, Κλέαρχος Τσαουσίδης καὶ Ἠλίας Τσουλογιάννης, φοιτητές.

Δημήτρης Καΐσης, δημοσιογράφος.

ΥΣΤΕΡΟΓΡΑΦΟ : Αὐτὴ ἡ ἀναδρομὴ στὴν τραγική, μεγάλη νύχτα θὰ μποροῦσε κάποτε ἴσως νὰ εἶναι κάτι περισσότερο ἀπὸ ἕνα ξερὸ δημοσιογραφικὸ ρεπορτάζ. Ἀλλὰ μέχρι πότε θὰ περιοριζόμαστε νὰ χαϊδεύουμε μὲ τὶς λέξεις τὸν ἡρωισμὸ — καὶ τὶς πληγὲς — τῶν Ἑλλήνων φοιτητῶν; Μέχρι πότε θὰ ξοδευόμαστε σὲ — εὔκολα — μνημόσυνα πάνω ἀπὸ τοὺς τάφους τῶν νεκρῶν τοῦ Νοέμβρη;

Θὰ τὸ δείξει — ἐλπίζουμε — ἡ προανάκριση. Καί, φυσικά, ἡ συνέχειά της.

Χρῆστος Μεμῆς

Ἐδῶ Πολυτεχνεῖο Θεσσαλονίκης. Σᾶς μιλοῦμε ἀπὸ τὴν πρώτη ἐλεύθερη γωνιὰ τῆς Θεσσαλονίκης.

Οἱ φοιτητές, οἱ ἐργάτες, ὅλος ὁ λαὸς τῆς Θεσσαλονίκης κι ἕνα μεγάλο μέρος τῆς Βόρειας Ἑλλάδας ποὺ ἄκουγε τὸ σταθμό, πίστεψε στὴ δύναμή του.

ΕΔΩ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ

Σᾶς μιλοῦμε ἀπὸ τὴν πρώτη ἐλεύθερη γωνιὰ τῆς Θεσσαλονίκης.
Σήμερα, 16 τοῦ Νοέμβρη, ἐμεῖς οἱ φοιτητὲς τῆς Θεσσαλονίκης, καταλάβαμε τὸ κτίριο τοῦ Πολυτεχνείου.
Ἀπὸ τὸ πρωὶ ἄρχισαν νὰ συρρέουν στὸ Πολυτεχνεῖο χιλιάδες φοιτητές. Ἡ ἔκφραση τῆς ἀγωνιστικῆς διάθεσης ποὺ συγκλόνισε τὴ φοιτητικὴ μάζα ἦταν ἡ κατάληψη τοῦ κτιρίου.
Ἀπὸ τὸ μεσημέρι νέες πολυάριθμες ὁμάδες φοιτητῶν - ἀγωνιστῶν ἔμπαιναν συνέχεια στὸ κτίριο, γιὰ νὰ δώσουν καὶ αὐτοὶ τὸ ἀγωνιστικό τους παρών.
Μιὰ ἐπιτροπὴ ποὺ ἐξελέγη ἐπὶ τόπου ἀνάλαβε τὸ ἔργο τοῦ συντονισμοῦ.
Ἤδη, νωρὶς τὸ ἀπόγευμα, εἶχαν ἐξασφαλιστεῖ ἱκανὲς ποσότητες τροφίμων ἢ ἄλλων ἐφοδίων.
Σχηματίστηκαν ἀμέσως ἐπιτροπὲς ποὺ θὰ ἀναλάμβαναν τὴν ἐπίλυση τῶν προβλημάτων ποὺ θὰ ἀνέκυπταν.
Ἐπιτροπὲς γιὰ τὸν ἐφοδιασμό, γιὰ τὴν οἰκονομικὴ κάλυψη, γιὰ τὶς ἐπικοινωνίες, γιὰ τὶς πρῶτες βοήθειες κ.λπ., τόνωσαν τὸ ἠθικὸ τῆς φοιτητικῆς μάζας.
Καὶ πρὸς τὸ σούρουπο, ἄρχισε νὰ ἐκπέμπει ὁ ραδιοφωνικὸς σταθμὸς τοῦ Πολυτεχνείου.
Ὁ σταθμός μας ἐκπέμπει στοὺς 1450 χιλιοκύκλους ἢ 220 μ. στὰ βραχέα. Ἤδη, ἀφοῦ ἔγινε ὁ καταμερισμὸς κατὰ σχολές, προχωρήσαμε σὲ Συνελεύσεις, γιὰ νὰ συζητήσουμε τὰ προβλήματά μας κατὰ κλάδους.
Τὸ φρόνημα καὶ ὁ ἐνθουσιασμὸς τῆς φοιτητικῆς μάζας βρίσκεται σὲ ὑψηλότατα ἐπίπεδα.
Δηλώνουμε πὼς καθολικὴ θέληση ποὺ προβάλλει στὸ χῶρο τοῦ κατειλημμένου Πολυτεχνείου εἶναι νὰ μὴν ἐγκαταλειφθεῖ τὸ κτίριο, πρὶν δοῦμε νὰ πραγματοποιοῦνται οἱ σκοποί μας.

Σήμερα, 16 τοῦ Νοέμβρη ἐμεῖς οἱ φοιτητὲς Θεσσαλονίκης καταλάβαμε τὸ κτίριο τοῦ Πολυτεχνείου.

Στὶς 4 τὸ πρωὶ τοῦ Σαββάτου, 17 Νοεβρίου, ἀκούστηκε τὸ τελευταῖο μήνυμα τοῦ ραδιοσταθμοῦ τῆς ἐλεύθερης φωνῆς τῶν φοιτητῶν Θεσσαλονίκης. Ἦταν ἡ ἀπελπισμένη ἔκκληση γιὰ τὴ συνέχιση τοῦ ἀγώνα, ποὺ εἶχε ἀρχίσει δύο 24ωρα πρὶν στὴν Ἀθήνα, τὴ Θεσσαλονίκη καὶ τὴν Πάτρα.

ΕΚΚΛΗΣΗ ΣΤΟΥΣ ΕΛΛΗΝΕΣ ΔΙΑΝΟΟΥΜΕΝΟΥΣ

Καλοῦμε τοὺς Ἕλληνες διανοούμενους ν' ἀποδείξουν ὅτι βρίσκονται στὰ προπύργια τῆς ἐλεύθερης σκέψης.
Ἕλληνες διανοούμενοι.
Τοὺς καινούργιους ἀγῶνες τοῦ λαοῦ μας φωτίστε τους μὲ τὸ πνεῦμα σας.
Ἐκφράστε μέσα στὸ ἔργο σας τοὺς νέους ἀγῶνες τοῦ λαοῦ μας.
Μεταδῶστε πίστη γιὰ νέα ζωή.
Σταθῆτε πλάι στὸν ἐργάτη, τὸν ἀγρότη, τὸν φοιτητή.

Ἐδῶ Πολυτεχνεῖο Θεσσαλονίκης.
Καλοῦμε ὅλους τοὺς καθηγητὲς Μέσης Ἐκπαίδευσης καὶ τοὺς δασκάλους νὰ ἀναλάβουν τὶς εὐθύνες τους.
Στιγματίζοντας τὸ πικρὸ δηλητήριο τῆς ἀμάθειας, ποὺ προσφέρθηκε στὰ Ἑλληνόπουλα τὴν τελευταία ἑπταετία, νὰ ἀναλάβουν ἐπὶ τέλους τὸν ρόλο τους. Καταγγέλλουμε τὸ ἐξοντωτικὸ πλαίσιο ποὺ τοὺς μεταβάλλει ἀπὸ πνευματικοὺς λειτουργοὺς σὲ ὄργανα τῆς κρατικῆς γραφειοκρατίας καὶ ζητοῦμε ἀπὸ τοὺς πνευματικοὺς λειτουργοὺς νὰ συμπαρασταθοῦν ἐνεργὰ στοὺς πρώην μαθητές τους.

Καθηγητὲς τοῦ Πανεπιστημίου, Οἱ φοιτητὲς σᾶς καλοῦν στὸ πλευρό τους στοὺς ἀγῶνες γιὰ τὰ δίκαια αἰτήματά τους.
Ἐπιβεβαιῶστε τὴν πίστη σας στὸν ἀνθρωπισμὸ καὶ τὴν ἐλευθερία!
Ἐκδηλῶστε ἔμπρακτα τὴν συμπαράστασή σας στὸν ἀγῶνα μας ἐνάντια στὴν καταπίεση καὶ τὴ στέρηση ἐλευθερίας.
Ἀγωνιστῆτε μαζί μας γιὰ μιὰ παιδεία ἐλεύθερη, στὴν ὑπηρεσία τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ.

Ὁ πρώην καθηγητὴς τοῦ Πολυτεχνείου ΘΑΛΗΣ ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΣ μᾶς τηλεφωνεῖ ἀπὸ τὸ Λονδῖνο, χαιρετίζοντας τὴν προσπάθειά μας.

ΕΛΛΗΝΕΣ ΔΑΣΚΑΛΟΙ

Σταθῆτε στὸ ὕψος τοῦ κοινωνικοῦ σας ρόλου.
Πῆτε στὰ παιδιά σας τὴν ἀλήθεια.
Συμπαρασταθῆτε μὲ ἀπεργίες, διαδηλώσεις καὶ καταλήψεις, στὸν ἀγώνα τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ ἐνάντια στὸ φασισμό.
Τὰ πανεπιστήμια ὅλης τῆς χώρας κρατᾶνε καὶ σᾶς περιμένουν.

Κάτω ὁ Φασισμὸς
Ζήτω ἡ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Στὶς 12 τὸ βράδυ, ἡ γνωστὴ ὁμάδα τῶν τραμπούκων τῆς Θεσσαλονίκης ἐπιτέθηκε μὲ πέτρες στὴν κύρια εἴσοδο τοῦ Πολυτεχνείου καὶ ἔσπασε τὰ τζάμια της. Μετὰ ἀπ' αὐτό, καταγγέλλουμε τὶς προκλήσεις τῶν ἐκκαθέτων καὶ τὴν προσπάθειά τους νὰ κάμψουν τὸ ἀγωνιστικὸ φρόνημα τῶν φοιτητῶν, ποὺ ἐκδηλώνουν τὴν ἀντίθεσή τους στὴν ἀντιλαϊκὴ πολιτικὴ τῆς χούντας.
Δηλώνουμε ὅτι δὲν προκαλοῦμε ἐμεῖς τὰ ἐπεισόδια. Οὔτε ξεγελάει καὶ πείθει κανένα ἡ προσπάθεια τῆς χούντας νὰ καταλογίσει σὲ μᾶς τὶς εὐθῦνες γιὰ ἐπεισόδια ποὺ δὲν μᾶς ἀνήκουν.

— Συνεχίζονται οἱ διαδηλώσεις στὸ κέντρο τῶν Ἀθηνῶν.
—Ἀπαγορεύθηκε ἡ κυκλοφορία στοὺς κεντρικοὺς δρόμους τῶν Ἀθηνῶν.
— Οἱ συγκρούσεις ἐπεκτείνονται καὶ στὶς συνοικίες τῶν Ἀθηνῶν.
—Ἐπιβεβαιώνεται γιὰ μιὰ ἀκόμη φορὰ ἡ κατάληψη τοῦ κτιρίου τῆς Νομαρχίας ἀπὸ τοὺς ἐργάτες.
Διαδηλώνουμε τὴ συμπαράστασή μας στὸ λαὸ τῆς Χαλκιδικῆς γιὰ τὴν ἀπαλλοτρίωση 53.000 στρεμμάτων γιὰ τὴν ἐξυπηρέτηση τῶν συμφερόντων τοῦ μεγαλοκαρχαρία Βαρδινογιάννη.
Διαδηλώνουμε τὴ συμπαράστασή μας στὸν ἀδούλοτο λαὸ τῆς Ἀθήνας ποὺ μάχεται στοὺς δρόμους γιὰ νὰ κατοχυρώσει τὴν κυριαρχία του.

Πάνω ἀπὸ 200.000 λαοῦ διαδηλώνουν στοὺς δρόμους τῆς Ἀθήνας, στήνουν ὁδοφράγματα καὶ συγκρούονται μὲ τὴν ἀστυνομία.
Ὅλη ἡ Ἀθήνα εἶναι στὸ πόδι καὶ ἀπαντάει μὲ βόμβες Μολότωφ στὴν Ἀστυνομία.

Ἐκδηλώνουμε τὴν ἀμέριστη συμπαράστασή μας στὸν ἡρωικὸ λαὸ τῶν Μεγάρων, ποὺ ἀγωνίζεται νὰ σώσει τὴ ζωή του, ποὺ ἀπειλεῖται ἄμεσα ἀπὸ τὰ συμφέροντα τοῦ ξένου μονοπωλιακοῦ κεφαλαίου.

ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ

Ὅσοι σήμερα καταλάβαμε τὸ κτίριο τῆς Πολυτεχνικῆς Σχολῆς Θεσσαλονίκης, καλοῦμε ὅλους τοὺς Ἕλληνες φοιτητὲς καὶ ἐργαζόμενους ποὺ ἐπὶ 7 χρόνια ὑπόμεναν τὸ ζυγὸ τῆς ξενόδουλης φασιστικῆς δικτατορίας.
Νὰ σηκώσετε μαζί μας τὴ φωνὴ τῆς ἀντίθεσής σας ἐνάντια στὸ ἑλληνικὸ καὶ ξένο κεφάλαιο, τοὺς Ἀμερικανοευρωπαίους ἱμπεριαλιστές, μὲ συνεχεῖς καταλήψεις τῶν σχολικῶν κτιρίων καὶ τῶν χώρων τῆς δουλειᾶς.

Ν' ΑΡΧΙΣΟΥΜΕ
ἕναν ἀγώνα ποὺ δὲν θὰ τελειώσει παρὰ μόνο μὲ τὸν θάνατο τοῦ ξένου ἱμπεριαλισμοῦ καὶ τῶν Ἑλλήνων συνεργατῶν του, μὲ τὴν ὁριστικὴ νίκη τοῦ ἑλληνικοῦ ἐργαζόμενου λαοῦ.

ΑΣ ΑΓΩΝΙΣΤΟΥΜΕ

γιὰ ἀνεξαρτησία καὶ λαϊκὴ κυριαρχία

ΑΣ ΑΓΩΝΙΣΤΟΥΜΕ

ὅλοι μαζὶ μὲ κάθε μέσο.

ΜΑΘΗΤΕΣ!

Ἦρθε καὶ γιὰ σᾶς ἡ ὥρα τοῦ ξεσηκωμοῦ.
Ἦρθε ἡ ὥρα νὰ ἀπαιτήσετε τὰ δικαιώματά σας. Αὐτά, ποὺ θὰ σᾶς βοηθήσουν νὰ γίνετε αὔριο συνειδητοὶ ἀκαδημαϊκοὶ πολίτες, τελείως ἐλεύθεροι, σὲ μιὰ δημοκρατούμενη Ἑλλάδα.
Ζητοῦμε, καὶ μαζὶ μὲ μᾶς καὶ σεῖς, καλύτερη ποιότητα στὰ διδασκόμενα μαθήματα, καλύτερη μεταχείρηση γιὰ νὰ μὴν ἀναγκάζεστε νὰ γυρίζετε στοὺς δρόμους σ' ἀναζήτηση στέγης. Ἐλᾶτε νὰ κατοχυρώσετε μαζί μας τὸ μέλλον σας. Ἑνῶστε μαζί μας φωνὴ διαμαρτυρίας, ποὺ εἶναι φωνὴ ὁλόκληρου τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ καὶ μαζὶ μὲ τοὺς δασκάλους σας, πᾶρτε τὴ θέση ποὺ ἁρμόζει σὲ κάθε Ἑλληνόπουλο. Ἀντισταθῆτε στὴν πνευματικὴ ἀλλοτρίωση μὲ ὅλες σας τὶς δυνάμεις.

Ἕλληνες γονεῖς, οἱ φοιτητὲς τοῦ ἐλεύθερου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης σᾶς καλοῦν νὰ διαλύσετε τὶς αὐταπάτες.

ΨΗΦΙΣΜΑΤΑ ΣΥΜΠΑΡΑΣΤΑΣΗΣ

— Σύλλογος Ἑλλήνων φοιτητῶν HARVARD.
— Σ.Ε.Φ. M.I.T. Μασαχουσέτης.
Ἐκ μέρους τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ ἐκφράζουμε ἀπόλυτη συμπαράσταση στοὺς Ἕλληνες Φοιτητὲς καὶ διακηρύσσουμε, ὅτι θὰ ὑποστηρίξουμε μὲ κάθε μέσο τὸν ἀγώνα μας.
— School of Economics - London
—Ἰσλαμικὴ Ἕνωση Φοιτητῶν
—Ἕνωση Ἀράβων Φοιτητῶν
— Λατινοαμερικάνοι Φοιτητὲς
— Πακιστανοὶ Φοιτητὲς
— Τοῦρκοι Φοιτητὲς

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ

Ἕλληνες,
Σᾶς μιλᾶ τὸ ἐλεύθερο πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.
Μεταδίδουμε στοὺς 1450 χιλιόκυκλους ἢ 210 μ. περίπου.
Γιὰ 24 ὧρες κρατᾶμε στὰ χέρια μας τὸ κτίριο τοῦ Πολυτεχνείου Θεσσαλονίκης.

μαρτυρίες και γράμματα

ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

ΜΕ ΠΙΚΡΑ ...

"Ενα συγκλονιστικὸ ντοκουμέντο συνθεμένο ἀπὸ δεκάδες στόματα ἀνθρώπων τοῦ λαοῦ, ἔτσι ὅπως τὸ κατάγραψε καὶ τὸ φωτογράφισε τὸ κινηματογραφικὸ συνεργεῖο τοῦ Νίκου Κούνδουρου στὴν Κύπρο.

Τὸ «ἐθνικὸ θέμα», ὅπως ἀποκαλεῖται ἐπίσημα τὸ Κυπριακό, ἀπασχολεῖ «κατὰ κόρον» τὴν κυβέρνηση. Μάλιστα, χρησιμοποιήθηκε ἐπανειλημμένα σὰν πρόσχημα, γιὰ νὰ μὴν προχωρήσουν ἡ ἀποχουντοποίηση κι ὁ ἐκδημοκρατισμός, νὰ γίνουν κάποιες ἐπιδερμικὲς ἀλλαγὲς καὶ νὰ μείνει ἀπείραχτη ἡ οὐσία τῶν καταπιεστικῶν μηχανισμῶν.

Ἡ ἴδια αὐτὴ κυβέρνηση, παράλληλα, δὲν ἔνιωσε τὴν ἀνάγκη νὰ μᾶς πεῖ, νὰ πεῖ στὸν Ἑλληνικὸ Λαὸ τί ἀκριβῶς συνέβη στὶς 15 Ἰουλίου, τί συμβαίνει ἀκόμη καὶ σήμερα στὴν Κύπρο. Ἔτσι, ὁ Ἑλληνικὸς Λαὸς ξέρει τὰ ὅσα γράφει γιὰ τὸ Κυπριακὸ καὶ τὶς σκοτεινὲς πτυχές του ὁ Τύπος, ἀλλὰ στὸ βάθος μένει πάντα στὸ σκοτάδι. Καί, φυσικά, στὴν Κύπρο χιλιάδες οἱ σκοτωμένοι κι οἱ τραυματίες, ἑκατοντάδες χιλιάδες οἱ πρόσφυγες κι οἱ ξεσπιτωμένοι, οἱ Τοῦρκοι βαστᾶνε σχεδὸν τὸ 40 % τοῦ νησιοῦ, ὁ χειμώνας ἔρχεται ἄγριος καὶ πικρός.

Τὸ ΑΝΤΙ δίνει σήμερα στοὺς ἀναγνῶστες του τοῦτο τὸ μικρὸ ἀφιέρωμα στὸν ἀγώνα, στὴν πίκρα καὶ τὴν ἀγωνία τοῦ Κυπριακοῦ Λαοῦ.

Δημοσιεύουμε, στὶς σελίδες ποὺ ἀκολουθοῦν, μιὰ σειρὰ ἀπὸ συγκλονιστικὲς — στὴν ἀμεσότητα, λιτότητα καὶ τραγικότητά τους — μαρτυρίες.

Μαρτυρίες ποὺ συγκέντρωσε, μιλώντας μὲ ἑκατοντάδες ἁπλοὺς ἀνθρώπους τοῦ νησιοῦ — φαντάρους κι' ἀξιωματικούς, δασκάλους, παπάδες, δικηγόρους καὶ γιατρούς, ἀνθρώπους τοῦ χωριοῦ καὶ τῆς πόλης, νέες γυναῖκες καὶ γριές, παιδιὰ — ὁ σκηνοθέτης Νίκος Κούνδουρος. (Κι ἂν δὲν δημοσιεύουμε σήμερα τὰ ὀνόματα ὅλων αὐτῶν ποὺ μᾶς δίνουνε αὐτὲς τὶς μαρτυρίες, τὸ κάνουμε γιατὶ στὴν Κύπρο οἱ δυνάμεις τοῦ μίσους καὶ τῆς ὑποτέλειας ἐξακολουθοῦν νὰ ἔχουνε τεράστια στηρίγματα καὶ μποροῦν νὰ βάλουνε σὲ κίνδυνο τὴ ζωὴ ἐκείνων ποὺ ἀποφασίσανε νὰ

ποῦνε τὴν ἀλήθεια). Κι ἀκόμη, μιὰν ἄλλη μαρτυρία : τὰ γράμματα ποὺ ἕνας Κύπριος φαντάρος τῆς Ἐθνοφρουρᾶς, φοιτητὴς παλιότερα στὴν Ἑλλάδα, ἔστελνε στοὺς γονιούς του καὶ στὴν κοπέλλα του, γράφοντάς τα πάνω σὲ κουτιὰ ἀπὸ τσιγάρα, σὲ στρατσόχαρτα ποὺ πέφτανε στὰ χέρια του, σὲ ὁποιοδήποτε παλιόχαρτο τοῦ ἔδινε τὴν εὐκαιρία νὰ πεῖ τὶς σκέψεις του, νὰ ἐκμυστηρευτεῖ τὶς ἐμπειρίες του καὶ τὶς ἀγωνίες ποὺ τοῦ γεννοῦσαν.

. . . Ἕνας συνταγματάρχης ἄγριος καὶ μαυριδερὸς μοῦ λέει : «Παππού, ἄνοιγε τάφους». «Δὲν ἔχω χέρια, δὲν μπορῶ», τοῦ λέω . . .

ΟΙ ΕΚΑΤΟΜΒΕΣ ΤΟΥ ΕΜΦΥΛΙΟΥ

Μιλάει ὁ παπὰς στὸ παρεκκλήσι τοῦ νεκροταφείου τῆς Λευκωσίας :

«Στὶς 15 τοῦ Ἰούλη, 9 παρὰ τέταρτο τὸ πρωί, οἱ πραξικοπηματίες χτύπησαν τὴ Λευσία. Πρὶν τὸ μεσημέρι ἔφτασε στὸ νεκροταφεῖο ἕνα στρατιωτικὸ καμιόνι μὲ δύο ἀξιωματικούς. Ἀπὸ πίσω ἀκολουθοῦσαν δύο ἄλλα καμιόνια μὲ σκοτωμένους. Ὁ ἕνας ἀξιωματικός, Ἕλληνας ἦταν, ἕνας συνταγματάρχης ἄγριος καὶ μαυριδερός, μοῦ λέει : «παπά, ἄνοιξε τάφους». «Δὲν μπορῶ, τοῦ λέω, δὲν ἔχω χέρια». Εἶχα στὸ νεκροταφεῖο μονάχα τὸν Εὐριπίδη, τὸ νεκροθάφτη, καὶ τὸ θεῖο του. Μοῦ λέει ὁ ἀξιωματικός : «σκάβε λάκκους, θὰ σὲ θάψω καὶ σένα, βρωμόπαπα». Τοῦ λέω, «φέρε μηχάνημά καὶ τοὺς θάβω». Πῆγαν νὰ βροῦν μηχάνημα κι' ὁ Εὐριπίδης μὲ τὸ θεῖο του κατεβάζουνε κάτω ἀπὸ τὰ κυπαρίσια 67 νεκροὺς μὲ στολή. Εἶδα μερικοὺς καὶ μοῦ φανήκανε χτυπημένοι ἀπὸ πίσω, δύο τοὺς εἶχανε κοπεῖ ἐντελῶς τὰ κεφάλια. Ἔρχεται μηχάνημα, ἀνοίγει λάκκους, καὶ τοὺς παραχώνουμε σὲ πατωσιές, τὸν ἕνα πάνω στὸν ἄλλονε. Ὅσοι εἶχανε χαρτιά, τὰ κρατούσαμε σ' ἕνα σωρό, στὴν ἄκρη. Τὰ πῆρε ὁ ἀξιωματικός. Στὸ μεταξύ, φτάνει ἕνα φορτηγὸ τῆς Ἀστυνομίας, μὲ σκοτωμένους κι' αὐτό. Λέω στὸν Εὐριπίδη, «ἄνοιξε λάκκο». Ὁ ἥλιος ἔκαιγε καὶ οἱ σκοτωμένοι ἐβρωμοῦσαν. Ὁ μαυριδερὸς ἀξιωματικός μοῦ λέει : «αὐτοὺς δὲν θὰ τοὺς θάψεις ἐδῶ, εἶναι κουμμουνιστές». Τοῦ λέω, «δὲν ξέρω ἐγὼ κουμμουνιστές, εἶναι ἥλιος κι' οἱ σκοτωμένοι θὰ σαπίσουνε». Βγάζει μπιστόλι καὶ τὸ βάζει στὸ αὐτί μου. «Νὰ σαπίσουνε — λέει — τὰ σκυλιά, ἐδῶ δὲν θὰ τοὺς θάψεις». Τότε πῆρα τὸ μηχάνημα, τὸν Εὐριπίδη καὶ τὸ θεῖο καὶ σκάψαμε ἔξω ἀπὸ τὴ μάντρα καὶ τοὺς παραχώχώσαμε. Ἦταν 26 γυναῖκες καὶ ἄντρες καὶ 2 κοριτσάκια, ἑφτὰ καὶ δώδεκα χρονῶν, τὸ ἕνα τὸ λέγανε Βάσω, τὄγραφε σ' ἕνα μενταγιὸν στὸ χέρι του. Μέχρι τὰ σήμερα κανεὶς δὲν ἦρθε νὰ τὰ ζητήσει».

. . . Πάνε τώρα οὔλα, μᾶς τὰ πήρασι, ἐπῆραν μας τὰ σπιθάκια, ἐπῆραν μας τὰ ζῶα, ἐπῆραν τα οὔλα . . .

Η ΤΡΑΓΩΔΙΑ ΤΗΣ ΕΙΣΒΟΛΗΣ

Μιλάει μιὰ γυναίκα, πρόσφυγας, ἀπὸ 'να χωριὸ τῆς Κύπρου :

«Πᾶνε ὅλα, μᾶς τὰ πήρασι, ἐπῆραν μας τὰ σπιθάκια, ἐπῆραν μας τὰ ζῶα, ἐπῆραν τα οὔλα. Ἐπῆραν καὶ τὴν προίκαν μου. Δεκαοχτὼ τ' ἀούστου μπήκασιν στὰ σπιθάκια μας. Πήρασιν οἱ Τοῦρκοι τ' αὐτοκίνητο τοῦ Κούνελου, πήγασι-ἤρθασι, κλέβασι τσὶ πόρτες

καὶ τὰ παράθυρα καὶ τὰ ζῶα, ὅ,τι βρήκασι. Λαλεῖ τους ἡ γιαγιά, «ἀφῆστε μας καὶ μᾶς τίποτες». Ἐχτύπησαν τότες τὴ γιαγιὰ μ' ἕνα ματσὶ στὴν κεφαλὴν καὶ τὴν ἐπήρασι τὰ αἵματα. Καὶ μπαίνουσι στὴν αὐλὴ καμιὰ εἰκοσαριὰ Τοῦρκοι, μὲ τὰ μαχαίρια, γιέ μου, καὶ παίρνουσι τὶς αἶγες κι ἀφήσανε μιὰν αἶγαν ποὺ δὲν τὴν εἶδαν. Καὶ παίρνουσι καὶ τὰ παπούτσια τοῦ παποῦ, τὰ καινούργια, καὶ τὰ φόρεσε ἕνας, τὰ δικά του ἦτανε κατακομμένα. Καὶ τὴ γιαγιὰ τὴν εἴχασι ἔξω στὴν αὐλὴ καὶ τὴν περιπαίζασι. Κι' ἦτανε ἕνας στρατιώτης Τουρκοκύπριος καὶ τὴν ἐλυπήθηκε, καὶ λέει : «ἡσύχασε, γιαγιά, νὰ σὲ γλυτώσω». Ἐγὼ φοβόμουνα καὶ ἐμείνησκα χωσμένη, δὲν ἐπιστεύθηκα κανέναν, καὶ λέω, «πάει ἡ γιαγιά, ἐχτυπήσαν την». Καὶ μόλις νυχτώνει, σέρνουμαι ἀπὸ πίσω τοῦ σπιθοῦ καὶ κρύβουμαι οὖλη νύχτα στὰ χωράφια καὶ τὸ πρωὶ βλέπω τὸν κ. Μιχάλη ποὺ κρυβότανε κι' αὐτὸς καὶ τότες βρήμαμε ἕνα σταῦλο καὶ μείναμε τρεῖς ἡμέρες ἔσω, μὲ τὸν Θεὸ καὶ τὰ χτηνά. Κι' ὕστερις λαλῶ του, «κ. Μιχάλη κι' ἐδῶ ποθαμένοι κι' ἐκεῖ ποθαμένοι, πᾶμε νὰ βροῦμεν τοὺς δικούς μας». «Περίμενε» — λαλεῖ μου, καὶ πῆεν κωλουσουρτὸς μέχρι τὸ σπίθι καὶ φέρνει μίαν κούζαν νερὸ καὶ ροῦχα μαῦρα τῆς γιαγιᾶς κι' ἕνα μαντήλι, νὰ ντυθῶ γριά, νὰ μὴν πάθω ἅμα μὲ βροῦν οἱ Τοῦρκοι. Καὶ τότε, σὰν ἐπηέναμεν οὐρτοὶ μέσα στὰ σιτάρια, ἀκούσαμεν φωνὲς κι εἴδαμεν τὸν γείτονα, τὸν Παπαγιῶρκο, νὰ τόνε σέρνουνε δυὸ Τοῦρκοι. «Πάει ὁ γείτονας», λαλῶ, κι' ἀρχίζω νὰ κλαίω. Ὁ κ. Μιχάλης λαλεῖ, «ἄσε πρῶτα νὰ δοῦμεν ἂν τὸν ἐσκοτώσασι, νὰ φύγουμεν νὰ χωστοῦμεν, ἂν τὸν ἐκρατήσιν αἰχμάλωτον νὰ παραδωθοῦμεν». Ὕστερ' ἀπουλίγον ἀκούσαμεν ἕναν πυροβολισμόν. Χωστήκαμε στὰ χόρτα ὥσπου καὶ νυχτώσει καὶ μὲ τὸ δείλι ἐπήραμεν τὸ ρέμα τῆς Πουλιανῆς καὶ μακρύναμεν ἀπὸ τὸ χωριό. Μόλις ἄρχεψεν νὰ φέγγει, ἐχτυπήκαμεν πάλι καὶ τὸ μεσημέρι ἔπιανέν μας ἡ δίψα νὰ τρελαθοῦμεν. Ἔκρουζεν ὁ ἥλιος καὶ νερὸ δὲν εἴχαμεν, οἱ Τοῦρκοι ἦτανε κοντὰ καὶ δὲν μπορούσαμεν νὰ σαλέψουμεν. Σκεφτόμουνα τὴν μάναν μου, τ' ἀδέλφια μου, τὴν Χρυσάνθην καὶ τὴν γιαγιάν. Ὁ παποῦς εἶχεν ποθάνει μέρες πρὶν τὴν εἰσβολήν, δὲν πρόφθασεν νὰ δεῖ τὸ κακόν. Καὶ τοῦ λαλῶ : «θὰ σκοτωθῶ, κ. Μιχάλη, νὰ ἡσυχάσω». Λαλεῖ μου : «οἱ Τοῦρκοι ἡσυχάσασι. Θὰ παραδωθοῦμεν». Καὶ παραδωθήκαμεν στοὺς Τούρκους κι' αὐτοὶ ἔκλεισάν μας, ὕστερα ἀπήρασιν τὸν κ. Μιχάλην καὶ μὲ μένανε ἐγελούσασι καὶ μοῦ λέγασι, «γιατί, μωρέ, ντύθηκες γριά. Θῶρε κοροῦ σὰν τὸ φεγγάριν ποὺ ντύθηκεν γριά : Ἐμεῖς εἴμαστε καλοί, ἔννοια σου, θὰ σὲ παραδώσουμεν στοὺς ἐδικούς σου». Καὶ μὲ κρατήσασι ἀκόμα δέκα ἡμέρες μὲ ἄλλες γυναῖκες καὶ παιδιά. Κι ὕστερα παράδωσάν μας στὸν Ἐρυθρὸ Σταυρό. Τὸν κ. Μιχάλην ἐσκότωσάν τον.

...Μᾶς κλείσανε στὸ συρματόπλεγμα, ἕνα παιδὶ 15 χρονῶν τὸ σπρώξανε καὶ τὸ πυροβολήσανε νὰ πῆ ποῦ ἦταν ὁ πατέρας του...

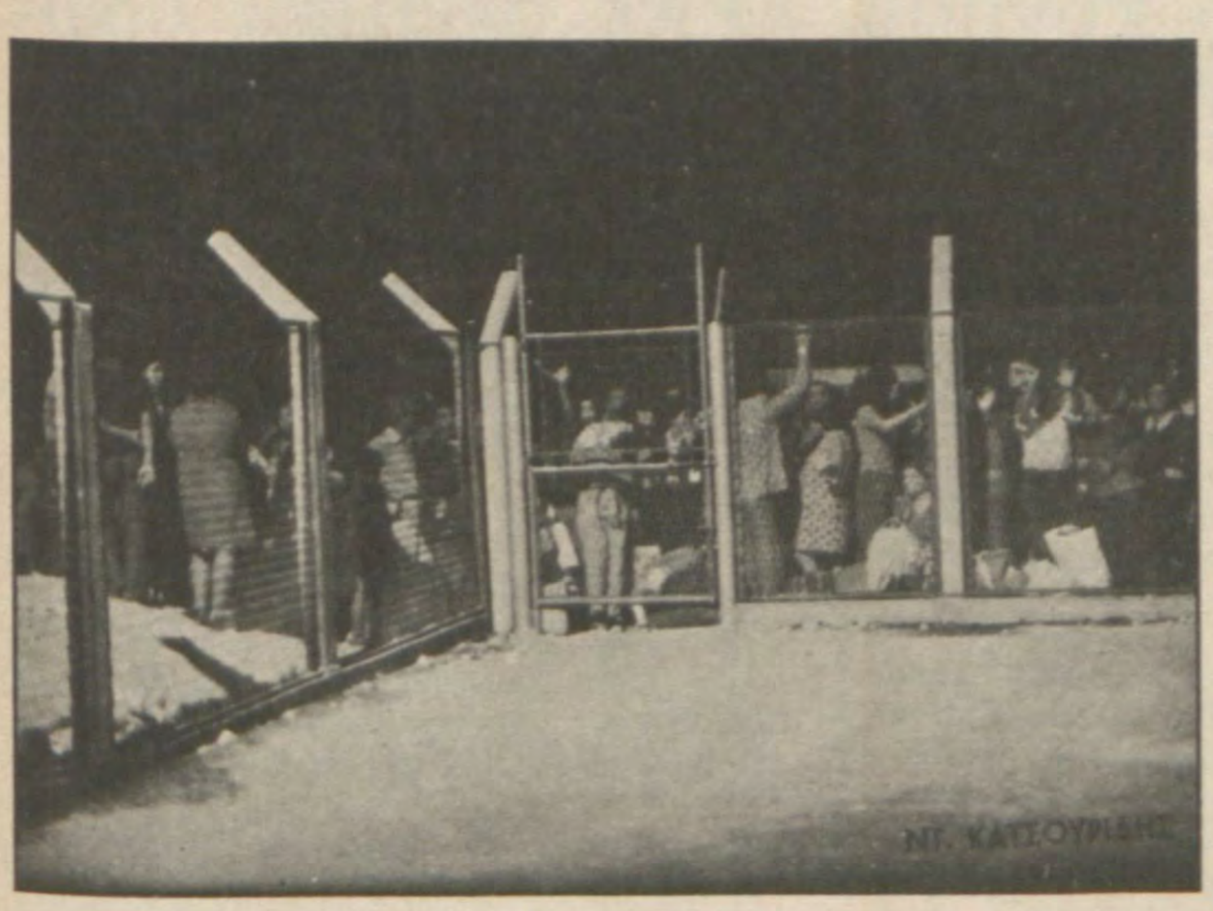

...Ὁ κόσμος πολέμαγε μὲ παλιοντούφεκα. Τὰ ὅπλα σκορπισμένα δεξιὰ κι' ἀριστερά. Τὰ παιδιὰ πολεμάγανε χωρὶς σχέδιο, χάθηκε κόσμος καὶ κόσμος ἄδικα. Γιατί;

ΠΛΗΡΩΝΟΥΝ ΤΟ ΦΑΣΙΣΜΟ

Ἀκολουθοῦν τώρα μαρτυρίες ἀνθρώπων τοῦ λαοῦ, ποὺ πῆραν τὰ ὅπλα, ὅσα κι' ὅποια βρῆκαν γιὰ νὰ ὑπερασπιστοῦν τὸ νησί. Τὰ ὀνόματά τους τὰ ἔχει ὁ σκηνοθέτης Νίκος Κούνδουρος. Ἐμεῖς δὲν θὰ τὰ ἀποκαλύψουμε γιατὶ ὁ κίνδυνος ἀκόμα ἐνεδρεύει ἐκεῖ.

Μαρτυρία 1 : «Ἐγειρεύκαμεν ὅπλα γιὰ νὰ πολεμήσουμεν καὶ ὅπλα δὲν εἶχεν, ἐπήαμεν στὲς ἀποθῆκες ὄφκερες...ἄδειες, ποῦ ἐπῆαν τὰ ὅπλα; Πολεμούσαμεν τοὺς Τούρκους μὲ τὰ μαρτίνια καὶ τὰ δίκανα τοῦ κυνηγοῦ. Οὔτε σφαῖρες ἐδώκάν μας οὔτε τίποτα».

Μαρτυρία 2 : «Ἂν εἴχαμε ὅπλα, θὰ τοὺς κρατούσαμε τοὺς Τούρκους. Ὁ πληθυσμὸς ὅλος ἔτρεξε νὰ πολεμήσει. Τοὺς σπρώξαμε στὴ θάλασσα, τὴν πρώτη εἰσβολὴ τὴν κρατήσαμε καλά. Σκοτώθηκαν χιλιάδες Τοῦρκοι, ἀμέτρητοι, τὰ κουφάρια πλέανε στὴ θάλασσα, γέμισε ὁ τόπος...Στὴ δεύτερη ἐπίθεση ἐπήραμε τὰ βουνά, δὲν εἴχαμε πυρομαχικά, τί νὰ κάνουμε...

Μαρτυρία 3 : (μιλάει ἕνας φοιτητὴς ποὺ ἀνήκει στὴν ΕΔΕΚ, τὸ κόμμα τοῦ Βάσου Λυσσαρίδη) : «Γράψε το νὰ τὸ μάθει ὁ κόσμος. Ἐμεῖς δὲν τὸν ἐθέλαμε τὸν πόλεμο. Τὸν πόλεμο τὸν ἤθελε ἡ Χούντα. Αὐτοὶ τὸ ξέρανε πὼς μὲ τὸ πραξικόπημα οἱ Τοῦρκοι θὰ βάζανε μπροστὰ τὸ σχέδιο τῆς εἰσβολῆς. Ἡ Χούντα ἄναψε τὴ φωτιὰ στὴν Κύπρο καὶ μᾶς ἔρριξε στὸν πόλεμο... Μὲ τί ὅπλα; Μὲ τί στρατό; Τὰ λίγα ὅπλα τἄχανε μοιράσει στοὺς ἐδικούς τους, νὰ σκοτώσουνε Κύπριους, ὄχι Τούρκους...

Μαρτυρία 4 : «Καὶ τὸ πραξικόπημα τό 'χανε μιλημένο καὶ τὴν εἰσβολὴ τήνε ξέρανε. Τά 'χανε συμφωνημένα οἱ Ἀμερικάνοι μὲ τὴν Χούντα. Οἱ Ἕλληνες ἀξιωματικοί, ὄχι ὅλοι, ξέρανε ἀπὸ πρὶν γιὰ τὴν ἀπόβαση».

Μαρτυρία 5 : Ἡ πρώτη ἐπίθεση ἔγινε στὶς πέντε παρὰ εἴκοσι. Στὴν Κυρήνεια εἶχε γεμίσει ἡ θάλασσα τούρκικα ἀποβατικὰ καὶ τ' ἀεροπλάνα χτυποῦσανε τὴν πόλη. Τὸ ραδιόφωνο ἔλεγε πρωινὴ γυμναστικὴ ὡς τὶς ἕξη. Τὄχανε στὰ χέρια τους οἱ ἀξιωματικοὶ τοῦ πραξικοπήματος... οἱ δολοφόνοι. Στὶς ἕξη ἀναγγείλανε τὴν εἰσβολή. Δώσανε στοὺς Τούρκους καιρὸ νὰ πατήσουνε στὸ νησί. Ἐμεῖς εἴμασταν ἀκόμα στὰ κρεβάτια...

Μαρτυρία 6 : «Τὸ χωριό μου, ἡ Κοκκινοτριμυθιά, ἦτανε ἀπὸ ἀνέκαθεν στὰ χέρια τῆς ΕΟΚΑ Β. Τὴ Δευτέρα, στὶς 15 Ἰουλίου, τ' ἀπόγευμα, ἤρθανε ἀπ' αὐτοὺς καὶ φέρανε μὲ δύο τζὶπ τοῦ στρατοῦ καμιὰ σαρανταριὰ αὐτόματα Καλασνίκωφ. Τὸ χωριὸ δὲν εἶχε στρατό, τὰ μοιράσανε στοὺς πολίτες, στοὺς δικούς τους. Τοὺς ἄλλους, ἐμᾶς, δηλαδή,

μᾶς πιάσανε στὰ σπίτια μας. Πιάσανε πάνω ἀπὸ 100. Μᾶς κλείσανε στὸ συρματόπλεγμα, ἕνα παιδὶ δεκαπέντε χρονῶν τὸ σπρώξανε στὸν τοῖχο καὶ τὸ πυροβολήσανε στὰ πόδια, νὰ μαρτυρήσει ποῦ ἦτανε ὁ πατέρας του.

Ἐκεῖ, χυμήξανε νὰ μᾶς φᾶνε, μᾶς χτυπούσανε μὲ τοὺς ὑποκόπανους, οὔτε Τοῦρκοι νάμαστε.:. Ἦτανε ἐκεῖ Ἕλληνες ἀξιωματικοὶ μὲ τὰ πολιτικά, λέω πὼς φοβόντουσαν νὰ βάλουνε στρατιωτικὰ νὰ μὴ τοὺς γνωρίσει ὁ κόσμος. Εἶδα ἕναν ἀξιωματικὸ Κύπριο καὶ τοῦ φωνάζω, «τί μᾶς χτυπᾶτε, Ἕλληνες εἴμαστε»... Μᾶς κλειδώσανε σὲ μιὰν ἀποθήκη, ἀπ' ἔξω φωνάζανε «τί τοὺς φυλᾶττε βρέ, εἶναι κομμουνιστές, σκοτῶστε τους».

...Ποῦ ἐπῆαν τὰ ὅπλα; Πολεμούσαμεν τοὺς Τούρκους μὲ τὰ μαρτίνια καὶ τὰ δίκανα τοῦ κυνηγοῦ. Οὔτε σφαῖρες ἔδωκάν μας, οὔτε τίποτα...

ΧΩΡΙΣ ΟΠΛΑ - ΜΕ ΠΟΛΛΗ ΠΙΚΡΑ

Μαρτυρία 7: «Οἱ Τοῦρκοι πατούσανε τὴν Κύπρο καὶ γὼ ἤμουνα αἰχμάλωτος τῶν Ἑλλήνων. Μὲ πιάσανε οἱ γιουρούκηδες, γιατὶ ἤμουνα τοῦ Μακάριου. Ἡ Κύπρος ἔμεινε ἀνυπεράσπιστη, δὲν εἴχαμε ὅπλα, οὔτε ἀξιωματικούς».

Μαρτυρία 8: «Τὰ ὅπλα τὰ πῆραν ἀπὸ τὶς ἀποθῆκες οἱ ἄνθρωποι τῆς ΕΟΚΑ Β καὶ οἱ ἄλλοι, μετὰ τὸ πραξικόπημα. Χιλιάδες ὅπλα. Οἱ ἀποθῆκες βρεθήκανε ἄδειες κι' ὁ κόσμος πολέμαγε μὲ τὰ παλιοντούφεκα. Τὸ πραξικόπημα κατέστρεψε τὴν ἄμυνα τοῦ νησιοῦ, οἱ Κύπριοι ἀξιωματικοὶ βρεθήκανε στὶς φυλακές, τὰ ὅπλα σκορπισμένα ἐδῶ - ἐκεῖ, τὰ παιδιὰ πολεμάγανε χωρὶς σχέδιο, χάθηκε κόσμος καὶ κόσμος ἄδικα. Γιατί;

Μαρτυρία 9: Οἱ ἴντριγκες φάγανε τὴν Κύπρο. Μᾶς ἐπούλησαν. Ὁ Ἰωαννίδης μᾶς ἐπούλησε στοὺς ἀμερικάνους κ' οἱ ἀμερικάνοι στοὺς τούρκους. Τὰ εἶχανε συμφωνημένα ἀπὸ πρὶν γιὰ νὰ πετύχουνε διχοτόμηση. Νὰ κόψουνε τὸ νησὶ στὰ δυό, νὰ φάει ἡ Τουρκιὰ τὸ δικόν της κομμάτι. Ἐδῶ σκάβεις μὲ τ' ἀλέτρι, βρίσκεις πολιτισμὸ δικό μας, ἑλληνικὸ πολιτισμό, χιλιάδες χρόνια... Τώρα, οἱ τοῦρκοι φωνάζουνε, «τὸ νησί μας, τὸ νησί μας»!

Μαρτυρία 10: «Δὲ μᾶς ἀφήσανε τίποτα. Τὰ πήρανε (Σ. Σ. οἱ τοῦρκοι) ὅλα, μᾶς ἀφήσανε τοὺς τοίχους. Μᾶς ἔμεινε ὁ οὐρανὸς κι ἂν βρέξει καὶ τοῦτος, χαθήκαμε... Κι' ἂν γυρίσουμε, ποῦ νὰ γυρίσουμε; Μὲ τοὺς τοίχους θὰ ζήσουμε, τὰ σπαρτὰ χαθήκανε, τ' ἀμπέλια τὰ κόψανε, τὸ δάσος τὸ κάψανε, ροῦχα δὲν ἔχουμε, ὅ,τι φορᾶμε μᾶς ἔμεινε... ἕνα πουκάμισο... πῶς νὰ ζήσουμε; οἱ καύκαλοι μᾶς μείνασι... Νὰ φύγουμε... νὰ ρίξουμε μαύρη πέτρα πίσω μας, νὰ ξενιτευτοῦμε... τί ἄλλο; Μὲ τὸν τοῦρκο ἐμεῖς δὲ ζοῦμε, δὲν τοῦ 'χουμε ἐμπιστοσύνη».

Μαρτυρία 11: «Δὲν εἴχαμε οὔτε ὀργάνωση, οὔτε ἀσύρματο, τίποτα. Κάποιοι ἕλληνες ἀξιωματικοὶ μᾶς πήρανε τὰ ὅπλα καὶ μᾶς κρατήσανε, στὸ στρατόπεδο, αἰχμαλώτους, ἀπὸ τὶς 21 Ἰουλίου ὡς τὶς 14 Αὐγούστου. (Σ. Σ. πρόκειται γιὰ φοιτητὴ ἀπὸ τὴν Πάφο, ποὺ ὑπηρετοῦσε στὴν Ἐθνοφρουρά).

Μαρτυρία 12: (Μιλάει ἕνας φοιτητὴς ποὺ ἦρθε ἐθελοντὴς ἀπὸ τὸ ἐξωτερικό, στὴ Λεμεσσό). «Δὲν εἶχε ὅπλα. Μᾶς προδώσανε. Οἱ ἀξιωματικοὶ τῆς χούντας — ὄχι ὅλοι οἱ ἀξιωματικοὶ — καὶ ἡ ΣΙΑ τὰ εἶχανε προ-

σχεδιάσει. Ἡ Τούρκικη εἰσβολὴ ἦτανε μέσα στὰ σχέδια τους. Ἡ Κύπρος παραδόθηκε στὶς δολοπλοκίες τῶν Ἀμερικάνων, ἄοπλη, ἡ ἄμυνα ἔγινε μὲ παλιοντούφεκα, χωρὶς σχέδια, στὴν οὐσία χωρὶς ἀρχηγούς».

Μαρτυρία 13: (Μιλάει ἄλλος φοιτητής): «Στὴν τούρκικη εἰσβολὴ τὰ ὅπλα, τὰ Καλασνίκωφ, τὰ κλειδώσανε, ἐμεῖς φωνάζαμε, «δῶστε μας ὅπλα νὰ κρατήσουμε τοὺς Τούρκους», δὲν μᾶς τὰ δώσανε. Πιὸ ἔπειτα, τὰ δώσανε πάλι στοὺς δικούς τους καὶ τρομοκρατούσανε τὰ χωριά. Ὁ ἀρχηγός τους (Σ. Σ. στὴν περιοχὴ τοῦ φοιτητῆ) ἦτανε ἀπὸ τὸ 1971 πληρωμένος ἀπὸ τὴν ΚΥΠ καὶ τὴν ἀμερικάνικη ΣΙΑ.

Ἐμεῖς φωνάζαμε: «δῶστε μας ὅπλα νὰ κρατήσουμε τοὺς Τούρκους». Δὲν μᾶς τὰ δώσανε...

«Ἂν πάθω τίποτα, θὰ σοῦ στείλουν τὰ εἰσιτήρια νὰ ἔρθης στὸν τάφο μου...»

Γράμματα ἑνὸς στρατευμένου στὸ κορίτσι του καὶ στὴ μάνα του.

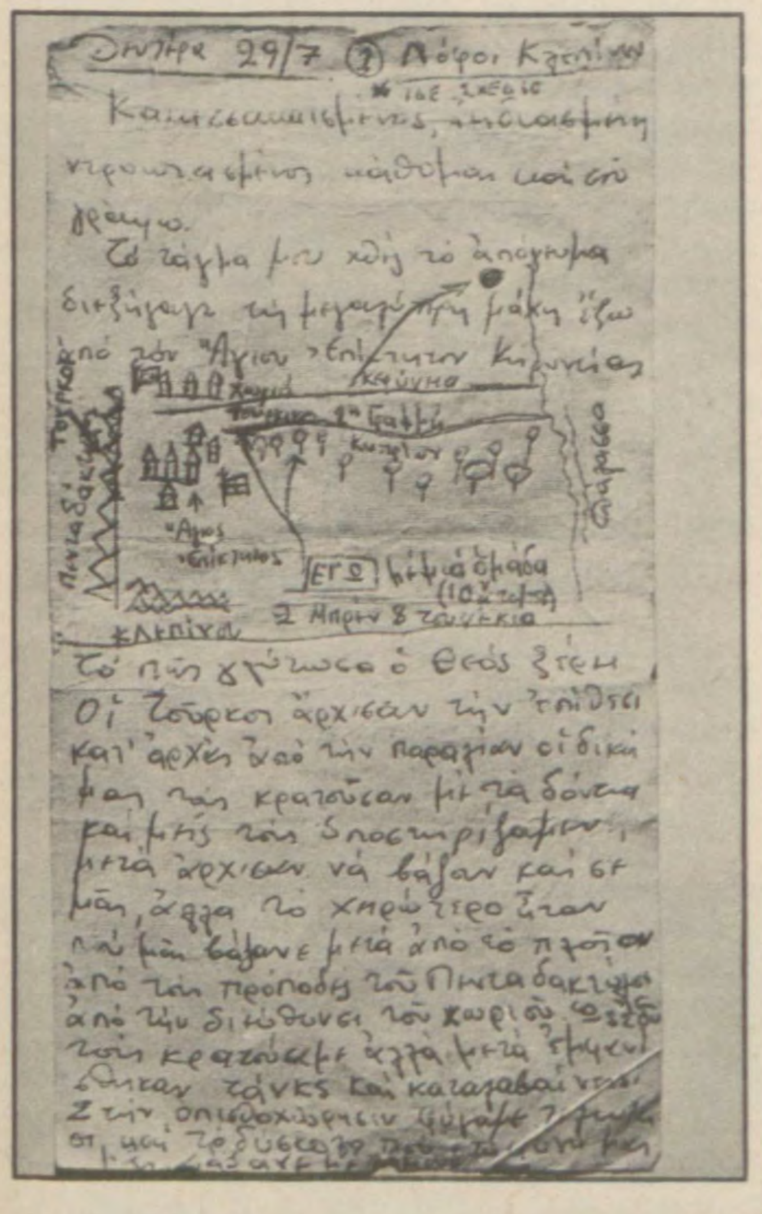

ΟΙ ΜΕΡΕΣ ΤΟΥ ΕΜΦΥΛΙΟΥ

Κι' ἀκολουθοῦν τώρα τὰ γράμματα τοῦ φαντάρου. Πιὸ νευρικά, ἀνάστατα, γεμάτα ἀγανάκτηση κι ὀργή, γράμματα ποὺ μᾶς ἐπιτρέπουνε νὰ δοῦμε ὄχι τὶς ἀντιδράσεις μιᾶς στιγμῆς, ἀλλὰ τὸν τρόπο ποὺ ἕνα μορφωμένο παιδὶ ζεῖ τὰ γεγονότα κι' ἀντιδρᾶ σ' αὐτὰ ἀπὸ τὴ μέρα ποὺ ἐξαπολύθηκε τὸ πραξικόπημα τῶν παραφρόνων ὡς τὴ μέρα ποὺ ἡ θύελλα τοῦ πολέμου κόπασε—τουλάχιστον γιὰ τὴν ὥρα:

Τὸ πρῶτο γράμμα, πρώτη μέρα τοῦ ἐμφύλιου σπαραγμοῦ, ἀπευθύνεται στὸ κορίτσι τοῦ φοιτητῆ:

«Αὐτὴ τὴ στιγμὴ (5 καὶ 25) τῆς Δευτέρας, βρίσκομαι μαζὶ μὲ ἄλλους 40 ταλαίπωρους κοντὰ στὸ σπίτι ἑνὸς λοχαγοῦ τοῦ ἐφεδρικοῦ. (Σ. Σ. τὸ ἐφεδρικὸ ἦταν δύναμη πιστὴ στὸ Μακάριο). Ἂν πάθω τίποτα, ἀφίνω ἐντολὴ στὸ σπίτι μου νὰ σοῦ στείλουν τὰ εἰσιτήρια γιὰ νὰ ἔλθης στὸν τάφο μου νὰ φέρης λουλούδια».

Κι' ἀκολουθεῖ τοῦτο:

«Στοὺς γονεῖς μου,

ἂν πάθω τίποτε νὰ στείλετε εἰσιτήριο στὴν ... (Σ. Σ. φυσικά, παραλείπουμε τὸ ὄνομα τοῦ κοριτσιοῦ) γιὰ νὰ ἔλθη νὰ μὲ ἀποχαιρετήση».

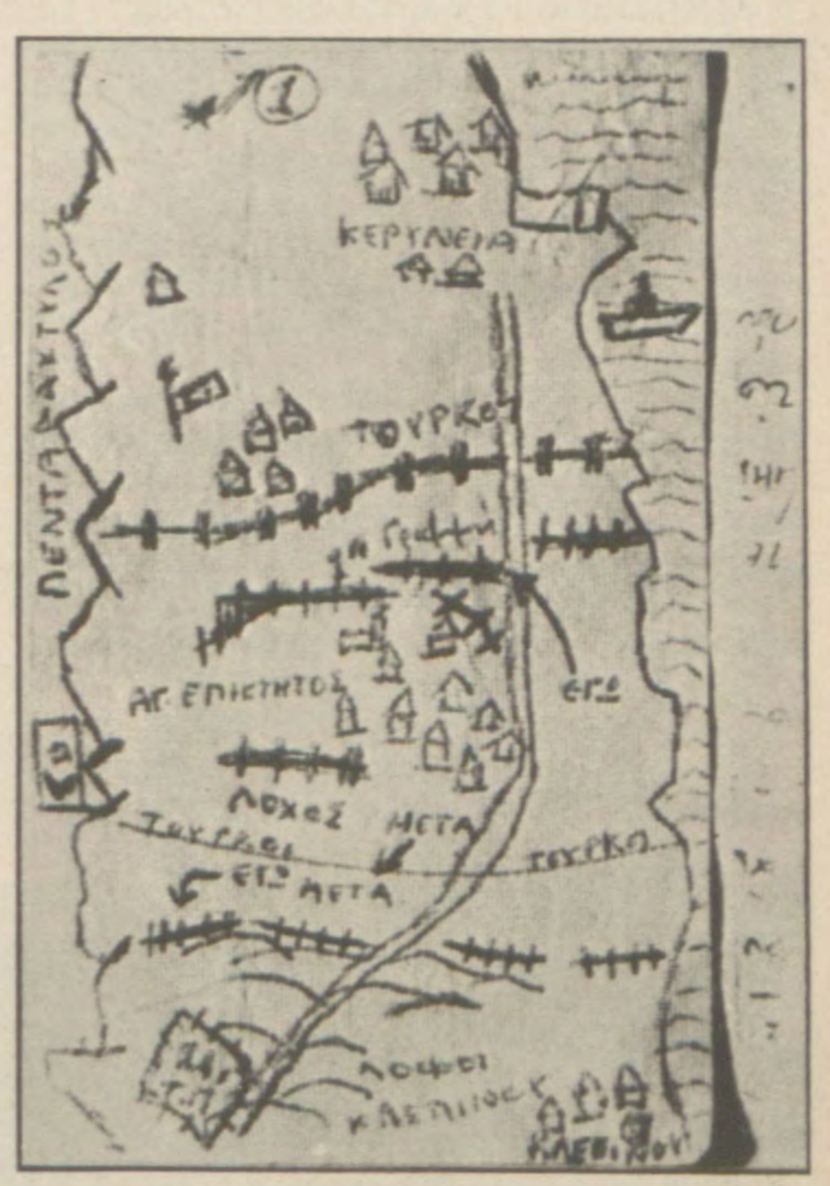

...Τὰ παιδιὰ ὅλα εἶναι λεβέντες· χωρὶς ψωμί, ὕπνο καὶ νερὸ πολλὲς φορὲς πολεμᾶμε μὲ ὅλη μας τὴν ψυχή.

Τὴν ἄλλη μέρα εἶναι καὶ πάλι ὁ ἐμφύλιος:

«Τρίτη, 5 μ. μ.

»Φεύγω γιὰ τὸν θάνατο. Στὸ Καϊμακλὶ εἶναι 350 τοῦ Λυσσαρίδη. (Σ. Σ. δηλαδή, τοῦ Κυπριακοῦ Σοσιαλιστικοῦ κόμματος) καὶ μᾶς ἔτυχε ὁ κλῆρος νὰ τοὺς κάνουμε ἐπίθεση. Εἴμαστε 5 τεθωρακισμένα καὶ 80 στρατιῶτες τὰ ἀκολουθοῦμε. Ἂν πεθάνω, μὴ ξεχάσετε τὰ παραπάνω. Ἡ μάνα μου νὰ μὴν τὸ πάρη κατάκαρδα. Αὐτὴν σκέφτομαι τώρα».

ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΙ' ΕΝΘΟΥΣΙΑΣΜΟΣ

Μεσολαβοῦν λίγες μέρες σιωπῆς. Φτάνουμε στὶς 21.7.74, στὶς 6.30 τὸ πρωί. Γράμμα στὸ κορίτσι:

«Σοῦ γράφω ἀπὸ τὸ μέτωπο. Εἶμαι ἐνθουσιασμένος, γιατὶ τὰ παιδιὰ ὅλα εἶναι λεβέντες· χωρὶς ψωμί, ὕπνο καὶ νερὸ πολλὲς φορὲς πολεμᾶμε μ' ὅλη μας τὴν ψυχή. Πῆρα μέρος σὲ μάχες ντροπῆς (Σ. Σ. ποὺ σημαίνει, μάχες τοῦ ἐμφυλίου) καὶ δόξης. Εὐτυχῶς τώρα πολεμᾶμε ὅλοι ἀδελφωμένοι. Ἀπολύσανε ὅλους τοὺς κρατούμενους, τοὺς δώσανε ὅπλα καὶ πολεμᾶνε μαζί μας. Ψὲς κάναμε μάχη στὴν... καὶ σὲ τρεῖς ὧρες τὴν πήραμε ἀμέσως, φύγαμε ἀπὸ κεῖ καὶ ἤρθαμε στὴν Κερύνεια, ὅπου οἱ Τοῦρκοι χθὲς προσπάθησαν νὰ κάνουν ἀπόβασι, ἀλλὰ οἱ λέοντες τοὺς βάλανε μπρός. Χθὲς πρωὶ ἀντιμετωπίσαμε στὴν Ἀθαλάσσα πολλὰ ἀεροπλάνα ποὺ βομβάρδιζαν συνεχῶς. Ρίξαμε σ' ὅλη τὴν Κύπρο 5-6. Εἶδα καὶ γὼ ἕνα. Ὁ Γερό-

λακκος βομβαρδίστηκε κατὰ λάθος. Δὲν ξέρω γιὰ τοὺς δικούς μου. Μοῦ εἶπαν πὼς καιγότανε, ἄλλοι ποὺ πέρασαν ἀπὸ κεῖ.

»Τώρα πήραμε θέσεις αὐτοκτονίας γεμάτοι ἐνθουσιασμό. Τὰ ἀεροπλάνα πετοῦν ἀπὸ πάνω μας καὶ τὰ ἀντιεροπορικά μας τὰ ἀνάγκασαν νὰ πετοῦν ψηλά. Θὰ τοὺς νικήσουμε κι' ἂς τὸ σκέφτεται ἡ Ἑλλὰς νὰ ἐπέμβη».

Καὶ τὴν ἴδια μέρα, γράμμα στοὺς γονεῖς :

«Ἄκουσα πὼς θὰ περάσουμε ἀπὸ τὸ χωριό. Ἔτσι βρίσκω τὴν εὐκαιρία νὰ σᾶς πῶ ὅτι εἶμαι καλά. Ἐλπίζω νὰ εἶστε καλά, γιατὶ ἄκουσα ὅτι σᾶς βομβάρδισαν τὸ Σάββατο.

»Ἐγὼ εἶμουν στὴν Ἐπίχου, τὴν ὁποίαν καταλάβαμε τὴν νύκτα. Ἐν συνεχεία πήγαμε στὸ Παχύαμμο, γιὰ νὰ ἀποτρέψουμε εἰσβολή. Τὸ Σάββατο τὸ πρωὶ μᾶς βομβάρδισαν στὸ στρατόπεδο Ἀθαλάσσας, δὲν εἴχαμε θύματα. Ρίξαμε 1-2 ἀεροπλάνα. Τὶς προηγούμενες μέρες πήραμε μέρος σὲ τρεῖς ἐπιχειρήσεις ἐμφυλίου πολέμου».

ΤΑ ΤΕΡΑΤΑ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

Καὶ πάλι σιωπή, ὡς τὶς 27.7.74. Γράμμα στὸ κορίτσι. Μιλᾶ πιὰ ἡ ἐμπειρία τοῦ πολέμου :

«Τὰ τέρατα τοῦ πολέμου, οἱ αἴτιοι τῆς συμφορᾶς φωνάζουν : σκοτῶστε, σκοτῶστε, σκοτωθεῖτε, σκοτωθεῖτε !

»Μᾶς λένε ὅτι εἴμαστε τὰ πιόνια τους καὶ μεῖς εἴμαστε ἀνήμποροι νὰ τὸ ἀρνηθοῦμε. Πᾶμε ἐκεῖ ποὺ μᾶς στέλνουν, κάνουμε ὅ,τι θέλουν.

»Στὴν ἀρχὴ φαγωθήκαμε ὅλοι καλὰ-καλὰ γιὰ μιὰ πεπερασμένη ἰδέα. Ἡ «μάννα» μᾶς θυμήθηκε μετὰ τὶς τόσες ἁμαρτίες της. (Τώρα 4.50 μ. μ. τὰ πλοῖα βάζουν κάπου πιὸ πάνω ἀπὸ τὸ λιμάνι τῆς Κερύνειας 7 κανονιοβολισμούς). Τῆς ἔμεινε ἕνα ἁμάρτημα ποὺ δὲν τὸ ἔκανε. Τὸ ἔκανε λοιπὸν καὶ ἡσύχασε. Χύσαμε καὶ χύνουμε τὸ αἷμα μας γι' αὐτὴν (οἱ καννιοβολισμοὶ συνεχίζονται καὶ ἐλπίζω νὰ μὴ βαρέσουν ἐδῶ). Ἡ «μάννα» μᾶς ὑποσχέθηκε, στοὺς χαζοὺς ποὺ τὴν πίστεψαν, τόσα καὶ τόσα !

»Τὴν πρώτη μέρα τοῦ πολέμου μὲ τοὺς Τούρκους πολεμούσαμε σὰν λιοντάρια. Ὁ λοχαγός μᾶς εἶπε πὼς ἡ πρώτη τεθωρακισμένη μεραρχία ἦταν στὴν πόλη. Δὲν ἦταν δυνατὸ ἡ Κύπρος νὰ ὑστερήση. Ὁ λόχος μου κατέλαβε μέσα σὲ 3 ὧρες τὴν Ἐπίχου καὶ τὴν ἴδια ὥρα φεύγαμε γιὰ τὴν Κερύνεια. Ἡ ζωή μου ἐδῶ κρεμόταν ἀπὸ μιὰ κλωστή. Οἱ Τοῦρκοι ἦταν ἔξω ἀπὸ τὸ λιμάνι, κανονιοβολοῦσαν ἀπὸ τὰ πλοῖα, ἐνῶ τὰ ἀεροπλάνα ἔριχναν βόμβες καὶ πολυβολοῦσαν.

θεια κι' ἔπρεπε νὰ πᾶμε τὸ βράδυ πρὶν ἀπὸ τὴ μεγάλη ἀπόβαση. Εἴχαμε στρατοπεδεύσει δυὸ - τρία μίλια ἔξω ἀπὸ τὴν Κερύνεια. Ἐγὼ ὁ ἴδιος τὴν ἡμέρα τῆς ἀποβάσεως, 2 ὧρες πρὶν γίνη ἡ ἀπόβαση, μὲ κάτι κυάλια βγῆκα σ' ἕνα δέντρο ψηλὰ καὶ ἔδινα πληροφορίες ἐξ ἰδίας πρωτοβουλίας γιὰ τὶς κινήσεις τῶν πλοίων. Εἶχαν παραταχθεῖ καμμιὰ 20αριὰ μικρὰ καὶ μεγάλα πλοῖα ἔξω ἀπὸ τὴν Κερύνεια, 2 μεγάλα μπῆκαν στὸ λιμάνι καὶ ἄλλα 3 ἀκολουθοῦσαν. Ἐν τούτοις, οἱ ἀξιωματικοί μας ἢ ἐφοβήθηκαν (ἦταν Καλαμαράδες) ἢ ἦταν μέσα στὸ σχέδιο. Δὲν μᾶς ἔδωσαν οὔτε μιὰ διαταγὴ νὰ εἴμαστε ἕτοιμοι τουλάχιστον. Ἐγὼ τοὺς ἔλεγα ὅτι θὰ κάνουν ἀπόβαση, γιατὶ εἶχαν ἀποβατικὰ πλοῖα μαζί τους, ἀλλὰ σὰν νὰ μὴ συνέβαινε τίποτα. Ξαφνικὰ μετὰ ἀπὸ τὴν ἀπόβαση, ἡ ὁποία γινόταν μέσα σὲ σφοδρὸ κανονιοβολισμὸ τῶν πλοίων καὶ τῶν βομβαρδιστικῶν καὶ τὸν πολυβολισμὸ τῶν ἀεροπλάνων, μᾶς φωνάζουν, μπαίνουμε στ' αὐτοκίνητα καὶ τρέχουμε νὰ βοηθήσουμε τοὺς δικούς μας, μὰ πρὶν βγοῦμε ἀπὸ τὴν Κερύνεια πέσαμε πάνω σὲ τάνκς τούρκικα. Τὸ πρῶτο ἦταν ἑλληνικὸ καὶ μᾶς ξεγέλασε (τὸ εἶχαν καταλάβει οἱ Τοῦρκοι). Ὁ δρόμος ποὺ πήγαινε ἦταν γεμάτος αὐτοκίνητα ποὺ καιγόντουσαν ἀπὸ τὸ βομβαρδισμὸ τῶν ἀεροπλάνων.

τα. Ἀπ' ὅλη τὴν ὑπόθεση ἔχουμε 15 ἀγνοουμένους (αἰχμαλώτους, νεκρούς, τραυματίες) οἱ ὁποῖοι δὲν ἔδωσαν τὸ «παρών» τους στὸ τάγμα. Τὸ αὐτοκίνητο τοῦ διοικητῆ γαζώθηκε πρῶτο ἀπὸ σφαῖρες, σκοτώθηκε ὁ ὁδηγὸς καὶ ὁ λοχαγὸς (Κύπριος) ποὺ ἦταν πίσω πῆρε τὸ τιμόνι καὶ μετὰ τράκαρε τὸ αὐτοκίνητο σ' ἕνα τοῖχο καὶ ἔτρεξε νὰ δῆ γιὰ μᾶς καὶ νὰ μᾶς πῆ νὰ φύγουμε (αὐτὸς ὁ λοχαγὸς τοῦ τάγματός μας ἦταν φυλακισμένος ὡς φιλομακαριακός). Ὁ διοικητὴς τοῦ φώναζε νὰ τὸν βοηθήση· τὰ εἶχε χαμένα...».

ΜΙΑ ΜΑΧΗ

Δυὸ μέρες ἀργότερα — 29.7 —, ἀπὸ κάποιο λόφο, γράμμα καὶ πάλι στὴν κοπέλλα :

«Κατατσακισμένος, ἀηδιασμένος, ντροπιασμένος κάθομαι καὶ σοῦ γράφω. Τὸ τάγμα μου χθὲς τὸ ἀπόγευμα διεξήγαγε τὴ μεγαλύτερη μάχη ἔξω ἀπὸ τὸν Ἅγιο Ἐπίκτητο Κηρύνειας.

»Τὸ πῶς γλύτωσα ὁ Θεὸς ξέρει. Οἱ Τοῦρκοι ἄρχισαν τὴν ἐπίθεση. Κατ' ἀρχὰς ἀπὸ τὴν παραλίαν οἱ δικοί μας τοὺς κρατοῦσαν μὲ τὰ δόντια καὶ μεῖς τοὺς ὑποστηρίζαμε. Μετὰ ἄρχισαν νὰ βάζουν καὶ σὲ μᾶς, ἀλλὰ τὸ χειρότερο ἦταν ποὺ μᾶς βάζανε μετὰ ἀπὸ τὸ πλοῖον, ἀπὸ τοὺς πρόποδες τοῦ Πενταδάκτυλου, ἀπὸ τὴν διεύθυνση τοῦ χωριοῦ. Ὡς ἐδῶ τοὺς κρατούσαμε, ἀλλὰ μετὰ ἐμφανίσθηκαν τὰ τάνκς καὶ καταλαβαίνεις. Στὴν ὀπισθοχώρηση φύγαμε τελευταῖοι καὶ τὸ δύσκολο (ἦταν) ποὺ στὴ φυγή μας μᾶς βάζανε μὲ ὅλμους.

»Μὲ τὰ ὅπλα ποὺ εἴχαμε ἦταν αὐτοκτονία νὰ μείνουμε νὰ ἀντιμετωπίσουμε τὰ τάνκς. Εἴχαμε μόνο 2 μπαζούκας μὲ 4 βλήματα ἡ κάθε μία καὶ δὲν ἦταν καὶ σίγουρο ἂν λειτουργοῦσαν. Οἱ Τοῦρκοι ὑπερτεροῦσαν καὶ σὲ ἄνδρες καὶ σὲ ὅπλα. Ἐμεῖς ἔχουμε τουφέκια κι' αὐτοὶ τὰ τελειότερα αὐτόματα ὅπλα (Βελγικὰ — τὰ καλύτερα στὸν κόσμο). Ἐπίσης τάνκς, πυροβόλα πάνω στὰ πλοῖα, ὅλμους τῶν 4.2, ἐνῶ ἐμεῖς πιὸ μικρούς. Ὅλα τὰ ἀντιμετωπίσαμε, ἀλλὰ γιὰ τὰ τάνκς χρειαζόμασταν ἀποτελεσματικὰ ὅπλα.

»Ὅταν λοιπὸν τὰ τάνκς ἄρχισαν νὰ βάζουν ἀπὸ τὰ 50-60 μ. ἀρχίσαμε νὰ ὀπισθοχωροῦμε ὅπως - ὅπως».

ΠΙΚΡΑ ΚΙ ΑΓΑΝΑΚΤΗΣΗ

Ἀκολουθεῖ στὶς 31.7. ἄλλο γράμμα, στὴν κοπέλλα κι' αὐτό. Γεμάτο πίκρα κι' ἀγανάκτηση, σκληρὲς κι' ἀνελέητες παρατηρήσεις καὶ διαπιστώσεις :

«... Αὐτὴ τὴ στιγμὴ κάνω διάλειμμα διαρ-

»Οἱ Τοῦρκοι προσπαθοῦσαν ἀπόβαση, ἀλλὰ μόνον ἐλάχιστοι μπόρεσαν νὰ ἀποβιβαστοῦν μετὰ ἀπὸ πολλὲς προσπάθειες. Οἱ ἀμυνόμενοι ζήτησαν ἀπὸ τὸ τάγμα μου βοή-

»Ὅταν πέσαμε πάνω στὰ τάνκς, βγήκαμε ἀπὸ τὰ αὐτοκίνητα καὶ ὅπου φύγει - φύγει. Περίμενα νὰ νοιώσω νὰ μοῦ τρυποῦν οἱ σφαῖρες τὸ κορμί μου, ἀλλὰ εὐτυχῶς τίποκείας, γιατὶ ἔχουμε ἀνακωχή.

»Ὅπως καταλαβαίνεις οἱ θυσίες μας ἦταν ἄσκοπες καὶ χωρὶς κανένα καλὸ ἀποτέλεσμα γιὰ μᾶς. Ἐμεῖς θυσιάσαμε τὶς ζωές μας, τὶς

περιουσίες μας καὶ οἱ δικοί σας μᾶς εἶχαν πουλήσει ἤδη πρὸ πολλοῦ. Αὐτὸ τὸ εἶχα διαισθανθεῖ ἀπὸ τὴν πρώτη μέρα τοῦ πολέμου, γιατὶ κάθε ἄλλο παρὰ σωστὴ ἄμυνα - ἀντίσταση κρατούσαμε. Μᾶς ὁδηγοῦσαν ὅλους (ὅπως φυσικὰ καὶ στὸν ἐμφύλιο πόλεμο) σὰν πρόβατα γιὰ σφαγή. Μετὰ ἄρχισαν νὰ τὸ καταλαβαίνουν καὶ οἱ πέτρες, μὲ ἀποτέλεσμα ὁ καθένας νὰ πολεμᾶ γιὰ τὴ ζωή του καὶ ὄχι γιὰ τὴν πατρίδα του τὴν ὁποία εἶχαν (Σ. Σ. ἀκολουθεῖ μιὰ βαριὰ λέξη) ἢ ἐπὶ κυριολεξία ΒΙΑΣΕΙ (μὲ συγχωρεῖς γιὰ τὶς λέξεις)».

ΘΥΣΙΕΣ - ΛΕΥΤΕΡΙΑ - ΠΕΤΡΕΛΑΙΑ

«Ἕνα εἶναι τὸ καλό, πὼς μὲ τὸ δικό μας αἷμα γράψαμε τὴ δική σας λευτεριὰ μὰ καὶ τὴν δικιά μας σκλαβιά. Μὲ τὰ πετρέλαια τί γίνεται; Δὲν ἔχουν ἀπαιτήσεις τώρα καὶ γι' αὐτὰ οἱ Τοῦρκοι; Ἡ μάννα μας ἡ Ἑλλάδα πὼς θὰ μᾶς προστατεύσει τὸ εἶπε καὶ τὸ ἔκανε. Οὔτε ἕνα ἀπὸ κεῖνα τὰ Φάντομ δὲν ἔστειλε. Μόνο τούρκικα βλέπαμε νὰ κάνουν τὴ βόλτα τους ἀνενόχλητα καὶ νὰ σπέρνουν τὸ θάνατο.

»Ἑτοιμάσου, ἂν ζοῦμε καὶ εἴμαστε καλά, νὰ ἐγκαταλείψουμε τὰ πάτρια ἐδάφη, τὰ ὁποῖα μόνο τρελλοὺς βγάζουν γιὰ νὰ μᾶς σέρνουν στὴν καταστροφή. Δὲν χρειαζόμαστε πατρίδα. Πατρίδα μας θἄναι ὁλόκληρος ὁ κόσμος, γιὰ μᾶς δὲν θὰ ὑπάρχουν σύνορα. Τὰ παιδιά μας ἂν εἶναι δυνατὸν νὰ μὴ γνωρίσουν πόλεμο. Μόνο αὐτὸ θέλω κι' ἕνα κομμάτι ψωμὶ νὰ τὰ κρατάω στὴ ζωή.

»Δὲν θὰ ξεχάσω τὰ μάτια τῆς μάννας μου καὶ τοῦ πατέρα μου. Ἦρθαν καὶ μὲ βρῆκαν μετὰ ἀπὸ πολλὲς δυσκολίες στὴν πρώτη γραμμή. Ὁ πατέρας μου ἔκλαιγε, ἡ μάννα μου ὄχι. Μ' ἔβλεπε σὰν τὸ Λάζαρο ποὺ ἀναστήθηκε καὶ δὲν πίστευε ὅτι ἤμουν πράγματι ζωντανός. Τὸ βλέμμα της εἶχε μιὰ ἔνταση σὰν νὰ ἐρχόταν ἀπὸ τὸ ὑπερπέραν. Μὲ εἶδαν γιὰ λίγα λεπτὰ καὶ φύγανε. Τοὺς εἶπα ὅτι ὅλα πέρασαν καὶ πὼς μᾶλλον θὰ ἡσυχάζανε τὰ πράγματα. Μετὰ ἀπὸ τρεῖς ὧρες ἄρχισε ἡ μεγαλύτερη μάχη. Φαντάσου»!

Τὴν ἄλλη μέρα, ἕνα γράμμα λιττὸ καὶ περήφανο — πέρασε ἡ μπόρα καὶ γίνεται ὁ ἀπολογισμός.

«Φαντάζομαι πόσο θὰ ἀνησυχεῖς γιὰ τὴ ζωή μου, ἀφοῦ θὰ ἔμαθες πὼς ἐδῶ οἱ ζωές μας στοιχίζουν ὅσο μιὰ σφαῖρα.

»Δόξα τῷ Θεῷ, βγῆκα ζωντανὸς ἀπὸ τὴν κόλαση τοῦ πολέμου, ἔχω σώας τὰς φρένας καὶ τὰ μέλη μου καὶ δὲν ἔχω ντροπιάσει τὸ ὄνομά μου.

»Τὸ Τάγμα μας δὲν ἔδρεψε δάφνες, ἀλλὰ τουλάχιστον ἄντεξε στὴν κόλαση τοῦ πυρός. Ἡ ἀποστολὴ ποὺ μᾶς ἀνετέθη ἦταν δυσανάλογος τῶν δυνάμεών μας. Εἴχαμε νὰ ἀντιμετωπίσουμε ἀεροπορία ποὺ πολυβολοῦσε, βομβάρδιζε καὶ ὅταν γινόταν διάλειμμα τὰ ἑλικόπτερα ἐπεσήμαναν τὶς θέσεις μας. Εἴχαμε τὰ πλοῖα ποὺ βομβάρδιζαν τὶς κύριες θέσεις μας. Εἴχαμε καὶ τὸν κυριώτερο δαίμονά μας, τὰ τάνκς, ποὺ χυμοῦσαν πάνω μας σὰν διάβολοι. Δὲν πρέπει νὰ παραλείψω καὶ τοὺς Τούρκους, ποὺ μᾶς βάζανε ἀπὸ τὰ βουνὰ ἀπὸ τὰ πλευρά, τὸ πυροβολικὸ ποὺ ἔβαζε ἀπὸ χιλιόμετρα μακρυὰ καὶ τὸν αὐτόματο ὁπλισμὸ τῶν Τούρκων.

»Ἐμεῖς χωρὶς τάνκς καὶ μὲ ὅπλα τοῦ 1821 δὲν μπορούσαμε νὰ δρέψουμε δάφνες ὅπως ἐκεῖνοι.

»Ὅποτε μπορέσω, θὰ σοῦ στείλω γράμμα μου. Μὴ γελάσεις, ὅποτε μποροῦσα, ἔγραφα.

»Αὐτὰ ὅλα σοῦ τὰ γράφω πάνω σ' ἕνα μεγάλο δέντρο χαρουπιᾶς. Ἔχω φάει ἕνα τόνο χαρούπια. Σημ. Ξέχασα νὰ σοῦ περιγράψω μὲ τρεῖς λέξεις τὸν ἑαυτό μου. Ἔχω μούσι 17 ἡμερῶν, ὡς τώρα ἔπλυνα τὸ πρόσωπό μου 2-3 φορὲς βρέχοντας τὰ δάχτυλά μου. Ἄλλαξα μιὰ φορὰ ἐσώβρακο. Οἱ κάλτσες μου πλέανε μέσα στὸ νερό, ὅμως τὶς ἔβγαλα νὰ στεγνώσουν. Τὰ πόδια μου δράμα. Περπατῶ κουτσαίνοντας ὀλίγον, λόγω δερματικῆς μεσοδακτυλίου νόσου».

ΠΙΟ ΑΙΣΙΟΔΟΞΟΣ

Μὰ ὅσο περνᾶ ὁ καιρός, τὰ πράγματα — γιὰ τοὺς πολεμιστὲς — βελτιώνονται, κάποιος ὁπλισμὸς κατάλληλος φτάνει ὡς αὐτούς, στεριώνει μέσα τους ἡ αὐτοπεποίθηση. Κι' ὁ τόνος τοῦ γράμματος ποὺ στέλνει στὴν ἀγαπημένη του ὁ φίλος μας, στὶς 9.8.74, στὶς 4 τὸ ἀπόγευμα, γίνεται κι' αὐτὸς πιὸ αἰσιόδοξος, λιγότερο πικρός:

«... Ὅταν γινόταν ὀπισθοχώρηση, ἔτρεχα σὰν λαγός, τὸ λέω καὶ δὲν ντρέπομαι γιατὶ διαφορετικὰ θὰ εἴμουν ἀδικοσκοτωμένος. Μόνο τὰ τάνκς μᾶς κάνανε νὰ ὀπισθοχωροῦμε, γιατὶ πῶς νὰ τὰ ἀντιμετωπίσουμε;

»Μετά, ὅταν βρήκαμε, ὅταν μᾶς δώσανε, ὅταν τὸ σκέφτηκαν πὼς μὲ τὸ τουφέκι οὔτε τὸ χρῶμα του δὲν μποροῦσε νὰ πάθη τίποτε, ὅταν μᾶς δώσανε ἐπιτέλους ἔστω καὶ λίγα ἀντιαρματικὰ 1944, τότε σταθήκαμε ἐδῶ ποὺ εἴμαστε τώρα καὶ κρατήσαμε τὸ χῶμα ποὺ πατᾶμε, καὶ χύσανε τώρα αὐτοὶ τὸ αἷμα τους, παρ' ὅλο ποὺ εἶχαν ὁπλισμὸ τῶν τελευταίων χρόνων, εἶχαν τάνκς κ.λ.π.

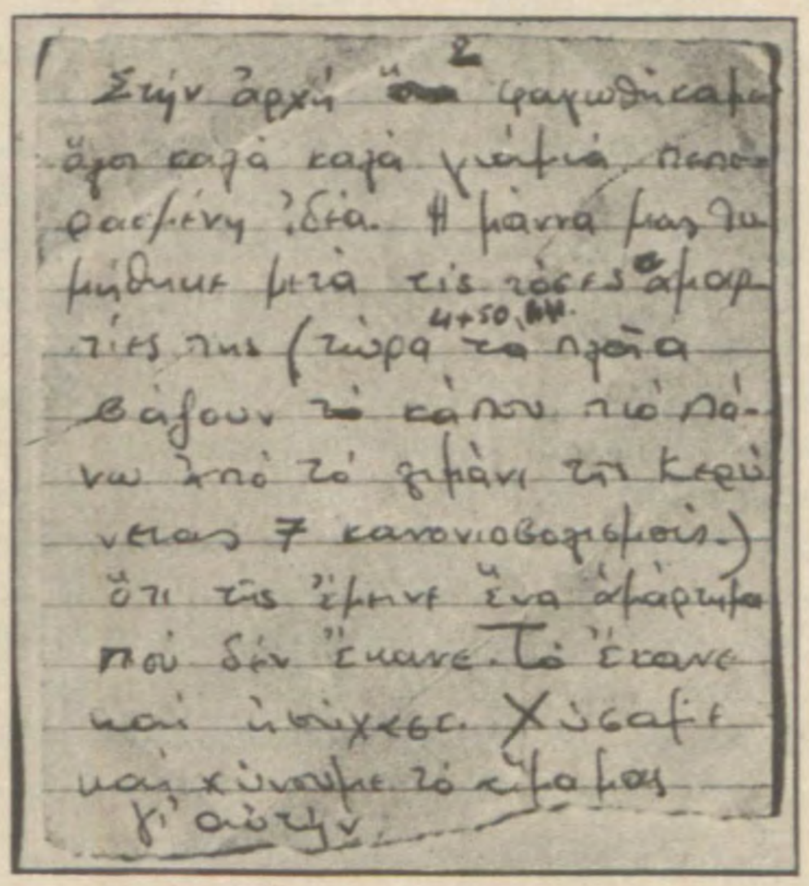

»Φοβοῦνται τὰ Μεχμέτια τὸν Ἕλληνα, γιατὶ εἶναι ἀνδρεῖος, ἀλλὰ ὅταν τὸν βλέπουν ἄοπλο ἀνδρειώνονται καὶ σὲ τρέχουν ἀπὸ πίσω σὰν διάβολοι...

»Οἱ δικοί μου ἔχουν γίνει πρόσφυγες. Πῆγαν στὸ χωριὸ τοῦ πατέρα μου μαζὶ μὲ τὰ μωρά, συγγενεῖς καὶ γείτονες. Ὅλοι τους εἶναι περίπου 25-30 ἄτομα σ' ἕνα παλιὸ σπίτι. Κοιμοῦνται οἱ πιὸ πολλοὶ στὴν αὐλὴ τοῦ σπιτιοῦ. Εὐτυχῶς ποὺ εἶναι καλοκαίρι».

Ὁ πόλεμος πλησιάζει στὸ τέλος του. Στὶς 12 Αὐγούστου — τελευταία μέρα στὴν πρώτη γραμμὴ Ἀνατολικὰ τῆς Κερήνειας, ὅπως σημειώνει ὁ ἴδιος — ἕνα ἀκόμη γράμμα πρὸς τὴν ἀγαπημένη. Καὶ μιλᾶ, τούτη τὴ φορά, ὁ ἔμπειρος πιὰ πολεμιστής, ὁ ἄνθρωπος ποὺ ψύχραιμα ζεῖ τὴ θύελλα καὶ ξέρει νὰ τὴν βλέπει γαλήνια, μὲ μάτι ποὺ θυμίζει νυστέρι ἀνατόμου:

«Ὑποθέτω κι' ἐλπίζω νὰ μᾶς ἀφήσουν νὰ ξεκουραστοῦμε, γιατὶ καθόλου παράξενο νὰ μᾶς πᾶνε πάλι στὴν πρώτη γραμμή. Σ' ἄλλα μέτωπα ἢ ἐπαρχίες οἱ πιὸ πολλοὶ δὲν πῆραν οὔτε τουφέκι στὸ χέρι τους καὶ ἐν τούτοις δὲν σκέφτηκαν ὅτι ἔπρεπε κάποτε νὰ μᾶς ἀλλάξουν.

»Ὅλα θέλουν δύναμη ψυχῆς, ἀντοχὴ καὶ τύχη φυσικά. Μακάρι τὰ παιδιά μου νὰ μὴ δοῦν πόλεμο, μακάρι νὰ μὴ σηκώσουν ὅπλο πάνω σὲ συμπατριώτη τους, πάνω σ' ἀδελφό τους...».

ΤΑ 30 ΧΡΟΝΙΑ ΤΟΥ B.B.C.

Στὶς 30 Σεπτεμβρίου συμπληρώθηκαν 35 χρόνια λειτουργίας τῆς Ἑλληνικῆς Ὑπηρεσίας τοῦ B.B.C. Τὸ «Ἐδῶ Λονδίνο» ἀκούστηκε γιὰ πρώτη φορὰ στὶς 30 Σεπτεμβρίου 1939, λίγες μόνον ἑβδομάδες μετὰ τὴν κήρυξι τοῦ 2ου Παγκοσμίου Πολέμου. Στὴ διάρκεια τοῦ πολέμου, ἡ Ἑλληνικὴ Ὑπηρεσία πληροφοροῦσε τὴν κατεχόμενη Ἑλλάδα γιὰ τὸ τί συνέβαινε στὸν κόσμο καὶ πολλὲς φορὲς μετέδιδε μηνύματα στοὺς ἀντάρτες, ποὺ ἀγωνίζονταν κατὰ τοῦ κατακτητῆ. Μετὰ τὸν πόλεμο, κρίθηκε ἀπαραίτητη ἡ συνέχιση τῆς λειτουργίας τοῦ ἑλληνικοῦ τμήματος κι ἔτσι μπόρεσε καὶ πάλι νὰ παίξει ἀξιόλογο πληροφοριακὸ ρόλο σὲ ἄλλες κρίσιμες περιόδους καί, κυρίως, στὴν τελευταία τραγικὴ ἑπταετία.

Τὸ κτίριο ὅπου στεγάζονται ξενόγλωσσες ὑπηρεσίες τοῦ B.B.C. Ἐδῶ ἑτοιμάζονται τὰ προγράμματα σὲ 39 γλῶσσες.

Τὶς μέρες αὐτές, πέρασε ἀπὸ τὴν Ἀθήνα ὁ σημερινὸς προϊστάμενος τῆς Ὑπηρεσίας κ. Παῦλος Ναθαναήλ, ποὺ πραγματοποίησε διάφορες ἐπαφὲς μὲ σκοπὸ τὴν ἀναδιοργάνωση τῆς ἐκπομπῆς, ὥστε νὰ ἀνταποκριθεῖ στὶς νέες συνθῆκες, ποὺ δημιουργήθηκαν μετὰ τὴν πρόσφατη πολιτικὴ ἀλλαγή.

Ψηφίζω

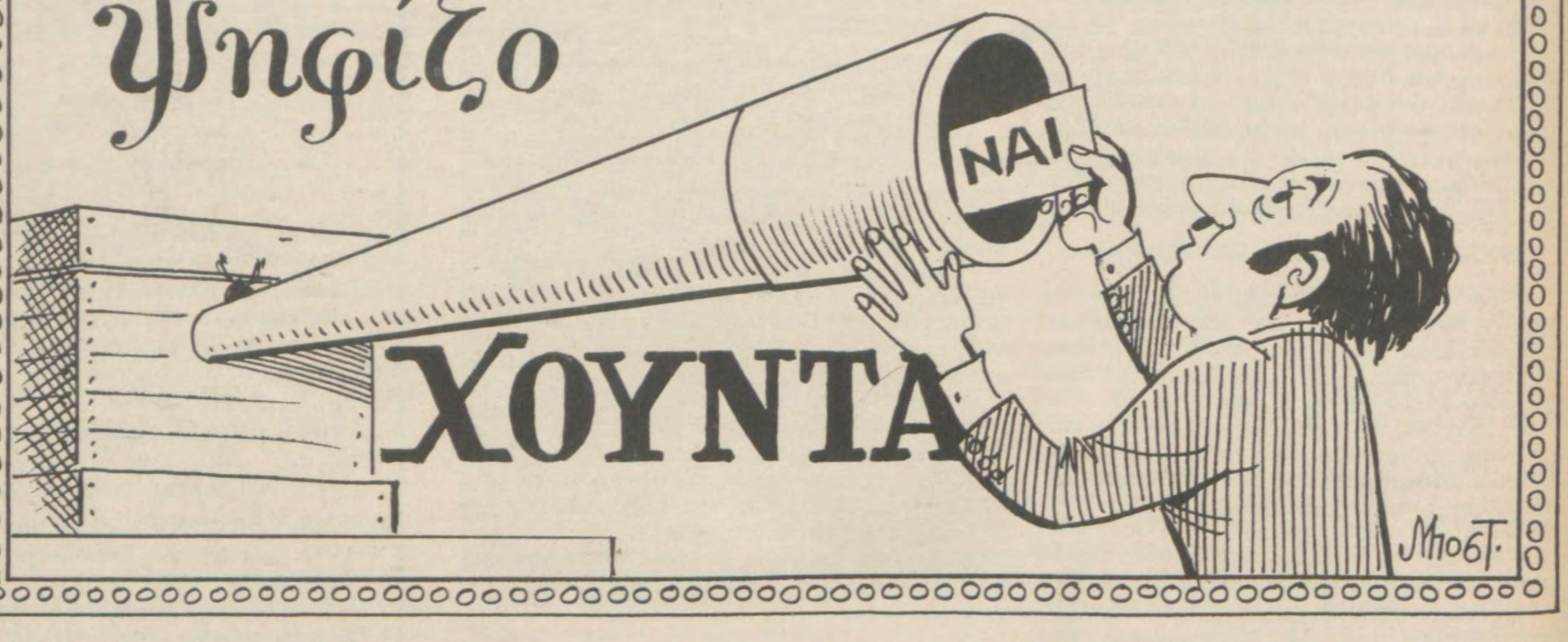

ΧΟΥΝΤΑ

Δὲν ξέβρω τί θὰ κάνουν οἱ ἄλλοι, πάντως ἐγὼ θὰ ψηφίσο Παπαδόπουλον. Οἱ τελεφτέοι δισταγμοὶ ποὺ εἶχα, κατερίφθισαν. "Ολοι ὅσοι ἐξέρχοντε ἀπὸ τὸ ἀνακριτικὸν γραφῖον, καταρίπτουν ὡς τελίος ἀβασίμους ὅλας τὰς διαδόσεις τῶν φόνων. Οὐδεὶς ἔδοσεν ἐντολήν. 'Ακόμη καὶ ὁ κήριος Ζουρνατζῆς ποὺ παρητήθη κοιμόμενος, ἔμινεν τελίος ἄναβδος ὅταν τοῦ ἀνέφερον ὅτι ἔγιναν ἔκτροπα κὲ ἐλαφρὲ ἐκδορέ. 'Υπῆρχεν μία εἰδυλιακὴ κατάστασις, τὴν ὁποίαν δηστηχὸς δὲν ἐκτιμήσαμε καθόλου. 'Επειδὴ ἀληλοεδάρησαν μερικοὶ φοιτιταί, οἱ διάφοροι ἀπάτριδες ἐρυθροφρουροὶ ἐκηκλοφόρησαν τὴν ἀνηπόστατον φήμην, ὅτι ἕνα νήπιον καὶ ἕνας ἠλεκτρολόγοε ἐφονέφθησαν. 'Αλλὰ ἕνα νήπιον δὲν εἶνε φοιτητής, ὅπος δὲν εἶνε καὶ ἕνας ταχηδακτηλουργός. Τὸν ταχηδακτηλουργὸν ἀφτόν, ἐὰν ἠπάρχει, χαρίζομεν εἰς τὸν θίασον τῶν ψεβδολόγων κὲ εἰς τὸ τσίρκον τῆς μειοδοσείας. 'Εγὼ κόπτω τὸ κεφάλι Μου, ὅτι τόρα νὰ γίνη ἕνα προσκλητύριον εἰς τὸ πολητεχνῖον, οἱ φοιτητὲ θὰ ἐβρεθοῦν περισσότεροι. 'Αλὰ οὐδεὶς τολμᾶ νὰ τὸ ζητήση ἀφτό, διότη θὰ γίνουν καταγέλαστοι. Κὲ θὰ εἴπουν μετά, τί ;

"Αλοστε ἀφτὴ ἡ ἐκδήλοσις τῶν φυτητῶν, ἔπεσεν εἰς τὸ κενόν. Οὔτε ἕνας 'Αθηνέος δὲν ἐνεφανίσθη νὰ τοὺς συμπαρασταθῆ. Οἱ μόνοι ποὺ ἔδοσαν κάπιαν πνοὴν εἰς τὴν παγερὰν ἀφτὴν ἀτμόσφεραν ἦσαν ὀλίγες δυνάμεις 'Αστηνομίας, Στρατοῦ, Χωροφηλακῆς, Σωμάτων ἀσφαλίας κὲ ἐλαφρῶν μηχανοκινήτων μέσων διὰ τὴν τάξιν. Καὶ ὅμος τὴν ὑποτηπόδη ἀφτὴν συγκέντροσιν τῶν ὀργάνων τοῦ νόμου ἐξεμεταλέφθησαν ἄνθροποι τῆς ἀναρχίας καὶ διέδοσαν ὅτι πέριξ τοῦ Πολητεχνίου συνεκεντρόθησαν τεράστιε μάζε, ἀπετοῦσε νὰ φήγη μία λαοφιλὴς κηβέρνησις ποὺ τὴν ἠκολούθει τὸ 92,7 % τοῦ λαοῦ. 'Αλ' ἂς λάβομεν κὲ τὴν δησμενεστέραν περίπτοσιν κὲ ἂς παραδεχθόμεν ὅτι μόνον τὸ 80 % τὴν ἠκολούθει. Κὲ ἐροτῶ : Εἰς ποῖον μέρος τῆς Γῆς καὶ εἰς ποῖον Κράτος πίπτη μία κηβέρνησις μὲ τόσον μεγάλην πλιοψηφίαν ; "Ας ἀπαντήσουν ἐφθέως. 'Αλλὰ γνορίζο ὅτι δὲν θὰ ἀπαντήσουν, διότη εἰς τὰ συντριπτικὰ ἀφτὰ ἐροτήματα κὲ ἐπιχηρήματα, οἱ θρασήδειλοι κοφέβουν. 'Αφτὴ δηστηχὸς εἶνε ἡ τακτική των. Φέρουν τὸν τίτλον τοῦ ἐρυθροφρουροῦ, ἀλλὰ δὲν ἐρυθριοῦν. Δηστηχὸς ὁ σατανικὸς μηχανισμὸς ἐλιτούργησεν κὲ ἡ διασπορὰ τῆς κακοηθείας ὅτι πέριξ τοῦ Πολητεχνίου — τῆς κυψέλης ἀφτῆς τῶν γραμάτων — ἐμαζέφθησαν μερικοὶ περίεργοι μετρούμενοι εἰς τὰ δάκτηλα τῆς μιᾶς χηρός, ἠνάγκασε τὴν τότε ἠγεσίαν νὰ πράξη τὸ καθῆκον της καὶ νὰ στείλη ὀλίγα τάνκς ὡς ὄφιλεν. 'Η διαταγὴ ἦτο ἀφστηρά. Μὴν κτηπήσετε ! Κὲ δὲν ἐκτήπισαν. Κὲ ἡ διαταγὴ εἰς τοὺς ἀστηνομικοὺς καὶ ἄνδρας ἀσφαλίας ἦτο ἀφστηρά. Μὴν κτηπήσετε ! Κὲ δὲν ἐκτήπησαν. Τὸ ἀφτὸ εἶπαν κὲ εἰς τὰ στρατέβματα τῶν ΛΟΚ κὲ εἰς τὰς ταξιαρχίας τῶν σκοπεφτῶν ποὺ ἦσαν εἰς τὰς ταράτσας. Κὲ ἐσεῖς μὴν κτηπήσετε. 'Ο σεβασμὸς πρὸς τὸν πολίτην ἐπρηντάνεβεν εἰς τὴν σκέψιν ὅλων. 'Αλλ' αἱ διαταγὲ ἄφτε ἦσαν περιταί, διότη οἱ ἄνδρες ἀφτοί, ἀσηνήθιστοι εἰς τὰ αἵματα καὶ μίαν ἁπλῆν ἀμηχὴν νὰ ἔβλεπον, ἦσαν ἕτοιμοι νὰ λιποθημίσουν. Καὶ ἐπαρουσίασεν δηστηχὸς ἡ ἑλλὰς τὸ ἐξῆς ἀξιοθρήνητον θέαμα : "Ενας ὁλόκληρος στρατός, ἀνεπτυγμένος ἐν πλήρει παρατάξει καὶ ἐξαρτήσει, νὰ παραμένη ἀδρανὴς κὲ ἀπόλεμος. Οἱ ἄνδρες τῶν τάνκς, βαρηνθέντες τὴν ἀπραξίαν, μὲ ἀπεγνοσμένα σήματα πρὸς τοὺς διοικητάς των, διηροτόντο διὰ ποῖον λόγον ἐκινητοποιήθησαν, ἀφοῦ δὲν ὑπῆρχεν ἔξωθεν οὐδεὶς διὰ νὰ τὸν διασκορπίσουν. Τὰ ἀφτὰ παράπονα ἐξέφραζον καὶ οἱ σκοπεφτέ. Πρὸ τοῦ κινδήνου νὰ καταρέφση τὸ ἠθικόν, ἡ κηβέρνησις ἔδοσεν ἐντολὴν νὰ ρίψουν μερικοὺς πυροβολισμοὺς εἰς τὸν ἀέρα κὲ νὰ ἀποχορήσουν. 'Αφτὴ εἶνε ἡ ἀλήθια. Τόρα, ἐὰν ἐκ τῶν ἐκπηρσοκροτήσεων ἀφτῶν ἀπεβίοσεν ἕνα μικρὸν νήπιον, ἀφτὰ εἶνε κιτρινισμοὶ κὲ δὲν ἀντέχουν εἰς σοβαρὰν κριτικήν. Κατὰ τὸ λαβὸν χώραν πολεμικὸν συνβούλιον, εἶχεν τελίος ἀποκλισθῆ κὲ ἡ ἰδέα ρίψεος δακρηγόνων δι' ἐλικοπτέρων κὲ ἡ συμμετοχὴ ἀεροπορίας. 'Ωσάφτως κὲ τὰ ἡποβρήχια ἀπεκλίσθησαν κὲ τὸ σήνολον τοῦ στόλου. Κὲ θὰ διαψεφσθοῦν ἀφτοὶ ποὺ θὰ τολμήσουν νὰ ποῦν ὅτι εἶδον κὲ ναφτικὰ ἀγήματα πέριξ τοῦ χώρου. 'Εφτηχῶς τὸ Πολυτεχνεῖον, δὲν εἶνε παράκτιον διὰ νὰ χρειάζοντε ἀποβατικὲ δηνάμεις. "Ητο μία καθαρῶς στρατιοτικὴ ἠπόθεσις ξηρᾶς κὲ ἐξ ὅσων κατετέθησαν κατὰ τὰς ἀνακρίσεις, ἔλαβον μέρος χορὶς νὰ λάβουν διαταγὴν νὰ κτηπήσουν, τὰ ἑξῆς ἀμέτοχα σώμαρα : 20 τάνκς, μικρὸς ἀριθμὸς ΛΟΚ, σποραδικὲ δηνάμεις σκοπεφτῶν, ἀσήμαντοι λόχοι ἀνδρῶν ἀσφαλείας, ἐλαφρὰ ταξιαρχία μηχανοκινήτων, ἐλάχιστοι ἀστηνομικοὶ τοῦ Στρατιοτικοῦ τομέως, πενιχρὰ ἀσυρματοφόρα 'Αμέσου δράσεως, ἕν ἢ δύο τὸ πολὺ ἀσθενοφόρα μετὰ τῶν ἐν ἀφτῷ ἀνδρῶν, κὲ ἴσος ἐλειπὲς τάγμα ἀλεξιπτοτιστῶν. "Ολη δὲ ἀφτὴ ἡ συμβολικὴ καὶ ἀνεπαρκὴς δήναμις ἐπλεσιοῦτο, ὡς ἦτο φησικόν, ὑπὸ τῶν ἀξιωματούχων ἐν πολιτικῇ περιβολή, διὰ νὰ μὴν δοθῆ λαβὴ εἰς τοὺς ψιθηριστὰς νὰ χαρακτηρίσουν τὴν ἄσκησιν ἀφτὴν ὡς εἰσβολήν. 'Εφτηχὸς τόρα ποὺ ὅλοι βγένουν ἀπὸ τὸ ἀνακριτικὸν γραφῖον μὲ τὸ μέτοπον ἡψηλὰ κὲ βεβεόνουν διὰ τὴν ἄψογον

στάσιν ποὺ ἐκράτησαν ὅλοι, ἡ κοινὴ γνόμη μετεστράφη καὶ οἱ πάντες μὲ ἀγονίαν ἀναμένουν πότε ὁ ἀρχηγὸς θὰ καταθέση τὴν ἵδρησιν τοῦ Κόματος διὰ νὰ λάβη τὴν ψῆφον τῶν ἡγιῶς σκεπτομένων.

Ἀλλὰ δὲν εἶνε μόνον ἀφτὴ ἡ σηκοφαντία ποὺ κατερίφθη παταγοδός. Ὁ Ἀρχηγός, εἶχεν ἐπιλέξη πέριξ ἀφτοῦ ὅλους τοὺς ἱκανοὺς κὲ τιμίους ἀδάμαντας κατόπιν σχολαστικῆς ἐπιλογῆς. Ἀπὸ τὸν γλυκομίλητον καὶ ἀνοτέρου ἤθους Λαδᾶν, ἕως τὸν ἄτυχον Μπαλόπουλον ποὺ σήπεται ἀνετίως εἰς τὰς φηλακάς, ἡ ἐπιλογὴ τῶν σηνεργάτων ἐγένετο μὲ ἀφστηρὰ κριτίρια.

Ὁ Μακαρέζος, ἀφτὸς ὁ ἠπέροχος ἄνθροπος, ἐκόλησεν εἰς τὸν τοῖχον τὸν ἀπέσιον Ρουφογάλην, ποὺ ἐτόλμησεν νὰ τὸν σπιλόση κὲ κατέριψεν ὅλας τὰς κατηγορίας περὶ δανίων. Ἐπίσης καὶ ὁ Τοτόμης, μὲ μίαν θαβμασίαν ἐπιστολήν, ἀνεδύθη εἰς τὰ ὅματα τῆς κοινῆς γνόμης ὡς μία ὑπέροχος Ἀφροδίτη ἀπὸ τὴν θάλασαν τῶν ἀτασθαλίων, ὅπου ἤθελον νὰ τὸν καταβυθίσουν. Τὸ ἀφτὸ ἔκανεν καὶ ὁ ἀνδρῖος Ἀσλανίδης εἰς τὰς ἐφημερίδας μὲ ὕμνον διὰ τὴν ἄνθησιν τοῦ ἀθλητισμοῦ καὶ φάκελο μὲ τὰ ὀνόματα τῶν ἀθλητῶν ποὺ ἔλαβον χρυσᾶ μετάλια εἰς ὅλους τοὺς διεθνεῖς ἀγόνας. Ἐγὼ ποὺ μὲ θαβμασμὸν παρακολουθὸ καὶ διαβάζω ὅλας τὰς ἐπιστολὰς κὲ μένο κατάπληκτος διὰ τὴν ἀθοότητα ὅλων, προτείνο νὰ διαβάσομαι μερικὰς ἀκόμα κὲ κατόπιν νὰ κλείσομεν ἀφτὴν τὴν ὑπόθεσιν, βγάζοντες ἕνα ψήφισμα κὲ ζητόντες συγνόμην, ποὺ παρὰ τὴν τόσον κραβγαλέαν, ἀνιδιοτελῆ, ἄψογον κε ἀφιλοκερδῆ στάσιν ὅλων, ἐπέσυρον ἀδικαιολογήτως ὅλοι οἱ πρωταίτιοι τὴν ἀνεξήγητον κατακραβγήν. Οὐδεὶς ἔκλεψεν, οὐδεὶς ἔδειρεν, κὲ ὅμος πολοὶ παραμένουν ἀκόμα διστακτικοί, ἐὰν θὰ πρέπει νὰ ψηφίσουν ἀφτὸ τὸ κόμα. Ἀλλ' ἐπὶ τέλους αἱ ἀμφιταλαντέφσεις μας πρέπει νὰ λάβουν ἕνα τέρμα. Ὀλίγος κερὸς ἀπομένει διὰ τὰς ἐκλογάς. Μᾶς προσφέρεται μία καταπληκτικὴ ἐφκερία, τὴν ὁποίαν δὲν πρέπει νὰ χάσομαι. Κάνω ἔκλησιν καὶ πρὸς τοὺς ἀνθρόπους τοῦ Κέντρου, μὲ μίαν συντριπτικὴν πληροφορίαν : Ὁ Παπαδόπουλος εἶνε Κεντρῶος. Τὸ ἐβεβέοσεν ὁ πατήρ του πρὶν γίνη ἄγαλμα, ὅταν ἐζήτησεν τὴν μετάθεσιν τοῦ υἱοῦ του ἀπὸ τὴν Θράκην ὅπου ὁ τότε προθυπουργὸς τὸν εἶχε μεταθέση, ἀγνοὼν τὰς μεγάλας καὶ λυσώδεις προσπαθίας ποὺ εἶχεν καταβάλη ἡ κοἰκογένειά του διὰ νὰ ἔλθη εἰς τὴν ἐξουσίαν τὸ φάβλον κόμα ποὺ θὰ διέλυεν τὸν στρατόν, πρᾶγμα ποὺ ἐνδομύχως καὶ ὁ υἱὸς ἐπεδίοκεν. Ἀφτὸν λοιπὸν τὸν ἰὸν θὰ ἀφήσομεν ἄνευ ὑποστηρίξεως ; Δὲν ἦτο πόλος ἕλξεως ὅλων τῶν νέων ; Πέριξ ἀφτοῦ δὲν ἔβρον στέγην οἱ Παπαγγελῆς, Ζουρνατζῆς, Καρακόστας, Μάλιος, Μπάμπαλης, Γκραβαρίτης καὶ ἄλη σφριγῶσα νεολαία ; Δὲν ἦτο ὁ συνδετικὸς κρίκος διανοήσεως καὶ ἀνοτάτων πνεβματικῶν ἱδρημάτων ;Εβρέθη Πρήτανις ἢ ἔστω ἐπιστήμων ποὺ νὰ ἐβρέθη εἰς πνεβματικὴν σύγκρουσιν μὲ τὰς κοσμοθεορίας του ; Δὲν ἐχειροκροτήθη ζοηρὸς εἰς τὸν Δημόκριτον κὲ ἄλλας ἀτομικὰς ἐνεργείας ; Δὲν ἦτο ἀφτὸς ποὺ διὰ νὰ πατάξη τὴν ἀνεργίαν προσέλαβεν τόσους μοτοσυκλετιστὰς διὰ νὰ δόση τὸ καλὸν παράδειγμα κὲ νὰ συντρίψη τὴν μετανάστεφσιν ; Δὲν ἦτο ἀφτὸς ποὺ ἐνίσχησεν τοὺς οἰκοδόμους ὑπὸ τὸ πρόσχημα ὅτι χρειάζεται κατοικίας ; Δὲν ἦτο ἀφτὸς ποὺ ἔκλαφσεν εἰς τὸν ἐλαιόνα τῶν Μεγάρων ὡς μικρὸ πεδὶ διὰ τοὺς βανδαλισμοὺς ποὺ ἔκανεν ὁ Ἀνδρεάδης καὶ διὰ τὸ ἀδίστακτον κεφάλεον τοῦ ὁποίου ἦτο προεόνιος ἐχθρός ; Καὶ τέλος ἐροτῶ. Τὸν βαρήνει καμία κατηγορία ; Ὄχι ! Διότι ἂν τὸν ἐβάρηνεν, θὰ ἦτο εἰς τετράμηνον διαθεσιμότητα. Διὰ νὰ μὴν εἶνε λοιπόν, ἔχει τὸ μέτοπον καθαρὸν καὶ ἀφτὴ ἡ ἀκτινοβολία τοῦ προσόπου του, ἂς ἐλκύση τὰς ψήφους μας.

Ἕνα θὰ εἶναι τὸ ἄσχιμον. Μήπος δὲν καταθέση ἐγκέρως δήλοσιν εἰς τὴν Εἰσαγγελίαν τοῦ Ἀρίου Πάγου, διὰ τὴν ἵδρησιν τοῦ Νέου του κόματος, ἐκ τῆς πικρίας ποὺ ἴσος ἐδοκίμασεν ἀπὸ τὸ ἀνότατον ἀφτὸ ἵδρημα ὅταν ὁ κ. Θεράπος δὲν ἐπεκήροσεν τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ Δημοψηφίσματος τὸ ἔτος 1973 κατὰ τὴν θριαμβεφτικὴν του νίκην. Ἀλὰ πρέπει νὰ κατανικήση ἀφτὴν τὴν ἀδηναμίαν του συντόμος κὲ νὰ μήν θεωρηθεῖ ὅτι εἶνε μνησίκακος.

Μαος

Τὰ σχολικὰ βιβλία καὶ ἡ ἀναθεώρησή τους

Φίλος ἀναγνώστης μᾶς ἔστειλε ἕνα γράμμα, ποὺ δημοσιεύουμε αὐτούσιο. Προσθέτοντας μόνο μιὰ παρατήρηση: ἡ χούντα τοῦ Παπαδόπουλου κι' ἀργότερα τοῦ Ἰωαννίδη ἀποκορύφωσε τὸ σκοταδισμό. Ὅμως, ὁ σκοταδισμὸς προϋπῆρξε. Σ' ὁλόκληρη τὴ διάρκεια τοῦ ἐλεύθερου βίου τῶν σημερινῶν Ἑλλήνων. Καὶ ἰδιαίτερα στὰ τραγικὰ χρόνια τοῦ ἐμφυλίου πολέμου καὶ τοῦ ἀστυνομικοῦ κράτους τῆς Δεξιᾶς. Ποὺ σημαίνει: ὁ ἀγώνας γιὰ τὸ ξερρίζωμά του δὲν εἶναι ὑπόθεση ἁπλῆ. Ἂς μὴν τὸ ξεχνᾶμε.
Καὶ τώρα, ἀκολουθεῖ τὸ γράμμα:

«Ἀγαπητὸ ΑΝΤΙ,

Κι ἔτσι, δημοσιεύεται τὸ Ν.Δ. 56 «περὶ ἐπανακρίσεως τῶν ἐγκεκριμένων διδακτικῶν βιβλίων τῆς Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως καὶ ἀντικαταστάσεως τῶν παρ. 3 καὶ 4 τοῦ ἄρθρου 25 τοῦ Ν.Δ. 651/70».

Βασισμένο στὰ πορίσματα τῆς ἐπιτροπῆς ποὺ συστάθηκε τελευταῖα, εἰδικὰ γιὰ τὸ σκοπὸ αὐτό, μέσα σ' ἕνα χρονικὸ πλαίσιο ἐξαιρετικὰ περιορισμένο. Τόσο περιορισμένο, ὥστε νὰ καταφέρει νὰ συγχίσει ἀπόλυτα καὶ τὸ θυμικὸ καὶ τὸ λογικὸ τῆς καθ' ὅλα ἀξιόλογης ἐπιτροπῆς, ποὺ δέχτηκε νὰ «κρίνει» κάτω ἀπ' αὐτοὺς τοὺς ὅρους.

Ἀντιγράφω ἀποσπάσματα ἀπὸ τὴν εἰσηγητικὴ ἔκθεση (Καθημερινὴ 25/9/74).

• Μερικὰ ἀπὸ τὰ βιβλία τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου, εἶναι «...παιδαριώδη, κακογραμμένα κι' ἐπὶ πλέον περιέχουν φράσεις ὑμνητικὰς διὰ τὸ καταλυθὲν καθεστώς».

Ἀναρωτιέμαι, ποιός καὶ πότε κατάλυσε τὸ καθεστώς; Μήπως καὶ ὑποψιάστηκε ἡ ἐπιτροπὴ πὼς τὸ «καταλυθὲν καθεστὼς» οὔτε ξεκινάει οὔτε σταματάει οὔτε προσδιορίζεται ἀπὸ τὴν ἑπταετία;

Μήπως καὶ σκέφτηκε πὼς ἡ ἑπταετία ἦταν ἁπλᾶ μιὰ συγκεκριμένη ἔκφραση αὐτοῦ ποὺ λέμε ἀνώδυνα, ἡ «κακοδαιμονία αὐτοῦ τοῦ τόπου»;

• Ὅσο γιὰ τὴ γλώσσα «...ἔχει δημιουργηθῆ γλωσσικὴ ἀναρχία, ἡ ὁποία προκαλεῖ καὶ λογικὴν σύγχυσιν εἰς τὰς ψυχὰς τῶν μαθητῶν».

Ἡ γλωσσικὴ ἀναρχία, ἀποτέλεσμα, ἂν δὲν κάνω λάθος, τῆς «κακοδαιμονίας αὐτοῦ τοῦ τόπου», ἔχει βαθιὲς ρίζες. Ἀπόδειξις ἡ στρωτή, ἐνιαία, γλώσσα τῆς εἰσήγησης:

• «Ἔχομεν ἠθικὸν καὶ ἐθνικὸν χρέος νὰ καθιερώσωμεν τὴν διδασκαλίαν, ἐνιαίας γλώσσης εἰς τὸ Δημοτικὸν Σχολεῖον. Καὶ ἡ γλῶσσα αὐτὴ πρέπει νὰ εἶναι ἡ σημερινὴ ζωντανὴ γλῶσσα τοῦ λαοῦ μας, ἡ Δημοτική. Ἡ γλῶσσα εἰς τὴν ὁποίαν ἔχουν γραφῆ τὰ Δημοτικὰ Τραγούδια, ὁ Ἐθνικός μας Ὕμνος, ὁλόκληρος σχεδὸν ἡ Λογοτεχνία μας».

Μήπως κανένας ἀπὸ αὐτὸ τὸ τμῆμα τοῦ πνευματικοῦ καὶ κατεστημένου, ἔστω καὶ γιὰ μιὰ στιγμή, θυμήθηκε τ' Ἀλφαβητάρι μὲ τὸν Ἥλιο;

✱

(Τὸ ὀνοματεπώνυμο στὴ διάθεση τοῦ περιοδικοῦ).

Ἐκδημοκρατισμὸς ἢ παγίδευση τοῦ ἐκδημοκρατισμοῦ;

Μιλᾶμε ὅλοι γιὰ Δημοκρατία. Καὶ πασχίζουμε, μετὰ ἀπὸ ἑφτὰ χρόνια νεοφασιστικοῦ - στρατοκρατικοῦ σκοταδιοῦ, νὰ τὴ θεμελιώσουμε, ἐπιτέλους. Ἂς ἔχουμε, πάντοτε, στὸ νοῦ μας μιὰν ἀλήθεια : Δὲν μπορεῖ νὰ γίνεται μὲ σοβαρότητα λόγος γιὰ Δημοκρατία, ὅσο δὲν ἔχουν ἐξασφαλιστεῖ στὴ χώρα ἐκεῖνες οἱ συνθῆκες, ποὺ θὰ ἐπέτρεπαν τὴν ἀνάπτυξη ἑνὸς πραγματικὰ ἐλεύθερου καὶ αὐτόνομου, ἀπαλλαγμένου ἀπὸ κάθε εἴδους κρατικοὺς παρεμβατισμούς, συνδικαλιστικοῦ κινήματος. Γεγονὸς ποὺ ἐξηγεῖ γιατί θεωροῦμε τὴ Συντακτικὴ Πράξη τῆς κυβέρνησης γιὰ τὴν ἐξυγίανση τοῦ συνδικαλισμοῦ σὰν ἀποφασιστικοῦ εἰδικοῦ βάρους ἔνδειξη γιὰ τὸ εἶδος τῆς δημοκρατίας, ποὺ μᾶς ἐπιφυλάσσει αὐτὴ ἡ κυβέρνηση.

Εἴμαστε ὑποχρεωμένοι, λοιπόν, νὰ ποῦμε ἀπερίφραστα : καὶ μιὰ ἁπλὴ ἀνάγνωση τῆς Πράξης αὐτῆς πείθει καὶ τὸν πιὸ ἀφελῆ ὅτι βρισκόμαστε μπρὸς στὴν παγίδευση τοῦ ἐκδημοκρατισμοῦ — κι' ὄχι μπρὸς στὸν ἐκδημοκρατισμὸ — τοῦ δημοκρατικοῦ συνδικαλιστοῦ μας κινήματος. Ἡ κυβέρνηση δὲν προχώρησε σὲ βαθειὰ τομὴ κι' οὔτε κὰν σὲ τομή. Καὶ τοῦτο, γιατὶ ἀφήνει τὰ πρωτοβάθμια ὄργανα τοῦ κινήματος — δηλαδή, τὰ ὄργανα ποὺ ἀποτελοῦν τὴ σπονδυλικὴ στήλη, μιὰ καὶ αὐτὰ εἶναι ἐκεῖνα ποὺ ἔρχονται σὲ ἄμεση, καθημερινὴ ἐπαφὴ μὲ τοὺς ἐργαζόμενους — στὰ χέρια τῶν χουντοδιορισμένων διοικήσεών τους. Κι' ὅσο γιὰ τὴν πρόβλεψη ὅτι μπορεῖ ὁ Ὑπουργὸς Ἐργασίας νὰ ἀντικαθιστᾶ τὰ μέλη αὐτῶν τῶν ὀργάνων, ἐφ' ὅσον δὲν παρέχουν ἐγγυήσεις ὅτι κάνουν καλὰ τὴ δουλειά τους, ὄχι μόνο δείχνει μιὰ ἀδικαιολόγητη διστακτικότητα, ἀλλὰ καὶ σκοπὸ ἔχει, κατὰ τὴ γνώμη μας, νὰ διαιωνίσει τὸν κρατικὸ παρεμβατισμό, ποὺ τόσο ἀκριβὰ πλήρωσαν μέχρι σήμερα τὸ κίνημα, ἡ ἐργατικὴ τάξη καὶ γενικὰ οἱ ἐργαζόμενοι.

Ἐξ ἄλλου, ὑπάρχουν κι' ἄλλες πολλὲς παραλείψεις στὴ Συντακτικὴ Πράξη : 1. Δὲν γίνεται ὁ παραμικρὸς λόγος σ' αὐτὴ γιὰ τὴν ἐξασφάλιση τῆς ἀντιπροσωπευτικότητας ὅλων τῶν συνδικαλιστικῶν παρατάξεων στὰ διάφορα ὄργανα τοῦ κινήματος. 2. Ἀγνοεῖται ὁλοκληρωτικὰ τὸ θέμα τῆς ἐπαναλειτουργίας τῶν 400, περίπου, σωματείων ποὺ διάλυσε ἡ χούντα. 3. Σκόπιμα καθυστερεῖται ἡ ἐπαναπρόσληψη ἀπὸ τὶς ἐπιχειρήσεις καὶ ἡ ἀποκατάσταση ἐκείνων τῶν συνδικαλιστικῶν στελεχῶν, ποὺ ἀπολύθηκαν μὲ παρέμβαση τῆς χούντας. 4. Οὔτε λέξη γιὰ τὸ ἀνεκδιήγητο Συνδικαλιστικὸ Τμῆμα τῆς Ἀσφάλειας, ποὺ παραμένει πανίσχυρο καὶ ποὺ μοναδικὸ κι' ἀποκλειστικό του μέλημα εἶχε πάντα τὴν παρεμπόδιση τῆς ἀνάπτυξης ἐλεύθερου συνδικαλιστικοῦ κινήματος, ποὺ εἶναι ἀπαραίτητο γιὰ μιὰ ὁποιαδήποτε Δημοκρατία.

Στὰ παραπάνω θὰ μπορούσαμε νὰ προσθέσουμε καὶ τοῦτο : στὰ ἀναδιαρθρωμένα τριτοβάθμια καὶ δευτεροβάθμια ὄργανα τοῦ κινήματος, ἡ κυβέρνηση ἄφησε ὄχι καὶ λίγους Μακρικοὺς ἢ καὶ πιὸ ἀτόφια χουντικοὺς (Ἀργύρης Παπαδάτος, Νικολαΐδης τῶν Ἰδιωτικῶν Ὑπαλλήλων κλπ.) καὶ πρόσθεσε — μετὰ ἀπὸ ἐμετικὲς παρεμβάσεις ὑπουργῶν, πολιτευτῶν καὶ ἄλλων «συμπαθῶν» κυρίων — ἀκόμη καὶ ἀνθρώπους, ποὺ καμιὰ σχέση δὲν ἔχουν μὲ τὸ συνδικαλιστικὸ κίνημα.

Φυσικά, τὸ ΑΝΤΙ εἶναι ἀποφασισμένο νὰ ἀσχοληθεῖ συστηματικὰ μὲ τὸ συνδικαλιστικὸ κίνημα. Καταγγέλλοντας ξανὰ καὶ ξανὰ κι' ὅσο θὰ χρειάζεται, τὶς «περίεργες» αὐτὲς παραλείψεις τῆς κυβέρνησης, καθὼς καὶ τὸν κρατικὸ παρεμβατισμό, ποὺ ὅλα δείχνουν ὅτι θὰ συνεχιστεῖ συστηματικὰ κι' ἀδιάντροπα. Ἢ, δίνοντας δημοσιότητα σὲ ὅλες τὶς προσπάθειες — ποὺ ξεκινοῦν κι' ἀπὸ τὴν κορυφή, ἴσως, ἀλλὰ κυρίως ἀπὸ τὴ βάση — γιὰ νὰ μπεῖ ὁ συνδικαλισμὸς στὸ σωστό, ἐπιτέλους δρόμο. Ἢ, τέλος, βοηθώντας μὲ τὶς λιγοστὲς δυνάμεις του, στὴν ἀνάπτυξη ἐκείνου τοῦ προβληματισμοῦ στὸ χῶρο τῶν ἐργαζομένων, ποὺ θὰ ἀποτελέσει τὴ βάση τῶν προσπαθειῶν ὄχι μόνο γιὰ νὰ ἀποκτήσουμε πραγματικὰ ἐλεύθερο καὶ αὐτόνομο συνδικαλιστικὸ κίνημα — κίνημα, δηλαδή, ἱκανὸ νὰ ἀγωνιστεῖ γιὰ τὴν προάσπιση τῶν συμφερόντων τῶν ἐργαζομένων — ἀλλὰ καὶ γιὰ νὰ μπορέσει τὸ κίνημα αὐτὸ νὰ βρεῖ τὶς πραγματικές του διαστάσεις καὶ νὰ παίξει τὸ ρόλο ποὺ τοῦ ἀνήκει στὴ διαμόρφωση τῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας.

Ἀπὸ αὐτὲς τὶς γενικὲς σκέψεις ξεκινώντας, κάνουμε σήμερα ἀρχὴ τῶν συνδικαλιστικῶν σελίδων τοῦ ΑΝΤΙ μὲ τὴ δημοσίευση συνεντεύξεων, ποὺ πῆραν ἀπὸ τρία παλιὰ στελέχη τοῦ δημοκρατικοῦ συνδικαλιστικοῦ κινήματος οἱ συνεργάτες μας Γ. Ρ. καὶ Κ. Β. Κι' ἐλπίζουμε, σύντομα, ἀπὸ τὶς ἴδιες αὐτὲς στῆλες νὰ μιλήσουν καὶ νέοι ἄνθρωποι, ἰδιαίτερα στελέτη τῆς βάσης, ποὺ πάλαιψαν δημιουργικὰ καὶ τολμηρὰ κάτω ἀπὸ τὶς δύσκολες συνθῆκες τῆς δικτατορίας καὶ ποὺ προσπάθησαν νὰ μπολιάσουν τὴ συνδικαλιστική μας παράδοση μὲ καινούργιες ἰδέες καὶ μὲ καινούργια πρακτική.

Ἀπαντοῦν σὲ 7 καίρια ἐρωτήματα τοῦ ΑΝΤΙ οἱ συνδικαλιστές: Ὀρ. Χατζηβασίλειου, Γρ. Ψαλτάκος καὶ Γ. Ταξιάρχου

ΟΡΕΣΤΗΣ ΧΑΤΖΗΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

Γεν. Γραμματέας τῆς Ὁμοσπονδίας τῶν Ἐπιχειρήσεων Κοινῆς Ὠφελείας καὶ Πρόεδρος τοῦ Συλλόγου Ὑπαλλήλων Φωταερίου Ἀθηνῶν. Πρὶν ἀπὸ τὸ πραξικόπημα, ἦταν Πρόεδρος τῶν «115» ποὺ ἀντιπροσώπευαν περίπου 620 σωματεῖα μὲ ἐγγεγραμμένα μέλη πάνω ἀπὸ 300.000 ἐργαζόμενους. Μετὰ τὸ πραξικόπημα, συνελήφθη, γιὰ πρώτη φορά, τὸ Μάιο τοῦ 1967 καὶ ὑποχρεώθηκε νὰ παραιτηθεῖ ἀπὸ τὴν Ὁμοσπονδία. Στὴ συνέχεια, συνελήφθη ἐπανειλημμένα καὶ ἡ Γενικὴ Ἀσφάλεια τὸν καλοῦσε συνεχῶς γιὰ νὰ τοῦ κάνει... συστάσεις.

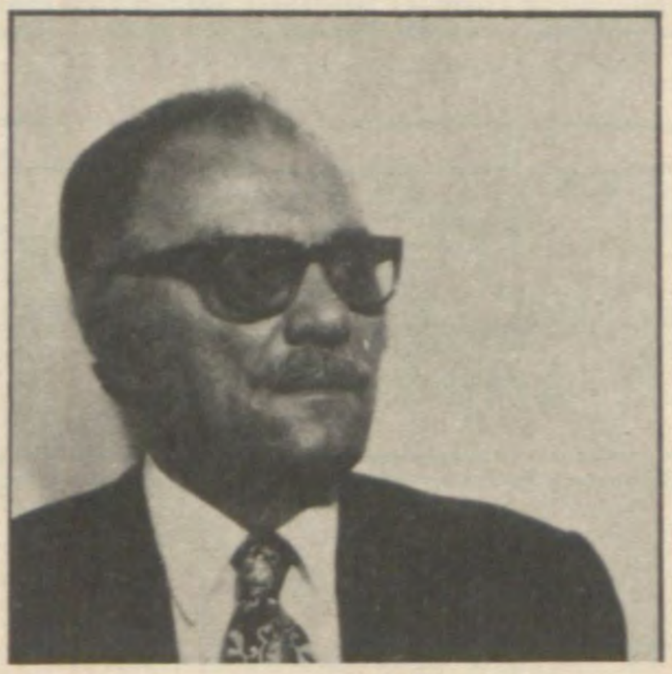

ΓΡΗΓΟΡΗΣ ΨΑΛΤΑΚΟΣ

Τέως Γενικὸς Γραμματέας τοῦ Συνδέσμου Σιδηροδρομικῶν «Λαρισαϊκός». Τὸ 1967, ἡ χούντα τὸν καθαίρεσε ἀπὸ τὸ σωματεῖο του. Στὶς 20 Δεκεμβρίου 1967, ἀπολύθηκε, γιὰ πρώτη φορά, ἀπὸ τὴν ἐργασία του. Τὸν ἐπαναπροσλάβανε, ἀλλὰ καὶ τὸν ἀπόλυσαν ξανὰ τρεῖς φορές. Τὸ 1973, ἡ Γενικὴ Ἀσφάλεια τὸν συνέλαβε καὶ τὸν φυλάκισε στὸ Μπογιάτι.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΤΑΞΙΑΡΧΟΥ

Τὸ πραξικόπημα τὸν βρῆκε Πρόεδρο τοῦ Πανελληνίου Συλλόγου Ὑπαλλήλων ΟΤΕ καὶ ἀπὸ τοὺς πρωτεργάτες τῆς Δημοκρατικῆς Ἐνιαίας Συνδικαλιστικῆς Κίνησης Ἀθηνῶν. Ἀπολύεται ἀπὸ τὴν ὑπηρεσία του, συλλαμβάνεται ἀπὸ τὴν Ἀσφάλεια καὶ μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσή του φεύγει στὴ Δ. Εὐρώπη καὶ συνεχίζει τὸν ἀγώνα, μέσω τῶν διεθνῶν συνδικαλιστικῶν ὀργανώσεων. Παράλληλα, στὸ Λονδίνο, παρακολουθεῖ συνδικαλιστικὰ σεμινάρια καὶ ἐρευνᾶ τὸν τρόπο ὀργάνωσης καὶ δράσης τῶν συνδικαλιστικῶν κινημάτων τῆς Δ. Εὐρώπης.

1 Ποιές εἶναι οἱ ἀπόψεις σας πάνω στὰ μέτρα ποὺ ἀνακοίνωσε ἡ Κυβέρνηση γιὰ τὸ συνδικαλιστικὸ κίνημα;

Ὑπάρχει, σήμερα, ἀσφυκτικὴ συσσώρευση προβλημάτων στὸ χῶρο τῆς ἐργασίας καὶ ἡ χορήγηση τοῦ 10% δὲν ἀντιμετωπίζει προληπτικὰ τὴν ἄνοδο τοῦ τιμαρίθμου. Ἀπὸ τὴ νέα ἡγεσία τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος χρειάζεται μελέτη, ταξινόμηση καὶ ἱεράρχηση τῶν ἐργατικῶν προβλημάτων, ποὺ θὰ τεθοῦν ὑπ' ὄψη τῆς σημερινῆς Κυβέρνησης.

Μετὰ τὴ δημοσίευση τῆς συντακτικῆς πράξης, μὲ τὴν ὁποία καταργεῖται τὸ στραγγαλιστικὸ ἄρθρο 20 τοῦ χουντικοῦ νόμου 3239 καὶ κατεδαφίζονται οἱ ἐγκάθετες διοικήσεις στὴν ΓΣΕΕ, στὰ ΕΡΓΑΤΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ καὶ στὶς ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΕΣ, μένουν γιὰ ἄμεση ἐπίλυση τὰ παρακάτω:

α. Ἡ ἀκύρωση τῶν στρατιωτικῶν διαταγῶν, μὲ τὶς ὁποῖες διαλύθηκαν οἱ μαζικότερες ἐργατικὲς ὀργανώσεις τῆς Ἑλλάδας καί, φυσικά, ἡ ἀπόδοση σ' αὐτὲς τῶν περιουσιακῶν τους στοιχείων.

β. Ἡ ἀνάγκη νὰ ἰσχύσει κατὰ τὸ διορισμὸ τῶν προσωρινῶν διοικήσεων στὴ ΓΣΕΕ, τὶς ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΕΣ, καὶ τὰ ΕΡΓΑΤΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ τὸ ἀντιπροσωπευτικὸ σύστημα, ὥστε νὰ πάρουν μέρος σ' αὐτές, ἰσότιμα καὶ ἀναλογικά, ὅλες οἱ ἀντιδικτατορικὲς ἐργατικὲς παρατάξεις.

γ. Ἡ ἀνάγκη νὰ ἐπανέλθουν, μὲ ὅλα τὰ δικαιώματά τους, στὶς ἐργασίες τους οἱ ἐργατοϋπάλληλοι καὶ συνδικαλιστές, ποὺ εἶχαν ἀπολυθεῖ καὶ διωχθεῖ.

Τὰ ἐξαγγελθέντα ἀπὸ τὸν Ὑπουργὸ Ἀπασχολήσεως μέτρα, ποὺ προτίθεται νὰ πάρει ἡ Κυβέρνηση γιὰ τὸ συνδικαλιστικὸ κίνημα, βρῆκαν εὐμενῆ ἀπήχηση στὴν ἐργατικὴ τάξη. Γιὰ τὴ θεμελίωση, ὅμως, ἑνὸς πραγματικὰ ἐλεύθερου καὶ δημοκρατικοῦ συνδικαλιστικοῦ κινήματος, θὰ πρέπει ἡ Κυβέρνηση νὰ προχωρήσει στὴν ἐναρμόνιση τῆς προχουντικῆς νομοθεσίας μὲ τὶς διεθνεῖς συμβάσεις καὶ στή, μὲ νόμο, ἀπαγόρευση τῆς ὁποιαδήποτε μορφῆς ἀστυνόμευσης τῆς συνδικαλιστικῆς δράσης.

Ὁ Γιῶργος Ταξιάρχου, ἀντὶ νὰ ἀπαντήσει στὰ ἐρωτήματα, προτίμησε νὰ κάνει μὲ τὸν συνεργάτη μας Κ. Β. μία σφαιρικότερη συζήτηση, ποὺ μπορεῖ κανεὶς νὰ τὴν συνοψίσει ἔτσι:

«Στὴ μεταπολεμικὴ Ἑλλάδα, ἡ ἄρχουσα τάξη δὲν ἐπέτρεψε ποτὲ τὴν ἀνάπτυξη ἑνὸς ἐλεύθερου καὶ αὐτόνομου, δημοκρατικοῦ συνδικαλιστικοῦ κινήματος. Μὲ τὴ συνεχῆ παρέμβαση ἐργοδοσίας, κράτους καὶ φυσικὰ τῆς Ἀσφάλειας, κατάφερνε νὰ ἔχει ἕνα ἐξαρτημένο καὶ κατευθυνόμενο συνδικαλιστικὸ κίνημα, ποὺ ὑπηρετοῦσε τὰ συμφέροντα κυρίως τοῦ μεγάλου κεφαλαίου.

»Σήμερα, ὡστόσο, ποὺ προσπαθοῦμε, τώρα ποὺ βγαίνουμε ἀπὸ ἑφτὰ χρόνια φασιστικοῦ σκοταδιοῦ, νὰ θεμελιώσουμε ἐπιτέλους τὴ δημοκρατία στὴ χώρα μας, ἡ ἀνάγκη νὰ ἀποκτήσουμε ἕνα δημοκρατικὰ δομημένο ἐργατικὸ κίνημα, ποὺ νὰ ἔχει συνείδηση τῆς δύναμης καὶ τῆς ἀποστολῆς τῆς ἐργατικῆς τάξης καὶ νὰ ἀπαιτεῖ, ἀντὶ νὰ ἐπαιτεῖ, γίνεται ἐπιτακτική.

ΧΑΤΖΗΒΑΣΙΛΕΙΟΥ	ΓΡ. ΨΑΛΤΑΚΟΣ	ΤΑΞΙΑΡΧΟΥ

2 Εἶστε ὑπὲρ τῆς ἑνότητας τοῦ συνδικαλιστικοῦ κινήματος καὶ πῶς τὴν ἐννοῆτε αὐτὴ τὴν ἑνότητα;

Χωρὶς ἑνότητα εἶναι ἀδιανόητο νὰ προχωρήσει ἡ ἐργατικὴ τάξη στοὺς στόχους καὶ στὶς ἐπιδιώξεις της καί, ὅταν μιλᾶμε γιὰ ἑνότητα, ἐννοοῦμε ἐκείνη τὴν πλατφόρμα, γύρω ἀπὸ τὴν ὁποία μποροῦν νὰ συσπειρωθοῦν ὅλες οἱ ἐργατικὲς δυνάμεις, ἀνεξάρτητα ἀπὸ πολιτικὲς καὶ ἰδεολογικὲς πεποιθήσεις. Ἡ ἐποχή μας ἐπιβάλλει τὴν ὕπαρξη ἑνὸς ἐργατικοῦ συνδικαλιστικοῦ κινήματος αὐτοδύναμου, ἀνεξάρτητου καὶ ἀγωνιστικοῦ, ὥστε νὰ μπορεῖ νὰ διεκδικήσει τὴ λύση τῶν προβλημάτων τῶν ἐργαζομένων. Καί, ἀσφαλῶς, τὸ κίνημα αὐτὸ δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ ἐνδιαφέρεται ἀπόλυτα γιὰ μιὰ πραγματική, πολιτικὴ δημοκρατία, μιὰ ἀπόλυτη δημοκρατία.

Ἡ ἑνότητα τοῦ συνδικαλιστικοῦ κινήματος ἀποτελεῖ ζωτικὴ ἀνάγκη γι' αὐτὴ τὴν ἴδια τὴν ὕπαρξή του καὶ βαραίνει πάνω στὴν ἱκανότητα του νὰ πετύχει τοὺς ἀντικειμενικοὺς στόχους τῆς ἐργατικῆς τάξης. Ἡ ἐπίτευξη τῆς ἑνότητας τοῦ συνδικαλιστικοῦ κινήματος ἐξαρτᾶται βασικὰ ἀπὸ τὴν ἱκανότητα τῶν ἐργαζομένων νὰ σύνειδητοποιήσουν καὶ νὰ κάνουν πίστη τους, ὅτι ἡ διάσπαση τῆς ὀργανωμένης δύναμής τους ἐξυπηρετεῖ τὰ συμφέροντα τῆς οἰκονομικῆς ὀλιγαρχίας.

»Γιὰ νὰ πραγματωθεῖ αὐτὴ ἡ ἀνάγκη, ἐπιβάλλεται νὰ ἀποκτήσουμε συνδικαλιστικὸ κίνημα, ποὺ θὰ εἶναι ἀπαλλαγμένο ἀπὸ κάθε εἴδους κρατικό, κομματικό, καὶ ἐργοδοτικὸ παρεμβατισμό. Συνδικαλιστικὸ κίνημα, ποὺ θὰ λειτουργεῖ μὲ δημοκρατικὴ διαδικασία σὲ ὅλη του τὴν κλίμακα, θὰ εἶναι ἐλεύθερο, αὐτόνομο, ἔντονα μαζικοποιημένο καί, προπαντός, θὰ διαθέτει τὴν οἰκονομική του αὐτοτέλεια.

3 Ἀντιμετωπίζει ἡ ἡγεσία τοῦ συνδικαλιστικοῦ κινήματος τὸν προαιρετικὸ συνδικαλισμὸ ἢ, ἀντίθετα, τὴν ἐγγραφὴ τῶν μελῶν στὰ πρωτοβάθμια σωματεῖα (δηλαδὴ μὲ πρόσληψη);

Πρέπει νὰ βρεθεῖ ἕνας σίγουρος καὶ δημοκρατικὸς τρόπος γιὰ τὴν πλήρη ὀργάνωση καὶ γιὰ τὴν ἐγγραφὴ ὅλων τῶν τῶν ἐργατῶν καὶ ὑπαλλήλων στὰ σωματεῖα τους, στοὺς χώρους τῆς ἐργασίας. Σήμερα, εἶναι ἀδιανόητο νὰ ὑπάρχουν ἐργαζόμενοι, ποὺ δὲν ἀνήκουν στὴν ὀργανωμένη δύναμη τῆς ἐργατικῆς τάξης. Γιὰ τὴ λύση τοῦ προβλήματος, πρέπει νὰ βρεθεῖ ἡ κατάλληλη «φόρμουλα».

Εἶναι ἀπαραίτητο νὰ καταλάβουν οἱ ἐργαζόμενοι ὅτι βασική τους ὑποχρέωση εἶναι ἡ ἐγγραφή τους στὰ σωματεῖα τους, γιὰ νὰ πετύχουν τὴν ἀνάπτυξη τῆς ὀργανωμένης δυναμής τους. Σ' αὐτὸ μπορεῖ νὰ βοηθήσει ριζικὰ ἡ αὐτόματη ἐγγραφὴ στὸ σωματεῖο ὅλων αὐτῶν ποὺ προσλαμβάνονται γιὰ ἐργασία.

»Ἀποτελεῖ πραγματικὰ ἐθνικὴ ἀνάγκη, νὰ ἀποκτήσουμε ταχύτατα ἕνα τέτοιο συνδικαλιστικὸ κίνημα, πού, σὲ ἑνότητα δράσης μὲ τὸ φοιτητικὸ κίνημα, μὲ τὸ σχεδὸν ἀνύπαρκτο ἀκόμη κίνημα τῶν ἐργατῶν τῆς γῆς καὶ τῶν φτωχῶν καὶ μεσαίων ἀγροτῶν, καθὼς καὶ μὲ τὰ πιὸ ζωντανὰ κομμάτια τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, μπορεῖ νὰ ἀποτελέσει τὴ θωράκιση, ποὺ θὰ προστατέψει τὶς ἐλευθερίες τοῦ λαοῦ μας καὶ τὴν ἐγγύηση γιὰ πραγματικὰ δημοκρατικὲς ἐξελίξεις στὴ χώρα μας.

4 Πιστεύετε ὅτι τὸ κράτος πρέπει νὰ κάνει ἀποφασιστικὲς κοινωνικὲς παροχὲς στοὺς ἐργαζόμενους, π.χ. ἐργατικὴ κατοικία, φτηνὸ ἐργατικὸ εἰσιτήριο, φτηνὸ ἠλεκτρικὸ ρεῦμα κλπ.;

Εἶναι ἀπαραίτητο, Κυβέρνηση καὶ Κράτος νὰ ἐγκαινιάσουν μὲ τόλμη καὶ μὲ πίστη τὴν παραχώρηση στοὺς ἐργατοϋπαλλήλους διάφορων κοινωνικῶν παροχῶν (ἐργατικὴ κατοικία, ρεῦμα, φωταέριο, ὑγραέριο, τηλέφωνο, συγκοινωνίες κλπ.), ὥστε νὰ προφυλαχτεῖ τὸ ἐργατικὸ εἰσόδημα ἀπὸ τὴ μανία τοῦ κέρδους, ποὺ χαρακτηρίζει τὸ μεγάλο κεφάλαιο.

Τὸ κράτος μπορεῖ καὶ πρέπει νὰ προχωρήσει πρωταρχικά, στὴν οὐσιαστικὴ βελτίωση τῶν κοινωνικῶν παροχῶν, ποὺ δίνει σήμερα στοὺς ἐργαζόμενους, καί, παράλληλα, νὰ προσθέσει σ' αὐτὲς τὸ φτηνὸ ἐργατικὸ εἰσιτήριο, ἠλεκτρικὸ ρεῦμα, ἐργατικὴ κατοικία καὶ εἰδικὲς ἐκπτώσεις στὴν ἀγορὰ ἱματισμοῦ καὶ ὑπόδησης.

»Πόσο μεγάλη εἶναι ἡ ἀνάγκη νὰ γίνει αὐτό, φαίνεται καὶ ἀπὸ τὸ γεγονὸς ὅτι, ὅταν ἡ χούντα ἅρπαξε τὴν ἐξουσία, πρώτη της δουλειὰ ἦταν νὰ ἀποδιοργανώσει, εὐνουχίσει καὶ ἀποπροσανατολίσει τὸ ἐργατικὸ καὶ μαζὶ τὸ φοιτητικὸ κίνημα, ἀκριβῶς γιατὶ φοβόταν ὅτι τὸ ἐργατικό, καθὼς καὶ τὸ φοιτητικό, κίνημα ἐκείνης τῆς ἐποχῆς ἔτεινε νὰ ἀποκτήσει τὴν ἐλευθερία του καὶ τὴν αὐτονομία του, καθὼς καὶ τὴν ἑνότητά του μέσα στὴ δράση.

»Θὰ πρέπει νὰ ὑπογραμμίσω, ὅτι σήμερα ἡ καινούργια ἡγεσία τοῦ συνδικαλιστικοῦ κινήματος ἔχει βαρύτατα καθήκοντα καὶ τεράστιες εὐθύνες. Πρῶτο της καθῆκον, ἀκριβῶς γιὰ νὰ μπορέσει νὰ ἀνταποκριθεῖ στὶς περιστάσεις, εἶναι νὰ οἰκοδομήσει καὶ νὰ διαφυλάξει τὴν ἑνότητα τοῦ κινήματος. Καὶ πρέπει νὰ τονίσω ὅτι κάθε προσπάθεια μονοπώλησης τοῦ κινήματος ἀπὸ μιὰν ὁποιαδήποτε πολιτικὴ ἢ ἰδεολογικὴ παράταξη, θὰ ἀποτελέσει παράγοντα διάσπασης. Μιᾶς

ΧΑΤΖΗΒΑΣΙΛΕΙΟΥ	ΓΡ. ΨΑΛΤΑΚΟΣ	ΤΑΞΙΑΡΧΟΥ

5 Σὲ πόσο χρόνο καὶ πῶς μπορεῖ νὰ ἐναρμονισθεῖ ἡ ἑλληνικὴ ἐργατικὴ νομοθεσία μ' ἐκείνην τῆς Εὐρωπαικῆς κοινότητας;

Θὰ χρειαστοῦν τουλάχιστον ἕξη μῆνες γιὰ τὴν προσαρμογὴ τῆς ἑλληνικῆς ἐργατικῆς νομοθεσίας στὶς ὑπ' ἀριθ. 87 καὶ 98 διεθνεῖς συμβάσεις ἐργασίας τοῦ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΕΡΓΑΣΙΑΣ. Γιὰ κάτι τέτοιο, θὰ ἦταν δυνατὸν νὰ προσκληθεῖ ἀντιπροσωπία εἰδικῶν τοῦ ΔΓΕ, ποὺ θὰ βοηθήσει ἀποτελεσματικὰ τὴν ὅλη προσπάθεια. Ἀσφαλῶς θὰ ὑπάρξουν καὶ ἐμπόδια καὶ καθυστερήσεις, ἀλλὰ ἡ ἐργατικὴ τάξη, μὲ ἑνωμένες τὶς δυνάμεις της καὶ ξεκινώντας ἀπὸ ἀγωνιστικὴ θέση, θὰ μπορέσει, τελικά, νὰ πετύχει τὴν ἐναρμόνιση τῆς ἑλληνικῆς ἐργατικῆς νομοθεσίας μ' ἐκείνη τῶν χωρῶν τῆς ΕΟΚ.

Θὰ ἐξαρτηθεῖ ἀπὸ τὸ χρόνο ποὺ θὰ ἀπαιτηθεῖ γιὰ νὰ ἐπιτευχθεῖ ἡ ὁλοκλήρωση τῆς εἰσόδου τῆς χώρας μας στὴν ΕΟΚ. Θὰ χρειαστεῖ δὲ τροποποίηση καὶ ἐναρμόνιση τῆς ἐργατικῆς νομοθεσίας μας (π.χ. ἴση ἀμοιβὴ ἐργασίας ἀνδρῶν - γυναικῶν) μὲ τὴν ἀντίστοιχη τῆς ΕΟΚ.

6 Εἴχαμε ποτὲ στὴ χώρα μας ἐλεύθερο συνδικαλισμὸ καὶ τί περιεχόμενο δίνετε ἐσεῖς, σήμερα, σ' αὐτὴ τὴν ἔννοια;

Ποτέ, μέχρι σήμερα, ἡ χώρα μας δὲν εἶχε ἐλεύθερο καὶ ἀνεξάρτητο ἐργατικὸ κίνημα. Καὶ τοῦτο, γιατὶ ὅταν δὲν τὸ ἐξουσίαζε ὁ κρατικοκυβερνητικὸς μηχανισμός, τὸ ἐξουσίαζε ἡ ἐργοδοσία. Καὶ πολλὲς φορές, βέβαια, καὶ οἱ δυὸ μαζί.

Ποτὲ δὲν εἴχαμε ἐλεύθερο συνδικαλισμό. Σήμερα, ὅμως, ποὺ ἡ χώρα μας προχωρεῖ μὲ σταθερὰ βήματα στὸν ἐκδημοκρατισμὸ τῆς πολιτικῆς μας ζωῆς, θὰ πρέπει καὶ οἱ ἐργαζόμενοι νὰ πετύχουν τὴ θεμελίωση καὶ ἀνάπτυξη ἐλεύθερου συνδικαλισμοῦ, ἀπαλλαγμένου ἀπὸ κάθε ἐξωσυνδικαλιστικὴ παρέμβαση. Νὰ γίνουν πραγματικοὶ νοικοκυραῖοι στὰ σωματεῖα τους...

7 Πῶς βλέπετε τὴν ἑνότητα δράσης τῶν ἐργατοϋπαλλήλων, τῶν ἐργατῶν γῆς καὶ τοῦ φοιτητικοῦ κινήματος στὶς σημερινὲς συνθῆκες;

Μιὰ τέτοια συνεργασία καὶ σύζευξη εἶναι ἀπαραίτητη γιὰ τὴν προώθηση καὶ ἐδρέωση τῆς δημοκρατίας καὶ γιὰ τὴν οἰκονομικὴ προκοπὴ τοῦ Λαοῦ μας.

Εἶναι «κοινὸ μυστικό», πὼς ὁ συνδικαλισμὸς στὴ χώρα μας προχωρεῖ μὲ βῆμα σημειωτόν. Τὸ ἐθνικό μας θέμα, τὸ Κυπριακό, ἀποτελεῖ, ὁπωσδήποτε, μιὰ πέρα γιὰ πέρα λογικὴ αἰτία... Κάτω ἀπ' αὐτὲς τὶς συνθῆκες, ὁ κίνδυνος γιὰ τὴν ἀναβίωση τοῦ φασισμοῦ στὴ χώρα μας δὲν ἐξαφανίστηκε. Θὰ πρέπει, λοιπόν, νὰ ἐπιτευχθεῖ ἑνότητα δράσης ἐργατοϋπαλλήλων, φοιτητῶν καὶ ἐργατῶν γῆς, γιὰ νὰ μπορέσουν νὰ θωρακίσουν καὶ νὰ προστατεύσουν, ἂν χρειαστεῖ, τὴν ἀδύνατη ἀκόμα Δημοκρατία μας.

διάσπασης, ποὺ αὐτὴν τὴν ὥρα θὰ ἔχει καταστρεπτικὲς συνέπειες. Γιὰ νὰ ἀποφύγουμε τὴ διάσπαση, πρέπει ὅλα τὰ παλιὰ καὶ δοκιμασμένα στελέχη τοῦ συνδικαλιστικοῦ κινήματος νὰ δουλέψουν ἀπὸ κοινοῦ γιὰ τὴν προώθηση τῶν συμφερόντων ἐργατῶν καὶ ἀγροτῶν. Καὶ τοῦτο, ὥστε νὰ οἰκοδομηθεῖ μιὰ ἑνότητα καὶ στὴν κορυφή, ἀλλὰ καὶ στὴ βάση, καὶ προπαντὸς μέσα στὴν ἴδια τὴ δράση. Κι ἐπειδὴ ὁ ἀγώνας θὰ εἶναι καὶ σκληρὸς καὶ μακρύς, θὰ πρέπει τὰ παλαιὰ αὐτὰ στελέχη νὰ βοηθήσουν στὴν ἀνανέωση γενικὰ τῆς στελέχωσης καὶ τῆς ἡγεσίας εἰδικότερα τοῦ συνδικαλιστικοῦ κινήματος, ἐνθαρρύνοντας ἐκείνους τοὺς ἀγωνιστὲς τῆς τῆς βάσης, ποὺ πῆραν τολμηρὲς καὶ ἐπικίνδυνες πρωτοβουλίες στὴ διάρκεια τῆς δικτατορίας. Παράλληλα, γιὰ νὰ ἀνυψώσουν τὸ ἐπίπεδο τῶν στελεχῶν τοῦ κινήματος, θὰ πρέπει νὰ φροντίσουν γιὰ τὴν ὀργάνωση σεμιναρίων καὶ εἰδικῶν ἀνοιχτῶν συζητήσεων, καθὼς καὶ γιὰ τὴ δημοσίευση ἐκλαϊκευμένων ἄρθρων σὲ Περιοδικὰ καὶ στὸν Τύπο ἢ καὶ τὴ δημιουργία εἰδικῶν ἐκπομπῶν στὸ ραδιόφωνο καὶ στὴν τηλεόραση.

»Θὰ ἤθελα νὰ πῶ δυὸ λόγια γιὰ τὸ θέμα τῶν κοινωνικῶν παροχῶν στοὺς ἐργαζόμενους. Στὴ χώρα μας, στὸ παρελθόν, τέτοια παροχὴ ἦταν σχεδὸν ἀδιανόητη στὴν ἄρχουσα τάξη. Καὶ τὴ βοηθοῦσε στὴ στάση της αὐτὴ ἡ ἔλλειψη ἑνότητας στὸ συνδικαλιστικὸ κίνημα καὶ τὸ γεγονὸς ὅτι, τοὐλάχιστον, ἕνα μέρος τοῦ κινήματος αὐτοῦ ἦταν διαβρωμένο καὶ ἐλεγχόμενο. Σήμερα, ὡστόσο, ποὺ σημειώθηκαν στὴ χώρα μας σημαντικὲς οἰκονομικὲς ἀλλαγὲς καὶ σοβαρὲς κοινωνικὲς μετατοπίσεις, ἡ συνέχιση αὐτῆς τῆς «παράδοσης» θὰ ἦταν καὶ ἀπαράδεκτη καὶ ἐπικίνδυνη. Οἱ ἐργαζόμενοι εἶναι ἀποφασισμένοι νὰ ἐπιβάλουν τὴν ἀνατροπὴ αὐτῆς τῆς τυφλῆς τακτικῆς καὶ νὰ ἀποσπάσουν προωθημένη κοινωνικὴ παροχή, ὅπως συμβαίνει σ' ὅλες τὶς χῶρες ποὺ ἀνήκουν στὴν ΕΟΚ, μὲ τὴν ὁποία θέλουμε νὰ ἑνωθοῦμε.

»Κι εἶναι βασικὸ χρέος τοῦ συνδικαλιστικοῦ κινήματος νὰ ὀργανώσει καὶ προωθήσει τὸν ἀγώνα γιὰ τὴν ἀπόσπασή του ἀπὸ τὴν ἐργοδοσία, ποὺ ἐξακολουθεῖ νὰ ἀντιδρᾶ πεισματικά.

»Θέλω νὰ προσθέσω καὶ τοῦτο: πιθανὸν νὰ ὑπάρχουν, καὶ μάλιστα νόμιμες, ἐπιφυλάξεις γιὰ τὴν ὀρθότητα τῆς ἀπόφασης νὰ ἐνταχθεῖ ἡ Ἑλλάδα στὴν ΕΟΚ. Γεγονός, ὡστόσο, παραμένει ὅτι ἡ ἔνταξη στὴν οὐσία ἔχει ἀποφασιστεῖ. Καὶ μιὰ ποὺ ἔτσι ἔχουν τὰ πράγματα, γιὰ τὴν ἐργατικὴ τάξη ἐπιβάλλεται νὰ ἀγωνιστεῖ γιὰ τὴν ταχύτατη ἐναρμόνιση τῆς ἑλληνικῆς ἐργατικῆς νομοθεσίας μὲ κείνην τῶν χωρῶν τῆς ΕΟΚ. Καὶ γιὰ νὰ κλείσω. Πιθανὸν τὰ μέτρα ποὺ ἐξάγγειλε ἡ κυβέρνηση νὰ ἔλυσαν κάπως κάποια προβλήματα τῶν ἐργαζομένων. Ἀλλὰ αὐτὸ τὸ «κάποια» δὲν φτάνει. Τὰ προβλήματα τῶν ἐργαζομένων ἦταν μεγάλα καὶ πρὶν ἀπὸ τὴ δικτατορία. Μὲ τὴν δικτατορία πλήθυναν. Καὶ γιὰ νὰ ἀντιμετωπιστοῦν σοβαρά, χρειάζεται πολὺ μεγαλύτερη τόλμη ἀπὸ τὴν κυβέρνηση. Καί, προπαντός, πολὺς ἀγώνας ἀπὸ τοὺς ἴδιους τοὺς ἐργαζόμενους».

Ἡ οἰκοδομικὴ ἐπιχείρηση τὸ πρόβλημα τῆς κατοικίας καὶ ὁ σοσιαλιστικὸς μετασχηματισμός

Τοῦ Χρ. Σελιανίτη

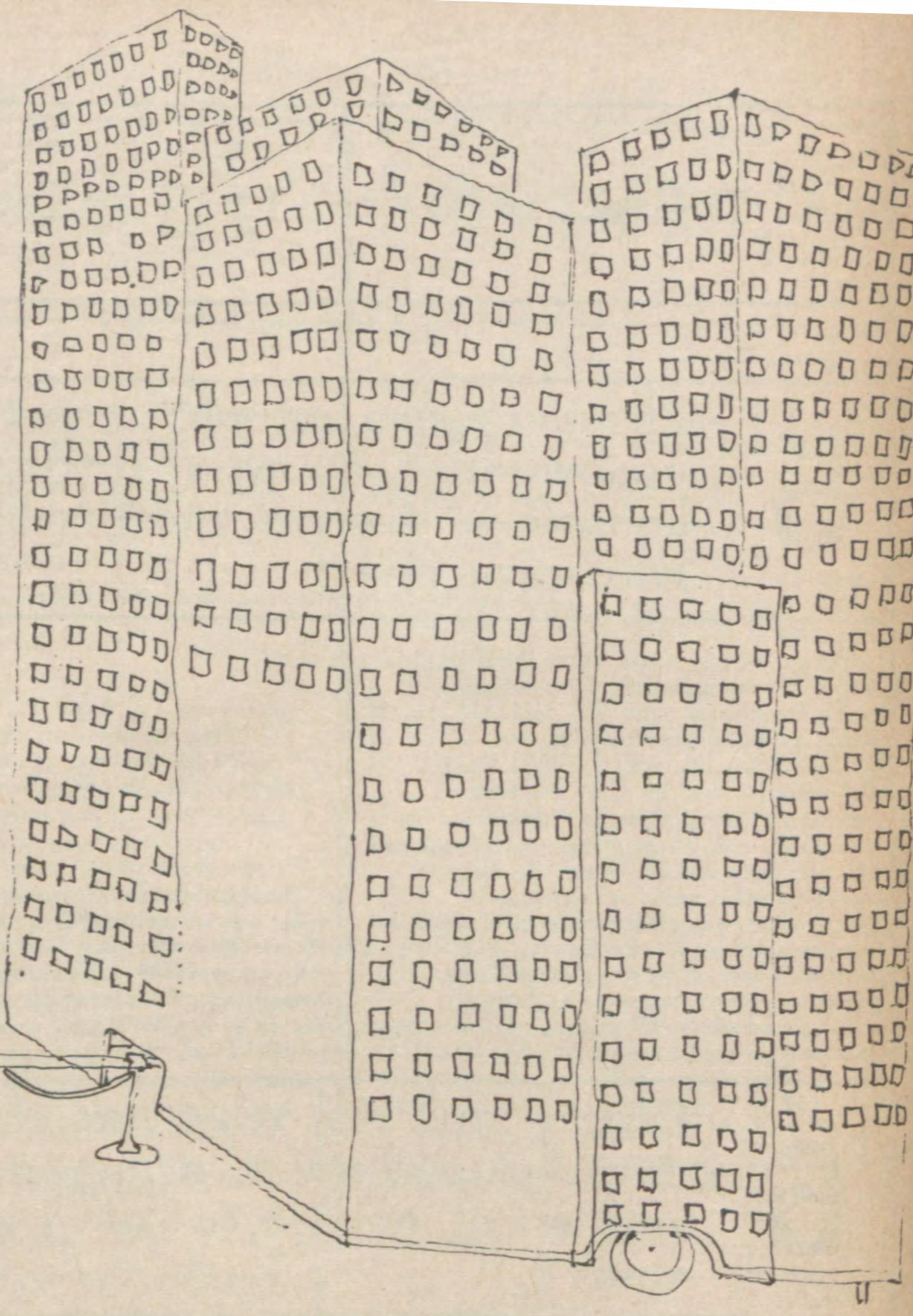

ΧΡΗΣΤΟΣ ΣΕΛΙΑΝΙΤΗΣ

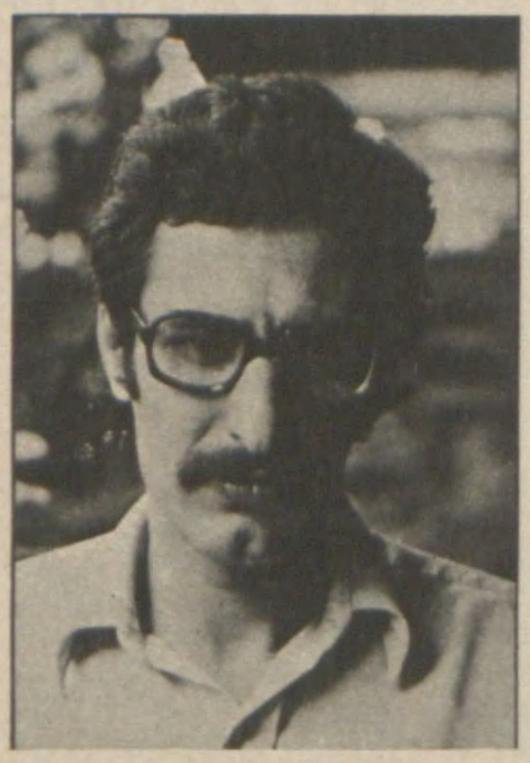

Ἀρχιτέκτων. Γεννήθηκε τὸ 1948 στὴν Ἀθήνα. Σπούδασε στὴν Ἀρχιτεκτονικὴ Σχολὴ τοῦ Α. Π. Θεσσαλονίκης. Ἀποφοίτησε τὸ 1972.

Τὸ ζήτημα τῆς κατοικίας εἶναι γιὰ τὴν ἑλληνικὴ δημοσιογραφία ἕνα ἀπὸ τὰ πιὸ ἀγαπημένα θέματα. Ἡ ζωὴ στὶς παραγκουπόλεις, ἡ κατεδάφιση τῶν αὐθαίρετων, οἱ πολυκατοικίες κλουβιά, οἱ ἀπαλλοτριώσεις κατοικουμένων περιοχῶν, ἡ χρησιμοποίηση κατοικιῶν ἑνὸς δωματίου ἀπὸ πολυμελεῖς οἰκογένειες κ.λ.π. εἶναι μερικὲς ἀπὸ τὶς ἐξειδικεύσεις τοῦ θέματος. Ἡ δημοσιογραφικὴ κριτικὴ παρουσίαση βρίσκει τὶς πιὸ πολλὲς φορὲς τὴ ρίζα τοῦ κακοῦ στὴν ἀνικανότητα ἢ τὴν ἀδιαφορία τῶν ἁρμοδίων. Ἔτσι, τὸ χάος τῆς οἰκοδομῆς καὶ οἱ συνθῆκες στέγασης στὴν Ἑλλάδα ἀντιμετωπίζονται μὲ τὶς φράσεις: «οἱ ἐργολάβοι κερδοσκοποῦν», «οἱ μηχανικοὶ εἶναι ἀσυνείδητοι», «τὸ κράτος ἀδιαφορεῖ», «δὲν ὑπάρχει πρόγραμμα»... Αὐτά, ὅμως, εἶναι ἀφορισμοί, ποὺ ξεκινᾶνε ἀπὸ εὐχὲς γιὰ τὸ πῶς θὰ ἔπρεπε νὰ ἦταν τὰ πράγματα. Ἀλλά, γιατί συμβαίνουν αὐτά; Ποιό εἶναι, ἄραγε, τὸ πρόβλημα;

Η ΚΑΤΟΙΚΙΑ ΕΙΝΑΙ ΕΜΠΟΡΕΥΜΑ

Ἀντὶ νὰ ξεκινήσουμε ἀπὸ τὶς ἀνάγκες τῆς χώρας σὲ κατοικίες — τί εἴδους κατοικίες; ποῦ; γιατί καὶ πῶς; — ποὺ θὰ μᾶς ὑποχρέωνε νὰ περιγράψουμε μιὰ Ἑλλάδα ἰδεατὴ καὶ μ' αὐτὸ τὸν τρόπο ἀδύνατη, εἶναι προτιμότερο νὰ διερευνήσουμε τὴ διαδικασία, μὲ τὴν ὁποία φτιάχνονται οἱ κατοικίες, τοὺς νόμους της, τὶς δυνάμεις ποὺ τὴν κινοῦν καὶ τὸ στόχο της.

Οἱ κατοικίες, τὰ αὐτοκίνητα, οἱ κάλτσες, τὰ βιβλία, εἶναι, στὸ σημερινὸ κοινωνικο-οἰκονομικὸ καθεστώς, πρὶν ἀπ' ὅλα, ἐμπορεύματα. Αὐτὴ εἶναι ἡ χειροπιαστὴ μορφή, μὲ τὴν ὁποία ἐμφανίζονται. Κάποιοι τὰ «ρίχνουνε» στὴν ἀγορὰ γιὰ πούλημα καὶ κάποιοι τὰ ἀγοράζουν. Τὸ ἂν ἐκεῖνοι ποὺ τὰ ἀγοράζουν ἔχουν ἀνάγκη ἀπὸ κάτι διαφορετικὸ ἢ ἐπιθυμοῦν κάτι ἄλλο, σὰν ἀρχὴ τῆς διερεύνησης, συσκοτίζουν τὰ πράγματα. Αὐτὸ ποὺ ἔχει σημασία ἐδῶ εἶναι: πόσα πληρώνουν, τί ἀγοράζουν καὶ πῶς παράγονται αὐτὰ ποὺ ἀγοράζουν.

Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΤΗΣ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ

Μόνιμη αἰτία αὔξησης τοῦ ἀστικοῦ πληθυσμοῦ εἶναι ἡ ἀνισόμετρη ἀνάπτυξη τῶν πόλεων σὲ σχέση μὲ τὴν ἐπαρχία. Ἡ ἀντίθεση ἀνάμεσα στὴν πόλη καὶ τὸ χωριὸ εἶναι ἀγιάτρευτη ἀρρώστια τῆς κεφαλαιοκρατικῆς ἐξέλιξης σὲ ὁποιαδήποτε χώρα. Συγκεκριμένη της ἐκδήλωση εἶναι οἱ ἀναρχούμενες καὶ πλαδαρὲς πόλεις - μαμούθ. Ἰδιαίτερα, στὴ χώρα μας ἡ εἰσροὴ προσφύγων κατὰ καιροὺς ἀποτέλεσε πρόσθετο παράγοντα, ποὺ ὄξυνε τὸ πρόβλημα.

Ἡ διαρκὴς πληθυσμιακὴ πίεση πρὸς τὶς πόλεις ἀποτέλεσε προϋπόθεση γιὰ τὴν ἐμφάνιση τῆς οἰκοδομικῆς ἐπιχείρησης, διοχέτευσε ἕνα ποσοστὸ ἀπὸ τὸ ἐπιχειρηματικὸ κεφάλαιο στὴν παραγωγὴ κατοικίας. Ἡ μορφὴ τῆς διαδικασίας τῆς παραγωγῆς αὐτῆς καθορίστηκε ἀπὸ ἀντικειμενικοὺς παράγοντες, ἀπὸ τοὺς νόμους τῆς ἀγορᾶς καὶ μὲ βασικὴ ἐπίδραση τοῦ καθεστῶτος τῆς ἀτομικῆς ἰδιοκτησίας τῆς γῆς.

Ο ΕΝΟΙΚΟΣ

Οἱ ἔνοικοι κάνουν ἐπιλογὴ ἀπὸ τὶς κατοικίες ποὺ ὑπάρχουν στὴν ἀγορὰ καὶ μὲ βάση τὶς οἰκονομικές τους δυνατότητες. Ἐπηρεάζουν τὴ διαδικασία μόνο δημιουργώντας κατηγορίες κατοικιῶν (ἀνάλογα μὲ τὴν πολυτέλεια, τὴ θέση κ.λ.π.), ἀκριβῶς ἐπειδὴ ἀνήκουν σὲ διάφορα εἰσοδηματικὰ στρώματα. Μ' αὐτὴ τὴν ἔννοια, τὸ πρόβλημα τῶν ἄνισων συνθηκῶν διαβίωσης εἶναι τὸ ἴδιο μὲ τὸ πρόβλημα τῆς ἀνισότητας τῶν εἰσοδημάτων. Τοῦτο ὁδηγεῖ ἀναγκαστικὰ στὸ ὀξύμωρο : νοικοκυριὰ τεσσάρων ἢ πέντε ἀτόμων νὰ στεγάζονται σὲ σπίτια 2 δωματίων καὶ νοικοκυριὰ ἑνὸς ἀτόμου νὰ χρησιμοποιοῦν 5 ἢ περισσότερα δωμάτια.

Ο ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΑΣ Ο ΟΙΚΟΠΕΔΟΥΧΟΣ

Ὁ ἐπιχειρηματίας, σὰν σωστὸς ὑπηρέτης τῶν ἀπαιτήσεων τοῦ κεφαλαίου του, θὰ χτίσει σὲ κάθε περιοχὴ τὰ διαμερίσματα ποὺ «τραβιοῦνται» : στὶς περιοχὲς τοῦ κέντρου καὶ τῶν «ἀριστοκρατικῶν» προαστίων μεγάλα πολυτελῆ διαμερίσματα, στὴν περίμετρο καὶ τὶς «βρώμικες» περιοχὲς δυάρια, ὅπου θὰ στοιβαχτοῦν οἱ οἰκογένειες μὲ χαμηλὸ εἰσόδημα.

Ἐδῶ πρέπει νὰ ἀναφερθοῦμε στὸν ἰδιοκτήτη τοῦ ἀστικοῦ οἰκοπέδου. Αὐτὸς εἶναι ὁ ἀπόλυτος κυρίαρχος ἑνὸς κομματιοῦ γῆς, τὸ ὁποῖο ἔχει μιὰν ὁρισμένη κοινωνικὴ χρησιμότητα. Ὁ ἐπιχειρηματίας χρειάζεται αὐτὸ τὸ κομμάτι τῆς γῆς γιὰ νὰ χτίσει. Θὰ μισθώσει ἐργαζόμενους, μὲ σκοπὸ νὰ καρπωθεῖ ἕνα μέρος ἀπὸ τὴ δουλειά τους, νὰ ἀποκομίσει μιὰ ὑπεραξία.

Ὁ οἰκοπεδοῦχος ἀπὸ τὴ μεριά του, γνώστης αὐτῆς τῆς διαδικασίας, γιὰ νὰ παραχωρήσει τὸ οἰκόπεδό του, ζητάει ἀπὸ τὸν ἐπιχειρηματία, νὰ τοῦ παραχωρήσει ἕνα μερίδιο ἀπὸ τὴν ὑπεραξία ποὺ θὰ παραχθεῖ. Ἀπαιτεῖ, βέβαια, τέτοιο μερίδο, ὥστε νὰ συμφέρει ἀκόμα στὸν ἐπιχειρηματία, νὰ διαθέσει στὴν οἰκοδομὴ τὸ κεφάλαιό του, προσπαθεῖ δηλαδή, νὰ τὸν κρατάει πάντοτε στὸ ὅριο.

Ἡ οἰκοδομικὴ ἐπιχείρηση ἀποδίδει θεωρητικά, μὲ βάση τὰ παραπάνω, τὸ μέσο ποσοστὸ κέρδους τῆς ἀγορᾶς. Ἂν ἀπὸ τὴ συνολικὴ ὑπεραξία, ποὺ παράγουν οἱ ἐργαζόμενοι στὴν οἰκοδομή, ἀφαιρεθεῖ τὸ μέσο ποσοστὸ κέρδους — τῆς ἀγορᾶς κάθε στιγμὴ ὑπολείπεται αὐτὸ ποὺ λέμε τ ι μ ὴ τ ο ῦ ο ἰ κ ο π έ δ ο υ.

Μιὰ ἔκφραση τῆς τιμῆς ἀποτελεῖ ἡ τόσο συζητημένη ἔννοια : ἡ ἀ ν τ ι π α ρ ο χ ή.

Ο ἱ ἐ ρ γ α ζ ό μ ε ν ο ι σ τ ὴ ν ο ἰ κ ο δ ο μ ή, τὸ 1971, σύμφωνα μὲ τὰ στοιχεῖα τῆς Ἐθνικῆς Στατιστικῆς Ὑπηρεσίας, μεταξὺ

ΥΨΗ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ
ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΙΔΙΩΤΙΚΕΣ Κ. Ε. Π. Ε.

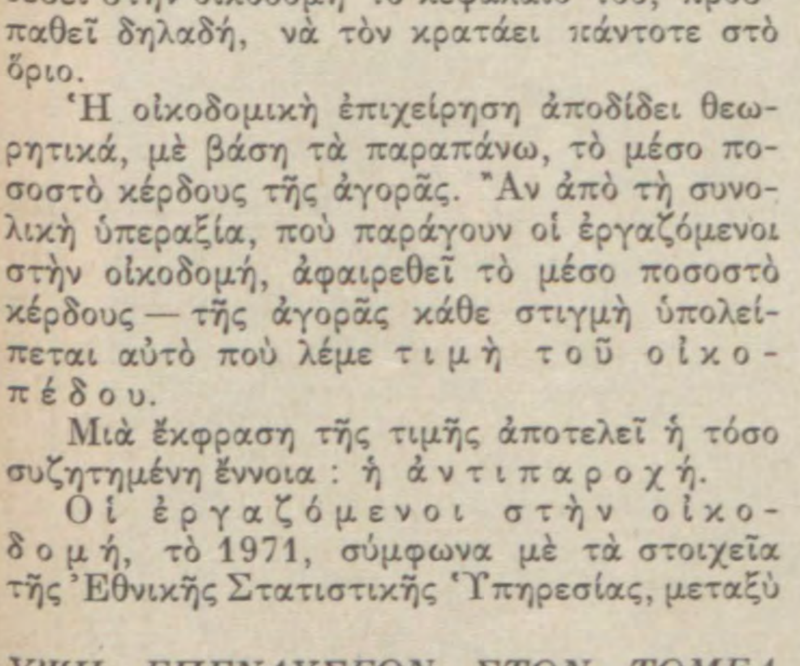

τῶν ἀπασχολουμένων στὸν κλάδο τῆς οἰκοδομῆς ἦταν : 5 % ἐργοδότες, 15 % ἐργαζόμενοι «δι' ἴδιον λογαριασμὸν» καὶ 80 % μισθωτοί. Παράλληλα, κυρίαρχος φορέας στὴ μέχρι τώρα πορεία τῆς οἰκοδομικῆς δραστηριότητας παραμένει ἡ μικρὴ ἐπιχείρηση, μὲ πεδία δράσης τὴν πολυκατοικία, μορφὴ μὲ τὴν ὁποία οἰκοδομεῖται ποσοστὸ μεγαλύτερο ἀπὸ τὸ 70 % τῶν ἑλληνικῶν κατοικιῶν. Σ' αὐτὲς τὶς ἐπιχειρήσεις τῆς πολυκατοικίας ἀπασχολοῦνται μηχανικοὶ καὶ ἐργάτες οἰκοδομῆς.

Σήμερα, ἀκόμα σ' ἕνα ποσοστὸ οἱ μηχανικοὶ πραγματοποιοῦν μιὰ συμμετοχὴ στὴ διαδικασία τῆς παραγωγῆς, ποὺ ἀντιστοιχεῖ σὲ προηγούμενο στάδιο τῶν παραγωγικῶν σχέσεων, πουλώντας ὄχι ὧρες ἢ ἀφηρημένες ποσότητες δουλειᾶς, ἀλλὰ ὁλοκληρωμένη τὴ μελέτη τους. Ἔτσι, ἔχουν τὴ δυνατότητα νὰ ἐλέγχουν ἕνα τμῆμα διαδικασίας τῆς παραγωγῆς. Αὐτὸ συμβαίνει συνήθως στὶς πε-

Ποσοστιαία κατανομὴ τοῦ συνολικοῦ ὄγκου τῶν οἰκοδομῶν, ποὺ χτίζονται στὴ Θεσσαλονίκη.

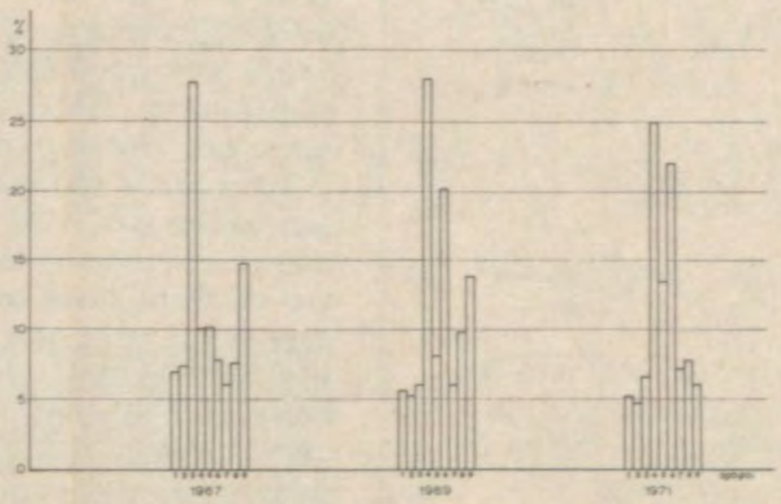

Τὸ 1971, σὲ πολυκατοικίες τεσσάρων ὀρόφων καὶ πάνω χτίστηκε τὸ 81 % τοῦ συνολικοῦ ὄγκου τῶν οἰκοδομῶν τῆς πόλης.

ριπτώσεις τῶν ἐπαύλεων, τῶν πολυτελῶν διαμερισμάτων κλπ.

Γιὰ τὸ συντριπτικό, ὅμως, ποσοστὸ τῶν ἀγοραίων διαμερισμάτων ἀρχιτέκτονες, μηχανικοὶ καὶ οἱ ἄλλοι εἰδικοὶ τοῦ ἐπαγγέλματος, τὸ μόνο ποὺ μποροῦν, εἶναι νὰ εὐχηθοῦν, οἱ χῶροι ποὺ σχεδίασαν νὰ κατανεμηθοῦν κάποτε ἀνάλογα μὲ τὶς πραγματικὲς ἀνάγκες τῶν κατοίκων τῆς πόλης.

ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ ΑΣΤΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΑΠΟ ΑΠΟΨΗ ΠΥΚΝΟΚΑΤΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΤΑ ΤΙΣ ΑΠΟΓΡΑΦΕΣ 1961 καὶ 1971

ΣΤΟΙΧΕΙΩΔΕΙΣ ΑΝΕΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΚΑΤΟΙΚΙΕΣ ΤΩΝ ΑΣΤΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ
("Οικισμος" εκδοση Κ.Ε.Π.Ε. 1967 & Ε.Ε.Σ.Υ.Ε. 1972) 13

	1961	1971
ΔΙΑΘΕΤΟΥΝ ΨΑΓΕΙΡΕΙΟ	73,9%	74,5%
ΔΙΑΘΕΤΟΥΝ ΛΟΥΤΡΟ Η ΝΤΟΥΣ	21,5%	57,4%
ΔΙΑΘΕΤΟΥΝ ΗΛΕΚΤΡΙΚΟ ΡΕΥΜΑ	89,5%	98,5%
ΔΙΑΘΕΤΟΥΝ ΦΣ ΜΕ ΥΔΡΑΥΛ. ΕΓΚΑΤΑΣΤ.	29,6%	69,7%
ΔΙΑΘΕΤΟΥΝ ΦΣ ΑΛΛΟΥ ΤΥΠΟΥ	66,2%	28,5%
ΕΧΟΥΝ ΒΡΥΣΗ ΜΕΣΑ ΣΤΗΝ ΚΑΤΟΙΚΙΑ	55,0%	88,5%
ΕΧΟΥΝ ΒΡΥΣΗ ΣΤΗΝ ΑΥΛΗ	15,8%	6,4%
ΕΧΟΥΝ ΒΡΥΣΗ ΣΕ ΔΡΟΜΟ Η ΠΛΑΤΕΙΑ	17,2%	5,1%
ΠΑΙΡΝΟΥΝ ΝΕΡΟ ΑΠΟ ΠΗΓΑΔΙ	5,5%	—

Ἀπὸ τὴν ἄλλη, οἱ ἐργαζόμενοι στὴν οἰκοδομὴ δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ βλέπουν ὅλ' αὐτὰ ἀπ' τὴ σκοπιὰ τοῦ μισθωτοῦ, ποὺ συμμετέχει σὲ μιὰ διαδικασία, τὴν ὁποία κάποτε θέλει ν' ἀνατρέψει. Κι' αὐτό, γιατὶ γνωρίζει : ὁ στόχος τῆς παραγωγῆς κατοικίας δὲν εἶναι ἄλλος ἀπὸ τὸ στόχο τῆς κεφαλαιοκρατικῆς παραγωγῆς ὁλόκληρης.

Ἀπὸ τὰ παραπάνω προκύπτει : Ἐκεῖνος ποὺ ἐλέγχει τὴν παραγωγὴ ἀπὸ τὸ στόχο της ἕως τὸ τελικὸ ἀποτέλεσμα εἶναι ὁ ἐπι-

ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΠΑΓΙΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΚΑΙ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΕ ΚΑΤΟΙΚΙΕΣ ΕΣΥΕ έπετ. 72

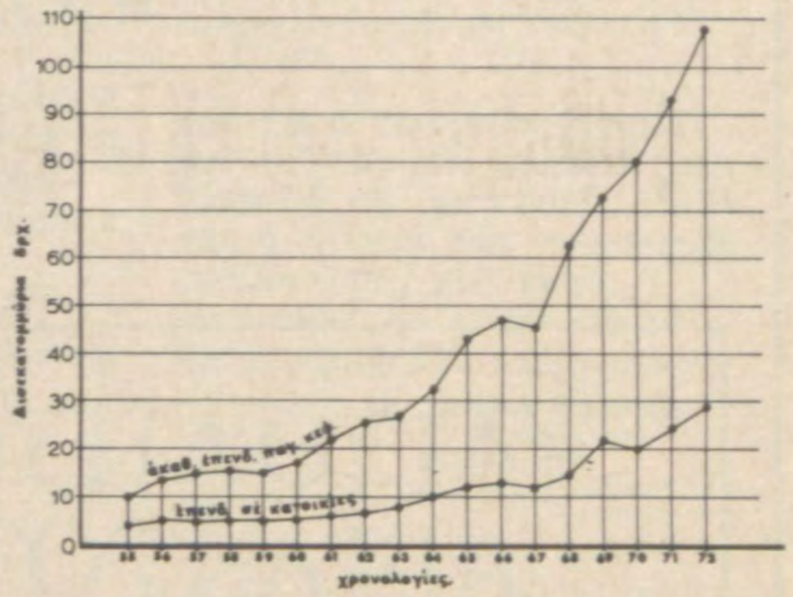

Μήπως εἶναι ὑπερβολικὸ τὸ ποσοστὸ τῶν ἐπενδύσεων σὲ κατοικίες, γιὰ μιὰ ὑπὸ ἀνάπτυξη χώρα σὰν τὴν Ἑλλάδα ;

χειρηματίας. Ἐὰν δὲν ἐνεργήσει ἐμπορικά, τὸ κεφάλαιο θὰ ἀλλάξει χέρια καὶ ὁ ἐπιχειρηματίας θὰ πάψει νὰ εἶναι ἐπιχειρηματίας, θὰ χρεοκωπήσει.

Τὸ καθεστὼς τῆς ἀτομικῆς ἰδιοκτησίας τῆς γῆς ἀποτέλεσε τροχοπέδη αὐτῆς τῆς ἴδιας τῆς κεφαλαιοκρατικῆς ἀνάπτυξης σὲ ὅλους τοὺς κλάδους τῆς παραγωγῆς, δίνοντας μὲ τὴ μορφὴ τῆς τιμῆς τοῦ οἰκοπέδου μονοπωλιακὴ πρόσοδο στὸν ἰδιοκτήτη τῆς γῆς καὶ μειώνοντας ἀναγκαστικὰ τὸ ρυθμὸ ἐκβιομηχανισμοῦ τῆς παραγωγῆς. Στὴν οἰκοδομὴ εἰδικώτερα, ἡ τυποποίηση καὶ ἡ ἐκβιομηχάνιση τῆς παραγωγῆς, ἡ πλήρης δηλαδὴ ἀπόδοση τοῦ συστήματος, ἐμποδίζεται πρόσθετα καὶ ἀπὸ τὴν κατάτμηση τῆς γῆς σὲ μικρὰ οἰκόπεδα.

Ὁ καπιταλισμὸς στάθηκε ἀδύναμος νὰ ὑπερβεῖ αὐτὸ τὸ πρόβλημα, νὰ καταργήση δηλαδὴ τὴν κατάτμηση τῆς γῆς, γιατὶ θὰ ἔπρεπε νὰ θίξει τὸ βασικό του θεσμό, τὸ θεσμὸ τῆς ἀτομικῆς ἰδιοκτησίας. Ὁ μονοπωλιακὸς καπιταλισμός, προσπαθώντας νὰ ἐξαντλήσει τὶς δυνατότητες τοῦ συστήματος, φέρνει στὸ προσκήνιο τὶς ἀπαλλοτριώσεις, γιὰ νὰ ἄρει αὐτή του τὴν ἀντίφαση. Τὴν ξαναγεννάει, ὅμως, σὲ ἄλλο ἐπίπεδο, στὸ βαθμὸ ποὺ οἱ οἰκοδόμοι καὶ οἱ ἄλλοι ἀπασχολούμενοι στὴν οἰκοδομὴ χάνουν τὴν ἰδιόμορφη σχέση, ποὺ εἶχαν μέχρι τώρα μὲ τὴ δουλειά τους καὶ προσεγγίζουν σὰ μορφὴ τὸ βιομηχανικὸ προλεταριάτο.

Ἡ ἀντιμετώπιση τοῦ προβλήματος τῆς κατοικίας τῶν χαμηλοτέρων εἰσοδηματικῶν στρωμάτων εἶναι ἕνας ἀπὸ τοὺς φυσικοὺς στόχους τοῦ λαϊκοῦ κινήματος. Ὁ ἀγώνας γι' αὐτὸ δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ εἶναι διπλός :

Ἀπὸ τὴ μιὰ μεριά, ὁ συνεχὴς ἀγώνας γιὰ τὴ βελτίωση τῶν συνθηκῶν, ποὺ δὲν εἶναι παρὰ ἡ πάλη, γιὰ τὸν περιορισμὸ τῶν εἰσοδηματικῶν διαφορῶν.

Ἀπὸ τὴν ἄλλη, ὁ ἀγώνας γιὰ τὴν μεταβολὴ τοῦ στόχου τῆς διαδικασίας τῆς παραγωγῆς, ποὺ δὲν μπορεῖ νὰ συμβεῖ μέσα στὰ πλαίσια τοῦ σημερινοῦ συστήματος, ἀλλὰ εἶναι συστατικὸ στοιχεῖο τοῦ σοσιαλιστικοῦ μετασχηματισμοῦ τῆς κοινωνίας.

Χρῆστος Σελιανίτης

Οἱ ἀντάρτες τῆς Κρήτης

ΑΡΝΗΘΗΚΑΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΧΟΥΝΤΑ ΤΗΝ ΑΜΝΗΣΤΙΑ ΠΟΥ Η ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΤΩΡΑ ΤΟΥΣ ΑΡΝΕΙΤΑΙ

ΖΟΜΠΑΝΑΚΗΣ ΚΥΡΙΑΚΟΣ
ΥΠΟΣΤΡΑΤΗΓΟΣ

ΕΛΛΑΣ
21 ΑΠΡΙΛΙΟΥ

10 Ὀκτωβρίου 1970

Ἀγαπητέ μου Δῶρο

Παραπονῶ νὰ μοιραστῶ τὴν
ἀπογοήτευσή μου

Εἶναι τὸ παράπονο ἀδικαιολόγητο νὰ
τοκτυπιοῦνται πιὰ τὴν
πρώτη του ἀκόμη νὰ
ξηλάψῃ

Μετὰ δὰ μποροῦσαν νὰ γίνῃ
πόλη ἀμνηστεία. Θὰ σοῦ τὴν
στείλω καὶ ἔτσι τὰ θὰ σὲ
ξαναφάνω δὰ νὰ μιλήσῃ
ἀεροπορικῶς ἐδῶ καὶ
ἀπὸ ἐκεῖ ἐξ ἀρχῆς νὰ πάρῃ
φρίξου μου δὰ νὰ σὲ
χαιρετήσω

Ἐγειρε νὰ ἀστράψῃς.

Μὲ ἀγάπη

Γιάννης

«Ἡ δικτατορία Παπαδόπουλου μᾶς πρότεινε ἀμνηστία ὅπως τὴ θέλαμε καὶ νὰ ἐγκατασταθοῦμε σὲ ὅποια πόλη θέλαμε καὶ νὰ μᾶς ἐξασφαλίσει καὶ ἐργασία. Πρὸς τὸ σκοπὸ αὐτὸ χρησιμοποίησε ὡς μεσάζοντα γιὰ νὰ ἐπικοινωνήσῃ μαζί μας τὸν τότε στρατιωτικὸ διοικητὴ ὑποστράτηγο Κυριάκο Ζομπανάκη... Ἔχομε δυὸ ἐπιστολὲς τοῦ στρατηγοῦ στὰ χέρια μας, ποὺ δὲν ἀναγνωρίζαμε τὴ δικτατορία σὰν νόμιμη κυβέρνηση, ἀλλὰ ἀπεναντίας ἀγωνιστήκαμε ὅσο μπορούσαμε γιὰ τὴν ἀνατροπή της...».

Τὰ σχόλια ἐδῶ εἶναι βάρος περιττό. Ἡ παληκαριὰ χωρὶς φτιασίδια βάζει σὲ δοκιμασία τὴν ἀπραξία μας. Οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ μένουν ἐκεῖ, στὶς κρητικὲς μαδάρες, μόνο καὶ μόνο γιὰ νὰ θυμίζουνε σελίδες τῆς ἱστορίας μας, ποὺ μᾶς κυνήγησαν μέχρι χθὲς σὰν ἐφιάλτες. Στὴν ἀνθρωπιὰ καὶ τὴ λεβεντιὰ τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν, μιὰ καὶ μόνη ἀπόκριση μπορεῖ νὰ δώσει τὸ ἐπίσημο κράτος. Ὁ ὑπουργὸς Δικαιοσύνης τὴ γνωρίζει (καὶ ἡ δικτατορία Παπαδοπούλου τὴ γνώριζε). Οἱ ἄνθρωποι ποὺ νοκώθουν σήμερα τί στοίχισαν οἱ ἐφιάλτες τοῦ χτές, τὴν περιμένουν.

Τὸ χειρόγραφο τῆς ἐπιστολῆς τοῦ στρατιωτικοῦ Δοιηκητῆ Κρήτης ποὺ ὑπόσχεται στοὺς «φυγοδίκους» ἀεροπορικὴ μετάβαση στὸ φίλο νομάρχη, ἐργασία καὶ... προνόμια.

Οἱ δυὸ ἀντάρτες, γιὰ τοὺς ὁποίους εἴχαμε γράψει στὸ πρῶτο τεῦχος τοῦ ΑΝΤΙ Σπ.Μπλαζάκης καὶ Γ.Τζομπανάκης. Ἀρνήθηκαν νὰ δεχτοῦν τὴν ἀμνηστία τῆς Χούντας.

Ἐνῶ θεμελιώνεται ὁ φοιτητικὸς συνδικαλισμὸς

Η ΠΑΡΑΝΟΜΙΑ γιὰ τὸ Φοιτητικὸ Κίνημα ἔληξε. Στελεχωμένο μὲ φοιτητὲς καὶ φοιτήτριες, ποὺ βγῆκαν μέσα ἀπὸ τὸν ἀγώνα κατὰ τῆς δικτατορίας μὲ πλούσιες — καὶ ὀδυνηρὲς πολλὲς φορὲς — ἐμπειρίες, τὸ φοιτητικὸ κίνημα ἑτοιμάζεται τώρα ν' ἀντιμετωπίσει τὰ νέα προβλήματα, ποὺ φέρνει ἡ νέα πραγματικότητα.

ΤΟΥΤΗ ἡ φάση εἶναι μιὰ μεταβατικὴ στὴν ὅλη πορεία τοῦ κινήματος. Εἶναι μιὰ περίοδος ἔντονων ζυμώσεων, συζητήσεων, κινητοποιήσεων καὶ προβληματισμοῦ. Μέσα ἀπὸ τὶς διαδικασίες ποὺ ἔχουν μπεῖ σὲ κίνηση ἐπιδιώκεται νὰ μποῦν οἱ βάσεις γιὰ τὴ λειτουργία τοῦ φοιτητικοῦ συνδικαλισμοῦ, συζητοῦνται οἱ στόχοι τοῦ φοιτητικοῦ κινήματος, δημιουργοῦνται οἱ προϋποθέσεις γιὰ τὴν ἐπαναλειτουργία τῶν Φοιτητικῶν Συλλόγων.

ΧΡΕΟΚΟΠΗΜΕΝΗ Η ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑ ΝΑ ΠΑΡΑΒΙΑΣΤΕΙ Η ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΑ ΤΟΥ ΦΟΙΤΗΤΙΚΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΣ

Τοῦ Νικηφόρου Ἀντωνόπουλου

ΕΙΝΑΙ μιὰ διαδικασία ἐξαιρετικὰ χρήσιμη, μὲ τὴν προϋπόθεση βέβαια ὅτι στὶς συγκεντρώσεις ποὺ γίνονται στὶς Σχολές, ἀναπτύσσεται πράγματι ἕνας πλούσιος προβληματισμὸς γύρω ἀπὸ τὰ προβλήματα ποὺ ἔχουν σωρευθεῖ στὸ χῶρο τῆς Ἀνωτάτης Παιδείας καὶ ὅτι στὸν προβληματισμὸ αὐτὸ παίρνουν μέρος ὅσο τὸ δυνατὸν περισσότεροι φοιτητές, ποὺ μέχρι τώρα δὲν εἶχαν τὴ δυνατότητα νὰ συζητήσουν ἀνοιχτὰ καὶ ἐλεύθερα ὅλα τὰ προβλήματα ποὺ τοὺς ἀπασχολοῦν.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ, ὅμως, πρόκειται καὶ γιὰ μιὰ ἐξαιρετικὰ δύσκολη ὅσο καὶ λεπτὴ διαδικασία. Τὴ στιγμὴ αὐτή, οἱ συνδικαλιστικοὶ φορεῖς — οἱ φοιτητικοὶ σύλλογοι — εἶναι ἀνύπαρκτοι.

ΕΛΕΓΧΟΜΕΝΟΙ στὴ διάρκεια τῆς δικατοτορίας ἀπὸ χουντικὰ στοιχεῖα, οἱ σύλλογοι ἐκφυλίστηκαν, ἔπεσαν στὴν ἀνυπολη̈ψία, πέρασαν στὴν ἀνυπαρξία.

ΟΛ' ΑΥΤΑ τὰ χρόνια, οἱ φοιτητικὲς διεκδικήσεις πέρασαν μέσα ἀπὸ τὶς ἀντιδικτατορικὲς ὀργανώσεις τῶν φοιτητῶν, πολιτικοποιήθηκαν, ἀποτέλεσαν τὴν πλατφόρμα, πάνω στὴν ὁποία ἀναπτύχθηκε ἡ προβληματικὴ τῶν πολιτικὰ συνειδητοποιημένων φοιτητῶν — γιὰ νὰ ἀποδειχτεῖ ἔτσι τὸ ἀδιέξοδο, στὸ ὁποῖο ὁδηγοῦσε ἡ δικτατορία καὶ τὴν Παιδεία — παραμερίστηκαν, τέλος, στὴν κορύφωση τοῦ ἀντιδικτατορικοῦ ἀγώνα, γιὰ νὰ προβληθεῖ τὸ πολιτικὸ καὶ ἔντονα κοινωνικὸ πρόβλημα ποὺ ἔθετε ἡ φοιτητικὴ πρωτοπορία μὲ τὸν ἀγώνα της.

ΑΥΤΟΣ ὁ ἔντονος πολιτικὸς ἀγώνας ποὺ ἀναπτύχθηκε στὴ διάρκεια τῆς δικτατορίας, ἀλλὰ καὶ ἡ ὄξυνση τῶν κοινωνικῶν προβλημάτων ποὺ ἔφερε ἡ δικτατορία, πολιτικοποίησαν ἀκόμη περισσότερο τὸ φοιτητικὸ κίνημα — γιατὶ πολιτικὸ ἦταν καὶ πρὶν ἀπὸ τὸ 1967 — ἔφεραν στὴν πρωτοπορία τῶν ἀγώνων τὶς δυνάμεις ἐκεῖνες ποὺ μὲ περισσότερη συνέπεια προωθοῦσαν αὐτὸ τὸν ἀγώνα, ποὺ μποροῦσαν νὰ τὸν τροφοδοτοῦν μὲ ἰδεολογικὸ περιεχόμενο καὶ νὰ δείχνουν μιὰ ἄλλη προοπτική. Κι αὐτὲς οἱ δυνάμεις, δὲν ἦταν τελικὰ ἄλλες ἀπὸ τὶς δυνάμεις τῆς ἀριστερᾶς, μὲ ὅλες τὶς διαφορὲς — καὶ πολὺ βαθειὲς μάλιστα — τοῦ χώρου αὐτοῦ.

ΣΗΜΕΡΑ, αὐτὲς οἱ δυνάμεις μὲ τὶς φοιτητικὲς ὀργανώσεις τους, κινοῦνται καὶ δραστηριοποιοῦνται μέσα στὸ

φοιτητικὸ χῶρο. Καὶ εἶναι φανερό, βέβαια, ὅτι ἡ κάθε μιὰ ἀπὸ τὶς ὀργανώσεις αὐτὲς ἐκφράζει τὴν τάση τοῦ ἰδεολογικοῦ χώρου ἀπὸ τὸν ὁποῖο προέρχεται, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ ἀντανακλᾶται καὶ μέσα στὸ φοιτητικὸ κίνημα ἡ πολυμορφία ποὺ ἐπικρατεῖ στὶς δυνάμεις τῆς ἀριστερᾶς.

ΑΥΤΟ εἶναι θετικό, ἐφ' ὅσον ὁ φοιτητικὸς χῶρος δὲν ἐπιλέγεται ὡς χῶρος ὅπου θὰ μεταφερθεῖ ἡ ὀξύτητα τῆς διάσπασης τῆς ἀριστερᾶς, ἀλλὰ ὡς χῶρος ὅπου ἀναπτύσσεται ὁ προβληματισμός, ὁ διάλογος καὶ ἡ ἐνημέρωση τῶν φοιτητῶν, πάνω στὰ ἰδιαίτερα πάντα προβλήματα τῆς Παιδείας, τῶν Ἀνωτάτων Ἐκπαιδευτικῶν Προβλημάτων καὶ τῶν φοιτητῶν.

ΚΑΘΕ ἄλλη προσπάθεια ποὺ θὰ παραμόρφωνε τὸ σωστὰ λογικὸ χαρακτήρα τοῦ φοιτητικοῦ κινήματος — καὶ πρέπει νὰ ὁμολογηθεῖ ὅτι ἔγιναν καὶ γίνονται τέτοιες προσπάθειες, ὅπως φάνηκε ἀπὸ τὶς φοιτητικὲς ἐκδηλώσεις καὶ τὶς συγκεντρώσεις γιὰ τὴν Κύπρο καὶ τὴ Χιλή, ὅπου μονοπωλήθηκε ἔντονα ὁ σκοπὸς τῶν συγκεντρώσεων αὐτῶν ἀπὸ μία τάση τῆς ἀριστερᾶς — κάθε πρόθεση νὰ «καπελωθεῖ», ὅπως τὸ λένε οἱ φοιτητές, τὸ φοιτητικὸ κίνημα ἀπὸ μία τάση, νὰ παραβιασθεῖ ἡ αὐτοτέλειά του, εἶναι σύγουρα καταδικασμένη.

Ο ΜΕΓΑΛΟΣ ὄγκος τῶν φοιτητῶν βρίσκεται ἔξω ἀπὸ τὶς παραταξιακὲς αὐτὲς συγκρούσεις. Τὶς ἀντιμετωπίζει μὲ δυσπιστία καὶ σκεπτισκισμό. Καὶ αὐτὴ τὴ δυσπιστία θὰ καλλιεργήσουν αὔριο οἱ συντηρητικὲς καὶ ἀντιδραστικὲς δυνάμεις, γιὰ νὰ διασπάσουν τὸ φοιτητικὸ κίνημα, νὰ ἀπομονώσουν τοὺς πολιτικὰ συνειδητοποιημένους φοιτητὲς ἀπὸ τὸν κύριο ὄγκο τῶν φοιτητῶν, νὰ ὁδηγήσουν τελικὰ τὸ φοιτητικὸ κίνημα σὲ χρεωκοπία.

ΗΔΗ ὑπάρχει ἕνα πρόβλημα. Πόσοι φοιτητὲς μετέχουν οὐσιαστικὰ στὶς συγκεντρώσεις ποὺ γίνονται κατὰ Σχολές; Πόσοι εἶναι σὲ θέση νὰ παρακολουθήσουν, ὄχι βέβαια ἕνα προβληματισμὸ ὑψηλοῦ ἐπιπέδου, ἀλλὰ μιὰ ἐπιχειρηματολογία ποὺ ὑπαγορεύεται ἀπὸ τὴν ἀνάγκη προβολῆς τῶν διαφόρων κομματικῶν παρατάξεων; «Οἱ συνεχεῖς συγκεντρώσεις — λέει στέλεχος τοῦ φοιτητικοῦ κινήματος — χωρὶς οὐσιαστικὸ περιεχόμενο καὶ οἱ ἀτέρμονες συζητήσεις κουράζουν τοὺς φοιτητές, προκαλοῦν τὴ δυσαρέσκειά τους, ἔχουν σὰν ἀποτέλεσμα τὴ φθορὰ αὐτοῦ τοῦ μέσου ἐνημέρωσης καὶ κινητοποίησης τῶν φοιτητῶν. Οἱ συγκεντρώσεις πρέπει νὰ ἀποτελοῦν χῶρο ζύμωσης τῶν

φοιτητικῶν προβλημάτων καὶ μεθόδευσης τῶν δραστηριοτήτων ὅλων τῶν φοιτητῶν γιὰ γνήσια ἐκπροσώπησή τους. Μόνο ἔτσι δὲν μποροῦν νὰ βροῦν πρόσφορο ἔδαφος οἱ ἀντιδραστικὲς δυνάμεις, μόνο ἔτσι θὰ προωθοῦνται ὅλο καὶ περισσότερο οἱ προοδευτικὲς ἀπόψεις γύρω ἀπὸ τὸ Φοιτητικὸ Κίνημα καὶ τὰ προβλήματα τῆς Παιδείας».

ΟΣΟ εἶναι σωστό, ὅτι δὲν ὑπάρχουν προβλήματα φοιτητικὰ ἢ γενικώτερα, προβλήματα Παιδείας, ξεκομμένα ἀπὸ τὸ εὐρύτερο κοινωνικὸ καὶ πολιτικὸ πλαίσιο, ἄλλο τόσο εἶναι λάθος νὰ ἐμμένουμε στὴν προβολὴ φραστικῶν σχημάτων, «ἀψόγου καθαρότητος» κατὰ τὰ ἄλλα, στὰ ὁποῖα νὰ προσπαθοῦμε ἐκ τῶν ἐνόντων νὰ δώσουμε τὸ ἰδεολογικὸ περιεχόμενο ποὺ προβάλλεται ἀπὸ κάποιο πολιτικὸ καὶ κομματικὸ κέντρο, τὸ ὁποῖο ἔχει κάθε λόγο νὰ διεκδικεῖ γιὰ λογαριασμό του τὴν ὀρθοδοξία καὶ τὴν ἀδιαλαξία στὴν ἑρμηνεία καὶ τήρηση τῶν «ἀρχῶν».

ΜΕΣΑ στὸ φοιτητικὸ χῶρο ὑπάρχουν καὶ δροῦν ὀργανωμένες πολιτικὲς δυνάμεις. Αὐτὸ καὶ μόνο τὸ γεγονὸς δὲν τὶς νομιμοποιεῖ νὰ «χειρίζονται» τὸ Φοιτητικὸ Κίνημα σύμφωνα μὲ τοὺς κομματικοὺς στόχους τῆς στιγμῆς. Οὔτε καὶ ἀρκοῦν οἱ ὁποιεσδήποτε ταμπέλλες καὶ ἰδεολογίες, ἀπὸ μόνες τους, νὰ προσφέρουν λύσεις στὰ διάφορα προβλήματα.

ΕΙΝΑΙ φανερό, ὅτι θὰ ἐπιβιώσει — πολιτικά, πλέον — ἐκεῖνος ποὺ μπορεῖ νὰ προσφέρει τὴ σωστότερη ἀνάλυση τῶν προβλημάτων. Ἐκεῖνος ποὺ μπορεῖ νὰ συνδέει τὰ προβλήματα αὐτὰ μὲ τὸ εὐρύτερο κοινωνικὸ πλαίσιο καὶ νὰ ὑποδεικνύει μέσα ἀπὸ αὐτὴ τὴ διαλεκτικὴ ἀνάδειξη τῶν προβλημάτων τὶς σωστότερες, τὴν κάθε φορά, λύσεις.

Η ΠΕΙΡΑ τοῦ παρελθόντος σ' αὐτὸ τὸ ἀποφασιστικὸ σημεῖο, εἶναι σίγουρος ὁδηγός. Χρεωκόπησε γρήγορα κάθε προσπάθεια νὰ παραβιαστεῖ ἡ αὐτοτέλεια τοῦ φοιτητικοῦ κινήματος, νὰ μεταβληθεῖ σὲ κανάλι, μέσα ἀπὸ τὸ ὁποῖο θὰ διοχετεύονται οἱ κομματικὲς ἢ κυβερνητικὲς ἐντολὲς καὶ ἀποφάσεις.

ΤΟ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ αὐτῆς τῆς προσπάθειας ἦταν ἡ διάσπαση, ἡ ἀπομόνωση ἀπὸ τὸν κύριο ὄγκο τῶν φοιτητῶν, ὁ αὐτοεγκλωβισμὸς τῶν διαφόρων ὁμάδων καὶ τάσεων στὰ πλαίσια ποὺ τοὺς ἔδινε δυνατότητες ὕπαρξης ἡ ἐπιρροὴ τοῦ κόμματος στὸ ὁποῖο ἀνῆκαν.

ΕΙΝΑΙ χαρακτηριστικό, ὅτι ἡ ΕΚΟΦ δημιουργήθηκε ἀκριβῶς γιὰ νὰ ποδηγετήσει μὲ τὴ βία τὸ φοιτητικὸ κίνημα, ὅταν ἀπέτυχε ἡ προσπάθεια τῆς τότε κυβέρνησης Καραμανλῆ νὰ ἐλέγξει τοὺς φοιτητικοὺς συλλόγους καὶ νὰ τοὺς χρησιμοποιεῖ σὰν μηχανισμὸ ποὺ θὰ ἐξυπηρετεῖ στενὰ κομματικὰ καὶ πολιτικὰ συμφέροντα τῆς δεξιᾶς.

ΑΝΤΙΘΕΤΑ, οἱ μεγαλύτερες — μὲ ἱστορικὴ πλέον σημασία — φοιτητικὲς κινητοποιήσεις, γιὰ τὸ 15% στὴν Παιδεία καὶ γιὰ τὴν προάσπιση τῆς δημοκρατικῆς νομιμότητας (κίνημα γιὰ τὸ 114) στηρίχτηκαν στὴν πιὸ εὐρεῖα φοιτητικὴ ἑνότητα, ἀγκαλιάστηκαν ἀπὸ τὸ σύνολο σχεδὸν τῶν φοιτητῶν, ἀποτέλεσαν τὴ βάση πάνω στὴν ὁποία στηρίχτηκαν οἱ προοδευτικὲς δημοκρατικὲς δυνάμεις τῶν φοιτητῶν, γιὰ νὰ ὀργανώσουν τὸ φοιτητικὸ κίνημα σὲ σωστὲς βάσεις, μὲ τὸ Δ' Πανσπουδαστικὸ Συνέδριο καὶ τὴν ἵδρυση τῆς Ε.Φ.Ε.Ε. ὡς τοῦ μόνου ἐπίσημου ἀντιπροσωπευτικοῦ συνδικαλιστικοῦ ὀργάνου ὅλων τῶν φοιτητῶν.

ΣΗΜΕΡΑ ὑπάρχουν οἱ προϋποθέσεις γιὰ τὴ δημιουργία ἑνὸς φοιτητικοῦ κινήματος σωστὰ ὀργανωμένου, ἱκανοῦ ν' ἀντιμετωπίσει τὰ μεγάλα προβλήματα, μὲ τὰ ὁποῖα τὸ ἔχει χρεωμένο ἡ 7ετία τῆς δικτατορίας. Θὰ ἀξιοποιηθοῦν ἢ θ' ἀφεθεῖ νὰ πάει χαμένη αὐτὴ ἡ εὐκαιρία;

Νικηφόρος Ἀντωνόπουλος

ΠΝΕΥΜΑ ΚΑΙ ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟ

Ι.Κ.Υ. θὰ πεῖ «Ἵδρυμα Κρατικῶν Ὑποτροφιῶν». Καὶ Π.Ε.Φ.Ο. θὰ πεῖ Πανελλήνιος Ἕνωσις Φίλων Ὀλυμπιακοῦ». Ἂν πιστεύετε πὼς αὐτὰ δὲν συναντῶνται, σφάλλετε ὀλέθρια. Ὁ κ. Κ. Μπαρμπῆς ἔχει κάθε λόγο νὰ δεχτεῖ τὸ πάντρεμα τῶν δύο ἄκρων. Ἐπὶ δικτατορίας δημιούργησε καὶ προεδρεύει ἀκόμη τῆς ΠΕΦΟ, ἐπὶ δικτατορίας ἀνάλαβε καὶ τὰ καθήκοντα Διευθυντοῦ τοῦ Ι.Κ.Υ. Μὲ τὸ ἕνα χέρι ὑπόγραψε σὰν ΠΕΦΟ τὰ ψηφίσματα καὶ τὶς ὁδηγίες τοῦ «ΝΑΙ» — στὸ ἀξέχαστο δημοψήφισμα — καὶ μὲ τὸ ἄλλο καθόριζε τὶς τύχες τῶν νέων ἐπιστημόνων.

Πάντως, τοῦ ἔμενε καιρὸς καὶ γιὰ ἄλλες ἀσχολίες, ὅπως ἡ παρασημοφόρηση ἀνθρώπων τῆς χούντας. Ἡ φωτογραφία μιλάει: ὁ κ. Μπαρμπῆς (δεξιά), σὰν πρόεδρος τῆς ΠΕΦΟ, δίνει εἰδικὴ πλακέττα στὸν κ. Ἀσλανίδη, «γιὰ τὶς ὑπηρεσίες ποὺ προσέφερε στὸν ἑλληνικὸ ἀθλητισμό...».

ΕΠΙΓΡΑΦΟΠΟΙΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΙ

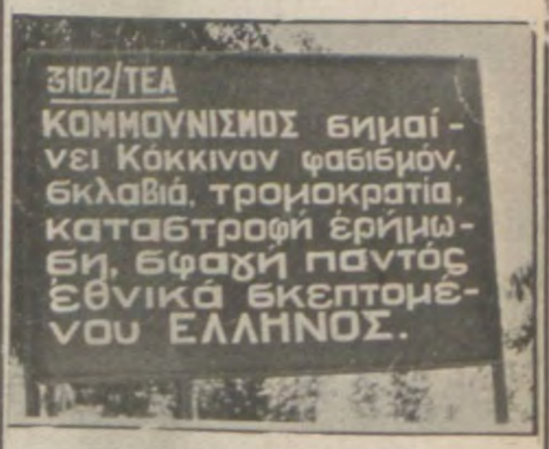

Ψυσικά, θὰ εἶναι πολὺ δύσκολο νὰ μεταπεισθῆ ὁ ἀφελὴς αὐτὸς Ἐπιγραφοποιός, ὅτι δὲν κινδυνεύει ὡς «ἐθνικὰ σκεπτόμενος Ἕλλην». Ὄχι, βέβαια, ἀπὸ τοὺς κομμουνιστές, ἀλλὰ ἀπὸ τοὺς... γνωρίζοντας ἑλληνικά.

1970

πῶς ναυάγησε ἡ «πιὸ σοβαρὴ προσπάθεια» συσπείρωσης τῶν ἀντιδικτατορικῶν δυνάμεων τοῦ ἐξωτερικοῦ

Η ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ

τῆς Νορβηγικῆς Ἐπιτροπῆς γιὰ τὴ Δημοκρατία στὴν Ἑλλάδα

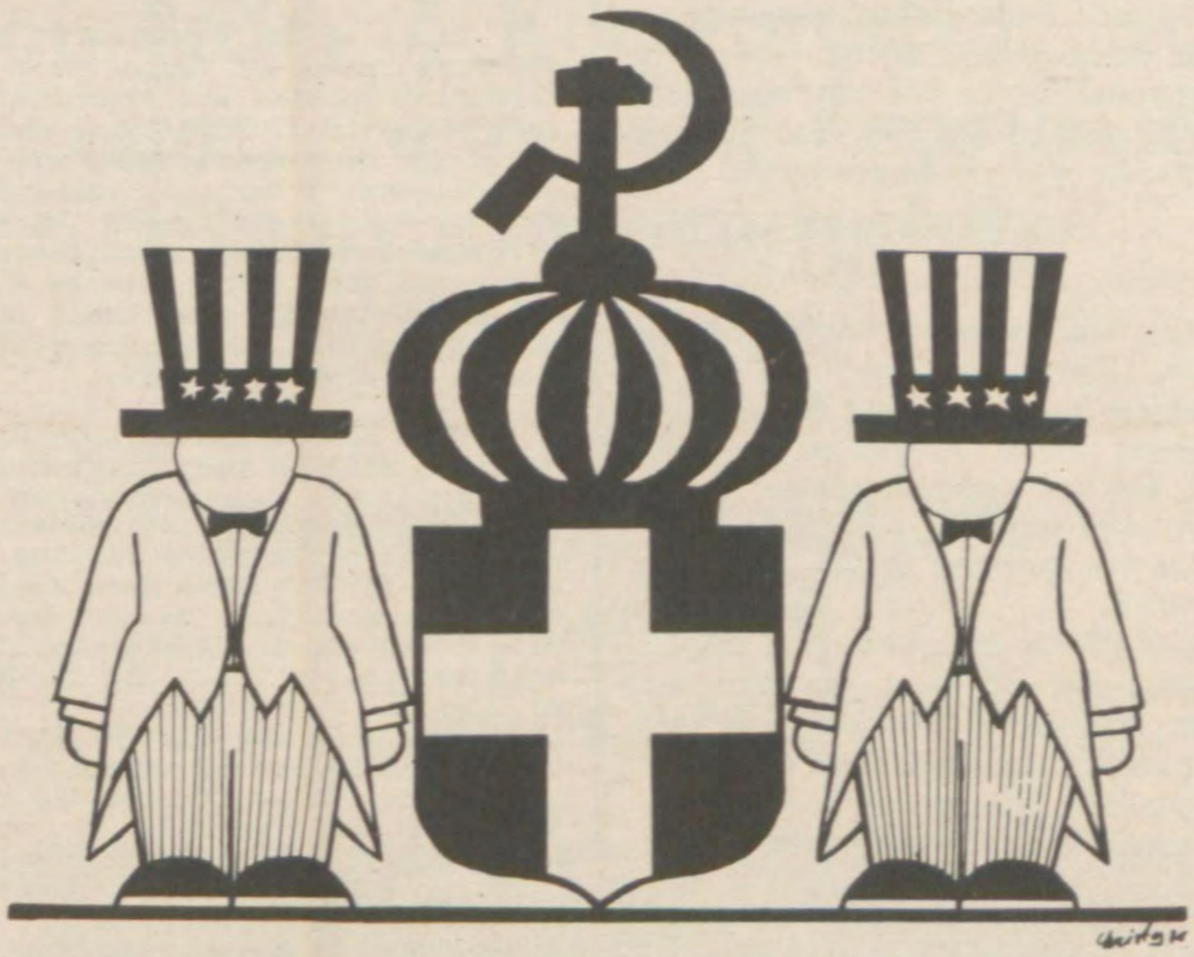

ΒΡΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΟ ΤΟ ΒΑΣΙΛΙΑ. ΔΙΑΦΩΝΗΣΑΝ: ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΣ - ΜΑΥΡΟΣ

Τὸν Αὔγουστο τοῦ 1970, δύο μέλη τῆς «Νορβηγικῆς Ἐπιτροπῆς γιὰ τὴ Δημοκρατία στὴν Ἑλλάδα», ὁ βουλευτὴς Ἔιναρντ Φέρντε καὶ ὁ δημοσιογράφος Ἄρνε Τρέχολτ, ἔφτασαν στὴ Ρώμη στὰ πλαίσια ἑνὸς ταξιδιοῦ ποὺ ἀπέβλεπε στὴ διοργάνωση μιᾶς συνάντησης μεταξὺ ἐκπροσώπων ὅλων τῶν ἑλληνικῶν ἀντιδικτατορικῶν δυνάμεων, μὲ σκοπὸ τὸν συντονισμὸ τοῦ ἀγώνα κατὰ τῆς χούντας. Στὸ «χρονικὸ τοῦ ΕΑΣ», ποὺ δημοσιεύθηκε τὸ 1973 στὰ «Τετράδια τῆς Δημοκρατίας» τοῦ Μίκη Θεοδωράκη, ἡ πρωτοβουλία ἐκείνη τῶν Νορβηγῶν χαρακτηρίσθηκε «ἡ πιὸ σοβαρὴ προσπάθεια» πρὸς τὴν κατεύθυνση νὰ πραγματοποιηθεῖ «μιὰ συσπείρωση μικτῶν δυνάμεων, δηλαδὴ ἀντιστασιακῶν καὶ πολιτικῶν, μὲ βάση ἕνα μίνιμουμ πρόγραμμα στόχων καὶ μεθόδων», γιὰ τὴν ἀνατροπὴ τῆς δικτατορίας.

Συνάντησα τοὺς δύο Νορβηγοὺς ἕνα μεσημέρι στὸ ξενοδοχεῖο τους. Ὅταν ἀντιλήφθηκα τὴ σοβαρότητα τῆς πρωτοβουλίας τους, ρώτησα :

—Ἐδῶ ποὺ ἤλθατε, θὰ δεῖτε καὶ τὸ Βασιλιὰ Κωνσταντίνο;

Ἔμειναν κατάπληκτοι. Δὲν εἶχαν τέτοια πρόθεση. Πολὺ περισσότερο πού, καθὼς προέκυπτε ἀπὸ ὅσα εἶχαν πεῖ, τοὺς ἀπασχολοῦσε πολὺ ἡ διάσπαση τοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος, τοῦ ὁποίου ἡ συμμετοχὴ στὴν ἀντιδικτατορικὴ ἑνότητα ἦταν βασικὸ στοιχεῖο τῆς πρωτοβουλίας τους. Τοὺς εἶπα ὅτι στὸ θέμα αὐτὸ θὰ συναντήσουν πιθανότατα ἄρνηση ἀπὸ μέρους σοβαρῶν πολιτικῶν δυνάμεων στὴν Ἑλλάδα, καὶ ὅτι χωρὶς τὴν συγκατάθεση αὐτῶν τῶν δυνάμεων ἡ προσπάθειά τους δὲν μπορεῖ νὰ ὁδηγήσει σὲ ἕνα ὁλοκληρωμένο ἀποτέλεσμα. Πρόσθεσα :

—Ὁ μόνος πού, ἴσως, θὰ μποροῦσε νὰ σᾶς βοηθήσει νὰ τοὺς πείσετε σὲ μιὰ τέτοια γραμμὴ εἶναι ὁ Κωνσταντίνος. Ἀντιλαμβάνομαι τὴν κατάπληξη καὶ τὴ δυσπιστία σας. Ἀλλὰ στὴ ζωὴ τὰ πάντα ἀλλάζουν. Ἀκόμη καὶ οἱ βασιλεῖς...

Τὴν ἄλλη μέρα τὸ πρωί, μὲ πῆραν στὸ τηλέφωνο. Μοῦ εἶπαν :

—Σταθήκαμε τυχεροί. Τὸν συναντήσαμε στὴν πόρτα, καθὼς ἔβγαινε μὲ τὸ αὐτοκίνητο. Γύρισε μέσα καὶ συζητήσαμε ἀρκετά.

—Οἱ ἐντυπώσεις σας;

—Ἀντέδρασε θετικὰ σὲ ὅλα τὰ σημεῖα. Καὶ θέσαμε ὅλα τὰ σημεῖα. Ξεκινᾶμε μὲ πολλὲς ἐλπίδες...

Τοὺς εἶχε δώσει «πράσινο φῶς». Καὶ τοὺς ὑποσχέθηκε κάθε δυνατὴ βοήθεια στὸ ἔργο τους. Στὰ «Τετράδια τῆς Δημοκρατίας» δημοσιεύθηκε τὸ 1973 ὁ ἑξῆς διάλογος :

Νορβηγοί : «Ποιός θὰ εἶναι ὁ ἐκπρόσωπός σας στὴ σύσκεψη αὐτή»;

Κωνσταντίνος : «Τοὺς θεωρῶ ὅλους ἀνεξαιρέτως ἐκπροσώπους μου».

Νορβηγοί : «Ἀκόμη καὶ τοὺς κομμουνιστές»;

Κωνσταντίνος : «Εἶπα ὅλους».

Δὲν ξέρω τί ἀκριβῶς μεσολάβησε ὡς τὶς 23 Νοεμβρίου (1970), ὅταν οἱ Νορβηγοὶ μοῦ ἔστειλαν ἕνα γράμμα. Ἀπὸ τὸ περιεχόμενο τοῦ γράμματος, ὅμως, συμπέρανα ὅτι σκόνταψαν σὲ κάποιες ἀρνητικὲς στάσεις ὡς πρὸς τὸν Κωνσταντίνο, καὶ ἤθελαν μιὰ ἔγγραφη ἐπιβεβαίωση, ἔστω καὶ ἔμμεση, τῶν ὅσων τοὺς εἶχε δηλώσει καὶ ὑποσχεθεῖ. Τοὺς εἶχα δώσει τὸ τηλέφωνο ἑνὸς Ἕλληνα «αὐτοεξόριστου» ποὺ ἐπικοινωνοῦσε μὲ τὸν Κωνσταντίνο, ἀλλὰ ἐκεῖνοι προτίμησαν νὰ μοῦ γράψουν :

«Νορβηγικὴ Ἐπιτροπὴ γιὰ τὴ Δημοκρατία στὴν Ἑλλάδα»

Ὅσλο, 23 Νοεμβρίου 1970

Κον κ.λπ. Ρώμη

Ἀγαπητὲ Κύριε Βούλτεψη,

Ὁ βουλευτὴς Ἔιναρ Φέρντε καὶ ἐγὼ σᾶς εὐχαριστοῦμε γιὰ μιὰ πολὺ ἐνδιαφέρουσα καὶ ἀποκαλυπτικὴ συνομιλία κατὰ τὴ σύντομη παραμονή μας στὴ Ρώμη. Ὑπήρξατε καλὴ ἔμπνευση γιὰ μᾶς.

Γι' αὐτὸ εἴμαστε πολὺ εὐτυχεῖς, νὰ σᾶς ποῦμε ὅτι τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ ταξιδιοῦ μας ὑπῆρξε πολὺ καλύτερο ἀπὸ ὅ,τι εἴχαμε τολμήσει προηγουμένως νὰ ἐλπίσουμε. Συναντήσαμε θετικὴ στάση παντοῦ,

καὶ δὲν βλέπουμε σήμερα σοβαρὰ ἐμπόδια γιὰ μιὰ πιθανὴ συνάντηση. Ὡς πρῶτο ἀποτέλεσμα τοῦ ταξιδιοῦ μας, ἀποφασίσαμε νὰ συνεχίσουμε καὶ σκεφτόμαστε ὅτι θὰ μπορούσαμε νὰ συγκαλέσουμε τὶς διάφορες ὁμάδες ὅλες νωρίς, τὸν ἐρχόμενο χρόνο. Ὅλοι οἱ Πρωθυπουργοὶ τῶν Σκανδιναβικῶν Χωρῶν ἔχουν, μετὰ τὸ ταξίδι μας, ἐνημερωθεῖ. Ἡ στάση τους εἶναι θετικὴ ἀπέναντι στὴν πρωτοβουλία μας.

Καθὼς σᾶς εἶπα τηλεφωνικῶς, συναντήσαμε ἐπιτυχῶς τὸν Βασιλιά. Ἡ συνομιλία ποὺ εἴχαμε μαζί του ἦταν τέτοια, ὥστε νὰ ὑπόσχεται πολλά. Θὰ θέλαμε, γι' αὐτό, νὰ ἀποκαταστήσουμε τὴ στενώτερη δυνατὴ ἐπαφὴ μὲ τὸν φίλο σας κ. Γ. Κ. Πρέπει νομίζω νὰ πῶ ὅτι θὰ εἶχε τρομερὴ ἐπίδραση, ἂν ὁ ἴδιος ὁ Βασιλιὰς ἦταν διατεθειμένος νὰ διαδραμτίσει ἕνα συγκεκριμένο καὶ ἐνεργὸ ρόλο στὶς ἐξελισσόμενες προετοιμασίες. Γιὰ τὸ λόγο αὐτὸ θὰ ἦταν ἐνδεχομένως ἀναγκαῖο νὰ τὸν συναντήσουμε καὶ πάλι σὲ ἕνα μᾶλλον ἐγγὺς μέλλον. Σὲ συνάφεια μ' αὐτό, θὰ ἦταν πολὺ ἐπιβοηθητικό, ἂν ὁ κ. Κ. ἤθελε νὰ μᾶς ἐνημερώσει περισσότερο λεπτομερῶς γιὰ τὶς ἀπόψεις τοῦ Βασιλιᾶ σχετικὰ μὲ τὴ συνάντηση (Σημ.: τῶν Ἑλλήνων ἐκπροσώπων) ποὺ μᾶς ἀπασχολεῖ, πέρα ἀπὸ ὅσα ἴσως ἀπὸ λόγους καθαρῆς φιλοφρόνησης μᾶς εἶπε. Ὁπωσδήποτε, θὰ μὲ εὐχαριστοῦσε πολὺ νὰ ἔχω μερικὲς λέξεις ἀπὸ σᾶς καὶ κάθε εἴδους πληροφορία ποὺ θὰ βοηθοῦσε στὴν ἐπιτυχία τῆς συνάντησης αὐτῆς.

Καὶ πάλι εὐχαριστοῦντες γιὰ τὴν φιλοξενία καὶ τὴν παρρησία σας, ἀποβλέπουμε καὶ οἱ δύο στὸ νὰ σᾶς ξαναδοῦμε. Στὸ μεταξύ, ἀπὸ μέρους τῆς Νορβηγικῆς Ἐπιτροπῆς γιὰ τὴ Δημοκρατία στὴν Ἑλλάδα, διατελῶ

Εἰλικρινὰ δικός σας
Ἄρνε Τρέχολτ

Μετὰ μιὰ βδομάδα τοὺς ἔγραψα. Καὶ πῆρα δεύτερο γράμμα, μὲ ἡμερομηνία 13 Δεκεμβρίου 1970. Ἔλεγε τὰ ἑξῆς:

«Εὐχαριστοῦμε πολὺ γιὰ τὸ γράμμα σας τῆς 30ῆς Νοεμβρίου. Εἶμαι πολὺ εὐγνώμων ποὺ ἐνημερώσατε τὸν κ. Κ. γιὰ νὰ διακανονισθεῖ μιὰ νέα ἐπαφὴ μὲ τὸ Βασιλιά. Θὰ τοῦ γράψω ἀμέσως. Ἦταν, ἐπίσης, εὐχάριστο νὰ ἀκούσουμε ὅτι αὐτὰ ποὺ μᾶς εἶπε ὁ Βασιλιὰς ἀντανακλοῦν τὶς προσωπικὲς ἀπόψεις του ἐπὶ τοῦ θέματος καὶ δὲν ἦταν μόνο μιὰ ἔκφραση φιλοφρόνησης.

Στὸ χρονικὸ διάστημα ποὺ μεσολάβησε ἀπὸ τότε ποὺ εἴχαμε τὴ δυνατότητα νὰ συνομιλήσουμε μαζί σας ὡς τώρα, ἐπερατώσαμε τὴν πρώτη φάση τῆς ἀποστολῆς μας προσπαθώντας νὰ ἐξακριβώσουμε μὲ ποιὸ τρόπο τὰ διάφορα κόμματα καὶ ὀργανώσεις ἀντιμετωπίζουν τὴν ἰδέα γιὰ μιὰ τέτοια συνάντηση. Μιλώντας γενικὰ μποροῦμε νὰ ποῦμε ὅτι αὐτὴ ἡ πρώτη φάση ὑπῆρξε ἐνθαρρυντικὴ μὲ ἐλάχιστες ἐξαιρέσεις. Αὐτὸ ἰσχύει δυστυχῶς γιὰ τόσο σημαντικὲς προσωπικότητες ὅπως ὁ κ. Κανελλόπουλος καὶ ὁ κ. Μαῦρος, οἱ ὁποῖοι ἀντιτίθενται στὴν ἴδια τὴν ἰδέα νὰ ἔχουν ὁποιαδήποτε σχέση μὲ κομμουνιστές. Μιὰ συνεργασία αὐτοῦ τοῦ τύπου, τὴν ὁποία ἐμεῖς ἐπιδιώκουμε, πιστεύουν ὅτι θὰ εἶναι ἀπὸ τὴν ἄποψη τῆς τακτικῆς καταστροφική. Πρόκειται καὶ πάλι γιὰ τὰ γνωστὰ ἐπιχειρήματα, ὅτι οἱ ἀστοὶ πολιτικοὶ θὰ ξοφλοῦσαν στὰ μάτια τῶν Ἀμερικανῶν, ἂν ἀποσκοποῦσαν σὲ μιὰ εὐρύτερη ἑνότητα.

Αὐτὸ εἶναι ἕνα καὶ πιθανῶς τὸ μόνο οὐσιῶδες ἐμπόδιο. Σκεφτόμαστε ὅτι θὰ εἶναι πολὺ δύσκολο νὰ συγκαλέσουμε μιὰ συνάντηση, στὴν ὁποία κανεὶς ἀπὸ τοὺς ἐκπροσώπους τῶν δύο μεγάλων κομμάτων δὲν εἶναι διατεθιμένος νὰ συμμετάσχει. Εἴμαστε ὑποχρεωμένοι νὰ ἀποφασίσουμε αὐτὴ τὴν ἑβδομάδα γιὰ τὸ ἐὰν πρέπει νὰ ἀρκεσθοῦμε στὸ νὰ καλέσουμε ἄλλες προσωπικότητες τῆς Δεξιᾶς, ὅπως π.χ. τὴν Κα Βλάχου, τὸν κ. Πλυτᾶ ἢ τὸν κ. Βολουδάκη, ποὺ ὅλοι τους τηροῦν μιὰ πολὺ πιὸ ὥριμη καὶ ρεαλιστικὴ στάση ἀπέναντι σ' αὐτὸ τὸ πρόβλημα καὶ οἱ ὁποῖοι, ἐπίσης, εἶναι διατεθειμένοι νὰ καθήσουν σὲ ἕνα τραπέζι μαζὶ καὶ μὲ κομμουνιστές, περιλαμβανομένης καὶ τῆς ὁμάδας Κολλιγιάννη.

Den norske komité for demokrati i Hellas
Postboks 578 Sentrum
Oslo 1
Postgironr. 204486

Oslo 13th of December 1970.

Mr. John Voultepsis,
Pensione "Acropoli",
Via Principe Anedeo 67,
00185 ROMA.

Dear Mr. Voultepsis,

Many thanks for your kindly letter og November 30. I am very grateful that you kindly enough had informed Mr. K. about establishing a new contact with the King. I am going to write him immediately. It was, too, good to hear that what the King told us is reflecting is personal views on the matter and not solely is an expression of courtesy.

Since we had a chance to talk to-gether we have ended up the first phase of our mission trying to find out in what way different parties and organizations are looking on the idea of such a meeting. Broadly speaking we can say that this first phase has been encouraging with a few exceptions. That goes unfortuneately for such important people as Mr. Kanellopoulos and Mr. Mavros who oppose the very idea of having anything to do with communists. A colloboration of that type that we are aiming at that think will be a tactical disaster. It is the old arguments all over again that bourgeiose politicians will play themselves out in the eyes of the Americans if they are aiming at a broader unity.

This is one and perhaps the most essential obstacle. We think it will be very difficult to call in a meeting where neither of the representatives of the two big parties are willing to participate. We have to decide this week whether we find it worth while calling in other personalities of the right as for instance Mrs. Vlachous, Mr. Plitas or Mr. Voulodakis who everybody has a much more ripe and realistic attitude to this problem and who, too, is willing to sit to-gether with communists including the Kollijannis-group.

This will say that we in this second phase need to stress the difficult job of solving the representation problem in one way or the other. Except for these two gentlemen mentioned there are still problems but not overwhelming. As far as we can estimate for the moment being both the fractions of the left are showing good and positive will. The same goes for Mr. Andreas Papandreou who has been co-operative. The very question is in what way we can put pressure on Mr. Kanellopoulos and Mr. Mavros to get them along. It is possible that the King in this connection could play a worthful part.

This as a short resume to show that we are still working very hard with our initiative. We are helpful for any kind of assistance that can be rendered us in this connection. Very much looking forward to see you again, I wish you a happy Christhmas and a better new year for Greece.

Sincerely yours
Arne Treholt

Ἡ ἐπιστολὴ στὰ Ἀγγλικά. Τὴν ὑπόγραψε ὁ Νορβηγὸς δημοσιογράφος Arne Treholt, μέλος τῆς Ἐπιτροπῆς γιὰ τὴ Δημοκρατία στὴν Ἑλλάδα καὶ ἀναφέρεται στὶς δυσκολίες ποὺ συνάντησε κατὰ τὴν προσπάθειά του νὰ πείση τοὺς πολιτικοὺς νὰ ἀπαλλαγοῦν ἀπὸ τὸ ἀντικομμουνιστικὸ πλέγμα ποὺ τοὺς κατεῖχε. — Ὁ Βασιλιὰς εἶχε δεχτεῖ καὶ τοὺς κομμουνιστὲς στὴν ἀντιδικτατορικὴ συσπείρωση. Δὲν τοὺς δέχονταν, ὅμως, οἱ Κανελλόπουλος καὶ Μαῦρος.

Ὁ κ. Ἀνδρέας Παπανδρέου, λόγω ἀντιμοναρχισμοῦ, δὲν δέχτηκε τὴ συσπείρωση.

Ὁ πρώην Βασιλιὰς Κωνσταντίνος ἦταν ὑπὲρ τῆς συνεργασίας ὅλων τῶν κομμάτων, μηδὲ τῶν κομμουνιστῶν ἐξαιρουμένων.

Ὁ νῦν ὑπουργὸς ἐξωτερικῶν κ. Μαῦρος, μαζὶ μὲ τὸν κ. Π. Κανελλόπουλο ἀρνήθηκαν νὰ δεχθοῦν συνεργασία τῶν Ἀντιδικτατορικῶν δυνάμεων μὲ τοὺς κομμουνιστές.

Αὐτὸ σημαίνει ὅτι ἐμεῖς σ' αὐτὴ τὴν δεύτερη φάση πιεζόμαστε νὰ λύσουμε τὸ δύσκολο πρόβλημα τῶν ἐκπροσωπήσεων μὲ τὸν ἕνα ἢ μὲ τὸν ἄλλο τρόπο. Ἐκτὸς ἀπὸ τὶς δύο προσωπικότητες ποὺ προαναφέραμε, ὑπάρχουν καὶ ἄλλα προβλήματα, ἀλλὰ ὄχι ἀνυπέρβλητα. Ἀπὸ ὅ,τι μποροῦμε νὰ κρίνουμε, αὐτὴ τὴ στιγμὴ καὶ οἱ δύο μερίδες τῆς Ἀριστερᾶς δείχνουν καλὴ καὶ θετικὴ θέληση. Τὸ ἴδιο ἰσχύει καὶ γιὰ τὸν κ. Ἀνδρέα Παπανδρέου, ὁ ὁποῖος ὑπῆρξε συνεργάσιμος. Τὸ κύριο ζήτημα εἶναι μὲ ποιὸ τρόπο θὰ μπορούσαμε νὰ ἀσκήσουμε πίεση στὸν κ. Κανελλόπουλο καὶ στὸν κ. Μαῦρο, ὥστε νὰ πεισθοῦν. Εἶναι δυνατόν, στὸ θέμα αὐτό, νὰ διαδραματίσει ὁ Βασιλιὰς σημαντικὸ ρόλο.

Αὐτὴ ἦταν μιὰ σύντομη ἀνακεφαλαίωση, γιὰ νὰ δείξουμε ὅτι ἐξακολουθοῦμε νὰ ἐργαζόμαστε πολὺ σκληρά, γιὰ νὰ φέρουμε σὲ πέρας τὴν πρωτοβουλία μας. Ἐλπίζουμε σὲ κάθε εἴδους βοήθεια, ποὺ θὰ μποροῦσε νὰ μᾶς δοθεῖ σὲ σχέση μὲ τὴν πρωτοβουλία αὐτή. Ἀποβλέποντας πάρα πολὺ στὸ νὰ σᾶς ξαναδοῦμε, σᾶς εὐχόμαστε εὐτυχισμένα Χριστούγεννα καὶ ἕνα καλύτερο νέο ἔτος γιὰ τὴν Ἑλλάδα.

Εἰλικρινὰ δικός σας,
Ἄρνε Τρέχολτ

Ἀπὸ ὅ,τι ἔμαθα, ἡ νέα συνάντηση Νορβηγῶν - Βασιλιᾶ ἔγινε στὸ Λονδίνο. Καὶ στὴν ἀποστολὴ πρὸς τὴν Ἀθήνα ἐτέθη ἐπὶ κεφαλῆς ὁ τέως πρωθυπουργὸς Ἐρλάντερ. Τὸ ἀποτέλεσμα ὑπῆρξε καὶ πάλι ἀρνητικό. Ἀπὸ τοὺς κυριώτερους ἐκπροσώπους τῶν κομμάτων στὴν ἑλληνικὴ πρωτεύουσα, οἱ Νορβηγοὶ βρῆκαν σύμφωνο μὲ τοὺς σκοποὺς τῆς πρωτοβουλίας τους γιὰ νιὰ γενικὴ ἐθνικὴ ἑνότητα, χωρὶς ἀποκλεισμοὺς καὶ χωρὶς ἐξαιρέσεις, μόνο τὸν κ. Ἠλία Ἠλιοῦ.

Ἀλλὰ καὶ στὸ ἐξωτερικὸ τὰ πράγματα δὲν πῆγαν καλύτερα. Γράφουν τὰ «Τετράδια τῆς Δημοκρατίας»:

«Ὅλα ἔδειχναν πὼς πηγαίνουμε σταθερὰ πρὸς τὴν πρώτη σύσκεψη ὅλων ἀνεξαιρέτως τῶν ἀντιδικτατορικῶν δυνάμεων, ὅταν τὴν τελευταία στιγμὴ τὰ πάντα ναυάγησαν ὕστερ' ἀπὸ τελεσιγραφικὴ ἀπειλὴ τοῦ Ἀνδρέα Παπανδρέου ὅτι θὰ καταγγείλη τὴν προσπάθεια ὡς προδίδουσα τὸν «χαρακτῆρα τοῦ ἀγώνα», ποὺ πρέπει νὰ εἶναι κατ' ἀρχὴν ἀντιμοναρχικός. Τοὐλάχιστον αὐτὴ τὴν ἐξήγηση - πληροφορία ἔδωσαν οἱ Νορβηγοί, ποὺ ἀπογοητευμένοι ἐγκατέλειψαν κάθε προσπάθεια».

Ι. Βούλτεψης

Τὸ δίλημμα ποὺ βάζει ὁ Κωνσταντίνος στοὺς εὐρωπαίους σοσιαλιστὲς ἀπὸ θέση «σοσιαλιστή».

Σκανδιναβοποιημένη Μοναρχία ἢ Καραμανλοποιημένη Προεδρικὴ Δημοκρατία;

Ὁ Κωνσταντίνος, σοσιαλιστής. Τὸ ψιθυρίζει — ἢ τὸ βεβαιώνει — ὁ ἴδιος, ἐδῶ καὶ πολὺν καιρό. Στὴν ἀρχή, μὲ κάποια συστολὴ καὶ διστακτικότητα, μιλώντας σὲ μερικοὺς «εἰδικοὺς» καὶ σὲ ἄλλους τόσους παλιοὺς ἐχθροὺς καὶ σημερινοὺς φίλους, ποὺ πολὺ θὰ ἤθελαν νὰ τὸν πιστέψουν. Τώρα τελευταῖα — ἀπὸ τὸν καιρὸ ποὺ τὰ πράγματα ἔσφιξαν — ἡμιεπίσημα. Κι αὔριο — ποιός ξέρει! Μπορεῖ καὶ δημόσια, ἐπίσημα πιά. Στὶς μέρες μας, τώρα ποὺ πλησιάζει ἡ ὥρα τῶν ἀποφάσεων, ὅλα μπορεῖ νὰ τὰ περιμένει κανείς.

Ὅμως, ἂς δοῦμε ἀπὸ κοντὰ αὐτὴ τὴν παράξενη ἱστορία. Λησμονημένος στὴν Ἀγγλία — λησμονημένος ἀπὸ ὅλους σχεδὸν τοῦ Ἕλληνες καὶ ἀπὸ τοὺς πολλοὺς (ἀλλὰ ὄχι ὅλους) ξένους — ὁ Κωνσταντίνος συναντήθηκε μὲ δική του πρωτοβουλία μὲ κάποια πολὺ σημαντική, διοικητικά προσωπικότητα τῆς Σοσιαλιστικῆς Διεθνοῦς. Στὴ συνάντηση, ποὺ πραγματοποιήθηκε στὶς ἀρχὲς Αὐγούστου, ὁ ἄλλοτε βασιλιὰς τῶν Ἑλλήνων — ἢ τῆς ἑλληνικῆς Δεξιᾶς, ὅπως μᾶς θυμίζει ἡ μνήμη μας — ζήτησε ἀπὸ τὸ συνομιλητή του νὰ πείσει τὴ Σοσιαλιστικὴ Διεθνῆ, νὰ τὸν καλέσει σὲ συνεδρίαση τοῦ Γραφείου της, προκειμένου νὰ ἀναπτύξει τὶς ἀπόψεις του πάνω στὸ ἑλληνικὸ θέμα καὶ εἰδικότερα πάνω στὸ πολιτειακὸ θέμα, καθὼς καὶ πάνω στὸ θέμα τοῦ ἐκδημοκρατισμοῦ.

Εὐγενικά, ὁ ξένος σοσιαλδημοκράτης ἀπάντησε ὅτι κάτι τέτοιο ἦταν ἀδύνατο, μιὰ καὶ ὁ Κωνσταντίνος δὲν ἦταν οὔτε σοσιαλιστὴς οὔτε σοσιαλδημοκράτης. Ὅμως, ὁ ἄλλοτε βασιλιάς μας δὲν τὰ ἔβαλε κάτω. Ξέρω — εἶπε — τὰ λάθη ποὺ ἔκανα καὶ ξέρω πιὰ ὅτι γιὰ νὰ προκόψει μέσα στὸν εὐρωπαϊκὸ χῶρο ἡ Ἑλλάδα, χρειάζεται ἕνα καθεστὼς προοδευτικό, δημοκρατικό, ποὺ θὰ δίνει στὸ Λαὸ τὴν ἐγγύηση ὅτι δὲν θὰ ξαναρθεῖ καὶ πάλι στὴν ἐξουσία μιὰ φασιστικὴ δικτατορία. Πολλὰ εἶδα καὶ πολλὰ διδάχτηκα — συνέχισε — καὶ πιστευω ὅτι τέτοια ἐγγύηση στὸν ἑλληνικὸ Λαὸ μπορεῖ νὰ δώσει μόνο ἕνα μοναρχικὸ καθεστὼς σκανδιναβικοῦ τύπου. Τέτοια — κατέληξε — θέλω νὰ εἶναι ἡ μοναρχία ποὺ θὰ ἐπανέλθει στὴν Ἑλλάδα. Κι ἀφοῦ ἔκανε αὐτὸν τὸν ἐπεξηγηματικὸ πρόλογο, ὁ Κωνσταντίνος ζήτησε ἀπὸ τὸ συνομιλητή του νὰ τὸν βοηθήσει νὰ συναντηθεῖ μὲ τοὺς Σοσιαλδημοκράτες πρωθυπουργοὺς τῆς Δανίας, τῆς Νορβηγίας καὶ τῆς Ὁλλανδίας, γιὰ νὰ τοὺς ἐξηγήσει τὶς προθέσεις του καὶ νὰ τοὺς ζητήσει τὴ βοήθειά τους.

Ὅταν πῆρε τὴν ἀπάντηση ὅτι κι αὐτὸ εἶναι πολὺ δύσκολο, ὁ Κωνσταντίνος ζήτησε ἀπὸ τὸν ξένο σοσιαλδημοκράτη ἡγέτη, ποὺ ἐπρόκειτο νὰ ἐπισκεφτεῖ ἐκεῖνες τὶς μέρες τὴν Ἑλλάδα, νὰ εἰσηγηθεῖ στοὺς Ἕλληνες συνομιλητές του νὰ ἐπιτρέψουν στὸν ἴδιο — στὸν ἄλλοτε βασιλιά, δηλαδὴ — νὰ γυρίσει στὴν Ἑλλάδα πρὶν ἀπὸ τὸ δημοψήφισμα, προκειμένου νὰ ἐξηγήσει στὸν ἑλληνικὸ λαὸ ποιό εἶναι στὴν οὐσία τὸ πρόβλημα. «Γιὰ νὰ ὑπάρξει πραγματικὴ δημοκρατία στὴν Ἑλλάδα — εἶπε — πρέπει νὰ ἀποκατασταθεῖ ὁ θρόνος, ἀλλὰ ἕνας θρόνος ἐγγυητὴς τῆς νομιμότητας κι ὄχι ἕνας θρόνος κομματικός. Ἀλλοιῶς, ὁ μόνος δρόμος ποὺ μένει εἶναι ἐκεῖνος ποὺ ἔχει στὸ νοῦ του ὁ Κ. Καραμανλής. Δηλαδή, ὁ δρόμος ποὺ περνᾶ ἀπὸ μιὰ ἑλληνικοποιημένη Προεδρικὴ Δημοκρατία ντεγκωλλικοῦ τύπου. Ὁ Ἑλληνικὸς Λαὸς ἔχει νὰ διαλέξει ἀνάμεσα σὲ μιὰ σκανδιναβοποιημένη Μοναρχία ἢ σὲ μιὰ καραμανλοποιημένη Προεδρικὴ Δημοκρατία».

Δὲν ξέρουμε τί ἀπάντησε ὁ ξένος στὸ τελευταῖο αὐτὸ αἴτημα τοῦ Κωνσταντίνου. Ὅμως, θυμόμαστε τὶς ἐμπειρίες, πικρὲς ἐμπειρίες, ποὺ ἄφησαν στὸ Λαό μας ὁ προπάππος, ὁ πάππος, οἱ θεῖοι, ὁ πατέρας — καί, φυσικά, ἡ «ἀγαθὴ» μητέρα — τοῦ Κωνσταντίνου, τέλος, ὁ ἴδιος ὁ Κωνσταντίνος. Θυμόμαστε τὰ Ἰουλιανά, τοὺς βασιλικούς, «μαθητευόμενος μάγους» τῆς καταπίεσης καὶ τῆς παραβίασης τῆς λαϊκῆς θέλησης πού, ὅπως ἀποδείχτηκε, δὲν ἦταν ἄλλοι ἀπὸ τοὺς κ.κ. Παπαδόπουλους, Μακαρέζους, Λαδάδες, Ἰωαννίδηδες καὶ Σία, ποὺ ὁλοκλήρωσαν τὴν καταπίεση καὶ θεσμοποίησαν τὴν ὑποτέλεια. Κι ἀναρωτιόμαστε, γιατί ὁ Κωνσταντίνος ὅλες αὐτὲς τὶς «ἀλλαγὲς» ποὺ ἔγιναν μέσα του τοῦτα τὰ πικρὰ χρόνια τὶς κράτησε γιὰ τὸν ἑαυτό του, μερικοὺς φίλους του καὶ μερικοὺς ξένους, ποὺ ὑπολογίζει ὅτι μπορεῖ νὰ τοῦ φανοῦν χρήσιμοι, γιατί δὲν τὶς «ἐξομολογήθηκε» καὶ στὸν κύριο ἐνδιαφερόμενο: στὸν Ἑλληνικὸ Λαό; Καί, τέλος, βάζουμε τὸ ἐρώτημα: ἔτσι ἁπλὸ εἶναι, λοιπόν, τὸ δίλημμα μπρὸς στὸ ὁποῖο βρίσκεται ὁ Ἑλληνικὸς Λαός; Δὲν ὑπάρχει ἄλλη διέξοδος, ἄλλη λύση; Ἐμεῖς — κι ἂς μᾶς συγχωροῦν καὶ ὁ Κωνσταντίνος καὶ ὁ πρωθυπουργὸς — πιστεύουμε πὼς ὑπάρχει. Φτάνει, βέβαια, νά 'χουν μυαλὸ οἱ προοδευτικὲς πολιτικὲς δυνάμεις.

Πρός
Τούς Κ. κ. Τσουκαλᾶν καὶ Γαβαλᾶν
συνηγόρους τοῦ Ν. Μπεφεγιάννη
Ἐνταῦθα

Ἀξιότιμοι Κύριοι,

Εἶναι γνωστὸ ὅτι ἡ ὑποτιθέμενα συνωθεῖσα δίκη τοῦ συντρόφου μου Ν. Μπεφεγιάννη ἐπεβλήθη ἀπὸ τὴν ἀμερικανικὴ ἀπαιτικιότητα τῆς κλίκας μας.

Εἶναι ἐπίσης γνωστὸ ὅτι ὁ Μπεφεγιάννης καταδικάσθη εἰς θάνατο ΟΧΙ διότι ἦτον ἔνοχος ἐγκεκριμένης πράξης ἀφ' ἑαυτῆς ἀπαράδεκτου καὶ ἀνεπιθύμητης ἀπὸ τὸν λαόν, διότι εἶναι μέλος τῆς Κ.Ε. τοῦ Κ.Κ.Ε., διότι εἶναι Κομμουνιστής.

Οἱ συνωθεῖται τῆς δίκης δὲν τόλμησαν νὰ ποῦν ἀνοιχτὰ ὅτι καταδίκασαν τὸν Μπεφεγιάννη διὰ τὴν ἰδεολογία του, ἀλλὰ στήριξαν τὴν ἀπόφασή των, ΤΥΠΙΚΑ, εἰς τὴν διοχέτευση καὶ τὴν κατάθεση τῶν ὀργάνων τῆς Ἀσφαλείας ὅτι ὁ Μπεφεγιάννης ἦταν ὁ καθοδηγητὴς τοῦ παράνομου μηχανισμοῦ τοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος Ἑλλάδος.

Γιὰ νὰ ἀποδειχθῇ ἂν εἶχε προσωποποιηθῇ ἢ ὄχι ἡ κατηγορία τοῦ Μπεφεγιάννη ἀπὸ τοὺς Ἀμερικανοὺς καὶ τὴν Κυβέρνηση, γιὰ νὰ ἐκλεγεῖ ὁ ΚΥΡΙΑΣ τῶν Ἑλληνικῶν φασιστῶν Μπεφεγιάννης, γιὰ νὰ δώσῃ τὴ δυνατότητα στὴν Κυβέρνηση καὶ στὶς συμμαχίες Χαρίτων νὰ πραγματοποιήσουν τὶς μεγάλες καὶ ἀξιοπρεπεῖς θείους ἀτομικοὺς καὶ ἐθνικοὺς καὶ μαγικοὺς γιὰ νὰ ἐξαφανίσω καὶ τὸ τυπικὸ ἀποχεῖο τῆς κατηγορίας τοῦ Μπεφεγιάννη.

ΔΗΛΩΝΩ

1) Καθοδηγητὴς τοῦ παράνομου μηχανισμοῦ τοῦ Κ.Κ.Ε ἤμουν ἐγὼ καὶ ΟΧΙ ὁ Μπεφεγιάννης. Γι' αὐτὴ μου τὴν ἰδιότητα καὶ γιὰ τὶς πράξεις μου ἀναλαμβάνω μόνος μου τὶς εὐθύνες. Ἔξω ἀπὸ τὴν δήλωσή μου αὐτὴ κάθε ἐπιμονὴ γιὰ τὴν ἐμπλοκὴ τοῦ Μπεφεγιάννη εἶναι ΑΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΗ, ΑΔΙΚΗ καὶ ἀφορμὴ ΔΟΛΟΦΟΝΙΚΗ πρᾶξη.

2) Γιὰ νὰ μὴ νομισθῇ ὅτι κάνω τὸν παλληκαρᾶ εἰς τὸν ἀέρα, ΥΠΟΣΧΟΜΑΙ νὰ παρουσιασθῶ σὲ ἀρχὲς καὶ νὰ δικασθῶ ἂν μεταπέσουν οἱ θέσεις καταδίκες τοῦ φίλου μου καὶ συνεργάτου μου Ν. Μπεφεγιάννη.

Στὶς 14 Αὐγούστου 1954 ἔπεφτε κάτω ἀπὸ τὶς ρυπὲς

Ὁ Νίκος Πλουμπίδης, μέλος τῆς Κ.Ε. τοῦ Κ.Κ.Ε. κατὰ τὴν κρίσιμη ἐκείνη περίοδο γιὰ τὸ κίνημα μετὰ τὴ λήξη τοῦ ἐμφυλίου πολέμου, ἦταν ἐπικεφαλῆς τοῦ παράνομου κλιμακίου τοῦ Κ.Κ.Ε. στὴν Ἀθήνα. Ὅταν πιάστηκε ὁ Νίκος Μπελογιάννης τὸ καλοκαίρι τοῦ 1951, ὁ Πλουμπίδης, θέλοντας νὰ σώσει τὴ ζωὴ τοῦ συντρόφου του, ἔγραψε ἐπιστολὴ ἰδιόχειρη στὶς ἀθηναϊκὲς ἐφημερίδες, σφραγισμένη καὶ μὲ τὸ ἀποτύπωμα τοῦ ἀντιχειρά του γιὰ τὸ γνήσιο, στὴν ὁποία δήλωσε πὼς ἀρχηγὸς τοῦ κλιμακίου ἦταν αὐτὸς κι ὄχι ὁ Μπελογιάννης καὶ ἦταν ἕτοιμος νὰ παρουσιασθεῖ καὶ νὰ ἀναλάβει τὶς εὐθύνες γιὰ τὴν πολιτικὴ τοῦ κλιμακίου στὴν Ἀθήνα.

Ἡ ἐπιστολὴ ἔκανε αἴσθηση. Ὡστόσο, ἡ ἡγεσία τοῦ Κ.Κ.Ε. ἀντέδρασε ἀνακοινώνοντας ὅτι ἡ ἐπιστολὴ ἦταν πλαστὴ καὶ ὅτι ὁ Ν. Πλουμπίδης δὲν βρισκόταν στὴν Ἑλλάδα, ἀλλὰ νοσηλευόταν σὲ κάποιο σανατόριο σοσιαστικῆς χώρας.

Πέρασε περίπου ἕνας χρόνος. Ὁ Μπελογιάννης ἐκτελέστηκε τὸ Μάρτιο τοῦ 1952. Τὸ πρῶτο δεκαήμερο τοῦ Νοέμβρη τοῦ 1952 ἡ Ἀσφάλεια ἀνακοίνωσε ὅτι συνέλαβε τὸ Νίκο Πλουμπίδη σ' ἕνα σπίτι στὴν περιοχὴ Σεπολίων. Καὶ τότε ἡ ἡγεσία τοῦ Κ.Κ.Ε. ἀνακοίνωσε, ὅτι ὁ Νίκος Πλουμπίδης ἦταν χαφιὲς τῆς Ἀσφάλειας ἀπὸ πολλὰ χρόνια, πρᾶγμα ποὺ ἦταν γνωστὸ στὸ κόμμα!

Ὁ Πλουμπίδης παραπέμθηκε στὸ Ἔκτακτο Στρατοδικεῖο τὸν Ἰούλιο τοῦ 1953 καὶ καταδικάστηκε σὲ θάνατο.

Στὴ δίκη του, προσπάθησε νὰ ὑπερασπιστεῖ χλιαρὰ τὸν ἑαυτό του, χωρὶς νὰ θίξει καθόλου τὴν τότε ἡγεσία τοῦ Κ.Κ.Ε., ἐλπίζοντας σὲ μιὰ ἀποκατάστασή του μπροστὰ στὴν ἱστορία. Ἔμεινε φυλακισμένος καὶ ὑπὸ εἰδικὴ φρούρηση στὴ φυλακὴ σανατόριο τῆς «Σωτηρίας» καὶ στὶς 14 Αὐγούστου στὶς 5.30 τὰ ξημερώματα ἐκτελέστηκε κάπου στὸ Δαφνί.

Πᾶνε εἴκοσι χρόνια ἀπὸ τὴν ἡμέρα ποὺ ὁ Νίκος Πλουμπίδης, ἕνα ἀπὸ τὰ τραγικώτερα πρόσωπα τῆς πρόσφατης πολιτικῆς μας ἱστορίας καὶ ἴσως ἀπὸ τὰ τραγικώτερα ὁλοκλήρου τοῦ ἑλληνικοῦ δημόσιου βίου, ἔπεφτε κάτω ἀπὸ τὶς σφαῖρες τοῦ ἐκτελεστικοῦ ἀποσπάσματος. Ἡ 14η Αὐγούστου τοῦ 1954 ἦταν ἡ χρονολογία τῆς βιολογικῆς του ἐξόντωσης. Γιατὶ δυὸ χρόνια πρίν, καὶ συγκεκριμένα τὸ Νοέμβρη τοῦ 1952, εἶχε δεχτεῖ κατάστηθα τὶς ροπὲς τῆς ἠθικῆς του ἐκτέλεσης ἀπὸ τὴν ἡγεσία τοῦ κινήματος, γιὰ τὸ ὁποῖο εἶχε δώσει τὰ πάντα, ὡς τὴ στιγμὴ ποὺ σωριάστηκε κάτω ἀπὸ τὶς σφαῖρες τοῦ ἐκτελεστικοῦ ἀποσπάσματος: τὴν ὑγεία του, τὴν πολιτικὴ καὶ πνευματική του δραστηριότητα καί, τέλος, τὴ ζωή του.

ΤΟ ΜΗΔΕΝ ΚΑΙ ΤΟ ΑΠΕΙΡΟ...

Ὁ Νίκος Πλουμπίδης, ὁ ἀγωνιστὴς μὲ τὴν ἀσκητικὴ φυσιογνωμία καὶ τὰ σκαμμένα βαθιὰ πλεμόνια ἀπὸ τὴ φυματίωση — κληροδοσία τῶν ἀπερίγραπτων στερήσεων τῶν φυλακῶν καὶ τῶν τόπων ἐξορίας — εἶναι τὸ μέγα θῦμα ἑνὸς μεταφυσικοῦ δογματισμοῦ, ποὺ ἀφάνισε τὸ προοδευτικὸ κίνημα στὸν τόπο μας καὶ μιᾶς ἀπάνθρωπης σκοπιμοθηρίας, ποὺ ἐπεδίωκε ἀμετακίνητα τὸ ἀλάθητο γιὰ τὸν ἡγέτη, ἀπαιτώντας μὲ μεσαιωνικὴ δογματολατρία, τὴν χωρὶς συζήτηση ὑποταγὴ τῶν πάντων στὰ κελεύσματα τῆς ἡγεσίας, ἔστω καὶ ἂν αὐτὰ ἀποτελοῦσαν ἕνα ὁρμαθὸ λαθεμένων ἢ καὶ ἀνεδαφικῶν ἐκτιμήσεων. Εἶναι ἡ παντοδυναμία τοῦ δόγματος, ἡ μεταφυσική του περιχαράκωση ποὺ ὁδήγησε τὸ Γαλιλαῖο καὶ τὸν Γιὰν Χούς στὴν πυρά, τὸ Μεθόδιο Ἀνθρακίτη καὶ τὸν Χριστόδουλο Πεμπλέκη — κατὰ τὸν νεοελληνικό μας 18ο αἰώνα τοῦ Διαφωτισμοῦ — στὸ ἀνάθεμα καὶ τὸ διωγμὸ τοῦ μαύρου ράσου τοῦ καλογερισμοῦ καὶ τὸ Νικόλαο Πλουμπίδη στὸ ἠθικὸ πρῶτα, καὶ στὸ πραγματικὸ κατόπι, ἀπόσπασμα. Εἶναι οἱ καταστάσεις ποὺ ὁδήγησαν τὸ παγκόσμιο κίνημα στὸ ἐδώλιο τοῦ Καῖσλερ, ποὺ μὲ φρίκη ἀναγνωρίζουμε στὸ «Μηδὲν καὶ τὸ ἄπειρο» ἑναένα τὰ περιστατικὰ τῆς ἀτομικῆς μας εὐθύνης. Ὅλα αὐτὰ τὰ ἐπὶ μέρους γεγονότα ποὺ στὰ χέρια ἑνὸς ἀντικομμουνιστῆ, ὅπως ὁ Καῖσλερ, γίνονται ρομφαῖες, καὶ πλήττουν κατάστηθα τὸ πιὸ ὑψηλό, τὸ πιὸ οὐμανιστικό, τὸ πιὸ ἀνιδιοτελὲς κίνημα ἀπ' ὅσα ἐμφανίστηκαν μέσα στὶς ἀνθρώπινες κοινωνίες τὸ κίνημα τοῦ σοσιαλισμοῦ, ποὺ ἀπ τελεῖ τὴ μεγάλη πύλη τῆς εἰσόδου τῆς ἀνθρωπότητας στὴν ἱστορία, ἀπὸ τὸν σημερινὸ προθάλαμο τῆς προϊστορίας της.

Η ΣΥΚΟΦΑΝΤΙΚΗ ΕΥΦΡΑΔΕΙΑ

Ἔχω ἀπέναντι τῆς μνήμης τοῦ Νίκου Μπλουμπίδη ἕνα χρέος ἀνεξόφλητο. Καὶ ἔμεινε ἀνεξόφλητο, γιατὶ ἡ σκιὰ τοῦ δογματισμοῦ ἔπεφτε βαριὰ πάνω στὸ προοδευτικὸ κίνημα καὶ μετὰ τὴν τυπικὴ καταδίκη του τὸ 1956. Ὅπως συμβαίνει μὲ ὅλες τὶς ἔνοχες καταστάσεις, ἔλλειψε κι ἐδῶ ἡ γενναιότητα μιᾶς πλήρους ἀποκατάστασης τῆς σπιλωμένης μνήμης του. Ἐνῶ ἡ κατασυκοφάντησή του ἔγινε μὲ τόση εὐφράδεια ἀπὸ τὸ καθεστὼς Ζαχαριάδη καὶ μὲ τόσες ἔντυπες καὶ ραδιοφωνικὲς φαμφάρες (ἄσχετα ἂν δὲν ἔπεισε κανένα ὁ ἰσχυρισμὸς ὅτι ὁ Πλουμπίδης ἦταν χαφιές. Μόνο ὁ φόβος, τὸ χαμερπὲς αὐτὸ αἴσθημα ποὺ εἶχε ἐμφιλοχωρήσει μέσα στὶς γραμμὲς ἑνὸς κινήματος ἐλεύθερων ἀνθρώπων, συνεῖχε τὶς καρδιές...), ἡ ἀποκατάσταση τῆς δολοφονημένης ὑπόληψης τοῦ νεκροῦ ἀγωνιστῆ ἔγινε μὲ πέντε (ἀριθμὸς 5) γραμμὲς στὸ θεωρητικὸ τότε ὄργανο τοῦ Κ. Κ. Ε. «Νέος Κόσμος», ποὺ τυπωνόταν στὸ ἐξωτερικό. Ἡ μεταφυσικὴ τοῦ δόγματος ἔριχνε συνέχεια τὴ βαριὰ σκιά της στὴ σκοτεινὴ αὐτὴ ὑπόθεση καὶ ὅταν τὸ 1966 θέλησα νὰ ἐξοφλήσω τὸ χρέος μου στὴ μνήμη τοῦ Πλουμπίδη, δὲν εἶχα τὴν εὐχέρεια νὰ τὸ κάνω, ὅπως ἔπρεπε, καὶ κατάντησε νὰ γράψω κάτι ἀσήμαντο καὶ ἄγνωστο στὴν «Αὐγὴ» ἐκείνης τῆς ἐποχῆς. Δὲν εἶχα ἄλλο δρόμο ἐκλογῆς: ἢ ἔπρεπε νὰ σιωπήσω ἐντελῶς ἢ νὰ γράψω ἐκεῖνα τὰ

τῶν βιολογικῶν καὶ ἠθικῶν του ἐκτελεστῶν

ΝΙΚΟΣ ΠΛΟΥΜΠΙΔΗΣ

"Ενας μάρτυρας τῆς παντοδυναμίας τοῦ δόγματος

λίγα. Προτίμησα τὸ δεύτερο. Δὲν ξέρω ἂν ἔκανα καλὰ ἀκόμα καὶ σήμερα, ὕστερα ἀπὸ ὀχτὼ ὁλόκληρα χρόνια.

ΤΟ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Ἐντελῶς συμπτωματικὰ ἔζησα ἀπὸ πολὺ κοντὰ τοὺς τελευταίους τρεῖς μῆνες τῆς ζωῆς τοῦ Νίκου Πλουμπίδη, καθὼς καὶ τὶς τρομακτικὲς ὕστατες ὧρες του, ὅταν τὸν σήκωσαν ἑτοιμοθάνατο ἀπὸ τὸ κρεβάτι του γιὰ νὰ τὸν ὁδηγήσουν τὰ ξημερώματα τῆς 14ης Αὐγούστου 1954 στὸ ἐκτελεστικὸ ἀπόσπασμα. Ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ποὺ κρατοῦσε τὶς τύχες τῆς Ἀριστερᾶς στὰ χέρια του, ὁ ἀδίστακτος Ζαχαριάδης, δὲν τὸν σεβάστηκε οὔτε νεκρὸ καὶ ἀνακοίνωσε πὼς οἱ Ἀμερικανοὶ τὸν φυγάδευσαν στὸ ἐξωτερικό, τὴν ἴδια στιγμὴ ποὺ οἱ ἀναγνῶστες τῶν ἑλληνικῶν ἐφημερίδων ἔβλεπαν τὸ πτῶμα του, πεσμένο κατάχαμα μετὰ τὴν ἐκτέλεση, μὲ τὸ αἷμα του νὰ βάφει τὸ διάτρητο ἀπὸ τὶς σφαῖρες στῆθος του. Τὸ 1966 μοῦ ἔδειξαν κάτι σπαραχτικὲς φωτογραφίες τοῦ ἐκτελεσμένου, ὅταν ἡ οἰκογένειά του τὸν ξέθαψε ἀπὸ τὸν προσωρινὸ τάφο του γιὰ νὰ τὸν μεταφέρει σ' ἕνα μόνιμο.

Γιὰ τὸ πῶς χαλκεύτηκε τὸ τελευταῖο κεφάλαιο τῆς συκοφαντίας κατὰ τοῦ νεκροῦ Πλουμπίδη ἔχω τὴν πολύτιμη μαρτυρία τοῦ Ἀπόστολου Σπήλιου. Εἶχαν φτάσει στὰ γραφεῖα τοῦ ραδιοσταθμοῦ «Ἐλεύθερη Ἑλλάδα» οἱ ἀθηναϊκὲς ἐφημερίδες. Ὅλο τὸ προσωπικὸ κοιτοῦσε τὶς φωτογραφίες. Ἐκεῖ καὶ ὁ Ζαχαριάδης. Πανικόβλητοι ὅλοι, μὲ ἀλλοτριωμένη τὴν βούλησή τους καὶ τὴ λογική τους, προσπαθοῦσαν νὰ βροῦν στοιχεῖα σκηνοθεσίας στὶς φωτογραφίες. Καὶ «φυσικὰ» ὑπερηρώδιζαν τὸν Ἡρώδη. Ὁ Ζαχαριάδης ἄκουγε σιωπηλός. Ὅταν συσσωρεύθηκε τὸ ψεῦδος σὲ ἀπίθανα στρώματα, γυρίζει καὶ λέει: «Ἔ, λοιπόν, φτιάξτε τὰ σχόλια καὶ τὸ ρεπορτὰζ σύμφωνα μὲ ὅσα μόνοι σας παρατηρήσατε»! Μ' αὐτὸ τὸν ἀνέντιμο τρόπο μετάθεσε τὶς εὐθῦνες του στοὺς ἀδύναμους ὤμους τῶν τρομοκρατημένων ἀνθρώπων τοῦ περιβάλλοντός του, ὁ ἀνάξιος ἡγέτης...

ΠΙΣΤΟΣ ΣΤΗΝ ΗΓΕΣΙΑ ΤΟΥ

Τὸ Μάη τοῦ 1954, ἤμουν προφυλακισμένος ἀπὸ τὴν κυβέρνηση Παπάγου γιὰ παράβαση τοῦ 509. Θὰ ὁμολογήσω τὸ ἔγλημά μου: Εἶχα κάνει τὶς τυπογραφικὲς διορθώσεις καὶ τὴν ἐπιμέλεια τοῦ χειρογράφου σὲ μιὰ ἔκδοση τῆς «Στρατηγικῆς τοῦ ἐμφυλίου πολέμου στὴν Κίνα» τοῦ Μάο. Τὸ βιβλίο θεωρήθηκε ὡς... ἀντίθετο πρὸς τὰ ἐθνικὰ ἰδεώδη καὶ ἐκδότης, μεταφραστὴς καὶ ὁ διορθωτὴς (ἐγώ), βρεθήκαμε στὴν Ἀσφάλεια καὶ ἀπὸ κεῖ στὸν εἰσαγγελέα καὶ τέλος προφυλακιστήκαμε στὰ Βούρλα τοῦ Πειραιᾶ.

Ἐπειδὴ τότε εἴμουν ἄρρωστος σοβαρὰ ἀπὸ τὸ στῆθος μου, μετὰ κράτηση δυόμισυ μηνῶν στὰ Βούρλα, μὲ μετέφεραν στὶς Φυλακὲς — Σανατόριο τῆς «Σωτηρίας». Στὸν ἀπάνω ὄροφο εἴμαστε οἱ πολιτικοὶ καὶ στὸν κάτω οἱ ποινικοὶ — χωριστὰ ἐντελῶς ὡς καὶ τὰ προαύλιά μας. Ὅμως στὸν κάτω ὄροφο καὶ στὸ βοτειοδυτικὸ κελλί, ἀκριβῶς κάτω ἀπὸ τὸ δικό μου, κρατούνταν ὁ Νίκος Πλουμπίδης. Τὸν φρουροῦσαν μέρα-νύχτα δυὸ ὄργανα τῆς Ἀσφάλειας, ποὺ ἦταν καὶ οἱ μόνοι συνομιλητές του. Γιατὶ οἱ πολιτικοὶ κρατούμενοι τοῦ ἄνω ὀρόφου εἶχαν αὐστηρὲς ἐντολὲς ἀπὸ τὸ Γραφεῖο τῆς φυλακῆς ὄχι μόνο νὰ μὴ τοῦ μιλοῦν, ἀλλὰ οὔτε καὶ νὰ κοιτάζουν ἀπὸ τὰ παράθυρα κάτω στὸ μικρὸ προαύλιο, ὅπου καθόταν τὶς ὧρες τῆς ἐξόδου του ἀπὸ τὸ κελλὶ ξαπλωμένος στὴν πάνινη πολυθρόνα του ὁ Πλουμπίδης, ἐνῶ ὁ βήχας τῆς προχωρημένης φυματίωσης τοῦ ἔσκιζε τὰ στήθη.

Πολλὲς φορές, πρωινὰ ἢ ἀπογευματινὲς ὧρες, καθόμουν μ' ἕνα βιβλίο κοντὰ στὸ παράθυρο καὶ ἔκανα πὼς διαβάζω, ἐνῶ εἶχα τ' αὐτί μου στημένο στὶς κουβέντες του μὲ τοὺς φρουρούς του. Πάντοτε προσπαθοῦσε ν' ἀκουστεῖ ὡς ἐμᾶς καὶ νὰ διαδηλώσει τὴν πίστη του στὸ «κόμμα του καὶ τὸν ἀρχηγό του». Δέχτηκε τὴν καταδίκη του καὶ τὴν ἐφεσίβαλε γιὰ τὸ μέλλον, ἐνώπιον τῆς ἱστορίας, χωρὶς νὰ τὴν ἐφεσιβάλη μπροστὰ στοὺς συντρόφους του.

Μέμφομαι τὸν ἑαυτό μου χρόνια τώρα, ποὺ δὲν τοῦ ἀπεύθυνα δυνατὰ καὶ χωρὶς νὰ λογαριάσω κανένα, τὸ λόγο. "Οχι, βέβαια, γιὰ ν' ἀλλάξω τὶς ἀποφάσεις του, ἀλλὰ γιὰ νὰ τοῦ πῶ

Χρήσιμο ὡ παρόντος καὶ μάντεψε ὅπου νομίσετε χρήσιμο (συμβόλαιο χαρτόσημο κτλ)

Με τιμή
Νίκος Πλουμπίδης
μέλος τῆς Κ.Ε. τοῦ Κ.Κ.Ε.

Υ.Γ. Γιὰ τὸ γνήσιο τῆς ὑπογραφῆς ἴδε ἀπὸ τὸ φοιτητικό χαρακτῆρα ποὺ εἶναι γνωστὸς σὲ ὅσους βάζει καὶ τὸ δακτυλογικό μου ἀποτύπωμα

Ἀθήνα
12. ΙΙΙ. 1952.

Αὐτὲς τὶς φωτογραφίες τοῦ δολοφονημένου Πλουμπίδη δὲν μπόρεσε νὰ τὶς ἀμφισβητήση ἡ ἡγεσία. Ἡ γενικὴ Ἀσφάλεια ἔδωσε στὴ δημοσιότητα τὶς φωτογραφίες καὶ εἶχε καλέσει δημοσιογράφους στὴν ἐκτέλεση.

Αὐγούστου 1954

πόσο μὲ συγκλόνιζε ἡ τραγική του μοῖρα. Δὲν τοῦ μίλησα ἀπ' εὐθείας ποτέ. Οὔτε ἐκεῖνος. Κάποτε τὸν ρώτησε ἕνας φύλακας του, Φώτης Κατσαρὸς λεγόταν, ἂν μὲ γνωρίζει καὶ ἄκουσα τὴν ἀπάντησή του : «τὸν ἔχω διαβάσει, δὲν τὸ ξέρω». Κάμποσες φορὲς τοῦ χτύπησα τὸ δάπεδο μ' ἕνα ξύλο — ἔτσι σὲ χαιρετισμό, γιὰ νὰ τοῦ προξενήσω λίγη χαρά, νὰ τοῦ πῶ ὅτι εἶμαι ἐκεῖ, κοντά του, πὼς δὲν ἦταν μόνος. Αὐτὸ καὶ τίποτ' ἄλλο...

Η ΔΙΠΛΗ ΕΚΤΕΛΕΣΗ

Ἦταν ἕνα ζεστὸ Αὐγουστιάτικο ξημέρωμα, πρὶν διαλυθεῖ τὸ σκοτάδι, ἀνάμεσα δύο καὶ τρεῖς, ὅταν ἀπὸ τὸ παράθυρο τοῦ κελλιοῦ μου τρύπωσε ἡ ἐκτυφλωτικὴ δέσμη προβολέων αὐτοκινήτων, ποὺ ἀνέβαιναν ἀργὰ τὸ δρόμο, ποὺ ὁδηγεῖ ἀπὸ τὴ λεωφόρο στὴ φυλακή. Τὸ πολὺ φῶς καὶ ὁ θόρυβος τῶν μηχανῶν μᾶς ξύπνησαν ὅλους καὶ τρέξαμε στὰ δυτικὰ παράθυρα, ποὺ ἔβλεπαν κατὰ τὴν πύλη τῆς φυλακῆς.

Μισοκρυμμένοι πίσω ἀπ' τὰ πρεβάζια παρακολουθούσαμε ὅλα ὅσα διαδραματίζονταν. Ἀπὸ μιὰ κούρσα κατέβηκαν ὁ Πανόπουλος καὶ ὁ Ρακιτζῆς, τακτικοὶ ἄλωστε ἐπισκέπτες τοῦ Πλουμπίδη, ποὺ μάταια προσπαθοῦσαν νὰ τὸν «σπάσουν». Ἀκολουθοῦσε μιὰ κλούβα καὶ μερικὰ ἄλλα αὐτοκίνητα ἀσφαλείας.

Ὁ Πλουμπίδης ἦταν βαριὰ ἄρρωστος μὲ 39 πυρετό. Τὸ ἤξερα αὐτὸ ἀπὸ τὸ γιατρὸ τῆς φυλακῆς. Μέσα στὸ σκοτάδι προχώρησαν πρὸς τὸ παράθυρο τοῦ κελλιοῦ του. Γιὰ νὰ βλέπουν μέσα, οἱ φύλακες εἶχαν βάλει μιὰ κοτρώνα καὶ ἀνέβαιναν ἀπάνω. Ἀνέβηκε κάποιος ἀπὸ τοὺς δυὸ τρανοὺς καὶ τοῦ λέει :

— Νίκο, κοιμᾶσαι ;

—Ὄχι. Τί συμβαίνει ἀποκρίνεται ὁ Πλουμπίδης.

— Σήκω καὶ ντύσου !

—Ἔχω πυρετό !

— Πρέπει νὰ σηκωθεῖς !

Κατάλαβε. Σηκώθηκε, ντύθηκε. Ἐμεῖς κρατούσαμε ὡς καὶ τὴν ἀναπνοή μας. Σὲ λίγο βγῆκε στὸν κῆπο μπροστὰ στὸ ἀρχιφυλακεῖο. Φοροῦσε μαῦρο κουστούμι, ποὺ ἔπλεε ἀπάνω του, καὶ ἄσπρο πουκάμισο. Τὸν κρατοῦσαν καὶ σερνόταν σιγὰ-σιγά. Περνώντας κοντὰ στὰ παρτέρια, ἔκοψε κάποιο λουλούδι. Κάποια στιγμὴ ἔννοιωσε πὼς μέσα στὸ σκοτάδι καιροφυλακτοῦσαν ἄγρυπνα μάτια. Γύρισε κατὰ τὰ παράθυρά μας καὶ εἶπε μὲ τὴν ἀδύναμη ἀπὸ τὴν ἀρρώστεια φωνή του, ποὺ ἔβαζε ὅλη τὴ δύναμή του νὰ τὴν κάνει ἠχηρή :

— Γειά σας, σύντροφοι !

Ὁ χαιρετισμός του μᾶς βρῆκε σὰ μαχαιριά. Ἔννοιωθα δίπλα μου ταραγμένες ἀνάσες καὶ τρικυμισμένα στήθεια. Ὅλοι ὑπόφεραν.

Τὸν πῆγαν στὸ ἀρχιφυλακεῖο. Ἐκεῖ τοῦ δώσανε καφέ, εἴδαμε ποὺ τοῦ τὸν πήγαιναν. Μόλις ἄρχισε νὰ ξημερώνει, τὸν πῆραν γιὰ τὸν Κρανίου Τόπο, κάπου κατὰ τὸ Χαϊδάρι. Ἐκεῖ τὸν σκότωσαν γιὰ δεύτερη φορά. Τὴν πρώτη τὸν εἴχαμε σκοτώσει ὅλοι ἐμεῖς, μὲ τὴ σιωπή μας...

Τάσος Βουρνᾶς

Κινηματαγράφος

Τὸ φεστιβὰλ καὶ ἡ κριτικὴ τῆς κρίσης τῆς Ἐπιτροπῆς

Ὁπωσδήποτε ἡ κρίση τῆς ἐπιτροπῆς, ὄχι μόνο αὐτῆς τῆς ἐπιτροπῆς, ἀλλὰ τῆς κάθε ἐπιτροπῆς, ποὺ ὁ ἀριθμὸς τῶν μελῶν της εἶναι τόσο περιορισμένος, δὲν μπορεῖ νὰ ξεπεράσει τὰ ὅρια τοῦ ὑποκειμενικοῦ. Κι αὐτὸ εἶναι· μιὰ ἀλήθεια ποὺ εἶναι κουτὸ νὰ τὴν πολεμήσει κανείς. Εἶναι ὅμως λίγο πραξικοπηματικὸ τὸ νὰ ἔχουμε γνώση τῆς ἀνθρώπινης αὐτῆς ἀδυναμίας καὶ συνάμα νὰ ἀναθέτουμε σὲ 5 - 6 ἀνθρώπους νὰ ἀποφασίζουν γιὰ τὴν ποιότητα τοῦ ἑλληνικοῦ κινηματογράφου, γιὰ τὴ θεματογραφία του, γιὰ τὸ ἂν θὰ εἶναι πολιτικὸς ἢ ὄχι.

Ὁ κινηματογράφος εἶναι μιὰ μορφὴ τέχνης. Καὶ ἡ τέχνη γίνεται γιὰ τὸ κοινὸ καὶ ἀνήκει στὸ κοινό. Καὶ εἶναι γεγονὸς ἀναμφισβήτητο ὅτι τὴ διάρκεια καὶ τὴν ἀξία ἑνὸς ἔργου δὲν τὴν καθόρισε ποτὲ κανένας κριτικός, κανένας «εἰδήμονας». Ἕνα χειροκρότημα, μιὰ ἀποδοκιμασία, ἕνα σφύριγμα, μιὰ ἀδειανὴ ἢ μιὰ κατάμεστη αἴθουσα κινηματογράφου ἢ θεάτρου δίνει κάθε φορὰ τὴν ἀπάντηση. Καὶ εἶναι αὐτά, ποὺ μετρᾶνε γιὰ τὸν κάθε δημιουργό. Οἱ ἀντιδράσεις αὐτές, ἂς μὴ γελιόμαστε, πέρα ἀπὸ κάθε ἀντίθετη ἐπιχειρηματολογία, δὲν εἶναι ἀποτέλεσμα πλύσης ἐγκεφάλου ἢ κάποιας ἔντεχνης διαφήμισης. Εἶναι ἕνα ἀλάθητο κριτήριο, μιὰ σχεδὸν ἐνστιχτώδικη ἐκλεκτικότητα, ποὺ πάντα διαθέτει τὸ μυημένο κοινό.

Ὅσο γιὰ τὴ φετινὴ ἐπιτροπὴ κρίσης, πρέπει νὰ ποῦμε ὅτι τῆς εἶχε δοθεῖ μιὰ κάποια γραμμὴ ἀπὸ τὸ Ὑπουργεῖο Βιομηχανίας, καὶ συγκεκριμένα ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν ὑπουργό. Ὅταν ὁ ὑπουργὸς δέχτηκε τὴν ἐπιτροπὴ στὶς 18 τοῦ μηνός, τόνισε, κι αὐτὸ σύμφωνα μὲ τὸ δελτίο ποὺ δόθηκε ἀργότερα ἀπὸ τὸ ὑπουργεῖο, ὅτι ἡ πρόκριση πρέπει νὰ γίνει μὲ αὐστηρά, ἀντικειμενικά, ποιοτικὰ κριτήρια. Ἡ ἐπιτροπὴ πρέπει νὰ ἔχει ὑπ' ὄψη της τὴ σχολὴ ποὺ ἀνήκει ὁ κάθε σκηνοθέτης καὶ μέσα ἀπὸ αὐτὸ τὸ πρῖσμα νὰ ἀξιολογεῖ τὶς ταινίες, ἄσχετα μὲ τὴν προσωπικὴ ἔνταξη τῶν μελῶν της. Κι ἀκόμη πρόσθεσε ὅτι, ναὶ μὲν πρέπει νὰ ἐπιβραβεύεται κατ' ἀρχὴν ἡ ποιότητα καὶ κατὰ δεύτερο λόγο ἡ προσπάθεια, ὄχι ὅμως καὶ ἡ ὅποια παραγωγή. «Δὲν μοιράζουμε κόλυβα», εἶπε ὁ κ. Πρωτοπαπᾶς.

Ἡ ἐπαφὴ καλλιτέχνη καὶ κοινοῦ μέσῳ τοῦ ἔργου τοῦ πρώτου εἶναι ἕνα αὐτονόητο καὶ ἀναφαίρετο δικαίωμα καὶ τοῦ δημιουργοῦ καὶ τοῦ κοινοῦ. Κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ κρίνει ποιό ἔργο πρέπει νὰ δεῖ ἕνα κοινὸ καὶ ποιό ὄχι. Ὅσο γιὰ τὰ κόλυβα, εἶναι ἔκφραση μιᾶς πρόχειρης καὶ ἀπαράδεκτης σκέψης.

Ἔπειτα εἶναι κάτι ἀκατόρθωτο νὰ ζητᾶς ἀπὸ ἀνθρώπους νὰ κρίνουν ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὶς δικές τους θέσεις. Κι ὅταν μπορεῖ νὰ γίνει αὐτό, ἔχει σὰν προϋπόθεση μιὰ βαθιὰ καὶ οὐσιαστικὴ θεώρηση τῶν πραγμάτων.

Θά 'πρεπε, λοιπόν, κάθε φορὰ νὰ δίνεται ἡ δυνατότητα παρουσίασης ὅλων τῶν ταινιῶν. Δὲν εἶναι εὔκολο νὰ πιστέψει κανεὶς ὅτι κάτι τέτοιο εἶναι τεχνικὰ δύσκολο. Ἴσως θὰ σήμαινε 2 - 3 μέρες παραπάνω διάρκεια τοῦ Φεστιβάλ.

Ἡ ἔκφραση μιᾶς ὁποιασδήποτε μορφῆς τέχνης σὲ μιὰ ἐποχή, τὸ ἂν θὰ πρέπει νὰ εἶναι ἢ ὄχι πολιτικὸς ὁ κινηματογράφος δὲν καθορίζεται, γενικά, καὶ πολὺ περισσότερο δὲν καθορίζεται ἀπὸ 5 - 6 ἀνθρώπους.

Ἄλλωστε, τὰ κριτήρια γιὰ τὴν τέχνη δὲν βασίζονται σὲ ἀμετακίνητους κανόνες, ἀλλὰ διαφοροποιοῦνται ἀπὸ ἐποχὴ σὲ ἐποχή. Ἡ ἔκφραση, λοιπόν, τῆς τέχνης εἶναι κάτι ποὺ βγαίνει μέσα ἀπὸ τὶς

κοινωνικοπολιτικοοικονομικὲς δομὲς καὶ ποὺ διαμορφώνεται σύμφωνα μὲ τὴ ζήτηση τὴν ἐπηρεασμένη ἀπὸ μυριάδες ἐρεθισμούς. Ὁ νόμος προσφορᾶς καὶ ζήτησης δύσκολα μπορεῖ νὰ ἀνατραπεῖ. Τίποτα δὲν μπορεῖ νὰ πείσει αὐτὴ τὴν ὥρα γιὰ τὴν ποιότητα τῶν ταινιῶν τῶν δύο κατηγοριῶν —καὶ τῶν κομμένων καὶ τῶν ἐγκεκριμένων. Καὶ γιὰ τὶς ἐγκεκριμένες μέν, κάποια ἄλλη ἐπιτροπὴ θὰ ἀποφανθεῖ σὲ λίγες μέρες, μοιράζοντας «χρυσὸ» καὶ «ἄργυρο». Οἱ κομμένες θὰ κάνουν Φεστιβὰλ ἀντιπολιτευόμενο.
Στὴ Δημοκρατία φτάνει κανεὶς ἐπαγωγικά. Μὲ τὴν ἀντίθετη μέθοδο δὲν ἔχεις ἀποτέλεσμα. Πετώντας κόκκαλα γυμνὰ ἀπὸ κρέας σὲ κάποιο σκυλί, μπορεῖς νὰ διασκεδάζεις βλέποντάς το νὰ τρέχει ξωπίσω τους, ξεγελασμένο. Μὰ τὸ πεινασμένο ζῶο κάποτε θὰ σὲ δαγκώσει.

Συζητήσαμε μὲ τοὺς σκηνοθέτες τῶν κομμένων ταινιῶν, προσπαθώντας νὰ ἀνακαλύψουμε τοὺς λόγους γιὰ τοὺς ὁποίους ἀποκλείστηκαν, μιὰ καὶ ἡ ἐπιτροπή, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ὑποκειμενική της κρίση, δὲν πρόβαλε καμμιὰ ἄλλη αἰτιολογία.

Ὁ Σταῦρος Νικολαΐδης μᾶς εἶπε, ὅτι συζήτησε μὲ τὴν Τώνια Μαρκετάκη, ἡ ὁποία τοῦ εἶπε γιὰ τὴν ταινία του: «Καλή, ἀλλὰ τί τὸ ἤθελες στὸ τέλος αὐτὸ τὸ «ἡ πάλη τῶν τάξεων συνεχίζεται»! Ἐδῶ κάνουμε σινεμὰ κι ὄχι πολιτική».

Στὴν ἐρώτηση τοῦ Ἄγγελου Παπαηλία, γιατί δὲν πέρασε ἡ ταινία του, ἡ Κα Μαρκετάκη ἀπάντησε: «Γιατὶ δὲν μᾶς ἄρεσε»!

Ρωτήσαμε τὴν Κα Μαρκετάκη, ἂν τὸ ὑποκειμενικὸ κριτήριο τῶν 5 μελῶν τῆς ἐπιτροπῆς, ἀρκεῖ γιὰ νὰ ἀποκλειστοῦν ἀπὸ τὸ Φεστιβὰλ ταινίες νέων ἀνθρώπων, ποὺ μάλιστα εἶχαν ξανακοπεῖ στὴ διάρκεια τῆς ἑπταετίας ἀπὸ τὴ Χούντα.

«Βεβαίως», μᾶς εἶπε ἡ Κα Μαρκετάκη, «δὲν ὑπάρχουν ἀντικειμενικὰ κριτήρια. Κρίναμε ὑποκειμενικὰ καὶ κόψαμε τὶς ταινίες ποὺ δὲν μᾶς ἄρεσαν. Συγκεκριμένα, κόψαμε πολιτικὲς ταινίες μὴ ποιοτικές, γιατὶ ὅταν προασπίζεται ἡ ἀντίσταση πρέπει νὰ ὑπάρχει ποιότητα». Ἀπευθυνομένη στὸν Ἄγγελο Παπαηλία ἡ Κα Μαρκετάκη συμπλήρωσε ὅτι ὁ νέος σκηνοθέτης ἔπεσε στὴν περίπτωση τῶν 5 ἀτόμων ποὺ δὲν ἐνέκριναν τὴν ταινία του, καὶ ποὺ τυχαῖα διαλέχτηκαν γιὰ τὴν προκριματικὴ ἐπιτροπή, ἀνάμεσα στὰ πιθανὰ 100 ἱκανὰ πρόσωπα!

Ὁ Γιῶργος Μπαλλῆς, σεναριογράφος καὶ πρωταγωνιστὴς τῆς ταινίας «Τὸ τραγὶ τοῦ τρελλοῦ», μᾶς εἶπε: «Ἡ Κα Μαρκετάκη θεώρησε ἀπαράδεχτη τὴ σκηνοθεσία τῆς ταινίας μας, τὴν ὁποία ἔχει κάνει ὁ Χρῆστος Παπαδημούλης, μαθητὴς καὶ βοηθὸς τοῦ Ρόμμ, ὁ ὁποῖος ζεῖ στὴ Ρωσία. Ἔκανε δὲ τὴν παρατήρηση ὅτι τὸ σενάριό μου δὲν ἀκολουθεῖται ἀπὸ τὴ σκηνοθεσία καὶ ὅτι πρέπει νὰ ἀλλάξω ἐπάγγελμα».

Στὸν Ἄρη Φωτιάδη εἰπώθηκε ὅτι «ναί, μὲν ἡ ταινία του εἶναι ἐνδιαφέρουσα, ἀλλὰ ἔχει ὑποτυπῶδες μοντὰζ καὶ δὲν χρησιμοποιεῖ κινηματογραφικὰ μέσα». Ἐπίσης στοὺς κυρίους Ζαχοὺρ καὶ Παπανικολάου, δημιουργοὺς τοῦ «Μηχανικοῦ χαμόγελου», ὁ κ. Ἀγγελόπουλος ἀπάντησε ὅτι δὲν θυμόταν ἂν εἶχε δεῖ τὴν ταινία τους!

Στὴ συζήτηση τῶν σκηνοθετῶν, διατυπώθηκαν διάφορες γνῶμες γιὰ τὴν περικοπὴ τόσων ταινιῶν. Ἐπικράτησε ἡ ἄποψη ὅτι μιὰ ὁρισμένη κλίκα ἐπιβάλλει αὐθαίρετα τοὺς δικούς της ἀνθρώπους καὶ ἀποκλείει τοὺς ἀνεξάρτητους νέους. Ἐκφράστηκε ἡ ἄποψη ὅτι ὁ Ἀγγελόπουλος κακῶς ἦταν μέλος τῆς προκριματικῆς ἐπιτροπῆς, γιατὶ εἶχαν ὑποβληθεῖ καὶ πέρασαν 4 ταινίες τοῦ παραγωγοῦ του Παπαλιοῦ. Ἐκφράστηκε, ἐπίσης, ἡ ἀπορία, πῶς, ἐνῶ τὴν Πέμπτη ἡ ἐπιτροπὴ δὲν εἶχε δεῖ ἀκόμη τὶς ταινίες, πρόλαβε νὰ τὶς κρίνει μέχρι τὸ Σάββατο τὸ μεσημέρι;

Τὸ κριτήριο τοῦ κοινοῦ θὰ λύση τὸ πρόβλημα; Μιὰ διαμαρτυρία τῶν «κομμένων».

Τὸ Φεστιβὰλ Κινηματογράφου ἔληξε. Ἡ προκριματικὴ ἐπιτροπή, ποὺ προέκρινε 8 ταινίες ἀπὸ τὶς 13 μεγάλου μήκους καὶ 11 ἀπὸ τὶς 24 μικροῦ μήκους, δέχτηκε, ὅπως ἦταν φυσικό, τὰ βέλη τῶν «κομμένων», καὶ τὸ πρόβλημα, ἀντὶ νὰ λυθῆ, ἔγινε ἀκόμα πιὸ περίπλοκο. Μετὰ τὴν ἀνακοίνωση τῆς ἐπιτροπῆς, ποὺ τὴν ἀποτελοῦσαν οἱ Ἰάκωβος Καμπανέλης, Θόδωρος Ἀγγελόπουλος, Τώνια Μαρκετάκη, Μαρία Κωνσταντάρου καὶ Δημήτρης Κεχαΐδης, οἱ σκηνοθέτες τῶν ἀποκλεισμένων ταινιῶν, διατύπωσαν τὴν παρακάτω διαμαρτυρία:

«Σήμερα, στὰ πλαίσια τῆς πρόσφατης δημοκρατικῆς ἀλλαγῆς, διαπιστώνουμε ὅτι στὸ χῶρο τῆς 7ης τέχνης ἀποδείχτηκε, γιὰ μιὰ ἀκόμη φορά, ὅτι στὸ Φεστιβὰλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης λειτούργησε ὁ ἴδιος καταπιεστικός, ἀντιδραστικὸς μηχανισμός, μὲ ἀποτέλεσμα οἱ νέοι καλλιτέχνες, νέο αἷμα στὸν κινηματογράφο, μὲ προθέσεις καθαρὰ καλλιτεχνικὲς καὶ μὲ κίνδυνο μιᾶς τέλειας οἰκονομικῆς καταστροφῆς, νὰ ἀπομονώνονται καὶ νὰ ἀποκόβεται ἔτσι ἡ ἐπαφή τους μὲ τὸ πλατὺ κοινό. Κι ἐνῶ περιμέναμε ἀπὸ τὴν προκριματικὴ ἐπιτροπὴ –ἀνθρώπους νέους, τῆς προοδευτικῆς κουλτούρας– νὰ προωθήσουν ὅλες τὶς νέες δυνάμεις καὶ νὰ δείξουν τὴ δουλειά τους, ἀποτελεῖ γιὰ μᾶς κατάπληξη ἡ ἀπόφασή τους.

»Γι αὐτό, ἐμεῖς οἱ ἀποκλεισθέντες, ἐπειδὴ δὲν φτιάξαμε τὶς ταινίες μας μόνο γιὰ τὰ μέλη τῆς προκριματικῆς ἐπιτροπῆς, θὰ προβάλουμε τὴ δουλειά μας, στὰ πλαίσια τῆς ἑβδομάδας, στὸ πλατὺ κοινό, γιὰ νὰ ἀποφασίσει κι αὐτὸ μὲ τὸ δικό του αἰσθητικὸ κριτήριο.

»Ἂς σημειωθεῖ, ὅτι οἱ περισσότερες ἀπὸ τὶς ταινίες μας εἶναι πολιτικοῦ περιεχομένου καὶ ἔχουν κοπεῖ ξανὰ κατὰ τὴ διάρκεια τῆς 7ετίας.

»Ρωμαντισμὸς ἀποδείχτηκε δυστυχῶς νὰ πιστεύουμε ὅτι φέτος θὰ ἔσπαζαν τὰ στεγανὰ τῆς προκριματιῆς ἐπιτροπῆς. Ἐμεῖς, ὅμως, θὰ ἀγωνιστοῦμε νὰ ἀποδείξουμε τὸ δίκαιο αἴτημά μας, πιστεύοντας στὸ δημοκρατικὸ τρόπο διαδικασίας: (ὅλες οἱ ταινίες στὸ Φεστιβάλ).

»Μὲ τὸ «πονάει κεφάλι – κόψε κεφάλι» τί βγαίνει; ἔγραψε ὁ Κώστας Σταματίου στὶς 19.9.72 στὰ ΝΕΑ. Δυστυχῶς καὶ σήμερα θὰ πρέπει νὰ τὸ ξαναπεῖ μαζί μας γιὰ μιὰ ἀκόμα φορά».

Ὑπογράφουν:
Γιῶργος Μπαλλῆς,
Ἄγγελος Παπαηλίας,
Γιῶργος Κωνσταντινόπουλος,
Ντίνος Σιμιτόπουλος,
Μ. Ζαχούρ,
Κ. Παπανικολάου.

Οἱ κομμένες ταινίες εἶναι: «Ἐδῶ Πολυτεχνεῖο» τοῦ Δ. Μακρῆ», «Τὸ πέρασμα» τοῦ Α. Παπαηλία, «Τὸ τραγὶ τοῦ τρελλοῦ», σὲ σενάριο Γιώργου Μπαλῆ-σκην. Χρήστου Παπαδημούλη, «Τὸ προϊὸν» τοῦ Σταύρου Νικολαΐδη, «Ἡ ἀττικὴ γῆ» ντοκυμανταὶρ τοῦ Τσουτσάνου, «Μιὰ συνέντευξη» τοῦ Ἄρη Φωτιάδη, «Ὁ καλικάντζαρος, ὁ μπακάλης κι ὁ φοιτητὴς» τοῦ Γιώργου Κωνσταντινόπουλου, «Τὸ πλοῖο» τοῦ Μιχάλη Παπανικολάου, «Οἱ φωνὲς» τοῦ Συμεὼν Καπετανάκη, «Ἡ ἀπομόνωση» τοῦ Ντίνου Σιμιτόπουλου, «Κοντὰ στὸ Δάσος» τοῦ Ὀρέστη Ζωγράφου, «Τὸ μηχανικὸ χαμόγελο» τῶν Μ.Ζαχοὺρ καὶ Κ.Παπανικολάου, Καὶ οἱ παραγωγὲς τῶν Τζαίημς Πάρις καὶ Φίνου: «Ἡ διαμονισμένη» τοῦ Ντίμη Δαδήρα, «Ὁ γιός μου ὁ .....» τοῦ Μάριου Ρετσίλα, «Ἕνας νομοταγὴς πολίτης» τοῦ Ἐρίκου Θαλασσινοῦ, καὶ ἡ καθαρὰ ἐπιστημονικὴ ταινία «Ὁ νόμος τοῦ Κουλόμπ».

Οἱ ταινίες ποὺ προβλήθηκαν μὲ τὴ σειρὰ ποὺ κληρώθηκαν, ἦταν:«ΦΟΝΙΣΣΑ» τοῦ Κώστα Φέρη, «ΠΑΣΑΡΕΛΑ» τοῦ Λάζαρου Μπίκα, «ΚΙΕΡΙΟΝ» τοῦ Δήμου Θέου, «ΔΙΚΗ ΤΩΝ ΔΙΚΑΣΤΩΝ» τοῦ Γλυκοφρύδη, «ΜΗ» τοῦ Νικήτα Σιλίκη καὶ «ΕΛΛΗΝΕΣ ΛΑΪΚΟΙ ΖΩΓΡΑΦΟΙ» τοῦ Διζικιρίκη, «ΜΕΓΑΡΑ» τῶν Γιώργου Τσιμπερόπουλου καὶ Σάκη Μανιάτη, «ΑΠΟΠΕΙΡΑ ΓΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ ΣΤΗ ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΕΛΛΑΔΑ» τοῦ Νίκου Ζερβοῦ, «ΣΜΑΪΛ» τοῦ Γιώργου Σκυριανοῦ, «ΤΑ ΧΡΩΜΑΤΑ ΤΗΣ ΙΡΙΔΟΣ» τοῦ Νίκου Παναγιωτόπουλου, «ΜΟΝΤΕΛΟ» τοῦ Κώστα Σφήκα, «ΓΑΖΩΡΟΣ ΣΕΡΡΩΝ» τῶν Χαντζόπουλου καὶ Β.Ἠλιόπουλου, «ΕΝΑΣ ΚΑΠΟΙΟΣ ΣΙΣΥΦΟΣ» τοῦ Δ. Γαλανάκου, «Ο ΠΑΠΠΟΥΣ ΜΟΥ» τοῦ Νίκου Ἀλευρᾶ, «ΔΙ' ΑΣΗΜΑΝΤΟΝ ΑΦΟΡΜΗΝ» τοῦ Τάσου Ψαρρᾶ, «ΤΟ ΞΥΠΝΗΜΑ ΤΗΣ ΑΝΟΙΞΗΣ» τοῦ Γιάννη Γρίβα, «ΑΦΗΓΗΣΗ ΤΗΣ ΑΝΤΙΓΟΝΗΣ» τοῦ Θανάση Νέτα.

βιβλίο

Σπῦρος Κυριαζόπουλος: ΤΑ ΟΠΛΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ, ΠΟΛΕΜΟΛΟΓΙΑ. Ἰωάννινα 1974. Ὁ συγγραφέας, καθηγητὴς τῆς φιλοσοφίας στὸ Πανεπιστήμιο Ἰωαννίνων, ἐξετάζει τὴ στάθμιση τῶν «συμβατικῶν» καὶ τῶν «ἀπολύτων» μέσων καταστροφῆς σὲ σχέση μὲ τὶς πολιτικὲς καὶ κοινωνικὲς ἐξελίξεις σὲ παγκόσμια κλίμακα.

ΤΕΧΝΕΣ

Στὸ πρῶτο μέρος («Ὁ θερμὸς πόλεμος») τὸ μπαρούτι θεωρεῖται σὰν προϋπόθεση γιὰ τὴ δημιουργία τῆς ἀστικῆς τάξης, τῆς καπιταλιστικῆς οἰκονομίας καὶ τοῦ ἐπεκτατικοῦ καὶ ἀπολυταρχικοῦ χαρακτήρα ἐθνικῶν κρατῶν.

Ἡ «Βιομηχανικὴ Ἐπανάσταση» μετάθεσε βαθμιαῖα τὸ κέντρο βάρους στὸ ἐμπόριο, τὴ διπλωματία, τοὺς ἀγῶνες γιὰ κοινωνικὴ δικαιοσύνη. Οἱ νεωτερισμοὶ στὶς ἐπικοινωνίες, τὴ μεταφορὰ τοῦ ὑλικοῦ καὶ τὴ δύναμη κρούσεως καταστρέφουν τελικὰ μὲ δύο παγκόσμιους πολέμους τὴν εὐρωπαϊκὴ ἰσορροπία καὶ κρεμοῦν πάνω στὸν κόσμο τὴν «Πυρηνικὴ Ἀπειλή».

Στὸ δεύτερο μέρος ἐξετάζονται, μὲ πρόσφατες στατιστικές, οἱ ὅροι καὶ οἱ συνέπειες τῶν ἐξοπλισμῶν, τὸ παιγνίδι τῶν δυνάμεων ποὺ καλύπτεται μὲ ἰδεολογικὸ μανδύα, ἡ θέση τῶν δορυφόρων καὶ τῶν ἀδέσμευτων καὶ πῶς οἱ «μικροὶ» ὑποτάσσονται μὲ τὴν «πειθὼ» ἢ τὴ βία. Ὁ συγγραφέας προσφέρει ἔτσι μία μαρτυρία γιὰ τὴν ἐπίπτωση τῆς πολιτικῆς τῶν ἐξοπλισμῶν στὴ ζωὴ τῶν λαῶν καὶ καταλήγει στὴν ὑποστήριξη τῆς γαλλικῆς πολιτικῆς γιὰ τὴ διάδοση τῶν πυρηνικῶν ὅπλων σὰν μέσου περιορισμοῦ τῆς αὐθαιρεσίας τῶν προνομιούχων. Στὴν ὑποστήριξη τῆς πολιτικῆς αὐτῆς, ὁ ρόλος τῶν πολιτικὰ προβληματισμένων ἐμφανίζεται σὰν ἰδιαίτερα ἀποτελεσματικὸς σήμερα. Τὰ «Ὅπλα τῆς Εὐρώπης» δὲν εἶναι, ἀπὸ τὴν ἄποψη αὐτή, μιὰ κραυγὴ φρίκης, ἀλλὰ ἕνα σύνθημα γιὰ μαχητικὴ πράξη σ' ἕνα μεθοδικὰ χαρτογραφημένο χῶρο.

Ἀνδρέα Νενεδάκη:
Ο ΜΑΥΡΟΣ ΑΠΡΙΛΗΣ,
ἀφιερωμένο στὸ Διομήδη Κομνηνό, ποὺ πέθανε γιὰ τὴν ἐλευθερία στὸ Πολυτεχνεῖο.

Τὸ βιβλίο γράφτηκε τὸ 1967-68 στὴ Γαλλία καὶ στὴ Σουηδία.

Τὰ στοιχεῖα του ἔχουν παρθεῖ ἀπὸ τὶς καταθέσεις τῶν παθόντων στὸ Στρασβοῦργο, ἀπὸ ἔντυπα παράνομα καὶ ἀπὸ ραδιοσταθμούς, ποὺ ἀγωνίζονταν νὰ κάνουν γνωστὰ στὸν κόσμο ὅσα συνέβαιναν στὴν Ἑλλάδα.

Τὸ βιβλίο κυκλοφόρησε τὸν Ἰούλη τοῦ 1969 στὴ σουηδικὴ γλῶσσα. Γιὰ τὸ βιβλίο τοῦ Ἀνδρέα Νενεδάκη ἔγραψε ὁ σουηδικὸς τύπος:

«Ὁ Μαῦρος Ἀπρίλης» εἶναι ἐκφραστικό, ὑποδηλωτικό, τεχνικὰ ἁπλὸ καὶ μπαίνει κατ' εὐθεῖαν στὰ πράγματα. Ὅλο τὸ βιβλίο εἶναι γεγονότα».

«...Τὸ πραγματικὸ κατέχει τὴν ὑψηλότερη θέση καὶ ἡ γλῶσσα εἶναι χωρὶς φινέτσα. Ἡ τραχειὰ περιγραφή του εἶναι μιὰ συγκλονιστικὴ μαρτυρία».

Λιλῆς Ζωγράφου:
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ–ΩΡΑ ΜΗΔΕΝ. *Ἀθήνα, 1974.*

Εἶναι ἡ δεύτερη ἔκδοση τοῦ βιβλίου αὐτοῦ ποὺ γράφτηκε στὰ δύσκολα χρόνια 1970-72. Ἐνόχλησε μία μεγάλη μερίδα «συμβιβασμένων» ἐκπαιδευτικῶν καὶ οἱ κυβερνῶντες σκοταδιστὲς τὸ συμπεριέλαβαν στὸν κατάλογο τῶν ἀπαγορευμένων βιβλίων. Ἔτσι, ἡ ἀντίδραση ποὺ προκάλεσε ἦταν ἀνάλογη μὲ τὶς καταγγελίες ποὺ περιέχονται στὶς σελίδες του.

Τὸ βιβλίο χωρίζεται στὰ κεφάλαια: Νὰ τὰ ξαναποῦμε – Ἀπαιδεία – Ἕνας καθηγητὴς γιὰ ἕξη πλάνες – Τὸ γυναικεῖο ἔγκλημα ἀποτέλεσμα ἀνήθικης διαπαιδαγώγησης – Πρόκληση, ἔγκλημα καὶ τιμωρία – Μωυσῆς, ὁ Τσὲ τῶν Ἑβραίων.

θέατρο

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΓΕΡΟΣ

ΤΑ ΜΙΚΡΟΑΣΤΙΚΑ

«Ἕνας γολγοθάς, ὅπου ὁ μικροαστὸς θὰ βρῆ, ἀντὶ γιὰ σταυρό, μιὰ πολυθρόνα τοῦ θανάτου».

Τέλη Ὀκτωβρίου ἀνεβαίνουν, ἀπὸ τὸ θίασο τοῦ «Μικροῦ Θεάτρου», τὰ «Μικροαστικὰ» τοῦ Γιάννη Νεγρεπόντη, μὲ μουσικὴ Λουκιανοῦ Κηλαηδόνη, σκηνοθεσία Χαρᾶς Κανδρεβιώτου, χορογραφίες Λεωνίδα Ντεπιὰν καὶ μὲ σκηνικὰ καὶ κοστούμια τοῦ Δημήτρη Γέρου. Πρόκειται γιὰ τὴ θεατρικὴ μεταφορὰ τοῦ ὁμώνυμου, γνωστοῦ βιβλίου τοῦ Νεγρεπόντη, ποὺ μέρος του μελοποιήθηκε ἀπὸ τὸν Κηλαηδόνη καὶ κυκλοφόρησε, μὲ ἰδιαίτερη ἐπιτυχία, σὲ μεγάλο δίσκο.

Ὁ πρωτοποριακὸς ζωγράφος Δημήτρης Γέρος, μὲ τὴν εὐκαιρία αὐτῆς τῆς νέας του δουλειᾶς, μᾶς μίλησε σχετικὰ μὲ τὴν παράσταση καὶ τὴ σκηνογραφία τοῦ ἔργου.

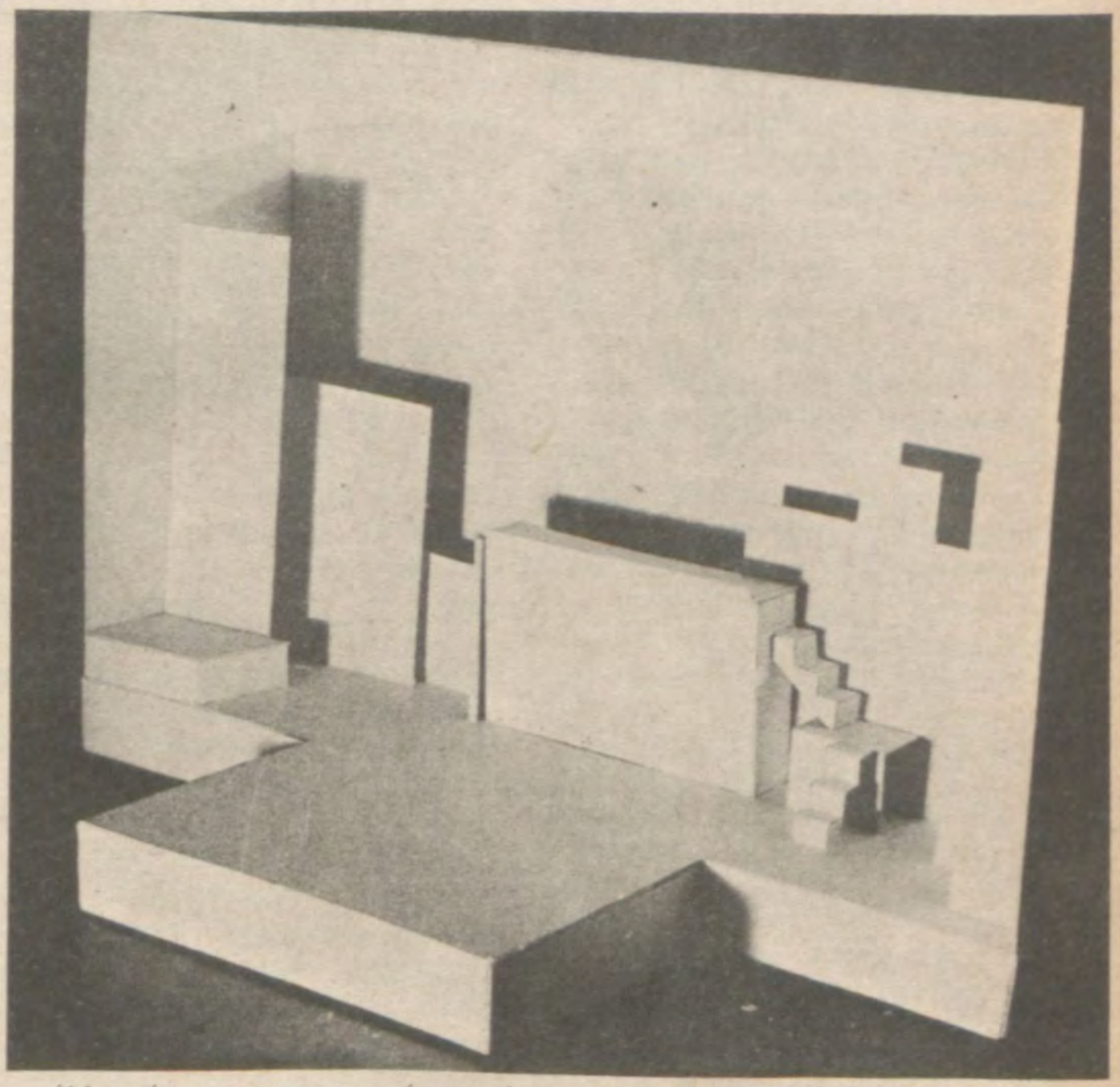

«Ἡ σχέση σκηνογραφίας καὶ ζωγραφικῆς εἶναι σχέση συνεργασίας τῆς ζωγραφικῆς μὲ τὴ δραματικὴ τέχνη, σὲ κάθε περίπτωση ποὺ τὸ φυσικὸ περιβάλλον χρειάζεται ν' ἀποδοθεῖ εἰκαστικά. Γι' αὐτὸ καὶ δὲν ἀρκεῖ νά 'ναι κανεὶς καλὸς ζωγράφος, γιὰ νὰ γίνει καὶ καλὸς σκηνογράφος. Χρειάζεται ἀπὸ πάνω νὰ εἶναι στὴν οὐσία ἕνας καλὸς συνεργάτης., νὰ ἀντιλαμβάνεται σωστὰ τὶς προθέσεις καὶ τὴ φύση τῆς δραματικῆς τέχνης. Χωρὶς νὰ εἶναι ἡ πρώτη φορὰ ποὺ μὲ ἀπασχολοῦν τὰ θεατρικὰ προβλήματα – ἀντιμετώπισα ἀρκετὰ στὴ διεύθυνση τῆς Πειραματικῆς Σκηνῆς Λειβαδιᾶς ἀπὸ τὸ '68 ὡς τὸ '72 – εἶναι, ὅμως, ἡ πρώτη φορὰ ποὺ σκηνογραφῶ κάποιο θεατρικὸ ἔργο. Τὸ βασικὸ πρόβλημα ποὺ προκύπτει στὴ σκηνογραφία ἑνὸς ἔργου σὰν τὰ «μικροαστικὰ» δὲν εἶναι τόσο ἡ «ἀναπαράσταση» τοῦ γνωστοῦ σὲ ὅλους μας μικροαστικοῦ περιβάλλοντος ὅσο, καὶ αὐτὸ τὸ τονίζω, ἡ ὀπτικὴ γωνία κάτω ἀπ' τὴν ὁποία ἀναγκάζεται κανεὶς νὰ τὸ δεῖ. Καὶ ὑπάρχουν πολλὲς τέτοιες γωνίες: τοῦ «προωθημένου» ἀστοῦ (μεσοαστοῦ), τοῦ μικροαστοῦ διανοούμενου, τοῦ «ἐπαναστάτη» διανοούμενου, τοῦ σνομπάροντος ἑαυτὸν διανοούμενου (βλέπε «Γκόλφω»...), τοῦ «πολιτικοῦ» τοῦ «ἀπολιτικοῦ» καὶ τράβα κορδόνι... Ἂν καὶ γεννήθηκα σ' ἕνα τέτοιο μικροαστικὸ περιβάλλον, τὸ γρήγορο καὶ βίαιο ξέκομμά μου ἀπ' αὐτόν, ἡ κατόπιν «ἄτακτη» ζωή μου, μὲ φόρτισαν μὲ βιώματα – «καλὰ» καὶ «κακὰ» – πάντως ἄσχετα μ' αὐτό. Ὅμως, ἡ συνεργασία μου γιὰ μιὰ παράσταση τῆς ζωῆς μιᾶς κοινωνικῆς τάξης, ποὺ τὰ ἀναπτυξιακά της συμπλέγματα ποτὲ δὲν μὲ ἀπασχόλησαν προσωπικά, δὲν θὰ πρέπει νὰ θεωρηθεῖ οὔτε σὰν κάτι παράδοξο, οὔτε σὰν μιὰ ἐκπλήρωση «ἐπαγγελματικῆς δεοντολογίας». Τὸ νὰ βλέπω καὶ νὰ θέλω νὰ «ζωγραφίσω» ἕνα μικροαστικὸ γολγοθά, ποὺ στὴν κορυφή του ἀντὶ γιὰ σταυρό, περιμένει τὸν ἀσθμαίνοντα μικροαστὸ μιὰ πολυθρόνα θανάτου, καθὼς ἀντίκρυ οἱ καπιταλιστικὲς κάμερες κόβουν χιλιάδες τὰ εἰσιτήρια τῆς «γοητευτικῆς» μικροαστικῆς περιπέτειας, εἶναι νομίζω γιὰ μένα τὸ ἴδιο νόμιμο πνευματικὰ ὅσο καὶ

για τὸν καθένα ποὺ ἡ συνείδηση τῆς ἀνθρώπινης ἰδιότητάς του τοῦ ἐπιτρέπει, κατὰ τρόπο μοναδικό, νὰ μὴν ἀφήνει τίποτα ἀσυσχέτιστο καὶ νὰ ἔχει προσωπικὸ συμφέρον στὴν ἀποκάλυψη τῶν αὐθεντικῶν σχέσεων τῆς κοινωνίας μας ἀπὸ τὰ διάφορα θεαματικὰ καμουφλάζ της.

Ἐὰν ἡ πνευματικὴ θέση ὀφείλει νὰ γελοιοποιήσει τὸ μικροαστικὸ «ἦθος», αὐτὸ πρέπει νὰ τὸ κάνει γιατὶ τέτοιο ἦθος δὲν ὑφίσταται. Μικροαστὸς εἶναι ὁ ἐκμεταλλευόμενος μὲ τὶς συνήθειες τοῦ ἐκμεταλλευτῆ του. Τέτοιες συνήθειες, βέβαια, δὲν μποροῦν νὰ στοιχειοθετήσουν «ἦθος» καὶ γίνονται, φυσικά, ἡ πηγὴ τοῦ γελοίου. Οἱ μικροαστοί, ὅμως, δὲν εἶναι διόλου γελοῖοι ἄνθρωποι. Εἶναι ἄνθρωποι γελασμένοι. Κ' ἐδῶ βρίσκεται τὸ δίλημμα γιὰ τὴ σχετικὴ σάτιρα: θὰ γελοιοποιήσει, σνομπάροντας, ἀνθρώπους ἀνεύθυνους γιὰ τὴν πολιτιστική τους κατάντια ἢ θὰ τοὺς φωτίσει γιὰ τὴν πραγματική τους θέση στὴν κοινωνικὴ παλαίστρα, διασύροντας τὰ κούφια ἰδανικά τους;
Καὶ σ' αὐτὴ τὴ δουλειὰ τὰ ἐκφραστικά μου μέσα παραμένουν τὰ ἴδια μὲ τῆς ζωγραφικῆς. Ὁρίζοντας ποὺ χάνεται, μονοκατοικίες ἀνάμεσα σὲ πολυκατοικίες μικροαστικές, ποὺ σβήνουν στὸν οὐράνιο θόλο, σύννεφα ποὺ φεύγουν δαιμονισμένα... Διατηρῶ, κι' ἐδῶ, τὰ σουρρεαλιστικὰ μέτρα, μέσα στὰ ὁποῖα κινοῦμαι. Ἀπὸ τὴ φύση του ὁ σουρρεαλισμός μου, ἔντονα ἑλληνικὸς – ποὺ δὲν ἐκφράστηκε ποτὲ βέβαια μὲ «τσολιάδες πάνω σὲ ποδήλατο»...– δένει μὲ τὸ ἔργο καὶ προσδιορίζει τὸ χῶρο τῆς δράσης τῶν ἐπεισοδίων τοῦ Νεγρεπόντη. Ἕνας δρόμος τῆς Ἀθήνας σημειώνεται στὸ σκηνικό. Ἕνας ἀπ' τοὺς τόσο γνώριμους, σ' ὅλους, δρόμους μας. Ἕναν τέτοιο δρόμο μετέφερα στὴ σκηνὴ τοῦ «Κολοσσαίου», κατάλληλα προσαρμοσμένο στὴ δράση τῆς παράστασης. Τὸ «ὀνειρικὸ» τῆς μεταφορᾶς καὶ τῆς διασκευῆς αὐτοῦ τοῦ δρόμου δὲν ἔγινε μόνο γιὰ νὰ δηλώνει τὸ προσωπικὸ τῆς ἐργασίας μου, ἀλλὰ γιατὶ ἦταν αὐτὸ ποὺ χρειαζόταν στὴν παράσταση. Ἄλλωστε, τὸ ὄνειρο βρίσκεται παντοῦ, πίσω ἀπ' ὅλα τὰ πράγματα».

εἰκαστικά στόχοι

Μερικὰ συμπεράσματα ποὺ μὲ ὁδηγοῦνε στὴ δουλειά μου εἶναι κι αὐτά:
Νὰ βλέπω, νὰ προσπαθῶ νὰ βλέπω ὅσο πιὸ ξεκάθαρα μπορῶ, κάθε μέρα, τί συμβαίνει γύρω μου.
Νὰ μὴν ξεχωρίζω στὸ ἐλάχιστο τὸν ἄνθρωπο ἀπὸ τὸν καλλιτέχνη. Ὁ

ΓΙΑΝΝΗΣ ΒΑΛΑΒΑΝΙΔΗΣ

«...ζητάω ἀπὸ κάθε ἔργο νὰ ἀρνεῖται τὴ συμμετοχή του στὴ δημιουργία ἑνὸς πλαστοῦ κόσμου».

ΓΙΑΝΝΗΣ ΒΑΛΑΒΑΝΙΔΗΣ

Γεννήθηκε στὴν Ἀθήνα. Σπούδασε στὴν ἐδῶ Σχολὴ Καλῶν Τεχνῶν. Ἔχει παρουσιάσει ἐργασία του σὲ ὁμαδικὲς ἐκθέσεις στὴν Ἀθήνα καὶ στὴ Θεσσαλονίκη: στὶς σπουδαστικὲς ἐκθέσεις τῆς Σχολῆς Καλῶν Τεχνῶν (1960-1961-1963), Β΄ Πανελλαδικὴ Νέων 1962, «Πιθανότητες 2» 1966, Θ΄ Πανελλήνιο 1967, «Ζωγράφοι 1969-70, «Νέοι Ἕλληνες Ρεαλιστὲς» 1972-73. Ἀτομικὴ ἔκθεση τὸ 1970. Βασική, ἐπίσης, ἀσχολία του οἱ γραφικὲς τέχνες καὶ ἡ διδασκαλία τῆς ζωγραφικῆς.

δημιουργὸς εἶναι, ὄχι μόνο κατ' ἀρχή, ἀλλὰ πάντοτε, ἕνας ἀπὸ τοὺς γύρω μας ἀνθρώπους καὶ ἡ ἐργασία του κρίνεται σὲ συνάρτηση μὲ τὴ σχέση αὐτή.
Ἡ δουλειά μου νὰ προσπαθεῖ νὰ ἔχει σὰν θέματά της αὐτὰ ποὺ συνταράζουν κάθε μέρα τὴν προσωπική μας, τὴν κοινωνική μας, τὴν ψυχολογική μας πραγματικότητα, καὶ νὰ προσπαθεῖ νὰ βρίσκει τρόπους, ὥστε νὰ βλέπει αὐτὰ τὰ πράγματα χωρὶς τὴ μυθοποίηση ποὺ τοὺς ἔχουν ἐπιβάλει.
Ἡ εἰκόνα ποὺ φτιάχνω νὰ προσπαθεῖ νὰ ὑπάρχει σὰν ἀντικείμενο, ὥστε αὐτὸ τὸ ἴδιο πιὰ νὰ εἶναι ὁ φορέας τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς ἔρευνας. Ζητάω ἀπὸ κάθε ἔργο νὰ ἀρνεῖται τὴ συμμετοχή του στὴ δημιουργία ἑνὸς πλαστοῦ κόσμου.
Ἡ δημιουργία τοῦ καλλιτέχνη δὲν σταματάει μὲ τὸ τελείωμα ἑνὸς ἔργου, ἀλλὰ συνεχίζεται καὶ στὸν τρόπο ποὺ παρουσιάζει καὶ διαδίδει αὐτὸ τὸ ἔργο.
Πρέπει νὰ τὸ πάρουμε ἀπόφαση ὅτι ἡ τέχνη, ἢ ὅπως ἀλλιῶς θέλετε πέστε την, τότε εἶναι σωστή, ὅταν ἔχει πρακτικὴ συμμετοχὴ σὲ κοινωνικὲς διεργασίες γιὰ ἕνα καλύτερο τρόπο ζωῆς.

Φοιτητικὴ συζήτηση τοῦ ΑΝΤΙ

Ἡ δικτατορία θέλησε νὰ ἐπιβάλει τὸ νόμο τῆς σιωπῆς. Στὴ διάρκειά της σημειώθηκε ἡ δημιουργία καὶ ἀνάπτυξη ὀργανωμένων ὁμάδων πού, μέσα ἀπὸ μιὰ δραστηριότητα ἀντιπαράθεσης καὶ ἐναντίωσης στὴν πολιτικὴ καὶ τὴν ἰδεολογία τοῦ αὐταρχικοῦ καθεστῶτος, ἐπεξεργάστηκαν καὶ πρόβαλαν τὶς ἀπόψεις καὶ θέσεις τους γιὰ τὰ εἰδικὰ προβλήματα τοῦ χώρου τους γιὰ τὰ γενικώτερα τοῦ τόπου μας.

Ἡ πολιτικὴ μεταβολὴ τῆς 23ης Ἰουλίου ἔφερε τὶς ἀνδιδιχτατορικὲς ὀργανώσεις καὶ τὶς ἀπόψεις τους ἀπὸ τὴν παρανομία στὸ φῶς. Ταυτόχρονα, ἀνοίχτηκε ἡ προοπτικὴ γιὰ τὴν πραγματοποίηση ἑνὸς δημοσίου διαλόγου, ποὺ εἶναι ἀνάγκη νὰ καταστεῖ οὐσιαστικός. Στὴν προοπτικὴ αὐτὴ πιστεύουμε πὼς δὲν εἶναι ἀρκετὴ ἡ σκέτη ἀντιπαράθεση ὀργανωμένων θέσεων. Πρέπει καὶ ὁ παλμὸς τῆς προσωπικῆς ἐμπειρίας καὶ τοῦ ἀτομικοῦ προβληματισμοῦ νὰ βρεῖ, ἀπὸ τώρα κιόλας, τὴ θέση του στὸ δημόσιο διάλογο.

Τὸ ΑΝΤΙ πῆρε, πρὶν ἀπὸ λίγες μέρες, μία πρωτοβουλία. Θέλοντας νὰ διευκολύνει τὴν καλύτερη χαρτογράφηση τῆς κατάστασης, ποὺ διαμορφώνεται στὸ φοιτητικὸ χῶρο καὶ τὴ σωστότερη παρουσίαση τῆς προβληματικῆς ποὺ παρατηρεῖται ἐκεῖ, διατύπωσε ὁρισμένα ἐρωτήματα γιὰ μιὰ ἐλεύθερη καὶ ὑπεύθυνη συζήτηση. Στὸ πλαίσιο τῆς συζήτησης αὐτῆς ἔχουν θέση τόσο οἱ ἐκπρόσωποι τῶν ὀργανώσεων ποὺ κινοῦνται σήμερα στὸ φοιτητικὸ χῶρο ὅσο καὶ οἱ φοιτητὲς σὰν ἄτομα, ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὸ ἂν ἔχουν ἐνταχθεῖ κάπου ἢ ὄχι.

Τὰ σημεῖα ποὺ προτείνουμε γιὰ συζήτηση ἔχουν ἤδη τοιχοκολληθεῖ στὸ Πολυτεχνεῖο καὶ εἶναι:
1. Πῶς βλέπετε τὸ φοιτητικὸ συνδικαλισμό; (Ἀδυναμίες, θετικὰ στοιχεῖα, βαθμὸς ἐπιρροῆς πολιτικῶν ὁμάδων).
2. Ποιά πορεία πρέπει νὰ ἀκολουθήσει ὁ φοιτητικὸς συνδικαλισμὸς στὶς σημερινὲς συνθῆκες;
3. Ὑπάρχουν στὸ φοιτητικὸ κίνημα διαφορὲς καὶ προβλήματα ὅσον ἀφορᾶ στὸ θέμα «σπουδὲς καὶ παιδεία» καὶ ἂν ναί, πῶς ἐξειδικεύονται; Μήπως οἱ μόνες διαφορὲς εἶναι ἄμεσα πολιτικὲς καὶ δὲν ἔχουν καθόλου ἢ μικρὴ σχέση μὲ τὸ θέμα αὐτό;
4. Κριτικὴ τῆς Συντακτικῆς Πράξης γιὰ τὴν παιδεία.

Ἕνα καινούργιο βιβλιοπωλεῖο:

Μιὰ μικρὴ γωνιὰ στὴν ὁδὸ Κιάφας 5, βρῆκαν ἡ Μαρία Δημητριάδη καὶ ὁ Γιῶργος Τσιλδερίκης, γιὰ νὰ φτιάξουν τὸ ΧΝΑΡΙ, ποὺ τὸ γέμισαν βιβλία, δίσκους, ἀφίσσες, κεραμικά. Τὸ πατάρι τοῦ μαγαζιοῦ ἔχει διαμορφωθεῖ σὲ καθιστικό, ποὺ οἱ φίλοι τοῦ μαγαζιοῦ θὰ μποροῦν νὰ συζητοῦν. Στὸ ΧΝΑΡΙ θὰ γίνονται κατὰ καιροὺς μικρὲς ἐκθέσεις νέων καλλιτεχνῶν.

Ἀπὸ τὴ Δευτέρα 30 Σεπτεμβρίου ποὺ ἄνοιξε τὸ ΧΝΑΡΙ ἐκτίθεται μία σειρὰ πινάκων τοῦ Δημήτρη Σαπρανίδη.

Ἐκδοτικὴ διαφρόντιση
Διορθώσεις τυπογραφικῶν δοκιμίων
Γενικὴ ἐπιμέλεια ἐντύπων
Τηλέφωνο: 777.0340

ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ

"ΟΙ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΙ ΠΟΥ ΞΕΣΚΟΝΙΣΑΝ ΤΗ ΧΟΥΝΤΑ"

Κλείνοντας τὸ θέμα τῶν "δημοσιογράφων ποὺ ξεσκόνισαν τὴ Χούντα", τὸ ΑΝΤΙ δημοσιεύει τώρα μιὰ δήλωση τοῦ δημοσιογράφου Μιλτιάδη Θ. Κουτούπη, καὶ τὴν "ἐξώδικον δήλωσιν καὶ διαμαρτυρίαν" τοῦ δημοσιογράφου Στέφανου Ν. Σακελλάρη.

ΔΗΛΩΣΙΣ

Ὁ ὑπογραμμένος Μιλτιάδης Θαλῆ Κουτούπης δηλῶ ὅτι κατὰ τὴν ἐπταετία Ἀπριλίου 1967 μέχρι Ἰουλίου 1974 δὲν εἶχα συνεργασία, οὔτε ἐργάσθηκα σὲ καμμιὰ προσκείμενη στὴ ΧΟΥΝΤΑ ἐφημερίδα ἢ ἄλλο ἔντυπο καθὼς καὶ σὲ ὁποιοδήποτε κρατικὸ ὄργανο ἢ ἐνημερωτικὸ μέσον τοῦ Κοινοῦ.

Ἐπίσης διευκρινίζω, ὅτι ἀπὸ τοῦ Δεκεμβρίου 1963 μέχρι σήμερα ἐργάζομαι στὴ Διεύθυνση Τύπου καὶ Δημοσίων Σχέσεων τῆς ΔΕΗ.

Στὴ θέση αὐτὴ τοποθετήθηκα βάσει τῶν διατάξεων τῶν Νόμων 751/1948 καὶ 1836/1951, περὶ ἀποκαταστάσεως τῶν ἀναπήρων, τραυματιῶν καὶ πολεμιστῶν, ὡς τραυματίας τοῦ Ἑλληνοϊταλικοῦ πολέμου 1940-41.

Ὁ δηλῶν

Μιλτιάδης Θ. Κουτούπης
(Α.Μ. ΕΣΗΕΑ 141)

.....

«Ἐπειδὴ ὁ τίτλος ὑπὸ τὸν ὁποῖον ἐδημοσιεύθη ἡ ἐν λόγω ἐπιστολὴ εἶναι παραπλανητικός, τῆς ἐπιστολῆς οὐδεμίαν σχέσιν ἐχούσης μὲ "ξεσκονίσματα". Τοῦτο δὲ σαφῶς θὰ προέκυπτε ἐκ τῆς παραθέσεως ὁλοκλήρου τοῦ κειμένου ταύτης.

Ἐπειδὴ ἴσως ἐκ παραδρομῆς ἢ ἀγνοίας, διότι δὲν θὰ ἤθελα νὰ πιστέψω ἐκ προθέσεως, δὲν ἀναφέρατε τὸν λόγον δι' ὃν ἀπηυθύνθη ἡ ἐν λόγῳ ἐπιστολὴ πρὸς τὴν κυβέρνησιν Γ. Παπαδοπούλου καὶ ὅστις ὡς θὰ ἔπρεπε νὰ γνωρίζετε, ἦτο ἡ καθιέρωσις τοῦ ἀγγελιοσήμου ὑπὲρ τοῦ ἡμετέρου Ταμείου, ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἐξηρτήθη ἡ ἐπιβίωσίς μας καὶ ἡ ἰατρική μας περίθαλψις, σ' αὐτὸ τὸ μακρὺ καὶ ἐπικίνδυνο ταξίδι τῆς δημοσιογραφίας μέσα στὴν νύκτα.

Ἐπειδὴ ἡ ἰδική μου πολιτεία εἶναι γνωστὴ εἰς τὸ κοινὸν (ἀρκεῖ μία ἁπλὴ φυλλομέτρησις τοῦ σώματος τῆς "Βραδυνῆς", ὅπου ἐπὶ μίαν συναπτὴν 4ετίαν ἔγραφα κάθε Σάββατον ἀντικυβερνητικὸν χρονογράφημα, συνεπεία τοῦ ὁποίου ἀρκετὰ δεινὰ ὑπέστην), ὅπως γνωστὴ ἐπίσης εἶναι ἡ βιαία διακοπὴ ὑπὸ τῆς ΕΣΑ τῆς ἐπιθεωρήσεως "Ἕνας Πίπης μὰ ποιός Πίπης", τὴν ὁποία ἀνεβάσαμε στὸ θέατρο "Περοκέ" τὸν περασμένο χειμῶνα ὁ Βασίλης Χριστοδούλου καὶ ἐγώ».

.....

Στ. Σακελλάρης

«Μὲ πολὺ ἐνδιαφέρον διάβασα τὸ νεκραναστημένο "ΑΝΤΙ", ὅπως διαβάζω ὅλα τὰ παλιά, ἀλλὰ καὶ καινούργια ἔντυπα τῆς τωρινῆς πληθωρικῆς παραγωγῆς, κάθε προσανατολισμοῦ καὶ κάθε σκοπῶν-κρυφῶν ἢ φανερῶν.

Καὶ ... ξαφνικὰ στὴ σελίδα 40 εἶδα τὸ ὄνομά μου σὲ τιμητικώτατη θέση, ἐπικεφαλῆς τοῦ καταλόγου τῶν δημοσιογράφων, "ποὺ συνεργάσθηκαν μὲ τὴν ὑπηρεσία Τύπου" τῆς δικτατορίας!

Οὐδέποτε ἐργάσθηκα στὸ Ὑπουργεῖο Προεδρίας! Τὸ δημοσίευμα εἶναι ἀσύστολα ψευδὲς καὶ καλῶ ὁποιονδήποτε νὰ προσκομίσῃ στοιχεῖα γιὰ τὴν σὲ ὁποιανδήποτε ἐποχὴ καὶ ὑπὸ ὁποιαδήποτε ἰδιότητα ἀπασχόλησή μου στὸ Ὑπουργεῖο Προεδρίας.

Ἔτσι θεωρεῖ τὸ "ΑΝΤΙ" τὴν κάθαρση; Τότε ἀλλοίμονο!....

Ἀλλὰ τὸ πρόβλημα δὲν ἀφορᾶ μόνον ἐμένα καὶ τὸ "ΑΝΤΙ". Εἶναι γενικὸ καὶ γεννᾶ ἀγωνιώδη ἐρωτηματικά.

Πανεθνικὸ εἶναι τὸ αἴτημα τῆς καθάρσεως. Καὶ ἀποτελεῖ στοιχειῶδες χρέος ἔναντι τῆς ἱστορίας καὶ ἀδήριτη ἀνάγκη γιὰ τὸ μέλλον τῆς χώρας μας ὁ γρήγορος καὶ πλήρης ἠθικὸς καθαρμός.

Ὅμως τὸ θέμα ἔχει ξεφύγει πρὸ πολλοῦ ἀπὸ τὴν κάθαρση κι' ἔχει κλιμακωθῆ σ' ἕνα θλιβερό, ἐμφύλιο "φακελλωτικό" πόλεμον, ἐν ὀνόματι τῆς ... καταργήσεως τῶν φακέλων!

Ἀπὸ ποιές ἀρχὲς ὁρμῶνται ὅσοι – ἀνώνυμοι καὶ ἐπώνυμοι – ἐπιδίδονται μὲ ἱερὸ μένος στὴ λασποβολία, ἂν ὄχι ἀπὸ ἀνευθυνότητα, κιτρινισμό, ἀνομολόγητα συμφέροντα καὶ προσωπικὲς ἐμπάθειες; Πόσο ἐλαφρειὲς πρέπει νἀναι ἀληθινὰ οἱ πέννες καὶ τὰ μυαλά, ποὺ τὶς καθοδηγοῦν, γιὰ νὰ ἀναλίσκωνται τέτοιες ὧρες – λὲς καὶ αὐτὸ εἶναι τὸ πρῶτο καὶ ὑπέρτατο καθῆκον μας – σὲ μαζικὲς καὶ ἀνυπόστατες "προγραφές", ἀντὶ νὰ βοηθήσουν στὸ μάζεμα τῶν συντριμιῶν τῆς ἐπταετίας;

Πόσο ἐγκληματικὰ μωροὶ πρέπει νὰ εἶναι ὅσοι υἱοθετοῦν αὐτὴ τὴν τακτική, γιὰ νὰ μὴ βλέπουν ὅτι ἔτσι "θολώνουν" καὶ ἀντιστρατεύονται τὴν ἴδια τὴν κάθαρση;

Ὅσοι πραγματικὰ πονᾶνε τὴ δημοκρατία καὶ τὸν τόπο καὶ δὲν "σπρώχνουνται" ἁπλῶς, γιὰ νὰ ἐπιπλεύσουν, σπιλώνοντας ἀθώους καὶ ἀσχημονώντας σὲ βάρος ἑνὸς "Πολυτεχνείου" κι' ἑνὸς ὁλοκλήρου λαοῦ, θἄπρεπε νὰ σκεφθοῦν ὅτι, δίνοντας στὴν "κάθαρση" διαστάσεις ἐξωπραγματικές – ἀλήθεια δὲν εἴδαμε ἀκόμη "μαύρη λίστα" τῶν οἰκιακῶν προμηθευτῶν τοῦ δικτάτορα – δὲν κάνουν ἄλλο, ἀπὸ τὸ νὰ ἐξυπηρετοῦν τοὺς πραγματικοὺς πρωτεργάτες τῆς ἐθνικῆς τραγωδίας μας, ποὺ σίγουρα θὰ τρίβουν τὰ χέρια τους, βλέποντας ὅτι ἡ "κάθαρση" ὅλο καὶ ξεστρατίζει καὶ χάνει τὸ στόχο της καὶ τὸ νόημά της.

Προδίδουν τὴν κ ά θ α ρ σ η καὶ τὴ δημοκρατία, σὲ τελευταία ἀνάλυση ὅσοι – ἀπὸ ἔλλειψη πολιτικῆς σκέψεως ἢ ἐσκεμμένα – στρέψουν τὰ βέλη τους πρὸς ἀθώους καὶ πρὸς κομπάρσους – ἐλεγχομένους ἔστω.

Ὅσο γιὰ μένα, δὲν πρόκειται νὰ παραθέσω ἀντιστασιακοὺς τίτλους. Ἔχουν χάσει δυστυχῶς καὶ αὐτοὶ τὴν ἀξία τους καὶ τὸ νόημά τους-ὅπως ἀκριβῶς ἡ δημοκρατία κι' ἡ ἐλευθερία ἐπὶ δικτατορίας-ἀφοῦ ἡ Ἑλλάδα ἀπέκτησε αὐτόματα 8.500.000 "αντιστασιακούς" καὶ ἄλλα 8.500.000 "συνεργασθέντες"! Βλέποντας ἄλλωστε καθημερινῶς στὸν Τύπο, ποιοὶ ἐμφανίζονται ὡς νεόκοποι "ἀντιστασιακοί", εἰλικρινὰ ἴσως θὰ προτιμοῦσα τὸ ἀνάθεμα τοῦ "συνεργασθέντος"!...

Τέλος, λυπᾶμαι εἰλικρινὰ γιὰ τὸ λάθος (;) τοῦ "ΑΝΤΙ" – ἔναντι τοῦ ὁποίου ἐπιφυλάσσω κάθε νόμιμο δικαίωμά μου-καὶ θὰ περιμένω τὴ δημοσίευση ὁλόκληρης τῆς ἐπιστολῆς μου, στὸν ἴδιο χῶρο καὶ μὲ τὰ ἴδια στοιχεῖα, ὅπως ἐπιτάσσουν ἄλλωστε οἱ νόμοι.

Ὅσον ἀφορᾶ τὴν ἔκταση τῆς ἐπιστολῆς μου, ὑπαγορεύεται ἀπὸ τὴν ἔκταση τοῦ ἄρθρου σας, τὸ ὁποῖο στοιχειοθετοῦσε τὴν ἀτμόσφαιρα καὶ τὴ βαρύτητα τῆς ἐναντίον μου συκοφαντίας.

Δὲν θὰ συνιστοῦσα νὰ προσπαθήσετε νὰ ἀποσείσετε τὴν εὐθύνη, μὲ τὴν δικαιολογία ὅτι ἔγινε σύγχυση τοῦ ὀνόματός μου μὲ τοῦ πατέρα μου. Κάτι τέτοιο, ὄχι ἁπλῶς δὲν θὰ ἐλάφρυνε τὴ θέση σας, ἀλλὰ θὰ ἐδραίωνε τὴν ἀνευθυνότητά σας, δίνοντάς της ταυτόχρονα προεκτάσεις δόλου».

ΘΑΛΗΣ ΠΕΛΟΥ ΚΟΥΤΟΥΠΗΣ

Σ.Σ. Δημοσιεύουμε τὸ παραπάνω κείμενο, «ὅπως ἐπιτάσσουν, ἄλλωστε, οἱ νόμοι. Ὁ συντάκτης τοῦ ἄρθρου μας ποὺ προκάλεσε τὸ τόσο πάθος τοῦ κ. Θ.Π.Κ. λείπει στὸ ἐξωτερικό. Ἂν, ὅταν ἐπιστρέψει, θεωρήσει ἀναγκαία μιὰν ἀπάντηση, θὰ δημοσιεύσουμε τὴν ἀπάντησή του. Στὸ μεταξύ, θὰ θέλαμε νὰ ποῦμε στὸν κ. Θ.Π.Κ.: ὄχι, ἡ Ἑλλάδα δὲν ἀπόκτησε ἀκόμη 8.500.000 «συνεργασθέντες». Οἱ συνεργασθέντες – χωρὶς εἰσαγωγικά, βέβαια – τόσο οἱ μεγάλοι ὅσο κ' οἱ «μικροί», ἦταν λίγοι, μερικὲς δεκάδες χιλιάδες, ὅλοι τους ἢ βρώμικοι ἢ κτηνώδεις, ἢ θλιβεροὶ ἀσπόνδυλοι. Ἡ κάθαρση, ἂν χάνει τὸ στόχο της καὶ τὸ νόημά της, αἰτία δὲν εἶναι οἱ «μαζικὲς καὶ ἀνυπόστατες προγραφές.» Αἰτία εἶναι – κι' ἀποροῦμε ποὺ δὲν τὸ πρόσεξε ὁ κ. Θ.Π.Κ. – ὅτι οἱ κάθε λογῆς συνεργασθέντες βρίσκονται, στὴ συντριπτική τους πλειοψηφία, στὴ θέση τους. Κι' ἀναρωτιόμαστε, γιατί. Τέλος, θὰ κλείναμε μὲ τούτη τὴ δήλωση: δὲν προσπαθήσαμε ποτὲ νὰ «ἐλαφρύνομε» τὴ «θέση μας». Αὐτά, λοιπόν, τὰ περὶ ἀνευθυνότητας καὶ δόλου καλὰ θὰ ἔκανε νὰ τὰ ἀπέφευγε ὁ κ. Θ.Π.Κ.

ΠΕΡΙ ΜΕΓΑΛΟΕΦΟΠΛΙΣΤΙΚΗΣ ΕΛΕΗΜΟΣΥΝΗΣ

Σχετικὰ μὲ τὸ σχόλιο τοῦ πρώτου φύλλου «μεγαλοεφοπλιστικὲς ἐλεημοσύνες» πήραμε καὶ δημοσιεύσαμε τὴν παρακάτω ἐπιστολὴ ἀπὸ τὸν γενικὸ γραμματέα τοῦ ὑπουργείου Ἐμπορικῆς Ναυτιλίας.

Κύριε Διευθυντά,

Διάβασα τὸ σχόλιο τῆς σελ. 13 τοῦ τεύχους 1 (7 Σεπτεμβρίου 1974) τοῦ περιοδικοῦ σας ποὺ μὲ ἀναφέρει. Καὶ παρ'ὅλο ποὺ τὸ ἐρώτημα τοῦ σχολίου, δὲν ξέρω γιὰ ποιὸ λόγο, δὲν ἀπευθύνεται σὲ μένα, σᾶς ἀπαντῶ ἐγώ.

Δικηγόρος τοῦ κ. Λιβανοῦ δὲν «χρημάτισα» ποτὲ οὔτε «ἐπὶ παγίᾳ ἀντιμισθίᾳ», οὔτε σὲ ὑπόθεση.

Ἀντίθετα, ἔχω προσφέρει τὴν τελευταία δεκαετία, σὰν δικηγόρος, τὶς ὑπηρεσίες μου σὲ μεμονωμένες (πέντε ἂν θυμᾶμαι καλὰ) περιπτώσεις καὶ σὲ συνεργασία μὲ τοὺς τακτικοὺς δικηγόρους τους, στὰ Ναυπηγεῖα Σκαραμαγκᾶ τοῦ Ὁμίλου ἑταιρειῶν Νιάρχου· σὲ γνωμοδοτικὴ κυρίως ἐργασία, λόγῳ εἰδικεύσεώς μου σὲ θέματα δικαίου ναυπηγήσεως καὶ σὲ μία ὑπόθεση ποὺ ἔφτασε στὰ δικαστήρια κατὰ ἑνὸς ἄλλου ἐφοπλιστοῦ, ποὺ ναυπήγησε πλοῖο στὸ Σκαραμαγκά.

Συμπτωματικά, καὶ τὸ τονίζω αὐτό, παρ' ὅλο ποὺ εἰδικεύθηκα στὸ Ναυτικὸ Δίκαιο καὶ θὰ ἦταν φυσικὸ νὰ εἶχα ἐφοπλιστὲς σὰν πελάτες, ἤμουνα, ἐπειδὴ ἐκπροσωποῦσα θαλασσασφαλιστὲς καὶ τράπεζες, τὶς περισσότερες ἂν ὄχι ὅλες τὶς φορὲς στὴν «ἀντίπερα» ἀπ' αὐτοὺς ὄχθη.

Τοῦτο ὅμως, ὅπως καὶ τὸ ἀντίθετο ποὺ ἔδωσε ἀφορμὴ στὸ σχόλιό σας, ἔχω τὴν γνώμη, ὅτι δὲν ἀποτελεῖ κριτήριο γιὰ τὴν καταλληλότητα ἑνὸς ἀνθρώπου γιὰ μιὰ πολιτικὴ θέση. Ἀλλοίμονο ἄν, ἐλεύθεροι ἐπαγγελματίες ἢ καὶ ὑπάλληλοι ἀκόμη κρίνονταν μὲ γνώμονα τὴν ἰδιότητα, τὴν οἰκονομικὴ ἐπιφάνεια ἢ τὸν ποιὸν τῶν πελατῶν ἢ τῶν ἐργοδοτῶν των καὶ ἀπ' αὐτὸ μόνο τεκμηριωνόταν ὁποιαδήποτε ἐξάρτηση ἀπ' αὐτούς, ἀποκλείοντάς τους ἀπὸ τὰ «κοινά».

Μετὰ τιμῆς
Στράτης Στρατήγης

ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
ΨΥΧΟΣΩΜΑΤΙΚΩΝ ΙΑΤΡΩΝ

Κύριε Διευθυντά,

Θὰ παρακαλοῦσα, νὰ δημοσιεύσετε στὸ περιοδικό σας, καὶ σὲ ἀπάντηση σχολίου σας σχετικοῦ σελ.32 τοῦ τεύχους τῆς 21.9.74 τὰ παρακάτω:

Πράγματι ἤμουν ἱδρυτικὸ μέλος τῆς Ἑλληνικῆς Ἑταιρείας Ψυχοσωματικῶν Ἰατρῶν, ὡς ἐπιστήμων... παρὰ τὴ σκωπτικὴ διάθεση τοῦ δημοσιεύματός σας. Διαφωνήσας, ὅμως διὰ λόγους ἀρχῶν ὑπέβαλα τὴν παραίτησή μου, τόσο ἐγὼ ὅσο καὶ οἱ συνεργάτες μου.

Ὅσον τώρα ἀφορᾶ εἰς τὸ ἂν καὶ ἐγὼ "ἔδρασα ἀνεξέλεγκτα, ὅσο ὑπῆρχε στὸ σβέρκο τῆς Ἑλλάδας ἡ Χούντα" σᾶς πληροφορῶ ὅτι οὔτε καθηγητοῦ οὔτε ὑφηγητοῦ ἕδρα πῆρα ἤ ἄλλην τινα. Ἄλλοι τὶς πῆραν. Ἀπεναντίας διώχτηκα οἰκογενειακῶς. Ὅσο γιὰ τὸ τί ἔκανα στὸ διάστημα τῆς ἐπταετίας σᾶς παραπέμπω στὴν ἐφημερίδα "ΝΕΑ" τῆς 19.11.71 καὶ στὴν σελίδα 3. Καὶ βέβαια δὲν εἶναι μόνο αὐτό. Μ' αὐτὸ θὰ πάρετε μιὰν μόνο γεύση γιὰ τὸ ἄτομό μου. Τὸ ποιός, δέ, ἤμουνα πρὶν ἀπὸ τὶς 21.4.67 πάλι τὸ γνωρίζει ὅλος ὁ Κόσμος καὶ τὰ ἀγνοεῖτε ἐσεῖς. Μὲ τὴν ἐπιστολή μου αὐτὴ δὲν σᾶς δίνω ἀναφορὰ γιὰ τὸ πρόσωπό μου, ἀλλὰ ἐκφράζω τὴν πίκρα μου.

Εὐχαριστῶ γιὰ τὴ φιλοξενία
Διατελῶ μετὰ τιμῆς,
Π. ΧΑΜΟΓΕΩΡΓΑΚΗΣ
Νευρολόγος – Ψυχίατρος
Κάνιγγος 8 – Πειραιεὺς 17

ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΙ

Ἀγαπητό "ΑΝΤΙ",

Μὲ τὴν ἐπανέκδοσή σου, θυμήθηκα τὴν πρώτη σου ἔκδοση, τὸ Μάη τοῦ 1972. Τότε, ἀπὸ φίλους καὶ γνωστοὺς παίρναμε τὴν πληροφορία «Ἐκεῖ πουλᾶνε τὸ "ΑΝΤΙ"», καὶ τρέχαμε ἀπὸ βιβλιοπωλεῖο σὲ βιβλιοπωλεῖο στὴν ὁδὸ Σόλωνος καὶ Ἀκαδημίας, γιὰ νὰ προλάβουμε τὸ ἕνα καὶ μοναδικὸ τεῦχος σου ποὺ κυκλοφόρησε στὰ χρόνια τῆς σκλαβιᾶς.

Πέρασε, ὅμως, ὁ χειμώνας κι' ἔφτασε ἐλπιδοφόρα ἡ ἄνοιξη. Καὶ τὸ "ΑΝΤΙ" πάλι κοντὰ στὸν κάθε ἐλεύθερο Ἕλληνα, πρόθυμο νὰ λύσει κάθε ἀπορία, πρόθυμο ν' ἀποκαλύψει σὲ βάθος ὅλα τὰ "πλέγματα καὶ τὶς δομές, ποὺ κρατοῦν τὴν ἑλληνικὴ κοινωνία δέσμια προκαταλήψεων καὶ ἀντιλαϊκῶν συμφερόντων".

Καὶ τυχαίνει τὸ "ΑΝΤΙ" νὰ βρίσκεται μαζί μας ἴσως στὴν πιὸ κρίσιμη περίοδο τῆς νεώτατης ἱστορίας τῆς πατρίδος. Δυὸ βαθιὰ θεμέλια, ποὺ σ' αὐτὰ στηρίζεται ἡ Ἑλλάδα, ἡ Κύπρος – ἢ ἀκόμη μακρύτερα τὰ σύνορά μας, ἡ ἐξωτερικὴ πολιτική, οἱ σχέσεις μας μὲ τοὺς γείτονες – καὶ ἡ ἐσωτερικὴ κατάσταση τῆς χώρας μας τραυματίστηκαν βαριά. Τὰ θεμέλια κλονίστηκαν, λίγο ἔμεινε ἀκόμα. Κι' ὅμως, στὸ τελευταῖο σκαλοπάτι σταθήκαμε. Κράτησε τὴν ἀναπνοή του ὅλο τὸ ἔθνος μας, ὅλος ὁ λαός μας, ὅλοι οἱ φιλελεύθεροι λαοὶ τῆς γῆς. Ἀπὸ ψηλά, ποὺ κάποτε εἴχαμε φτάσει, γκρεμιστήκαμε. Γυρίζουμε τώρα αἰσιόδοξα τὰ μάτια μας κι' ἀτενίζουμε τὸ μέρος ποὺ βρισκόμασταν πρὶν πέσουμε. Καὶ δὲν μᾶς μένει παρὰ ν' ἀρχίσουμε γοργὰ ν' ἀνεβαίνουμε.

Καὶ δὲν μένει στὸ "ΑΝΤΙ", παρὰ νὰ δώσει μιὰ σωστὴ γραμμὴ στὸ πῶς πρέπει ν' ἀνεβοῦμε, ὥσπου νὰ φτάσουμε στὴ γνήσια καὶ καθαρὴ Δημοκρατία.

Μὲ φιλικοὺς χαιρετισμοὺς
Νῖκος Παπουτσόπουλος
Ἑπτανήσου 48, Πατήσια.

.....

Ἀφορμὴ γιὰ τὴν παροῦσα μου εἶναι τὰ λόγια ποὺ γράψατε στὴν 3η σελίδα τοῦ 1ου τεύχους, ἐκθέτοντας τούς στόχους τοῦ περιοδικοῦ «ΑΝΤΙ», καὶ εἰδικότερα ὁ 1ος στόχος. Λέτε: «Ν' ἀποκαλύψουμε σὲ βάθος ὅλα τὰ πλέγματα καὶ τὶς δομές, ποὺ κρατοῦν τὴν ἑλληνικὴ κοινωνία δέσμια προκαταλήψεων, καὶ ἀντιλαϊκῶν συμφερόντων».
Θέλω νὰ πιστεύω ὅτι θὰ κρατήσεις σταθερὰ τὸ τιμόνι στὴν πορεία ποὺ χάραξες, καὶ σοῦ εὔχομαι κάθε ἐπιτυχία, στὸ δύσκολο (πραγματικὰ) δρόμο ποὺ τάχθηκες νὰ βαδίσεις.

.....

Λεωνίδας Γρίζος, Ἀθήνα

.....

Ἔχω στὰ χέρια μου τὸ τρίτο τεῦχος τοῦ «Ἀντί» (Σ.Σ. προφανῶς ὁ ἀναγνώστης μας θὰ θεωρῆ πρῶτο τὸ ΑΝΤΙ τοῦ 1972), σαφῶς καλύτερο τοῦ δεύτερου καὶ ἀπειροστὰ τοῦ πρώτου. Ἐπὶ τέλους ἰδού, εἶπα, ἕνα ἔντυπο ποὺ ξεφεύγει ἀπὸ κείνους τοὺς ἀνούσιους κι ἀνεδαφικοὺς βερμπαλισμούς, ποὺ τόσο μᾶς εἶχαν ὡς τώρα συνηθίσει τὰ ποικίλων ἀποχρώσεων καὶ τάσεων (περισσότερο προχουντικῶς ἀλλὰ καὶ τώρα δὲν πᾶμε βλέπω πίσω) περιοδικὰ τῶν προοδευτικῶν, λεγόμενων, κινήσεων.
Εἴθε ἡ ἀκριβολογία, ἡ φραστικὴ καθαρότητα, ἡ δυναμικὴ ταξινόμηση τῆς ὕλης καί, βέβαια, ἡ ἐπιλογὴ τῶν ἐπίκαιρων συμβάντων, χωρὶς κραυγαλέες ὑπερτιμήσεις ἢ ἀνατιμήσεις ἢ ὑποτιμήσεις, νὰ σᾶς συνοδεύει σὲ μακρόχρονη διαβίωση, πρὸς χάριν ἡμῶν κυρίως, ἀλλὰ καὶ πρὸς μιὰ ἐπιτυχέστερη εὐόδωση τῶν ἐκδοτικῶν στόχων σας.

.....

Ζήσης Ἀρεστός, Ἀθήνα

Ο ΦΡΑΝΣΙΣ ΝΟΕΛ ΜΠΑΙΚΕΡ ΚΑΙ Η 21 ΑΠΡΙΛΙΟΥ

Κύριε Διευθυντά,

Σ' αὐτὴ τὴν ἐθνικὴ κρίση ποὺ περνᾶμε εἶναι ἐπόμενο ν' ἀναζητᾶμε τοὺς ὑπευθύνους τῆς συμφορᾶς γιὰ νὰ ξεσπάσουμε ἀπάνω τους τὴν ὀργή μας. Ἀπασχολημένοι, ὅμως, μ' αὐτὴ τὴν ἔγνοια παραβλέπουμε ἕνα εἶδος ἀνθρώπων ποὺ χωρὶς νά' ναι Ἕλληνες περνᾶνε ἡγεμονικὰ στὸν τόπο μας καὶ ταυτόχρονα δὲν χάνουν τὴν εὐκαιρία νὰ συνταχθοῦν μὲ τοὺς δυνάστες μας, γιὰ νὰ μᾶς σκάψουν τὸ λάκκο.

Κλασσικὸ εἶδος τέτοιας μορφῆς ἀνθρώπου ἀποτελεῖ ὁ πασίγνωστος "τζέντελμεν" Φράνσις Νόελ Μπαϊκερ!

"Πάπου πρὸς πάπου", οἱ Μπαϊκερ, μὲ τὴν παγερὰ βρετανικὴ μεθοδικότητα, βάλανε ὅσο μπόραγαν πιὸ βαθιὰ τὸ στιλέτο στὰ πλευρὰ τῆς Ἑλλάδας. Ἀπὸ τὸν καιρό, μ' ἄλλα λόγια, ποὺ σφετερίστηκαν τὸ τσιφλίκι τοῦ Ἀχμὲτ-Ἀγᾶ, ἀποστερώντας το ἀπὸ τὸν καθημαγμένο Ἑλληνικὸ λαό, ὄχι μονάχα ἡ Εὔβοια μὰ κι ἡ Ἑλλάδα ὁλόκληρη βρῆκε τὸν μπελά της ἀπὸ δαύτους!

Εἶναι γνωστὴ ἡ ληστεία καὶ ἡ δολοφονία τοῦ Δήλεσι, καθὼς κι ὁ τρομερὸς ρόλος ποὺ ἔπαιξε ὁ πάπος τοῦ σημερινοῦ "ἐργατικοῦ" βουλευτῆ. Ἔπειτα, στὰ 1952 μοιράστηκαν τὰ τελευταῖα τσιφλίκια στὴν Ἑλλάδα, ἀπὸ τὸν ἀείμνηστο Νικόλαο Πλαστήρα. Ὅμως, τὸ τσιφλίκι τοῦ Μπαϊκερ ἔμεινε ἀνέπαφο! Βλέπετε, ὁ κ. "ἐργατικός" βουλευτὴς ἦταν "κολλητὸς" τῆς Ἑλληνικῆς βασιλικῆς οἰκογένειας, τολμοῦσε κανεὶς νὰ τὸν ἐνοχλήση; Καὶ γιὰ νὰ μὴ γίνεται καὶ πολύς "ντόρος" φρόντισε ὁ κ. Φράνσις νὰ διώξη ὅλους τοὺς νέους ἀπὸ τὸ χωριὸ Προκόπι καὶ νὰ τοὺς στείλη στὸν Καναδᾶ γιὰ νὰ ... προκόψουν!.....

Ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν 21 Ἀπριλίου 1967 ὁ κ. Φράνσις Νόελ Μπαϊκερ τὰ πῆγε θαυμάσια!... Τότε ποὺ οἱ ἡγέτες της γύρευαν μὲ τὸ κερὶ κάποιον ὑπερασπιστή, στὸ πρόσωπο τοῦ "ἐργατικοῦ" κ. Φράνσις βρήκανε ἕναν ἔνθερμο συμπαραστάτη καὶ λυσσαλέο ὑπέρμαχο τῶν ἰδεῶν τους. Ἀργότερα, βέβαια, κι ὅταν πλέον δὲν ἦταν τόσο χρήσιμος ἀποτραβήχτηκε "καλοῦ-κακοῦ" στὴ σκιά.

Ἂς εἶναι, ὅμως, βέβαιος ὅτι αὐτὴ τὴ φορὰ ἡ ἐθνοφθόρα δράση του δὲν θὰ ξεχαστεῖ. Γιατὶ ὅταν ἡ πατρίδα μας τιμωρεῖ, ἐξευτελίζει, διαπομπεύει τὰ ἴδια τὸ παιδιά της, ἄλλοτε γιατὶ εἶναι "ἀριστεροί" κι ἄλλοτε γιατὶ εἶναι "χουντικοί", θά' ταν ἀπὸ μέρους της ἀπαράδεκτη δουλοφροσύνη ἂν ἔδειχνε ἐπιείκια σὲ ἀνθρώπους τοῦ εἴδους τοῦ κ. Φράνσις Νόελ Μπαϊκερ.

Θὰ πρέπει, λοιπόν, νὰ κινηθεῖ τάχιστα ἡ σχετικὴ διαδικασία γιὰ νὰ περιέλθει τὸ τσιφλίκι τοῦ Ἀχμέτ-Ἀγᾶ στὸ Ἑλληνικὸ δημόσιο-ἀρκετὰ τὸ ἐκμεταλεύτηκαν οἱ Μπαϊκερ 150 χρόνια-κι ὁ κ. Φράνσις νὰ πεταχτεῖ ἔξω ἀπὸ τὰ σύνορα τῆς χώρας μας, μόνο μέ μιὰ βαλίτσα μὲ τὰ σώρουχά του, γιὰ νὰ τοῦ δοθεῖ ἡ εὐκαιρία νὰ μεταλαμπαδεύσει στὴ Βρετανία τὶς ἐθνοσωτήριες ἀρχὲς τῆς 21 Ἀπριλίου!

Μὲ τιμὴ
Νίκος Μαραγκὸς
Λογοτέχνης

ΟΙ ΑΛΚΙΜΟΙ

Κύριε Διευθυντά,

Ἀνάμεσα στὶς παρα-στρατιωτικὲς καὶ παρα-εκπαιδευτικὲς φασιστικὲς ὀργανώσεις, τὸ Σῶμα τῶν Ἀλκίμων ἔκαμνε τὶς ἐμφανίσεις του σὲ παρελάσεις ἐθνοκαπηλικῶν ἑορτῶν καὶ πολλὰ κατὰ καιροὺς εἶχαν γραφεῖ γιὰ τοὺς φασιστικοὺς σκοποὺς καὶ βλέψεις του.

Τελευταῖα, μὲ ἀπόφαση ὑπουργική, ἡ ἁρμοδιότητα γιὰ τὴν ἐποπτεία του καὶ φυσικὰ γιὰ τὴ συντήρηση καὶ «προστασία» του πέρασε ἀπὸ τὸ Ὑπουργεῖο Προεδρίας στὸ Ὑπουργεῖο Παιδείας, μαζὶ μὲ τὸ Σῶμα Ἑλλήνων Προσκόπων.

Ξέρει ἄραγε τὸ Ὑπουργεῖο Παιδείας τὴν προέλευση, τὴν ὀργάνωση, τὸ ἐκπαιδευτικὸ πρόγραμμα καὶ τὴ νοοτροπία τῶν «Ἀλκίμων»;

Τὰ ἐσώκλειστα ἔντυπα μαρτυροῦν τοὐλάχιστον γιὰ τὴν «ἐθνοπρεπῆ» νοοτροπία τῶν ἱδρυτῶν τοῦ Σώματος. Πρόκειται γιὰ νοοτροπία καθαρὰ φασιστοπρεποῦς ἀγωγῆς.

Ὁ ὑποστράτηγος ἐ.ἀ., πρόεδρος τοῦ Δ.Σ. εἶναι ὁ συνταγματάρχης Κ.Κωστόπουλος. Κατὰ τὴν περίοδο τῆς ἐκδρομῆς τῶν Ἀλκίμων του στὴ Σπάρτη (ἐσώκλειστο πρόγραμμα) ἔβγαζε ἐδῶ στὸ Π. Φάληρο καὶ μιὰ ἐφημερίδα «Πρόοδο» πρὸς ὑποστήριξη τοῦ Ἀλκιμισμοῦ. Ὅσο γιὰ τὸ δικηγόρο Μιχ.Καραμανλῆ μοῦ εἶναι τελείως ἄγνωστος. Τὴν πρόσκληση μὲ τὸ πρόγραμμα εἶχα λάβει ταχυδρομικῶς σὰν καθηγητής, τότε, στὸ ἐδῶ Γυμνάσιον.

Δὲν ἔχω καμιὰ ἀμφιβολία ὅτι τὸ Σῶμα τῶν Ἀλκίμων, μέσα στὸ Ὑπουργεῖο Παιδείας, θὰ κάμει ἀσφαλέστερα τὴ φασιστικὴ διείσδυσή του στὴ μαθητικὴ καὶ φοιτητικὴ νεολαία, ἄν, φυσικά, τὸ Ὑπουργεῖο δὲν τὸ διαλύσει ἀμέσως. Ἡ παρουσία του πλάι στοὺς προσκόπους εἶναι ἕνα ἀνώδυνο καμουφλάζ,

Ἐσεῖς τί λέτε;

Μὲ ἐξαιρετικὴ τιμὴ
ἕνας ἀναγνώστης

ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΜΟΔΑ

Γιὰ τὸ ἄρθρο τοῦ Μ. Κρέτικο περὶ "Ἐλευθέρας μόδας" πήραμε καὶ δημοσιεύουμε τὴν παρακάτω ἐπιστολή.

«Σχετικὰ μὲ τὴν μπότα ὅπου "Τὸ πνεῦμα νικάει τὸν ἰμπεριαλισμό".

Ἀναφέρομαι στὸ ἄρθρο τοῦ Ἐμμανουὴλ Κρέτικο (στὸ Β΄Τεῦχος τοῦ "ΑΝΤΙ") καὶ προσπαθῶ νὰ περιοριστῶ στὴν ἀστεία πλευρὰ τοῦ θέματος.

Συμφωνῶ ἀπόλυτα μὲ τὰ γραφόμενα στὸ σημεῖο ὅπου "ἡ μόδα ἀπεργάζεται τὴν ἀνθρώπινη ἀποβλάκωση". Βλέπω, ὅμως, ὅτι στὴν ἀποβλάκωση, ὁ ὀρθογράφος ἀντιπροτείνει τὴ σύγχιση τοῦ μυαλοῦ. Ἔτσι, στὴν προσπάθεια "ἀπελευθέρωσης τοῦ πνεύματος" πλασσάρει τὴ μπότα ὅπου "Τὸ πνεῦμα νικάει τὸν ἰμπεριαλισμό". Στὴν προσπάθεια "πολιτικοποίησης" τῆς μόδας ἐκθέτει τὸ παπούτσι μὲ τὴν ἐγκράφα "χέρι τοῦ λαοῦ" καὶ στὴν προσπάθεια "ἐξευτελισμοῦ τῶν δυναστικῶν συμβόλων" προτείνει τὴ μεταμφίεσή μας σὲ "ἀστυνομικούς, φυλακισμένους, τουπάμαρος..." (ἀλήθεια, πῶς ντύνονται οἱ Τουπαμάρος;).

Τέλος, παραβλέποντας τὴ διάθεση καπηλείας ποὺ διαφαίνεται, θὰ ἤθελα νὰ ὑπενθυμίσω στὸν ἀρθογράφο πώς, ὅπως κι' ἂν τὸ κάνουμε, καὶ ἡ "ἀντί-μόδα" μόδα εἶναι.

Φιλικὰ
Μαρία Δάρα
Χάρητος 37, Ἀθήνα

ΤΑ ΒΑΣΑΝΙΣΤΗΡΙΑ

Ἀγαπητὲ κύριε Διευθυντά,

Θά 'θελα νὰ σᾶς ἀπασχολήσω καὶ ἐγὼ λίγο μὲ αὐτό μου τὸ γράμμα καὶ θὰ σᾶς παρακαλέσω νὰ τὸ δημοσιεύσετε, γιατὶ ἔτσι νομίζω πὼς καὶ ἐγὼ βοηθάω γιὰ τὴν ὁριστικὴ καὶ πραγματικὴ ἐδραίωση τῆς ἀληθινῆς καὶ ἰσοτίμου Δημοκρατίας.

Τὶς τελευταῖες ἡμέρες ὅλοι οἱ ἁρμόδιοι τῆς Κυβερνήσεως, Ὑπουργοὶ κ.λ.π. σὲ κάθε εὐκαιρία ζητοῦν καὶ τονίζουν «Ο ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΛΑΟΣ ΝΑ ΚΑΤΑΓΓΕΙΛΕΙ ΤΟΥΣ ΒΑΣΑΝΙΣΤΕΣ ΤΟΥ». Μάλιστα δημοσιεύτηκαν σὲ ἐφημερίδες καὶ περιοδικὰ τὰ πρῶτα ὀνόματα Βασανιστῶν. Ἐπειδὴ εἶμαι καὶ ἐγὼ ἕνας ἀπὸ τοὺς πολυβασανισθέντες καὶ ὄχι ὁ ΜΟΝΟΣ, ζητῶ τὴν δημοσίευση τῶν παρακάτω ἀναγραφομένων:

Κατὰ τὴν ἔκθεσιν τῆς διεθνοῦς ἀμνηστίας (Ὑπεύθυνος κ. Μάρεγκο) ποὺ κατέθεσα ὅταν ἤρθε στὶς φυλακὲς Ἀβέρωφ, (Διεθνὴς Ἐρυθρὸς Σταυρὸς) (Ὑπεύθυνος Μαρτίν), Διεθνὴς Ἐπιτροπὴ Δικαιωμάτων τοῦ Ἀνθρώπου, ὅπου κατέθετα ἐπὶ 4 ἡμέρες συνεχῶς γιὰ τὰ ἀτομικὰ βασανιστήρια ποὺ μοῦ ἔκαναν οἱ συμμορίτες τῆς Χούντας στὴν Γενικὴ Ἀσφάλεια Πειραιῶς ἐπὶ 45 ἡμέρες γιὰ τὸ κάθε τι ποὺ γνώριζα γιὰ ἄλλους Ἕλληνες πατριῶτες ποὺ βασανίστηκαν τὸ ἴδιο ἀπάνθρωπα μὲ ἐμένα. Γενικὰ τότε

ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ

μίλησα καὶ γιὰ τὸν ἀγωνιζόμενο ἑλληνικὸ λαό.

Ἀπὸ ἰατροδικαστικὲς ἐκθέσεις τῶν κ.κ. Ἀγιουτάντη (ἀπὸ πλευρᾶς Χούντας) καὶ 2 Ἑλβετῶν (ἀπὸ τὴν Ἐπιτροπὴ Δικαιωμάτων τοῦ Ἀνθρώπου) τὰ πορίσματα ὅλων (τότε τὰ τραύματά μου ἦσαν πρόσφατα) ἔλεγαν:

1. – Πολλαπλὲς κακώσεις διὰ αἰχμηρῶν καὶ ἄλλων ὀργάνων.
2. – Ἐξαφάνισις πλήρως τοῦ ἀριστεροῦ ὄρχεος καὶ προοδευτικὴ ἀτροφία τοῦ δεξιοῦ.
3. – Γαγγραινικὰ φαινόμενα στὰ κάτω ἄκρα καὶ δὴ στὸ δεξιὸ ἐντονώτερα.
4. – Ἀλλοιώσεις ἀμφοτέρων τῶν κροταφικῶν χώρων (κυρίως ἐπὸ κτυπήματα στὸν τοῖχο).
5. – Ὀπτικὸν νεῦρο (ἀριστερὸν) ὠχρότερον καὶ χαμηλότερον τοῦ ἄλλου (δεξιοῦ).
6. – Θλᾶσις τῶν ἰνῶν τῶν πελμάτων μὲ ἐμφανῆ ἕλκη.

Βεβαίως ὅλα αὐτὰ τὰ γράφω, ὄχι γιατὶ θέλω νὰ δείξω ὅτι μόνον ἐμένα βασάνισαν, εἶναι ἑκατοντάδες καὶ χιλιάδες οἱ βασανισμένοι καὶ στὸν Πειραιᾶ. Καὶ ὅτι μᾶς ζητᾶτε νὰ καταγγείλουμε ὀνόματα βασανιστῶν πρακτικὰ καὶ τεχνικὰ δὲν εἶναι δυνατά. Γιατὶ ὅλες αὐτὲς οἱ γκαγκστερικὲς συμμορίες τὴν ὥρα ποὺ μᾶς ἔσπαζαν τὰ μέλη καὶ ὄργανα τοῦ σώματός μας δὲν μᾶς δήλωναν τὴν ταυτότητά τους. Ἔτσι, ἂς βρεθεῖ ἄλλος τρόπος ἀποκάλυψης τῶν βασανιστῶν. Καὶ ἀκόμα θά 'ταν ἄδικο πρὸς τοὺς βασανιστές μας, ἂν παραλείπαμε καὶ ξεχνούσαμε νὰ καταγγείλουμε κανέναν. Τότε αὐτό, θὰ εἶχε σὰν συνέπεια τὴν μή... προαγωγή τους... Ὅμως καὶ ἐγὼ δειγματολογικὰ δίνω μόνον μερικοὺς (καὶ νὰ μοῦ συχωρεθεῖ ἀπὸ τοὺς ὑπολοίπους ποὺ δὲν ἀναφέρονται. Θὰ τοὺς προτιμήσουν ἄλλοι Πειραιῶτες βασανισθέντες.)

1. Ἀρχιεγκληματίας βασανιστὴς καὶ ὑπεύθυνος γιὰ κάθε πειραικὸ ἔγκλημα. ΣΩΤΗΡΗΣ ΚΟΥΒΑΣ. Ἀστυνόμος Α΄ (κατηγορούμενος στὴν Ἐπιτροπὴ Δικαιωμάτων τοῦ Ἀνθρώπου) γιὰ τὴν δραστηριότητά του δέ, παρασημοφορήθηκε μὲ τὸ εἰδικὸ παράσημο τῆς Χούντας.
2. ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΣ. Ἀστυνόμος Α΄ ἐπικεφαλῆς τῆς διώξεως Κομμουνισμοῦ. Ὀργανωτὴς καὶ βασανιστὴς ἁπάντων τῶν κρατουμένων. (Κατηγορούμενος στὴν Ἐπιτροπὴ Δικαιωμάτων). Διώχτηκε γιατὶ λέγεται ὅτι τὸν ἔπιασαν νὰ κάνη ἐμπόριον ναρκωτικῶν καὶ ἀπολύθηκε.
3. ΛΟΥΚΑΣ ΓΙΑΝΝΟΥΤΣΟΣ. Ἀστυνόμος Β΄. (Τὸν φωνάζουν γιατρὸ ἢ χειρουργό), γιατὶ ξέρει νὰ βασανίζη, χωρὶς νὰ ἀφήνει πάντα ἐξωτερικὰ σημάδια, καὶ νὰ ἀφήνει ἀνάπηρο τὸν κρατούμενο. (Ὑπερηφανεύεται ὅτι σπούδασε εἰδικὰ γι' αὐτό). Κατηγορούμενος στὴν Ἐπιτροπὴ Δικαιωμάτων.
4. ΦΩΤΕΙΝΟΣ. Βασανιστὴς (πάντα πρώτη βάρδια) πρῶτος βοηθὸς τοῦ Γιαννούτσου (κατηγορούμενος στὴν Ἐπιτροπή).
5. ΚΑΝΑΤΑΣ. Εἰδικὸς βασανιστὴς ἀθλητής, δεύτερος βοηθὸς τοῦ Γιαννούτσου.
6. ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΣ. Ἐφευρετικὸς βασανιστὴς βαθμοφόρος.
7. ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΣ Σ. Ἀστυνόμος Α΄ ἐπικεφαλῆς βασανισμῶν καὶ διοικητὴς μιὰ περίοδο.
8. ΝΙΚΟΠΟΥΛΟΣ. Βαθμοφόρος. Ἐπινοητικὸς βασανιστής.
9. ΘΕΟΧΑΡΗΣ. Ἀσφαλίτης. Βασανιστὴς τοῦ Ι΄ Παραρτήματος Πειραιῶς
10. ΓΡ. ΒΕΡΑΣ. Ἀστυνόμος Α΄ πρώην διοικητὴς ΣΤ΄ Παραρτήμτος Πειραιῶς. Βασανιστὴς – σαδιστης.
11. ΜΑΡΚΑΚΗΣ. Ἀρχιφύλακας, ἁπλὸς Βασανιστής.

ΣΩΤ. ΜΠΟΥΤΟΣ. Ὑπαστυνόμος, Βασανιστής.

ΛΑΚΗΣ ΜΑΡΔΑΣ. Ἀσφαλίτης. Βασανιστής.

Καὶ ἐπειδὴ ὁ κατάλογος τῶν βασανιστῶν δὲν ἀρχίζει οὔτε τελειώνει ἔτσι... Γι' αὐτὸ ὁ ἁρμόδιος Εἰσαγγελεὺς ψάχνοντας (στοὺς καταλόγους κρατουμένων) θὰ βρεῖ χιλιάδες κρατούμενους βασανισθέντες, καθὼς καὶ δεκάδες ἢ ἑκατοντάδες βασανιστές. Ἀρκεῖ νὰ ἀρχίσουμε καὶ νὰ τελειώνουμε μὲ ὅλα τὰ καθάρματα γρήγορα, γιὰ νὰ δοῦμε τί θὰ κάνουμε μὲ ὅλα τὰ ἐρείπια ποὺ μᾶς ἄφησαν οἱ συμμορίες τῶν «Ἑλλήνων Χριστιανῶν».

Ὅλα τὰ παραπάνω τὰ γράφω ὄχι γιὰ ἐκδίκηση, ἀλλὰ γιὰ τὸ χτίσιμο τῆς Δημοκρατίας καὶ γιὰ νὰ βοηθήσω τὸ ἔργο τῆς δικαιοσύνης. Καὶ γιὰ νὰ μὴ ἔρθουν ξανὰ ἄλλες φασιστὲς συμμορίες.

Εὐχαριστῶ διὰ τὴν φιλοξενίαν
Μετὰ τιμῆς
Χρῆστος Παπαγιαννάκης
Πατρῶν 123–Ταμπούρια
Πειραιεὺς–ΤΗΛ. 4622058

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΞΑΝΤΑΣ

Ζὼρζ Σεμπρούν: «Τὸ μεγάλο ταξίδι».

Ἀντρὲ Μαλρώ: «Ὁ πειρασμὸς τῆς Δύσεως».

Μπορὶς Βιάν: «Φθινόπωρο στὸ Πεκίνο».

Χ.Λ. Μπόρχες: «Ἡ ἀναφορὰ τοῦ Μπρόντι».

Ἑτοιμάζονται

Dominique Eudes: «Οἱ καπετάνιοι», (Ὁ ἑλληνικὸς ἐμφύλιος πόλεμος 1943-49).

Δημήτρη Βλαντᾶ: «Πολιτικὰ ἀπομνημονεύματα» (τοῦ Π. Γ. τοῦ Κ.Κ.Ε), (Τὸ Κ.Κ.Ε. καὶ ἡ νεώτερη ἑλληνικὴ πολιτικὴ ἱστορία, 1915 ὡς σήμερα).

C. M. Woodhouse: «Τὸ μῆλο τῆς ἔριδος».

Κώστα Βεργόπουλου: «Τὸ ἑλληνικὸ ἀγροτικὸ ζήτημα».

Κώστα Ἀξελοῦ: «Ὁ Ἡράκλειτος καὶ ἡ Φιλοσοφία».

Ζὰν - Πὼλ Σάρτρ: «Τὸ πρόβλημα τῆς μεθόδου».

Τοῦ ἴδιου: «Πολιτικὰ καὶ αὐτοβιογραφικὰ κείμενα».

ΝΟΝ ΤΥΠΟΛΑΤΡΕΙΑ ■ ■ ■

Τό
CINTURATO
PIRELLI
εἶναι ὁ ΒΑΣΙΛΕΥΣ τῶν ἐλαστιῶν ἐλλείψει
ΑΝΤΙΒΑΣΙΛΕΩΣ.

ΙΠΠΩΝ - ΑΓΑΠΑ ΤΗΣ ΠΙΡΕΛΗΝ - ΤΟΝ ΝΕΟΝ ΤΥΠΟΝ - ΑΣΦΑΛΙΑ, ΑΝΕΣΙΣ, ΟΜΑΛΟΤΗΣ - ΑΦΤΑ ΤΑ ΤΡΙΑ - ΔΙΔΟΥΝ ΜΙΑΝ ΕΞΗΓΗΣΙΝ - ΕΙΣ ΑΦΤΟ ΟΔΗΓΟΣ ΕΛΛΗΝ - ΑΣΧΕΤΟΣ

Η ΠΙΡΕΛΛΙ ΠΗΡΕ ΤΟΝ ΡΟΛΟΝ ΤΗΣ ΠΟΛΥ ΣΟΒΑΡΑ - ΔΙ'ΑΦΤΟ ΚΑΘΕ ΟΔΗΓΟΣ ΕΛΛΗΝ - ΑΣΧΕΤΟΣ

ΠΛΕΙΑΣ ΕΚΔΟΤΙΚΗ Ο.Ε.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ 34, ΑΘΗΝΑ 143, ΤΗΛ 32 48 630

ΠΛΕΙΑΣ

Η ΔΥΝΑΜΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

• ΑΛΕΞΗ ΣΟΛΟΜΟΥ, «Τό Κρητικό Θέατρο, ἀπό τή φιλολογία στή σκηνή»: Ἡ ἀνατομία τοῦ Κρητικοῦ Δράματος πού τό ἀντιμετωπίζει σάν ζωντανό σῶμα, ὄχι σάν κειμήλιο. 150 δρχ.

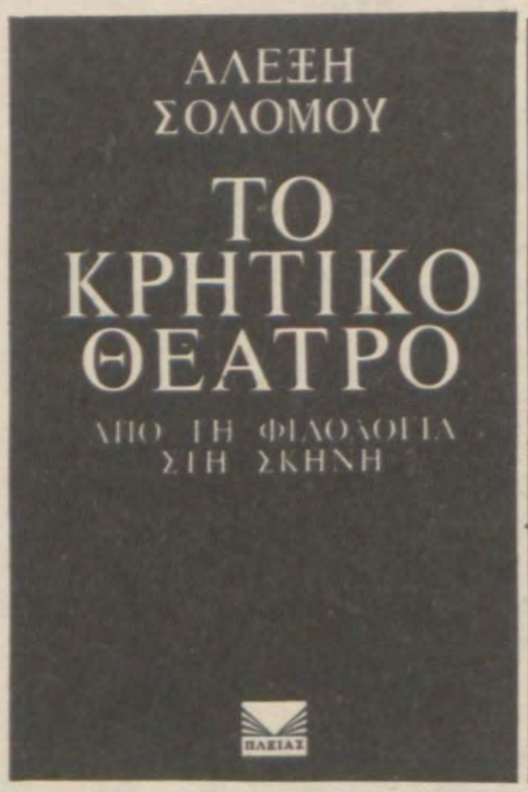

• ΜΙΧΑΛΗ ΜΕΪΜΑΡΗ, «Ἡ Σφυρίχτρα»: Χωρίς εὐκαιριακή ἐπικαιρότητα, τά πιό πρόσφατα γεγονότα μέσα ἀπό μιά σκληρή σύγχρονη ποιητική γραφή. 50 δρχ.

• ΑΙΣΧΥΛΟΥ, «Τραγωδίες», μετάφραση ΤΑΣΟΥ ΡΟΥΣΣΟΥ: Γιά πρώτη φορά 35 χρόνια μετά τόν Γρυπάρη ὁλοκληρωμένος ὁ Αἰσχύλος σέ νηφάλια δημοτική γλώσσα. Μετάφραση δοκιμασμένη στήν Ἐπίδαυρο καί τό Ἡρώδειο. 180 δρχ.

• ΜΙΧΑΛΗ ΠΕΡΑΝΘΗ, «Τό χρῶμα τῆς θάλασσας»: Στό μεταίχμιο τῆς παραδοσιακῆς μά καί τῆς πιό μοντέρνας γραμμῆς ἕνα μυθιστόρημα μέ τή σφραγίδα τῆς τρυφερότητας τοῦ Περάνθη. 150 δρχ.

ΜΙΝΟΥ ΑΡΓΥΡΑΚΗ, «Ἡ πολιτεία ἔπλεε εἰς τήν μελανόλευκον»: Σ' ἕνα διαρκές πανόραμα «ἐπετείων» οἱ «μελανόλευκες δυνάμεις» προσπαθοῦν νά κρατοῦν τούς λαούς, ἀπό παλιά. Κι αὐτές οἱ δυνάμεις εἶναι πού ἀπομυθοποιοῦνται μέ τά σκίτσα τοῦ Ἀργυράκη. 90 δρχ.

ΠΛΕΙΑΣ

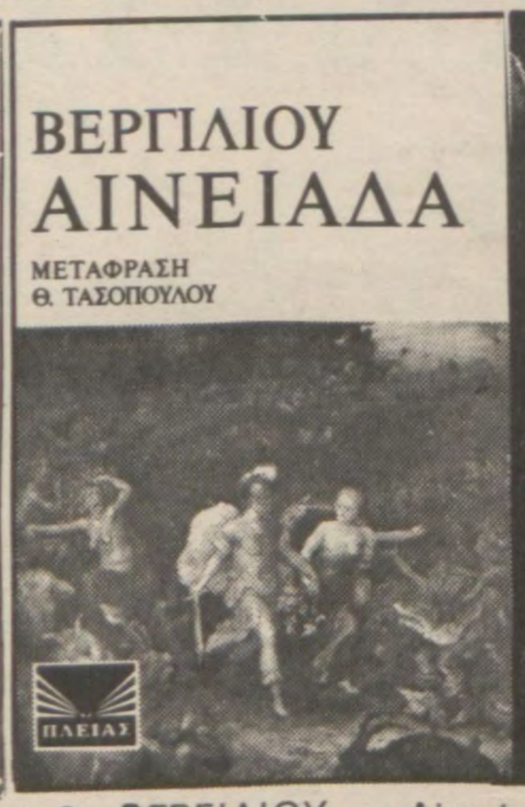

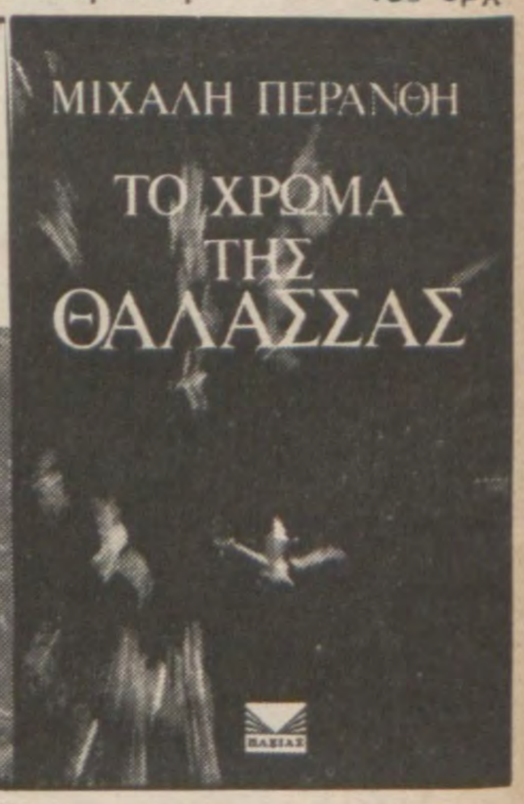

• ΜΙΚΗ ΘΕΟΔΩΡΑΚΗ, «Τό τραγούδι τοῦ Νεκροῦ Ἀδελφοῦ»: Ἕνας μεγάλος μουσικός, ἕνας οἰκουμενικός συνθέτης ξεκινώντας ἀπό τήν «ἐθνική ἑλληνική μυθολογία» δημιούργησε μιά σύγχρονη Μουσική Λαϊκή Τραγωδία. Ὁλόκληρο τό θεατρικό ἔργο μέ τίς πάρτες τῶν τραγουδιῶν του σέ ἔκδοση τσέπης ποιότητος μόνον 60 δρχ.

• ΣΟΛΩΝΑ ΜΑΚΡΗ, «Οἱ Πόρτες»: Οἱ νουβέλες πού καθιέρωσαν τόν Μακρῆ σάν συγγραφέα πρώτου μεγέθους. Τό βιβλίο ὅπου τό «παράλογο» συναρμολογεῖ καί δέν καταλύει τό διασπασμένο πνεῦμα τῶν νέων καιρῶν 150 δρχ.

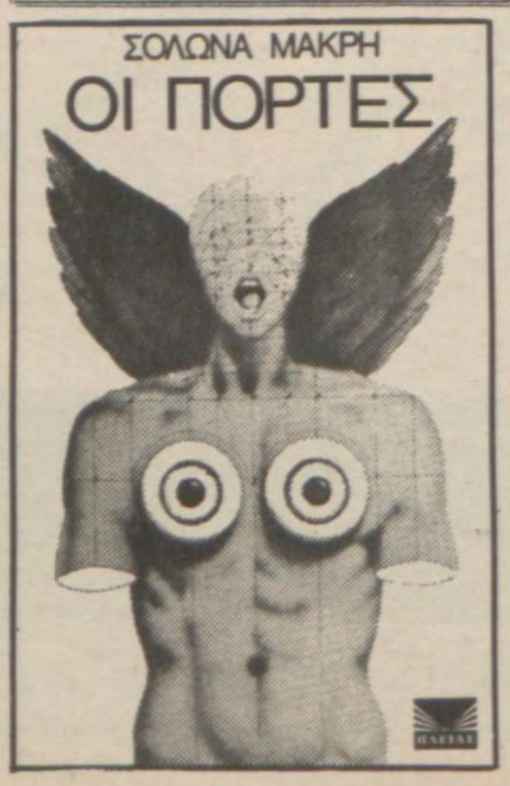

• ΒΕΡΓΙΛΙΟΥ, «Αἰνειάδα»: μετάφρ., ΘΟΔΩΡΟΥ ΤΑΣΣΟΠΟΥΛΟΥ: Ἡ μοναδική συνολική ἀπόδοση στά νεοελληνικά τοῦ σπουδαιότερου ἔπους τῆς λατινικῆς φιλολογίας. 270 δρχ.

• ΑΘΗΝΑΣ ΚΑΚΟΥΡΗ, «Ὁ κυνηγός φαντασμάτων»: Τήν εἶπαν ἑλληνίδα Ἀγκάθα Κρίστι, μά εἶναι κάτι πολύ πιό καινούριο καί συναρπαστικό πού ἀνεβάζει τό ἑλληνικό ἀστυνομικό μυθιστόρημα σέ διεθνῆ ἐπίπεδα. Τσέπης ποιότητος μόνον 40 δρχ.